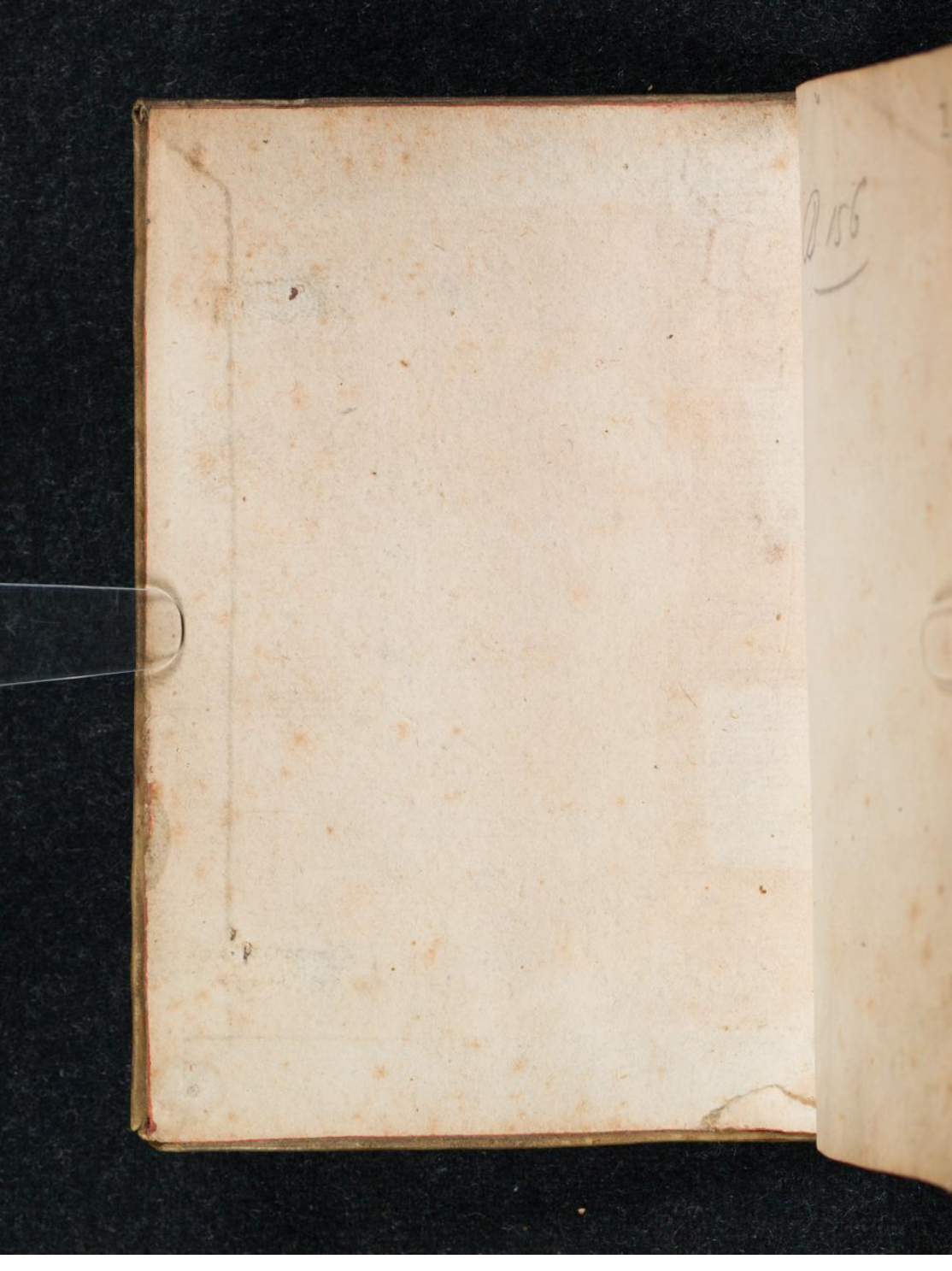

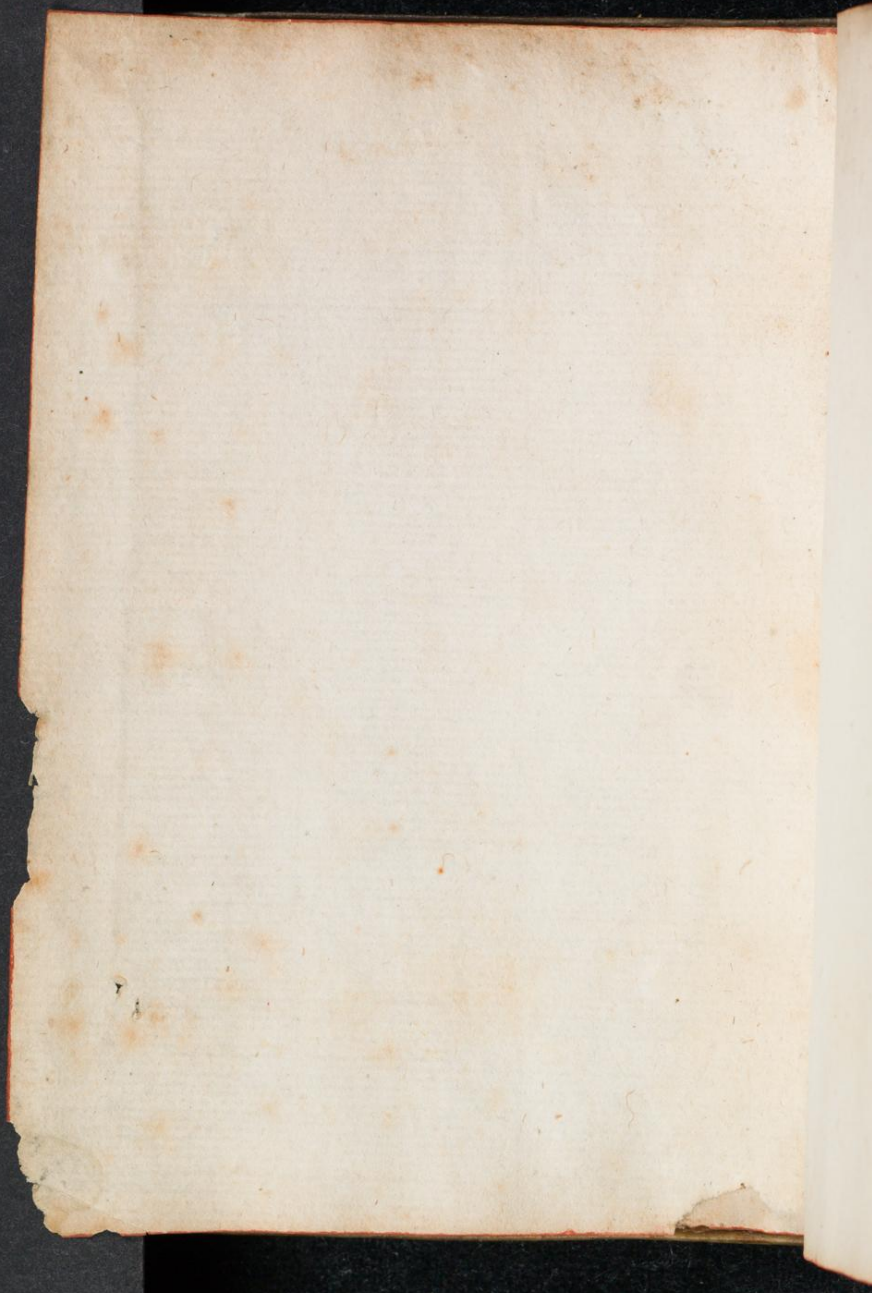
8	18	16
19	19	14
20	21	13
21	22	12
22	23	11
23	24	10
24	25	9
25	26	8
26	27	7
27	28	6
28	29	5
29	30	4
30	31	3
31		2
		1

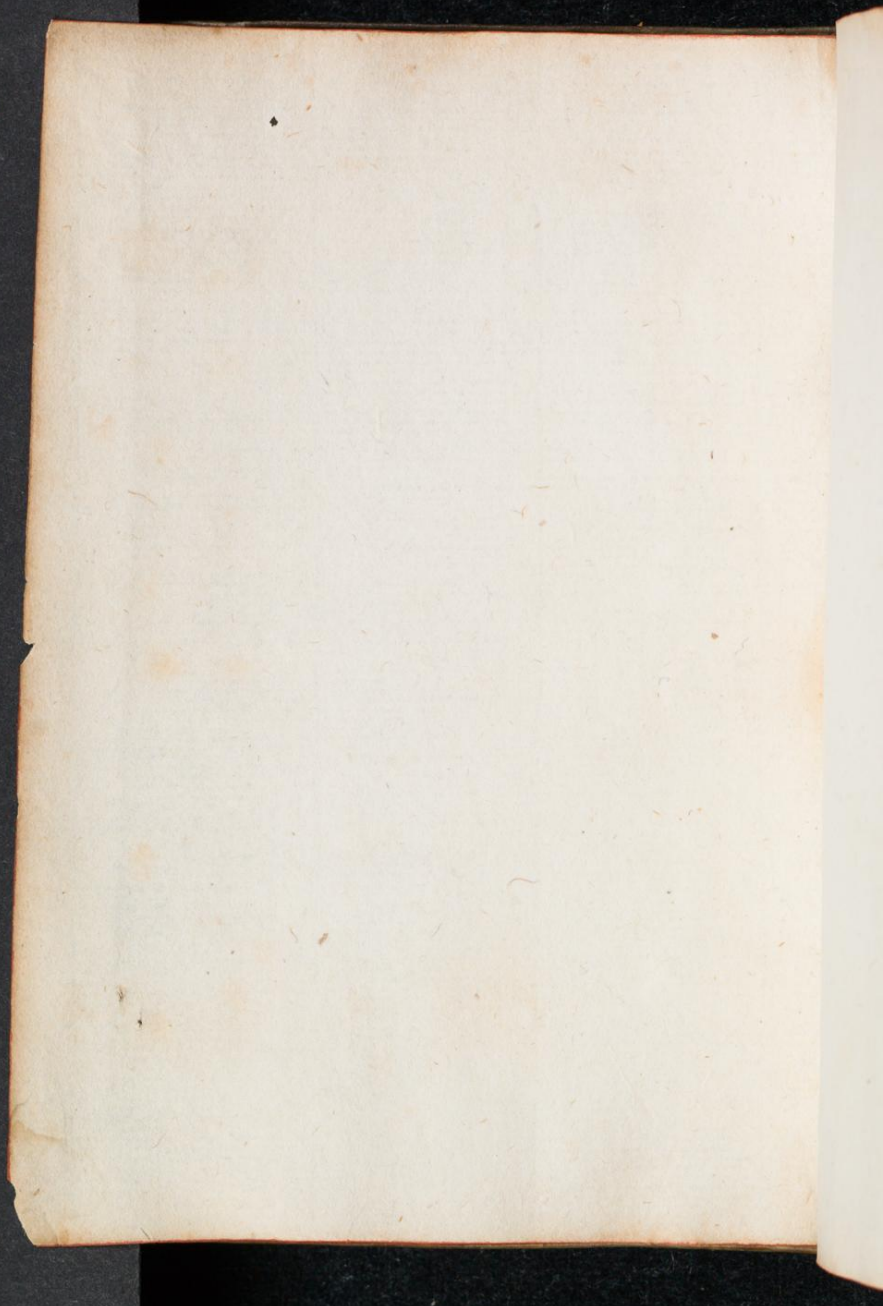
Apr 2 p.m.

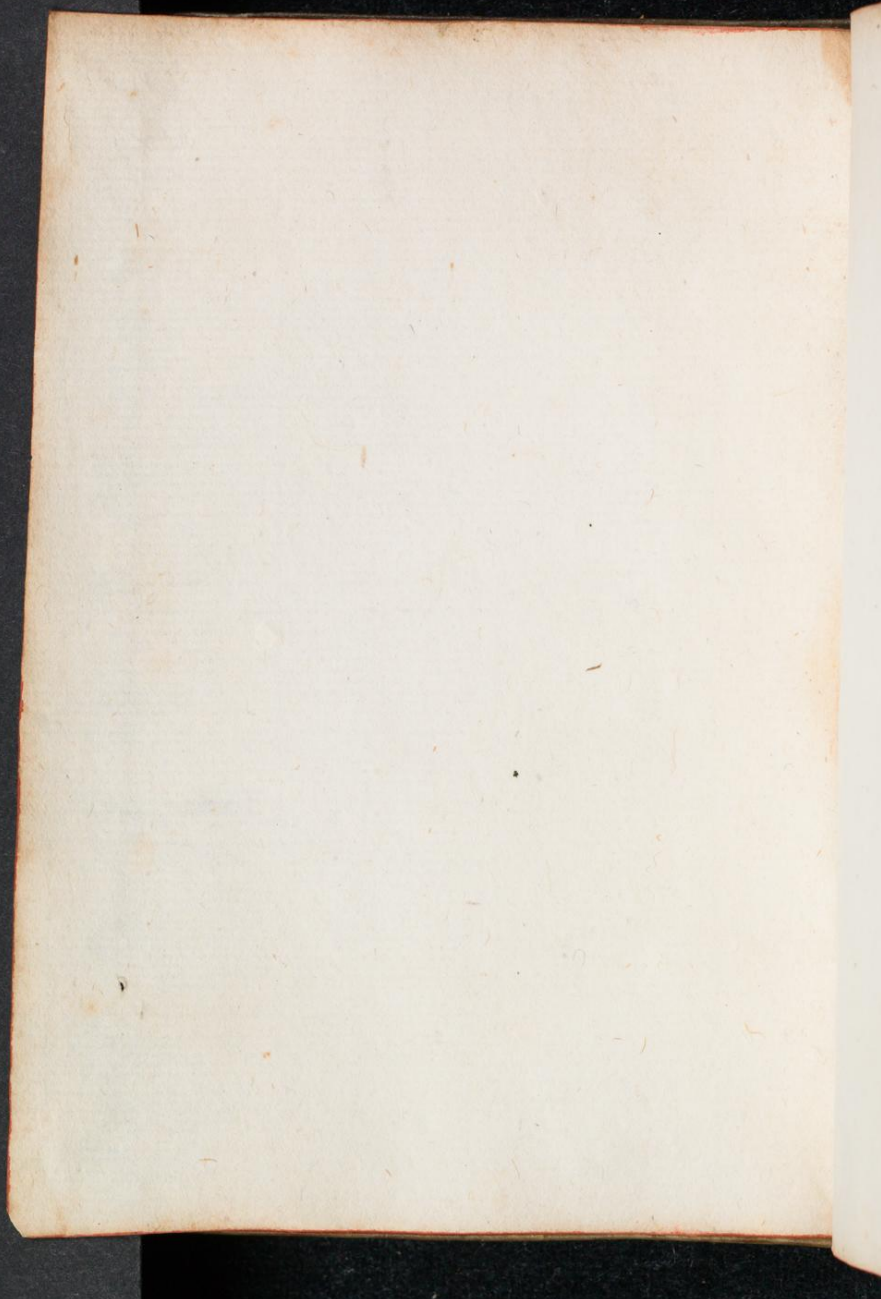

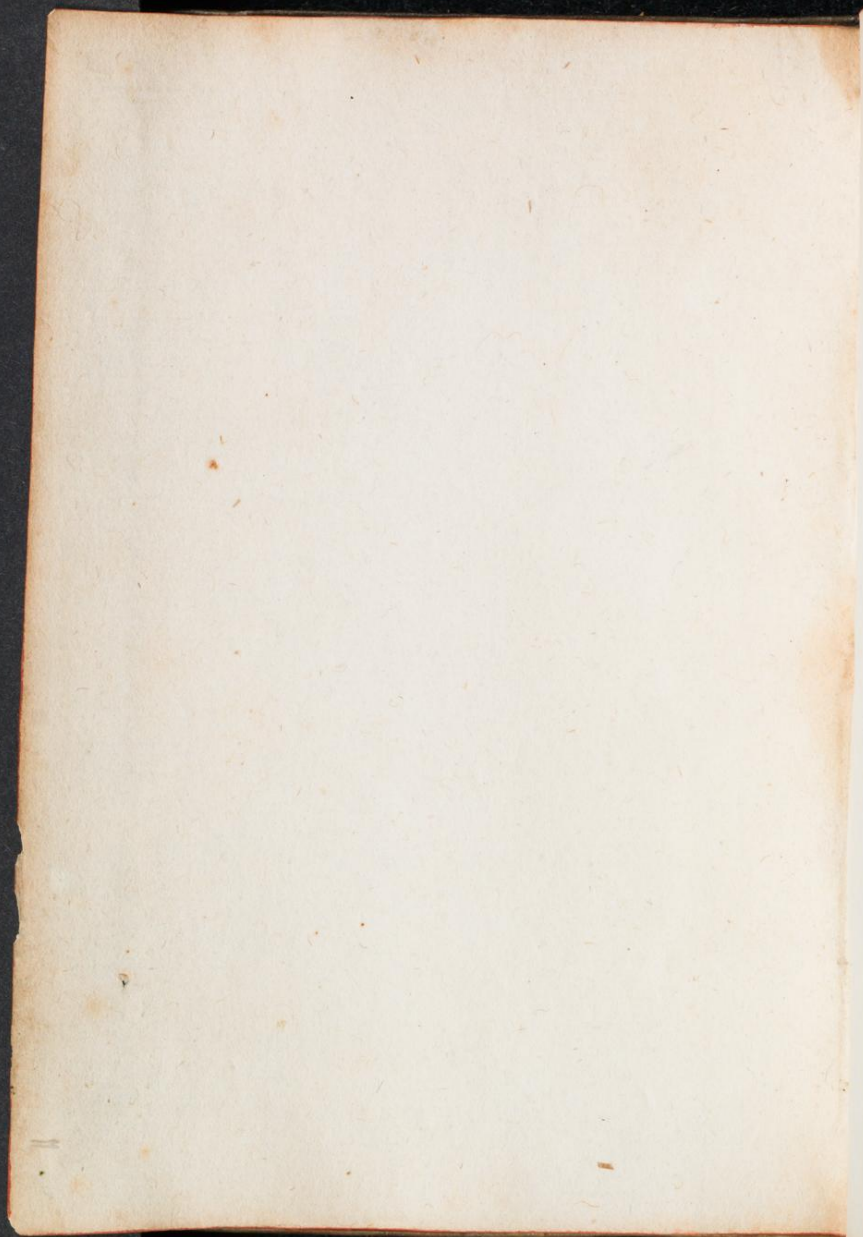
I

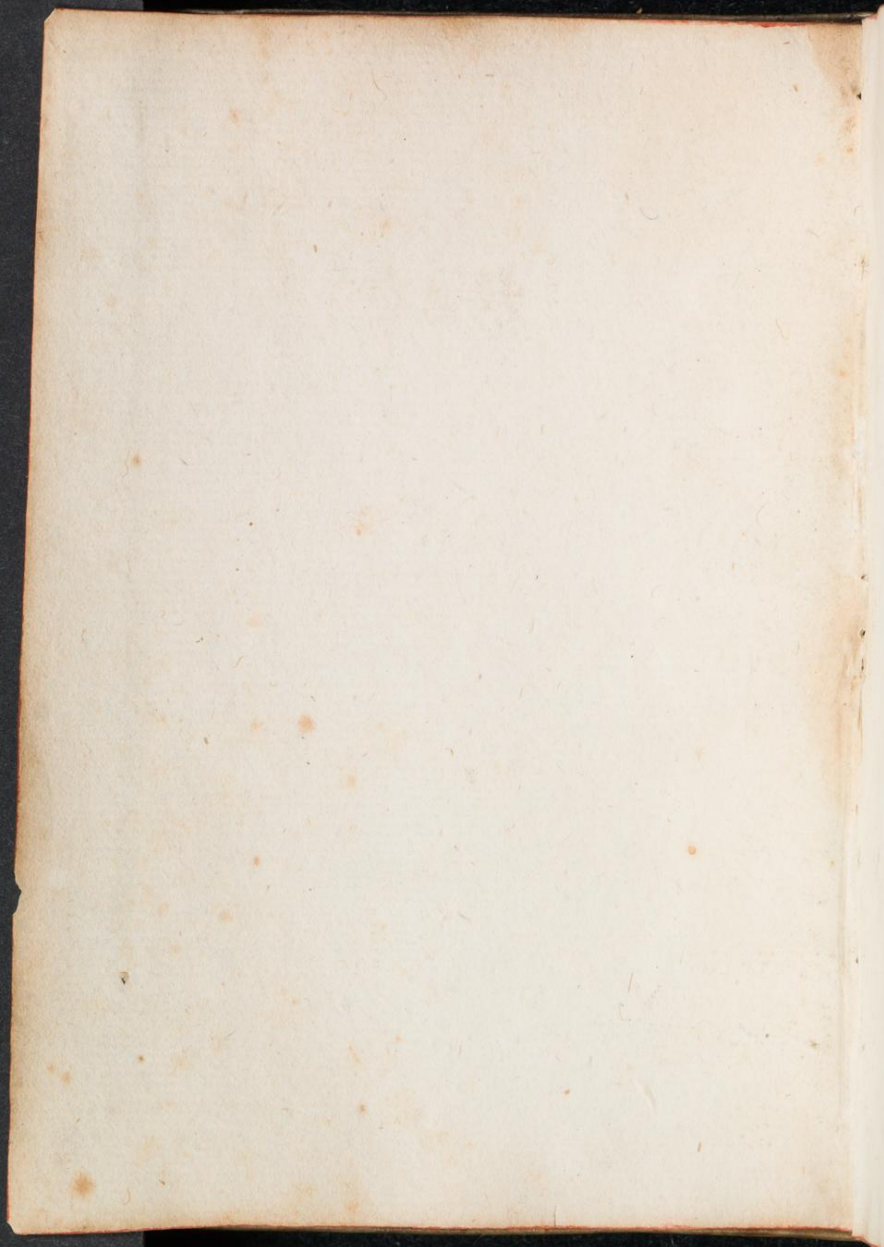
B. 156

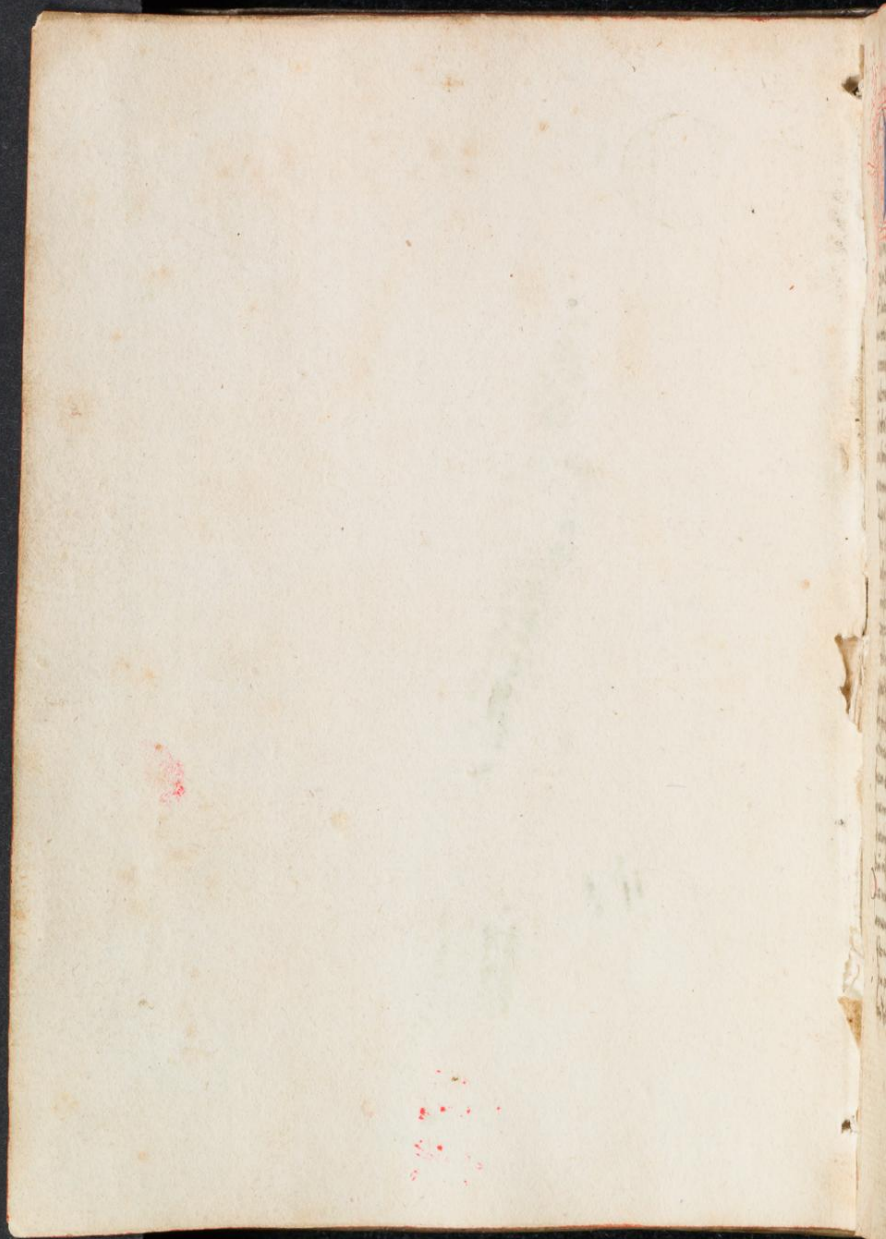

In apit prefatio eplē bē Bernardi ad
fratres de monte dei.

Unnis et fratribus & puorū. h. et d. Gabbm
delicatum. Pene impudenter et plus q̄ dece
bat os meum patet ad vos carissimū in xpo feci. non
possim deus sit. ignoscite. quia cor meum dilatatum
est dilatatum et vos in visceribus vris et capite nos
quia totus v̄ sumus in eo in tunc visceribus in uicem.
cupimus nos. Ideo ex quo recessi a vobis vsq̄ nunc.
qualemcumq̄ laborem meū cotidiam statim deduce.
nō vobis qui non indigetis sed fr̄s stephano et fr̄b̄
eius socijs in moribus et v̄m̄ vementibus ad vos
quorum deus doctor est ut habeant et legant si forte
aliquid ibi inuenierint utile sibi ad solacium solitudinis
sue et sancti propositi imitamentū. Offero quod
possim bonam voluntatem ipsamq̄ a vobis expe
tum fructibus suis. Tandem saluando placuit deo. nō
propter salum sed propter affectum. Emulice et
mulier que v̄m̄ pedes dñi laudata est a dño. nō
quia v̄m̄ sed quia amauit. et quia qd̄ habuit
hic fecit. et in eo iustificata est. Deinde vobis enā
arbitraris sumus deducendum q̄ in consolationem
suam et in adiutorium fidei facere me compellit.
quorundam plus impia q̄ periculosa necessitas
quorum tristitia plurimum magis solet facere gan
dium nisi quia eos contristatos videre non possim.
Pre magnitudine quippe non solum fidei. sed enā
amoris xpm̄ adu habent. q̄ videtur esse contra
fidem. ut fidelis ad modicum seu q̄ sp̄n blasphemie
seu q̄ ip̄o sensu carnis supra hoc fuerint attento
tati vel vulgati quasi q̄ solo auditu vel attactu.

LAUDES.
UND STADT.
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

lesum omnino in semetipso estimet consue pietate et misera-
biliter defleant semetipsos quasi reprobus circa fidem. *Similiter*
etiam contingit a seculi tenebris ad purioris vite exercitia
venientibus. qd contingere solet repentine ad lucem ve-
nientibus a diuturnis tenebris ut sicut ipsis lux ipsa qua
cetera videnda sunt. pmo ueniens infernos oculos molestat.
sic et isti ad pmi fidei lumen accutiant. nec insolitos noue lu-
nis radios possint sustinere donec ipso lucis amore assuescat.

H *Explicit prefatio. Incipit epistola.* *capm*
Natis de monte dei orientale lumen et an-
tium illum in religione egyptum feruore te-
nebris omidinis et gallicanis frigoris inferentibus. vite
sz solitarie exemplum. et celestis forma conuersionis. *capm*
et conuersionis mea in gaudio suspiris et rasi cordis. in
feruore pietatis. et in omni obsequio deuote voluntatis.
Unde in. Etenim exultari oportet in dno et gaudere
quia xpiane religionis speciosissima portio qua celos
propinquius tangere videbatur. maxima erat et reuixit
perierat de mundo et in neta est. *Auditu auris audire*
uimus nec credebamus. legebamus in libris et mira-
bamur de antiqua vite solitaria gloria et magna in ea
gra dei. cum subito inuenimus eam in campis silue.
in mote dei. in mote pingui ubi iam de ea pinguescent
speciosa deserti. et exultatione colles attinguntur.
Ibi enim etiam per vos se offert omnibus. et in uobis se
demonstrat. et ignota hactenus innotescit in paucis
simplicibus. ipso uobis eam ingerente. qui in paucis
simplicibus totum mundum sibi subiecit. ipso in
uolante. *Ubi enim magna et diuina plane fue-* *capm*
runt. miracula que dno gessu in terris. hoc tam
vni sup omnia alia emittunt et cetera illi struunt.

2.
q̄sicut dictum est in p̄ncipio simplicibus totū mundū
et omne sapie altitudine sibi subingant. Qd̄ et nūc
~~reperit~~ cepit operari in vobis. Ita ita p̄ qm̄ ita benepla
ritum est ante te. Abscondisti hoc a sapientibus et p̄m
dentibus huius seculi et revelasti ea parvulis. Nolite
ergo timere pusillus grex aut dñs. sed dño confidite. qm̄
complacuit deo p̄ dare vobis regnū. Videte vocatione
vram fr̄es. Vbi sapiens inter vos. Vbi scriba. Vbi conq̄
sitor huius seculi. Nam et si sunt aliqui inter vos sa
pientes per simplices tamen sapientes aggregavit.
qui reges orbis et p̄hos huius mundi. per piscatores filii
subiecit. Simite ergo simite sapientes seculi de spu
mundi huius tumentes alta sapientes. et terram
lingentes sapienter descendere in inferum. Vos at
dum foditis p̄ctōri fovea sicut cepistis stulti facti p̄
deum. per stultum dei qd̄ sapientius est omibz gētibz.
xpo dūce humilem app̄hendite disciplinā. ascendēdi
in celum. Vestra enim simplicitas iam multos p̄ro
vocat ad emulacōem. v̄ra sufficiētia et diuissima
paupertas iam multos confudit cupiditate.
v̄m secretum iam carum rerū que timentium
facere videntur pluribus inuit gēvorem. Si q̄
ergo consolatio in xpo. si quod solacium caritatis.
si qua societās spūs. si qua viscera misericordie implete
gaudium nō meum t̄m̄. sed omnium diligenti
nomen dñi. ut in varietate vestitus deaurati. de
aurato sapie dei regine assistentis a dext̄is sp̄osi
vestro studis. v̄ra instantia ad dei gloriā. et magna
coronam vram. et gaudium om̄ bonorū. hoc sumite
nom̄inis instantet̄ ornamētum. Nonitate v̄ra
duo p̄p̄e linguas negna. a quatuor cōdōes abscondat

1. Dōct̄e
3. sapi

1. Cōm o
torre

vos deus in abscondito faciei sue hominū impiorū qui cū mā-
festū hūmē veritatis obnubilare nō queat. desolo nomi-
natis nōie cōuillantur. veteres ipi et inueterati mēte
nescientes noua meditari. vides veteres nō sapientes
dñm noui. q̄ si eis infunderetur ruperentur. Sed
hec nouitas nō est nouella vanitas. Hec est enim
antique religionis. perfectio fundate in xpo pietate.
antiqua hereditas ecclie dei. a tempore pphetarū
premonstrata. unūq̄ noue gracie sole exorto in
iohanne baptista instaurata et innotata. ab xpo
dño familiarissime celebrata. ab eius discipulis
xpo presente corrupta. ¶ Cū uisus fuisset
gloriam tu vidissent. qui cū eo in monte scō erant. co-
tinuo petrus in eo quidem abreptus sibi et nesciens
quid diceret. quia uisa maiestate dñi. cor hominis intra
priuatum suū uisus est concludisse. in eo autem
p̄sentissimus sibi et scientissimus quid diceret. quia
gustata eius suauitate optimū sibi indicauit inq̄
esse semper. Vitam hanc in contubernio dñi et a-
lium supernum quos cum eo uiderat. contempnit
dicens. Domine hominē est nōs hic esse. Faciamus hic
trīa tabernacula. tibi dñi. moysi dñi. et helie dñi.
In quo si auditis finissi. facturus p̄culdubio postmodū
erat alia trīa sibi dñi iacobo dñi. et iohanni dñi.
¶ Post passionem uero dñi. calente adhuc in cordibus
fidelium effusi eius sanguinis recenti memoria.
solitariam hanc vitam profitentibus. paupertate
spūs sancti uolunt. et in spūalibus exercitijs. et cōtem-
platione dei pingue otium altero in altero zelam-
tibus deserta repleta sunt. Et quibus legimus.
Paulus. machabios. antiochum. arsenium. et alias

endū
o.

utres soli
et prop
fies.

3
Ipsos in sancte commissois republice consules
vros egregia nomina in civitate dei nobiles et tempore
les titulos habentes de victoria huius seculi et principis
huius mundi et corporis sui de cultu domini dei et an
sui. **B**ileant ergo qui in tenebris de luce indicantes
vos argunt nominatis ex habundantia male volu
tatis. ubi potius arguendi vetustatis et vanitatis.

Sed et laudatores et detractores semper estis habituri.
sicut dominus laudatores preterite et per homines in vobis
amant hoc in eis amate. **D**etractores dissimulate
et pro eis orate. et obliti que retro sunt. pergressis
scandalis que in iusta iter vobis. et a dextris. et a sinistris
posita sunt. in anteriora vestra vos extendite. **S**i enim
ad singula volueritis. vel laudatoribus respondere.
vel cum detractoribus litigare. tempus perditis.
cuius in proposito sancto non levis iactura est. **A**
terris enim ad celos festinantem qui moratur. et si non
detinet. plurimum tamen nocet. **N**olite negligere. nolite
tardare. grandis vobis restat via. **A**ltissima est enim
professio vestra. celos transit. par angelis est. angelice
similis puritati. **N**on enim voluntis sanctitatem.
sed omnis sanctitatis perfectionem. et omnis resurrectionis finem.

Non est vestrum languere circa tota precepta neque hoc solum
attendere quid preceptat deus. sed quid velit. probantes
que sit voluntas dei bona et beneplacens. et perfecta.
Aliorum est enim scire deo. vestrum adhaerere. aliorum
est deum credere. sine. amare. reuereri. vestrum est sapere
intelligere. cognoscere finem. **M**agnum est ergo. iudicium est
hoc. sed omnipotens et bonus est qui in vobis est pius
promissor. fidelis redditor. indefessus adiutor. qui mag
no eius amore magna profitentibus. et in fide. et in spe

gracie eius maiora vobis suis aggredientibus. et do-
luntate et desiderio suggerit in idipsum et qui gratiam
voluntatis progauit. subrogabit etiam ad prouectum
virtutem. Cui cum fideliter fecerit hoc qd hoc potuit
calumpniante calumpniatore. ipse misericorditer par-
peri suo iudicium faciet et causam. quia qd habuit qd
fuit. **Contra elacione.** Absit tamen a consue vite est
maior. a puritate et humilitate vna. et ab ore vno ois
altitudo. quia alium sapere mors est. et facile est in
alto se contuentem obstupescere. et de vita periclitari.
Nomen aliud professioni vre imponite. alium titulum
operi vro inscribite. feras vos potius indomitas et
intraueatas et bestias que aliter a tot hominum more do-
mari non poterant estimare. et appellare. longe sup-
vos virtutem coram suspicientes. et gloriam amira-
tes. qui ambidexteri fortissimi sicut aotq ille in deo
israhel. qui vtraq manum utebatur pro dextera. et
qd in licet deuotissime intus vacare amant cari-
tati contemplande veritatis. et cum necessitas vo-
cat vel officium trahit. promptissime se foras im-
tuant non dunt pro veritate adimplende caritatis.
Detemere vris iudicis. Cane etiam serue dei. **ca. v.**
ne quos imitari non vis dampnare videaris. volo
hoc facias in egritudine tua. quod cum sumissimms
esset faciebat qui dicebat. Venit ihus xpus ptores
saluos facere quorum sumus ego sum. Neq hoc
dicebat paulus mentendi pcepto. sed estimandi
affectione. Qui enim perfecte examinando semetipsum
intelligit. suo pto nullius pto par estimat. q
no sicut sum intelligit. Nolo ergo ut misq audire
vis lucere solem coem diei nisi in cella tua. misq

esse serenū nisi apud te. nūsq; operari grām dei nisi in
constrā tua. **An solitariorū deus tm̄.** Immo et om̄
Misericordie em̄ omnium deus. et nil odit eorū que fecit.
Malo te cogitare ubiq; serenū nisi apud te. et peius de
te q̄ de aliquo estimare. **De humilitate et exēplo postis dādo.**
Cum timore potius et tremore dñm p̄p̄m salute
operam̄. nec quales sint alij. s; quales ex vobis sunt.
q̄ntum in vobis est cogitare. nō solummodo qui modo
sunt. sed et qui post vos futuri sunt. quos in scō pro
posito imitatores estis habituri. Ex vobis enim. ex
vō exēplo. ex unitate v̄rā in regione hac pendere
h; om̄s posteritas ordinis v̄ri huius sancti. Vos
in eo p̄res. Vos in eo institutores cū debita imitati
om̄s reverentia appellabim̄ a successoribus v̄ris.
De auctoritate priorum. Quidquid a vobis sta
tutum. quidquid vobis tenentibus et servantibus
in consuetudine fuerit missim absq; om̄i retractoe
a posteris v̄ris tenendum erit et servandū. et neq; has
erit ab aliquo imitari. Sic enim de vobis erit apud
eos. sicut inimitabilibus legibus sume et eterne ve
ritatis apud vos. quas servaturi omnibus expedit
et scire. non aut licet alicui diiudicare. Deo aut grās
quia nec indignū vobis. nec inutile erit posteris.
si pie. si fortiter vos tenueritis. et ip̄i in vobis fidelit̄
imitentur quod interim tenetis. Et si quid aliter
adhuc sapere oportuerit. deus vobis revelabit. **Ex**
dandū aliq; sic religi. Salvo enim per omnia carit̄
sic functitans debito. et cum om̄i laude p̄dicam̄.
da reverentia multa in alpinis illis horridis et
continuis frigoribus necessaria sunt. que frugale
sufficiencia. et voluntaria paupertate sectantibus.

om̄

in his dimittat regionibus non adeo nostra videntur. Intel-
ligitis quid dicit datus vobis intellectu. **Exgaudens sit**
religiosis. Gaudes autem in vobis et licet absens corpore.
sed presens spiritu et videns ordinem vestrum. sed fervorem spiritus.
sed habundantiam pacis. sed gratiam simplicitatis. In pro-
posito vigorem. in dulcedine mutua ipsius spiritus suavitatem.
et plenam omnino incommensurabilem vestram formam pietatis. in
recordatione mentis dei totus exultat. et seminas sancti spiritus. et
pugnans gratie in spe crescentis in eo religionis devotus adoro.

Conabsentes sanctis locis. Nam et ipsum montis dei nomen
bone spei praefert omen. scilicet quod sicut psalmus dicit de monte
domini. habitacula sit in eo generatio querentium dominum.
querentium faciem dei iacob. innotens manibus. et in corde.
qui non accipit a sua. Ipsa est enim professio vestra quere-
re dominum iacob. non contra omnem morem. sed querevere ipsam faciem
dei. quam vidit iacob quando dixit. **Demum querendi dominum.**

Vidi dominum facie ad faciem. et salvus factus est a mea. Faciem
enim dei. hoc est cognitionem eius querevere facie ad faciem
sicut vidit iacob. de qua dicit apostolus. Tunc cognoscimus
sicut et cognovimus spiritum. et nunc videmus per speculum
in enigmate. tunc autem facie ad faciem. quod sicut est.

Hanc in vita querevere semper. per innocentiam
manuum et munditiam cordis. ipsa pietas. quae sicut
dicit Iob. cultus dei est. quam qui non habet. in vano accipit
animam suam. Hoc est. frustra vivit. vel omnino non
vivit. dominum non vivit ad vitam. propter quam ut vivet
accipit animam suam. **Exaudita pietas.** Pietas
enim haec ingis est dei memoria. continua interioris
actio ad intelligentiam eius. indefessa affectio in amo-
rem eius. ut nulla omnino servum dei incumat. non dies
dies. sed hora. nisi vel in exercitii labor. et perficiendi studio.

vel in experientie dulcedine et fruendi gaudio. Hec est
pietas de qua **ap̄l̄s** dilectissimū discipulū suū
monet dicens. **Exerce te ip̄m ad pietatem.** nam cor
poralis exercitatio ad modū vtilis est. pietas ad mūl-
tū. habens p̄missione vite que nūc est et future.

De malo ypocrisis. Pietatis em̄ nō solum forma.
sed et veritatem in omnibus et p̄ omnēs habitus.
dō repromittit. p̄portū dōm requirit. Nam sicut
idem dicit ap̄l̄s. Sūnt aliqui forma quidam pietatis
habentes. virtute autē eius abnegantes. Hanc q̄m̄q;
dōm nō h̄z in consū. nō exhibet in vita. nec exeret
in cella. non solitarius. sed solus dicendus est. nec cella.
ei cella est. sed reclusio est. Vere em̄ solus est. cū quo dō
non est. **De bono solitudinis.** Vere reclusus est. q̄
in deo liber nō est. Solitudo et reclusio. nō a miserie
sunt. Cella autē. nequaq̄ esse debet reclusio necessita-
tis. sed domiciliū pacis. ostiū clausū. nō latebre.
sed secretū. Cū quo em̄ deus est. m̄q̄ m̄m̄s est
solus. q̄ cum solus est. Tūc em̄ libere fruuntur
gaudio suo. tūc ip̄s sibi sum̄s est ad fruendū deo
in se. et se in deo. Tūc in luce veritatis. in sereno
mūdi cordis vltro patet sibi mūda consuetudo.
et libere se infundit affecta de deo memoria et del
illuminatur intell̄s. et bono suo fruuntur affectus.
vel libere se ip̄m deflet humani fragilitatis defecto.

Contra eos vagum. Propter hoc secūdn̄ forma
p̄positi dōm habitantes in celis potius q̄ in cellis. cōfuso
a vobis toto seculo. totos dōs inchoastis cum deo. Cella
siquid. et celi habitatio. cognate sūnt. quia sicut celum
at cella ad invicem videntur habere aliquam cognationem
nois. sic et pietatis. A celando em̄. et celum et cella

nomē habere videntur. et qđ celatur in celis. hoc et i celis.

Quid nā hō. vacare deo. firi deo. Qđ cū scđm ordinem. scđm pietate fideliter celebratur in celis. audeo dicere. sancti angeli dei cellas habent pro celis. et eque delectantur in celis ac si in celis. De affinitate celle et celi.

Nam cum in celis iugiter tractantur celestia. celum celle et sacramenti similitudine et pietatis affcū. et simili operis effectū proximū efficitur. nec iam spūi oranti. vel eam a corpore exeunti a cella in celum longa vel difficilis via inuenitur. **A** cella em in celū sepe ascenditur. vix aut unq̃ a cella in infernū descendit. nisi sicut dicit ps̃ Descendant vincentes ne descendant morientes. hoc em in cellam in celo sepe descendit in infernū. **S**icut em assidue contemplando. remiserunt gaudia celestia. ut ardentius ea appetant. sic et dolores inferni ut horreant et refugiant. **E**t hoc est qđ migrant inimici suis orantes ut descendant in infernū viuentes. **De bono Celle.** **M**orrens aut vix unq̃ aliquis a cella in infernū descendit. quia vix unq̃ aliquis. nisi celo p̃destinatus in ea vsq̃ ad mortem persistit. **F**iliū aut gr̃e fructum ventris sui cella fouet. nutrit. amplectitur. et ad plenitudinem perfectionis perducit. et colloquio dei dignū efficit.

Reprobū cella nō patitur. **A**lienum vero vel sup̃positum abdicat a se acius. et proijcit. vnde Colne aut dñs ad moysen. caltramentum pedum tuorum. locus em in quo stas. terra sancta est. **M**ortuum em mortuariū affectionū. vel hōiem mortuū a corde. locus sanctus. vel terra sancta nequaquā dñs patit. **C**ella terra sancta est. et locus sanctus. in qua dñs et seruus eius sepe colloquuntur. sicut dñs ad amicum suū.

6.
in qua crebro fidelis anima verbo dei coniugitur. sponsa spon-
so sociatur. terrenis celestia. humanis divina iunguntur.
Quidam sicut templum sanctum dei. sic cella est servus dei. et
in templo enim et in cella divina tractantur. sed cre-
brius in cella et in hoc templo visibilibus et figurative
aliquando christiane pietatis sacramenta dispensantur.
In cellis vero sicut in celis ipsa veritate. ipso ordine. et
si nondum ipsa puritatis maiestate. vel eternitatis
securitate. res ipsa omnium sacramentorum fidei nostre assidue
celebratur. **De eodem** Idco sicut dictum est. aliorum
qui non est filius cuius a se proijcit. quasi abortivum enunt
tamquam inutilem ac noxium cibum. nec diu talem pati
potest in discipulis suis offirma pietatis. Venitque pes
superbie et asportat eum. manus peccatoris et movet
eum et expulsum non potest stare. sed fugit miser indus
et tremebundus. sicut cayn a facie dei. expositus viris
et demonibus. ut qui prior invenerit eum morte
anime occidat. vel si aliquid diuenerit in ea. non
virtutis constantia. sed peccatorum miseria. sic est ei
cella. quasi carcer. aut sicut viventi sepultura.
Quia etiam de malo alterius proficit. Pestilente autem
flagellato sapiens sapientior erit. et lavabit manus su-
as in sanguine peccatoris. Sicut ergo dicit propheta si conuer-
teris israel converte. hoc est perfecte conversionis
culmen apprehende. Nulli enim in eod statim diu esse
conceditur. Servus dei semper aut proficiendum. aut defi-
ciendum est. Aut sursum initatur. aut in inferos vergit.
Ab omnibus autem vobis perfectio exigitur. licet non
uniformis. **Semper considera quod tibi desit.** Sed si maxis
intype perfecte si iam in profectu es. et hoc ipsum in
perfecte age. si iam perfectionis aliquid attigisti. tempus

in temetipso metire et dic cum aplo. Non quia iam apprehenderim aut perfectus sum. sequor aut si forte comprehendam in quo et comprehensus sum. Vm aut est nram que quid retro sunt oblitus. ad ea que sunt p̄ora me extendens. ad destinatum persequor b̄uam superne doctrinæ in xpo ihu. **De cognoscendo perfectio**
Quotquot autem perfecti sumus. & sapiamus. In
quo manifeste aplo docente declaratur. quia perfectiorum que retro sunt oblitio. et perfecta in anteriora extensio. xp̄a est hominis insti. in hac vita perfectio. et perfectio huius perfectionis ibi erit. ubi erit b̄uam superne doctrinæ perfecta apprehensio. **De dīa cōfessionis.**
Hoc aut mō. sicut stella a stella distat in claritate. sic cella a cella in commercio. incipientium. proficientium. et perfectorum. **De triplici statu eligionis.** Incipientium status dicitur p̄t malis. proficientium rationalis. p̄tōm spiritualis. Ignoscendum aliqui in aliquibus est eis. qui adhuc sunt animales. in quibus ignosci nō debet eis. qui iam habentur quasi rationales. Rursusq; ratio. nalis in quibusdā ignoscitur. in quibus nō ignoscitur spiritualibus. quorum perfecta omnia debent esse. et imitatione et laude potius digna q̄ reprehensione. Et in eo hys tribus hominū gr̄ibus constat omnis status religionis. que sicut propriis nominibus distinguuntur. sic et dinoscuntur ex suorum proprietate studiorum. Debet enim in om̄s filij dei in die qui est diligenter prospicere semper quid desit sibi. unde venerint. quousq; pervenerint. et in quo proficiendi statu singulis diebus vel horis sua se confirmatio deprehendat. **De primo.** Sunt etenim animales. qui per se. nec rōe aguntur. nec trahunt affeū. et tamē vel mūte promoti. vel doctrina

cōmoniti vel exemplo pronocati. approbunt bonū.
 ubi inveniunt. et quasi ceteri. s; ad manū tracti sequuntur.
 hoc est imitantur. **De scđo.** Sunt rōnales. qui p̄ rōis
 iudiciū. et naturalis sūe discretionem habent. et cog-
 nitionem boni et appetitum. s; nōdūm affectum.
De tertio. Sunt perfecti qui spū agunt. qui a spūsto
 plenius illūantur. et qm̄ sapit eis tūq; trahunt
 affectū. sapientes vocantur. Quia vero induit eos
 spūssais. sicut induit olīm gedeonem. spūss sancti in-
 dumentū. spirituales appellantur. **¶** Primus statq;
 circa corpus se h; secundus circa animū se exerce-
 tertius nō nisi in deo requiem habet. Quorū singlī
 sicut hnt certam proficiendi rōem. sic in gnē suo cer-
 tam hnt perfectōis sue mensuram. Iniciū boni i
 conuersatione animalī perfectā obedientia. profectus
 subigere corpus suū. et in seruitutem reducere. per-
 fectio vsus boni. consuetudinē vertisse in dilectionem.
 Iniciū vero rōnalis est intelligere. que in doctrina fidi
 apponitur ei. profectus. talia preparare. qualia
 apponitur. perfectio. cū in affectum mentis transit
 iudiciū rōis. **¶** Perfectio vero hōis rōnalis. iniciū est
 spūalis. profectus eius reuelata facie speculari glo-
 riam dei. perfectio vero transformari in eandem
 ymaginem a claritate in claritatem. sicut a dñi
 spū. **d'auilitate diffini.** Et ergo primū proficimur
 de sēno. nāalitas est uite modus sensibus corporis
 seruicns. scilicet cum aīa quasi ex se per sensus cor-
 poris circa dilectorū delectationes corporum affectu-
 rum fruitione pasat vel nutrit sensualitatem
 suam. seu cum intra se regrediens. et corpora quib;
 forti glutino amoris et consuetudinis adhesit. in

locū incorporee nāe secū ferre nō pualens. eorū illuc secū
contrahit ymāgines et amittibilis ibi nō eis comittitur.
Quibus assuefca tū nil putat esse. nisi quale foris reliq̃t.
vel quale intus contraxit. q̃d in licet iocundū ē; scdm
delectationē corporis domere. tū aut ab eis auditur nescit
nisi corpora ymaginando cogitare. Cum vō ad cogi
tanda spūalia vel dina se erigit. nō aliud de eis q̃ de cor
poribus vel de corporalibus p̃t estimare.

De mala simplicitate.

Hec auersa a deo fit stulticia tū minimū intra semet
ip̃am fuerit remissa et tam bruta vt regi nolit vel
nō possit. Cum vō ip̃a sibi ex se per superbiam in
mū fuerit abrepta fit prudentia carnis. et ip̃a sibi
sup̃ia esse videtur tū stulticia fit dicente ap̃lo. Dicens
se esse sapientes stulti facti sunt. Porro ad deū comissa
fit sancta simplicitas. q̃ est eadem semper circa idē
volūtas. sicut fuit in iob. vir simplex et rectus ac
timēs deū. **De bona simplicitate.** Proprie enī est sim
plicitas perfecte ad deū comissa volūtas. vnam pe
tens a dño. hanc requirens. nō ambiens multiplex
rari in seculo. vel est simplicitas in conuersionē vera
humilitas. s; vtutis magis consuetam amplectens q̃ fama.
tū nō refugit vir simplex videri stultus in hoc seculo.
ut sit sapiens in deo. vel simplicitas sola est ad deū
volūtas s; vōne formata. nondū ut amor sit. id est
formata volūtas. nondū illūata ut sit caritas. 3°
est amoris iocunditas. **De boni voluntate formanda.**
Simplicitas ergo initū aliqd in seip̃a h̃nō creature
dei. q̃ est voluntatem simplice et bonam. qua futuri
boni bonis informē matiam. in p̃mordio commerciorū
sue auctori suo eam offert formandam. Tam enī
cum bona voluntate habens etiā initū sapie. id est

timorem dñi ex ipso colligit nec per se eam formari posse.
 nec quicquid tam expedire stulto. q̄ servire sapienti. **De**
opere e virtutū in nouicio. ¶ Itaq; se hoc propter deu
 subiiciens ip̄am ei bonam voluntatem amittit in deo
 formanda in sensu et spū humili. Iamq; timore dei in
 piente operari omēm virtutū plenitudinē. dū per iustitiā
 defert maiori per prudentiā nō credit se sibi per temperan
 tiam refugit discernere per fortitudinē totū obediēcie
 se subdit non discernende sed adimplende. Hec est enim
 v̄xor cui a dño preceptum. Et ad v̄rū tūc erit conuersio
 tua. v̄r eius vō uel spūs est suus vel alius. Hinc enim
 v̄ro rē obedit v̄r simplex et rectus in seipso. rectius at
 sepe ac tutius in altero. q̄ in seipso. Ex p̄cepto aut
 dñi et ip̄o ordine nature h̄c debet v̄xor ad v̄rū suū.
 malitas ad spū suū vel spiritualem aliquem v̄rū.
 conuersationem legitimā. hoc est obediēcia p̄fā.
De perfecta obediēcia nouicij. ¶ Perfecta obediēcia est
 maxime in incipiente discretā. hoc est nō discernere
 quid vel quare p̄cipiatur. sed ad hoc tūc m̄ti. ut fidelit̄
 et humilit̄ fiat quod a maiore p̄cipitur. Lignū etiam
 sūe boni et mali in paradiso. censura discretionis est.
 in confusione religionis peres p̄m̄ spūalem. qui
 diiudicat omnia. ip̄e vō a n̄re indicatur. **¶ Mala discretio**
Nouiciorum. ¶ Ipsius est discernere aliorū est obedire.
 Adam gustauit in malū suū de ligno vetito. edoctus ab
 eo qui suggerendo ait. Quare precepit vobis deus.
 ut de ligno nō comederetis. Ecce discretio cui p̄ceptū
 sit. Et addidit. Dicebat enī quia quā die comederitis ex
 eo aperientur oculi v̄ri et eritis sicut dii. Ecce quid
 p̄ceptum sit. scilicet q̄ deos fieri non sinat. Discernit
 comedit. Inobediens fr̄s est. et de paradiso est eiecitur.

Hic et animale discretum nomen prudente sapiente
sapientem in cella diu posse consistere in congregatoe
durare impossibile est. **S**tultus fiat ut sit sapiens. Et
eius sit omnis discretio ut in hoc nulla sit ei discretio. h
eius omnis sapia sit ut in hac parte nulla ei sit. **De Progenia**
hois ad animalia. In eo vero in quo se sibi analitis
batioq; gterminant in natura humane aie relictus est
a creatore bono intellax et ingeniu et ingenio aie in quo
constituit deus hoem super opera manuu suaru et
omnia seculu ista subiecit sub pedibus eius. **Animalia**
superbo in testimoia naturalis dignitatis et simili
tudinis dei amisse. **S**implici vero et humili in amolu
recuperande dignitatis et conservande similitudinis
in h^o q notum est dei manifestu est in illis. **I**n h^o estatur
de creatura creator in h^o cognoscitur iusticia dei et quia
qui bene agunt digni sunt vita qui vero aliter digni
sunt morte. **I**n hoc creatura que sponte bono servit
ad natura subijctur et aptatur ut serviat ad eam
que est ex pto nritatem et ad voluntatem et ad vo
luptatem. **De curiositate.** Hinc est quot et quanta
vite hinc necessaria et bonis et malis utilia in gne
suo pulcherrima et a bonis et a malis hoibus facta
sint et fiant omnibus manifestum est. **H**inc em in his
vel opificijs vel edificijs per innumerabiliter multiplices
hominu adinventiones tot processerunt modi studioz
tot genera professionu subtilitates exquisite sue artes
eloquentie dignitatu officiozq; varietates et innume
biles conquisitiones huius seculi quibus hoies illi
qui dicuntur sapientes huius mundi cum eis qui
sunt simplices filij dei pariter utuntur ad nritate
et utilitatem. **Ex inde moritur pcor unde iustij viii.**

9

¶ Sed illi abutantur eis ad curiositate et voluptatem et
superbiam. hii autem seruiunt in eis propt' necessitatem. ali-
bi habentes sua suauitatem. Ideo illos seruus sensum
suorum et corporum suorum sequuntur fictus carnis sue qui
sunt fornicatio. immundicia. luxuria. inimitie conte-
mptiones. emulatores. ire. rixae. dissensiones. inuidie co-
messatioes. ebrietates et huiusmodi similia. que quicunque
agunt. regni dei non consequuntur. ¶ Nos autem fructus
spiritus qui sunt caritas. gaudium. pax. patientia. be-
nignitas. longanimitas. bonitas. mansuetudo. fides.
modestia. continentia. castitas. et pietas. promissione

ca. xj.

huius vite que nunc est et future. ¶ Hii utriusque propter similes
sunt in actu homines vident similes actiones. deus autem
voluntates discernit. et intentiones. **De vario
fructu consuetudinis.** Cum vero unusquisque redit in sua
vniuersumque ex fructibus sue intentionis patitur con-
suetudinem suam. Nec tamen ab utroque eque reditur ad
consuetudinem. quia nemo ad eam redire amat. post
actionem. qui ad bonum agendum ab ea non profi-
ciatur. qui tamen cum redit ad consuetudinem. si
non dum vitit concupiscentiam suam. inuenit
ibi de ipsa concupiscentia. vel graues corrosiones
vel suaves delectationes. et inde multiplicat cogita-
tiones. ¶ Cum vero iam concupiscentiam vitit.
propter tamen veri boni maior concupiscentia. vel maior
delectatio mentem eius non obtinuerit. in ipsa
quodam voluptate. gestorum. visum. auditum.
patitur ymaginatioes. **De pugna contra concupiscentias.**
¶ Unde in utroque humi. impleantur illusionibus
delectationum. et ad cogitanda spiritualia vel diuina.
humane oculorum suorum et ipsi non est seruus. cum qui pugnet

contra concupiscentias molestias patitur. quod dicitur
adhuc non preuincit ad perfectum affectiones. **Qui** vero
iam ad libertatem aspirat. exire a se non potest affec-
tionum ymaginatioes et noxas vel occupatorias et ocio-
sas que exinde passim oruntur cogitationes. **De tep-
tatione nouitiorum.** Nunc in tempore psalmodie
et orationis ceterorumque exercitiorum spiritualium in cor-
de serui dei etiam nolentis et reluctantis ymagines
voluntur et fantasinata cogitationum versantur.
a quibus velut a nubibus imundis insidentibus
circumvolantibus sacrificium deuotionis. vel omnino
rapitur de manu tenentis. vel sepe polluntur usque
ad lacrimas offerentis. **De diuisione anime et carnis dissolu-
oe.**
Sicque miserabilis et iniqua misere anime diuisione
spiritu et ratione voluntatem cordis et intentionem
et corporis promptum obsequium sibi defendere.
animali vero improbitate affectum sibi propi-
ente et intellectum mente sibi sine metu remanere.
hinc infirmioribus animis et in quibus concupis-
centie carnis et seculi nondum mortificate sunt.
passim vitia curiositatis ebullunt. Hinc solitudo
et silentii queruntur inordinate et proposito in-
imice consolationes. In via regia cum institutionum
futura proprie voluntatis diuertacula. solitorum
fastidium. presumptio nouitatum. que quidem
grati animi pruritum et tedium quasi confutatio
videntur ad horam lenire. sed calefaciunt et
accendunt. et ut postmodum nequius ferueat.
et amplius pruriat efficiunt. Hinc enim cotidie
nove sunt occupationes. noue actionum vel laborum
adirectiones. lectiones diuise. ne ad edificandum animi.

ca. xij.

sed ad fallendum tardamus diei tedm. ut nisi dux
nauerit solitaris omnia vetera. oia solita et de
fecerint noua. no restat nisi. odiu cello. et fuga ma
tura. **De simplici nouicio formado.** Propter quod
pia simplicitas et in professione religionis et solitudinis
nouus homo qui non hz rationem ducentem. vel
affectum trahentem. vel discretionem moderantem.
sed vi quadam datus in semetipsum. tamq a figulo
figmentum. lege quadam mandatorum dei. quasi
manibus alienis faciendus est et formandus in oi
patientia et vota volubilis. **Obedientie** in igne pro
bationis sue. plasmatore et formatoris sui volun
tati et arbitrio subdendus. Nam et si callet ingenio.
si viget arte. si preminet intellectu. instrumenta
sunt hec. tam viciorum q virtutum. Non ergo re
fugiat doceri uti eo in bono. quo et in malo pe uti.
quia hoc sum opus virtutis est. Ingenium corp
adaptet. ars naturam informet. Intellectus no cla
tum faciat nimis sed docibilem. Ingenium qpe
ars vel intellectus. et alia huiusmodi. gratuito ha
bentur. aliter virtus. Doceri vult cum humilitate
queri cum labore. haberi cum amore. cum omibz
hij digna sit. nec aliter vel doceri vel queri. vel ha
beri possit. **De obtentu virtutis.** Primum
itaq docendus vidis incola heremi scdm aplice
pauli institutionem. ut exhibeat corpus sui hostia
vimentem. scdm deo placentem. rationabile obse
quium suum. **De prima nguigi istitu.** Qui etiam
compescens in nouicio ferore animalis hominis.
qui nondum percepit ea que dei sunt. circa spiritualia
ac diuina. propter operosam et curiosam inquisi

ca. xij.

De ope

subiungit dicens. Dico enim per gratiam que data est magis
omnibus qui sunt inter vos non plus sapere quam oportet
sapere sed sapere ad sobrietatem. Quia enim omnis vel pri-
mæ animalis huius institutio circa corpus est et exterioris
hominis compositione docendus rationabiliter mortifi-
care membra sua que sunt super terram et inter ter-
renum ac spirituum que inuicem iugiter aduersus se co-
rupiscunt. iustum igitur ac discretionis habere iudici-
um nec aliam eorum in iudicio amittere personam.

De cura corporis moderanda. Docendus est sic habere corpus
suum sicut egerum commendatum. cui etiam multum
volenti in utilia sunt neganda. utilia vero etiam no-
lenti ingerenda. sic de eo agere sicut de non suo. sed et
a quo pretio magno empti sumus. ut glorificemus
eum in corpore nostro. Huiusmodi docendus est carere
quod peiori populo dominus per prophetam improperat.

Proiectus inquit me post tergum vestrum. multumque esse
cavendum ne pro necessariis vite huius vel commodis
a proposito rectitudine. vel dignitate nature in amore
vel honorem corporis sui sinat in aliquo degenerare
spiritum suum. **Contra immoderatum carnis amorem.**

Idcirco daturus quid tractandum est corpus. ne rebellet
ne insolescat. sic tamen ut seruire sufficiat. quia ad
seruandum spiritum datum est. nec sic habendum
est tamquam propter illud vivamus. sed tamquam sine
quo vivere non possumus. sedus enim quod habemus
cum corpore non quamquam volumus. possumus ab-
impendere sed legitimam eius resolutionem patient
nos expectare oportet. et interim que legitimi sunt
federalis observare. **Est ergo nobis cum eo est quædam**
quasi non dum nobis cum eo sit commorandum. siquidem ut

si aliter euenerit. nō uideamur ad excedendum.
De tractatibus obseruandis. In quo multū
et scrupulose laborandū. et periculose sepe fuerat erran-
dum. nisi lex obediencie et cille. plenam coris institutiois
formam sentel tradens ingredienti de victu et vestitu.
de labore et quiete de silencio et solitudine. et omnibus q̄
ad hoīs exterioris cultum vel nōtatem spectant. firm
obedientem et patientem et quietū in reliquis cū-
tum redderet. et securum. **De sufficiencia uite.**

In quibus si semel circūfusa sint omnia et preclisa
superflua. sic intra congrue sufficiencie terminos.
et gñalis continencie hōis limites circūscripta sint
necia. ut sit et q̄ fortes cupiant. et q̄ infirmū non
refugiant. nec ulterius quantitas concessorum
ledere possit in aliquo utentium cum gñarum
actione conscientiam. nec que sint amputata.
temptare aliquatenus debeant in seruo dei corporis
benemouerunt et recte educati sufficienciam. In
quibus sicut Salomon dicit. cū ambulat sim-
pliciter ambulat confidenter. qui uero mentis
est dure corruet in malum. **De dispensacōe ex cā facienda.**
Licet enim nōtū sit sic sit ordinata. ut nec querele
ulterius locus sit ullus. et omīs sit superfluitas am-
putata si quid tamen publice uel priuatum ad-
dendum est uel minuiendum. hoc in prioris est arbi-
trio absq̄ omni scrupulo obedienciam subditorū
del periculo. **Item de nouitiorū institutione.**
Instituendus est ergo nouus heremita ad coris in-
stitutionis normam. concupiscencias carnis sue
pccatorum pccatorum penitencia continua do-
mare. et ad contemptum uenire. **De diuisiōe tēptacōibz**

Premuniendus est assidue contra temptaciones acius in
solitarii nouitii defensionem. cum seruus dei gratis deo ser-
uientem non cessant sollicitare uicia mercede oblate de-
lectationis diabolo suggerente. carne concupiscente. seculo
concupiscentia ingerente. **T**emptat enim nos dominus de-
us. ut sciat si diligamus eum non ut ipse quasi nesciens
agnoscat. sed ut plenius in ipsa nobis temptatio innotescat.
Sed ille temptationes facile vincunt. et facile a ratione
eis occurrunt. que vel suspecte sunt. vel prima facie male
innotescunt. **Q**ue vero sub specie boni se ingerunt. et diffi-
cilius discernuntur. et periculosius admittuntur.
Itaut cum difficile tenetur modus in eo quod boni esse
creditur. et tunc non semper tutus est omnis boni appetitus.
Omnium autem et temptationum et cogitationum mala-
rium et inutilium sentina est oculus. **S**umma eni-
mentis malicia est oculi iners. **N**amque otiosus sit
seruus dei. quis adeo feruatus sit. **N**omen quippe
tam suspectum et damnum et molle. uel tam certe-
tam sancte. tam seuerè imponendum non est.
De oculo malo. **Q**uoniam non est vacare deo. primo
negotium omnium negotiorum. hoc est quod quicumque in cella
non agit fideliter et feruenter. quodcumque agit
propter hoc quod non agit oratione. ubi pro vitando ocio
otiosa sectari uisum est. **Quid sit otium.** **Q**uoniam
autem est. quod vel nullam habet utilitatem. vel utilitatis
intentionem. **N**on autem tantum agendum est ut cum aliqua
delectatione. vel sine grandi anxietate omnes dies transigat.
sed ut etiam de peracta die. ad perfectum mentis
semper aliquid in conscientia residcat. aliquid cotidie
in thesaurum cordis congeratur. **N**on ea die bonius
cellita se vixisse debet estimare. in qua nil se egisse uoluit

propt̄ que in cella vinitur. **D**ivisiſ occupacoibꝫ boiſ.

c. xv. **C**ulens quid agas in quo te occupes. **P**rimu extra
cotidianu orōm ſuffragiu vel lectionis ſtudinm.
cotidiane conſciencie diſcuſſioni emendaco. com-
poſitioni. pars ſua diei neganda non eſt. **D**emde ope-
randum eſt etiam manibus aliquid qđ inuigatur. no-
tam qđ anim delectando detinetur ad horam. ip̄ qđ ſpūalibꝫ
ſtudijs delectacionem conſeruet et nutriat. in quo re-
mittatur ad horam animus non reſoluiatur. unde
facile mox ut ſibi ad ſeipſum redendum eſſe viſum
fuerit. ſe expediat. abſqꝫ controuerſia inherentiſ vo-
luntatis. abſqꝫ contagio coſecte delectacionis. vel
memorie ymaginantis.

c. xvi. **E**x ſpūalia exordia tēpalibꝫ ſū

Pponeda maxie cleiaſ. **N**on enim dñr propter mi-
lierem. ſed mulier propter virum. non ſpūalia exordia
propter corporalia. ſed corporalia propter ſpūalia.
Propterea ſicut viro creato collatu vel comparatu
eſt adiutoriu ſimile ſibi. et ex ip̄a hominis ſubſta-
cia. ſic cum in adiutorium ſpūaliſ ſtudiꝫ iunā
ſint. non tamen in hoc ſemper eque conuenire vi-
dentur omnia corporalia exordia. ſed que cum ſpi-
ritualibus propiore videntur habere ſimilitu-
dine vel affinitatem. ſicut ad edificacoem ſpūale
meditari. quod ſcribatu. vel ſcribere quod legat.

Subdualia exordia et opera ſicut ſenſus diſtra-
hunt. ſic ſepe etiam ſpūm exhauriunt. niſi cum
grauiore viduali operum labore fit magna con-
tricio corporis vſqꝫ ad contricionem et humilia-
cionem cordis et fatigacionis ſin preſſura. oppri-
munt ſepe vehementioris affectum deuotionis.
qđ etia in labore ieiunioru. vigiliaru. et om̄. in qbus

affectio corporis est fieri manifestum est **De temperantia.**

Deius tamen animus et prudens ad omne se comparat
laborem nec in eo dissoluitur sed per eum magis in se
ipsum colligitur. qui semper pre oculis habens. non tam
quod agit quam quo agendo intendit. omnem consummationis
attendit finem. quo magis nititur deius. intenti
etiam ferventius et fidelius manibus operatur. totum
sibi corpus sui subiiciens securitatem. Cogitatur
enim in omni sensus a disciplina bone voluntatis. non
lassitudo eis datat a pondere laboris subacti et humi
ati in obsequium spiritus. Docentur conformari ei. et in
laboris participatione. et in expectatione consolatoris.

De cito reditu ad deum. Coordinata enim natura
per partem. et a conditionis rectitudine exorbitans.
si ad deum fuerit commissa. recuperat cito pro modo
timoris et amoris quem habet ad deum. quem magis
perdidit auersa. et ubi ceperit spiritus reformari
ad ymaginem conditoris sui. mox etiam reflores
cens caro. ex voluntate sua incipit conformari re
formato spiritui. **De conformacione carnis ad spiritum.**

Nam et contra sensum suum incipit eam delectare
quidquid delectat spiritum. insuper et multiplici defra
ctu suo ex pena peccati multipliciter succens ad deum.
non magis etiam contendit precedere rectore suum.
Delectationes enim non perdimus. sed mutamus
a corpore ad animum. a sensibus ad conscientiam.
Purissimum et simplex. aqua oleum vel legi
mina simplicia. nequaquam res delectabiles sunt. si
in amore christi et delectationis eterne desiderio.
ventri bene moderato gratanter ex his satisfacere
posse. valde delectabile est. Quot lutha pauperum

13.
ex his uel aliquo horum delectabile satisfaciunt nature.
facillimum quippe et delectabile esset adiuncto amoris cōdi-
mento secundum naturam vivere si infamia nostra nos
permitteret. Quasi namque statim naturalibus natura
aridet. Eodem modo et de labore. Instans durus habet
nervos fortes latentes. experientia hoc fecit. Sine enim
torpere mollescit. **Ex omnia possibilia sūt volenti.**

c. xvii Voluntas facit vsum. vsum experientia. experientia vires i
omni labore subministrat. Sed redeamus ad propositu.
Hoc omnibus modis agat et labor et otii nem. ut inq̃
simus otiosi et semper sit negotium nem. ut perfecte co-
sumetur in nobis qđ dicit aplūs nālīs et inq̃
tibus. **De consuetudine vitanda.** Humani inq̃
duo propter infirmitatem carnis vix. Sicut enim
exhibuistis membra vā servire immunditie et inq̃
ad inq̃tatem. ita nūc exhibite membra vestra
servire iusticie in sanctificationem. **De violentia sibi
inferenda.** Audiat h̃ hactenus amicus corporis sui
manipulū nālīs hō. qui iam incipit corpus subde-
spiciat. et aptare semetipsum ad ea que dei sunt p̃cipi-
enda. et ad exuendam fedem servitutis necessitatem.
et carnis sue dñantem consuetudinem. se attingat.
necessitatem sibi faciens contra naturam. et consue-
tudinem contra consuetudinem. et affectum sibi
formans contra affectum. donec plenam accipere
mereatur delectatione contra delectatione. ut delecta-
tione seculi ac carnis scđm consiliū apli. saltem
tantū cum delectet cavere. quantum prius cum
delectabat habere. tantū delectet enī de membris sui
corporis servire iusticie in sanctificationem. quantum prius
delectabat servire immundicie et inq̃tati ad inq̃tate.

Dperfectio Animalis. Hec est enim perfectio animalis

homo in suo statu vel nouitiam incipientis. Qui cum consueuerit hoc animale vel humanum si non respuerit retro si fideliter in interiora se extenderit cito perueniet ad illud diuinum ut incipiat apprehendere sicut apprehensus est. et cognoscere sicut et cognitus est. Hoc autem opus non in uno fit momento quiescentis non est unius diei sed multi temporis est. multi laboris. multi sudoris. secundum gratiam dei misericordis et studium hominis volentis et currentis. **Omnia** vero bonorum horum officina cella est. et stabilis perseverantia in ea. **Quid proficit habitus etiam.**

Ca. xviii In qua cuiusque cum paupertate sua bene conuenit. **Quid.** Dives est. quicumque bonam voluntatem habuerit secum. hoc quidquid ei ad bene viuendum opus est. quibus bonae voluntati non semper credi copedit. sed frenanda est maxime in incipiente. **D. regimine volun.**

Regat sancte obediencie regula bonam voluntatem. illa vero corpus doceat illud posse consistere in uno loco. cellam pati secumque morari. quod in proficiente bone compositionis initium est. et certum bone spei argumentum.

Impossibile est enim hominem fideliter figere animum in uno. qui non prius aliam loco perseveranter affixerit corpus suum. **De inconstancia.** Nam qui egritudine animi migrando de loco ad locum effugere nititur. sic est sicut ille. qui fugit umbram corporis sui. Depsum fugit. seipsum circumfert. locum mutans non animam eundem se obsequi nunciat. nisi quod deteriozem facit ipsa mobilitas. sicut ledere solet egrum qui curans ferendo contutitur. Egrum enim se facit. et parat circa causas suas partes egritudinis sue defensus. si non interueniat quies. remedia continuata cito proficiunt. et

sanatus mirum ab alienationibus et captivita-
 tibus suis totus in deo suis efficitur. **Cura** em-
 eget non modica non inquinata sed infecta natura.
 Incumbat ergo immobiliter valetudinario suo sic
 enim appellare solent medici valetudinariam
 curandam officinam et remedium suscepti pro-
 sequatur usum usque ad sanitatis experimentum.
Valetudinariam tamen o egrote o languide cella tua est.
 remedium in quo curari cepisti obedientia vera est.
De scito quia remedia crebro mutata nocent na-
 turam turbant et egrii discernunt. Nam et
 qui aliquo tendit si unam et rectam tenuerit viam.
 cito perveniet quo tendit et itineris et laboris facit
 finem. **De duplicitate.** Si vero multas aggredie-
 rias eras nec laboris aliquando finem facit quod
 error non habet finem. Non ergo te mutes nec aliud pro
 alio accipias sed usque ad terminum perfecte sanitatis
 medicinalis obedientie remedio utere nec abigas
 eam ut ingratus cum factus fueris sanus sed tamen
 in reliquis alio ea modo uti permittaris. **Contra in-**
utile confessio. Si ergo ad sanitatem festinas vide
 ut nil vel modicum de temetipso agere presumas
 medico inconsulto a quo si operam medicantis ex-
 pectas necesse est ut olus semper tui detegere non
 erubescas. Erubescas sed tamen totum revela nec
 abscondas. Sunt enim qui confitendo quasi fabula
 enarrant pitiorum suorum historiam et egrotudines
 anime sue sine confusione diminuerant et pene
 sine penitentia et sine afflicto dolorum. Cito enim inveniunt
 lacrimas et resoluntur in gemitum qui habet sensum do-
 loris. Sed male egrotudinem desperabilior stupor accessit.

Hic ingratū non dolet. quanto sanitati videtur propin-
quior. tanto ab eo fit remotior. ¶ Et si medius quasi de-
meritor fuerit. ut quasi unguentis et emplastris lenioribus
om̃a vulnera curare. tu age pro temet ip̃o. et remedijs for-
tioris et celebrioris auidus sanitatis. ferrum require.
autem exposita. Medius tibi semper ip̃so est. paratq̃ est.
De triplici custodia hoīs et singulorū debito. Ne enī horro-
rī tibi sit tua solitudo. et ut tutius in tua cella habites. tres
tibi deputati sunt custodes. deus. consp̃a. sp̃ualis pater.
Deo debes pietatem. cui totū te impendas. Consue tue ho-
norē coram qua peccare erubescas. Patri sp̃uali obedie
cū caritatis. ad quē de omnibus reuertaris. Insu-
per ut
gratū me habeas. addam tibi et quartū. et q̃d in par-
uulus es. et donec plenius addiscas. diuinam cogitare
p̃ntiam. pedagogum tibi procurabo. **De informacōe
alterius ad alterū.** Elige tibi meo consilio tu ip̃se
hominē. cuius vite exemplar sic cordi tue inheferit. re-
uerentia infederit. ut quotiens eius recordatus fueris.
ad cūverentiam cogitati assuegas. et temetip̃m ordines
et componas. qui cogitatus ac si p̃ns sit in affcū mutue
cultatis in te om̃ia emendanda emendet. et tamē nul-
lū patiatur dampnū secreti sui solitudo tua. Hic p̃ns
tibi affit quācumq̃ volueris. occurrat sepe et q̃n volueris.
Incepciones eius describet tibi cogitata sc̃a eius felicitas.
consolationes. pietas et benignitas. exemplum sc̃e vite
sinceritas. Nam om̃is etiam cogitacōes tuas. tū ab eo
videri cogitabis. ac si videat. ac si arguat emendacōe rogetis.
Dariuspectōe sui et alio nō iudicando. Hic scdm̃ ap̃l
Exceptū sollicitate temetip̃m custodi. et ut temet ip̃sum
aspicias. semp ab omnibus oculos averte. Exegim
instrumentū corp̃is est oculus. si sicut ceta. sic enā vide

posset semetipsum. **Q**uod cum interiori oculo concessum est. si ad exterioris exemplum seipsum negligens vacat circa aliena. et cum multum vult non sufficit redire ad seipsum. Tibi vacat multa tunc tibi sollicitudinis materia est. **De fugiendis omnibus que aliquando fuerint scandalum.**

Exclude etiam ab oculis exterioribus quod desineas videre ab interioribus quod amare. quia nihil tam facile recrudescit quam amor. maxime in tenerioribus et recentioribus animis. Aude etiam nonnunquam sapere. et emulari charismata meliora. Et tunc esto tibi parabola edificatiois. Alia cella tua exterior. alia interior.

De modo profectus. Exterior est domus in qua habitat anima tua cum corpore tuo. interior conscientia tua quam inhabitare debet omni interiorum tuorum deus cum spiritu tuo. Ostium clausuræ exterioris signum est ostium circumstantiæ interioris. ut sicut sensus corporis per exteriorem clausuram foris vagari non permittuntur. sic interiores sensus ad summum semper interiorius cohibeantur. Dilige ergo interiorem cellam tuam. dilige et exteriorem. et vniuersum suum impende cultum. Tegat exterior te non abscondat. non ut perdes occultius. sed ut tutius viuas. Non enim scis rudis incolat. quid talle debeas. si non cogitas. quomodo in ea non solum ciueris a diuinis. sed etiam non habes morari cum alienis. Nescis enim quem conscientie tue debeas honorem. quamquam in ea non expevris gratiam spiritui. et interne suavitatis dulcedinem. Tu ergo utriusque celle honorem sumum. et tu tibi in ea vendica primatum tuum. **De cõsuetudinibus institutis et de armis facis sumptibus.** Pisce in ea secundum cõsuetudinis instituti leges. tu tibi preesse. et vitam ordinare. mores componere.

tenet ipm iudicat. tempus apud temetipm accusare.
enā sepe condemnare n' impunitū dimitte. **H**edeat
iudicans iustitia. stet ver. et semetipsam accusans
construat. Nemo te plus te diligit. nemo fidelius indicat.

Nemo s'teate noctis fac a temetipso exactionem. et
venturæ diei tu tibi inditito rancorem. **D**espere p'ite
diei vñem exige. et supervenientis noctis fac inditos.

Sic distinctio nequa q' aliqu' lasimire dabitur. **Desin.** **cxv.**
gulaui horax epianis. Dignulis horis scdm cōs

institutū rationē suā distribuere epianā. cui spūalia
spūalia. cui corporalia corporalia. **I**n quibus sic ex
soluat omne debitum spūs dei. corpus spūali. ut si quid
fuerit intinissimū. si quid neglectum. si quid in p'senti
suo modo. suo loco. suo tempore. nō abeat impunitū.
vel irrecompensatū. **De horis orationibus.**

In quibus ex **horas** illas horas de quibus dicit p'phā
Septies in die laudem dixi tibi matutinū ac vesper
tinū sacrificium. ac medie noctis maxime est obser
uandū. **N**ō em' ut p'phā frustra. **A**stabo tibi et vide
bo. sed quia tunc a curis exterioribus adhuc sumus
relini. **E**t dirigatur orō mea sicut incensū in cō tuo.
ele. ma. in. sa. v. quia tunc ab huiusmodi impedi
mentis iam quodāmodo fuerimur digesti. **Q**ui
enā in nocturnis vigilijs meis quibus media nocte
surgimus ad confitendum nōi dñi. confessionis
eiusd' ordinem contempens. **I**n die inquit tribulaci
ōis mee deū exquisitū manibus meis nocte cō
cum. et nō sum deceptus. et cetera que sequuntur.

Istus enim horis potissimū cōn deū. vel coram eo.
qd' idem est. nos ipsos debemus constituere. quasi
facie ad faciem. et in lūe vultus eius prospicere

tribulationē et dolorem nobis ipsis inuenire. et nome
 dñi inuocare. scopendo spiritum meum donec in
 lescat ambiendo ad memoriam suauitatis dñi. do
 nec in cordibus meis dulcescat. Et tunc maxime
 nobis agendum est qd' apłus dicit. **Contra euagati
 onē cordis.** Nolo in ecclia quinque uerba loqui sensu
 meo. qđ decem milia uerborum sine intellectu. Et
 illud. psallam spū. psallam et mente. Orabo spū.
 orabo et mente. Tunc em̄ menti et spiritui aggre
 gandi sumi futuri sum. ut exinde uel in abundancia
 bñdicois dñi in quietem noctis relaxemur. uel surge
 tibus nobis ad laudē dei om̄s exinde tenor operis
 nr̄i in xp̄is laudibus dei formetur ac dimittatur.

Contra multiloquium in oratione.

Idcirco in fruendis nocturnis uigilijs nō expedit
 multitudine psalmodi obruere intellam. et exhaurire
 spū uel extingui. sed qđ dñi sobrius inueniatur. pietati
 affigendus est. et suo uimere dirigendus ad deū. dila
 tato curā incipiat corde usq; ad finem operis dei post
 modū seruius sin tenorem habiturus. nisi magna
 intertadatur negligentia. uel omittatur uoluntaria
 miseria. **De memoria redemptionis.** ¶ Dicit enā
 quācumq; h̄s sensum xpi. quantū xp̄iane pietati ex
 pediat. quantū seruū dei. seruū redemptionis xpi.
 debeat. et utile ei sit una saltem aliqua hora diei passi
 om̄s xp̄iani ac redemptionis attentius recolligere
 beneficia. ad fruendū suauiter in consuetudine. et reco
 dendum fideliter i memoria. qđ est spūaliter mandū
 care corpus dñi et bibere eius sanguinē in memoria
 eius. qui omnibus in se credentibus prapit dicens. Nō
 facite in meam cōmemoracōem. In quo etiam p̄ter

per inobedientie q̄ imp̄m sit hoīem tante pietatis dei
esse inmemorem palam omnibus est. cū amini hoīs ab
eiūto sub quolibet signo cōmendatam memoria
nephas sit obliuisci. **De sacramento et re sacramenti.**

Diquidem sancte hūq̄ ac eūeuerde cōmēdationis
mysterium suo loco suo modo suo tempore licet cele
brare paucis hominibus quibus hoc creditū est ministe
riū rem vero mysterij in omni tempore et in om̄
loco dñationis dei modo quo traditum est. q̄ est debite
pietatis affectū agere et tractare et sūmere sibi in
salutem omnibus in promptū est. quibus dicitur.

Pos aut̄ genus elem̄ regale sacerdotum. gens sancta
p̄p̄us acquisitionis. ut v̄. an. c. 9. q̄ d̄ te. v. v. i. ad l. f.

De dignis et indignis sumentibus. Nam et sacra
mentū sūit accipit ad vitam dignus. sic ad mortē
suam et iudiciū temerare p̄t indignus. Item dō
sacramenti nemo accipit nisi dignus et idoneus.
Sacramentū enī sine re sacramenti sumentis mors
est. res v̄d sacramenti etiā p̄ter sacramenti sumentis
vita eterna est. Si aut̄ vis et vere vis omnibus hoīs
tam diei q̄ noctis. q̄ tibi in cella tua p̄esto est.
Eūociens i gmemoratiōem eius. qui pro te passus
est. hūc facto eius pie ac fideliter fueris affectus.
corpus eius manducas et sanguinē eius bibis.
q̄ d̄m per amorē in eo manes. ip̄e vero in te per
suntitatis et instite operationem in eius corpore
et in membris eius computaris. **De lectione.**

Pende etiam certis horis certe lectioni vacandum
est. fortuita et varia lectio. et quasi casu reperta
non edificat sed reddat anm̄ instabilem. et leuiter
admissa leuiter recedit a memoria sed certis i gēijs

17
innotandum est. et assuefaciendus est animus. Quia
enim spiritus scripture facte sunt. eo spiritus legi desiderant. eo
etiam intelligende sunt. Numquam ingredieris sensum
pauli. donec usu bone intentionis in lectione eius. et
studio assidue meditationis eius spiritum imbibaris. Numquam
intelliges david. donec ipsa experientia ipsos psalmos
indueris affectus. scilicet de reliquis. Et in omni scriptura. tan-
tum distat studium a lege. quantum amicitia ab hospicio.
socialis affectio a fortuita salutatione. **De certa lege. et
memorie imprimenda.** Sed et de cotidiana lege
aliquid cotidie in ventrem memorie demittendum est.
quod fidelius digeratur. et sursum veniat. crebra
reminetur. quod proposito conueniat. quod intentioni
proficiat. quod detineat animum. ut aliena cogitare
non libeat. **De fructu lectionis.** Nauaricus
est sepe de lectionis serie affectus. et formanda oratio.
que lectionem interrumpat. nec tam impediatur.
viniendo. quam priorem continuo animum ad intel-
ligentiam lectionis restituat. Intentio seruit lectio-
ni. vere deum querit. qui legit. omnia que legit cooperatur
ei in bonum. et captinat sensum legentis. et in ser-
uitute redigit omnem intellectum in obsequium christi.
De abusu eiusdem. Si in aliud dechi-
nat sensus legentis. omnia trahit post semetipsum.
magisque tam sanctum. tam piū inuenit in scripturis.
quod seu per vanam gloriam. seu per distortum sensum.
seu per prauum intellectum non applicat. vel malicie.
vel vanitatis. In omnibus enim scripturis legenti
iniciū debet esse timor domini. ut in eo primum solidetur
intentio legentis. et ex eo exurgat et ordinetur
totius lectionis intellectus vel sensus.

De manuali opere. A spiritalibus vero exercitiis in cor-
poralia nunquam longe vel in totum recedatur. sed facile ad ea
posse reducere animus assuescat. et cum illis se mutuatur. istis
semper inherereat. Sicut enim iam supradictum est. non vivit
propter mulierem. sed mulierem propter virum. nec spiritalia
propter carnalia. si carnalia propter spiritalia. Corpora-
lia vero minus ex parte divinis quam manuali opere corporalis
exercentur. Nam sunt et alia corporis exercitia. in qui-
bus nunc est corpus laborare. sicut sunt vigilie. ieiunia.
et alia huiusmodi. quae spiritalia non impediunt. si adinuicem.
sicut ratione et discretione fiant. **De discretione in ieiuniis
habenda.** Que si ex indiscretione vicio sic agantur.
ut vel deficiente spiritu. vel languente corpore spiritalia
impediantur. qui sic corporis suo tulit boni operis efflu-
vium spiritui affectum. proximo exemplum. deo honorem.
sicut regis est. et horum omnium in deum venis. Non quod
solum sensum apostoli non videatur etiam humanum in hoc.
et non deceat. et non debeat. et iustum non sit. capere
aliquem dolere in servitio dei. quod alim sepe usque ad dolorem
laborant in vanitate seculi. esurire ventrem usque
ad iugum. qui sepe suppletus est usque ad vomitum.
sed modus in omnibus habendus est. **De afflictione et cura
carnis moderanda.** Affligendum aliquem corpus est. si non
contemendum. Nam etiam corporalis exercitatio ad modum
quod valet. et pietas ad omnia utilis est. Propter quod ad modum.
si tamen non in compunctionis cura carnis agenda est.
Agenda est vero sobrie et cum spiritali quadam disciplina.
ut neque in modo eius. neque in qualitate. neque in quantitate.
appareat aliquid. quod non deceat servum dei. **De honestate
in omnibus habenda.** Eis que inhonesta sunt magis habim-
dantioris honore curam dare debemus. honestam

vō nullius egent. Nō solum autē sed et oēm vitā nrām
 p̄ius hōibus occultam exhibere debemus scām et honestā.
 oēm cōmūcationē nrām sanctis angelis conspirabilem
 agere et delectabilem. p̄ius inter domesticos parietes
 inclusam. **Oīa v̄ra inquit aplūs honeste fiant.** Grata
 Deo res est honestas. et scōrum amica angelorum.
 Propt̄ qđ etiam iubet aplūs velari mulieres propt̄
 angelos. **Qui cum proculdubio tam die qđ nocte no-**
bisam sint in cellis nrīs nos custodientes et studijs
nrīs congaudentes et cooperantes. placet eis etiam
si nullo hōie vidente oīa nrā honeste fiant. **Quicqđ**
manducatis sine bibitis sine aliud aliquid facitis.
oīa in nōie dñi facite. pie sumite religiose. **De cibo sobrio**
et modo edendi. Si manducas mensam tuam per
 se sans sobriam. sobrietas tua perornet. Et cū man-
 ducas. nequāqđ totus manduces. sed corpore tuo sua
 rectoem procurante. mens oīno nō suam negligi.
 si de memoria suavitatis dñi. vel scripturorū aliqd
 qđ eam p̄ascat meditando. vel saltem memorando.
 secūm arminet. et digerat. si et ipā nrā non
 seculariter. non carnaliter expleatur. si sicut decet
 monachum. sicut conuenit seruo dei. Nam etiā
 ad sanitatem corporis. cibis quanto honestius et
 ordinatius ingeritur. tanto facilius et salubrius
 digeritur. **Quē sunt obsequāda. sumēdo.** Obseruandū
 est ergo sumēdi modus. ut nō effundat qui cōedit
 anam suā super oēm cibum. tempus. ne ante
 horam. qualitas. qualibus vitur cōitas fūmitatis.
 excepta causa manifeste infirmitatis. **De sup̄oibz**
vitandis. De condimentis vero sufficiat obseruo.
 ut comestibiles fiant tibi nrī. nō etiā corruptibiles.

vel delectabiles. Sufficit enim concupiscentie malicia sua
que ~~per~~ vix aut nullo modo pertransire possit ad finem
explende necessitatis. nisi per viam interitumque delictorum.
si ceperit accipere iocundamenta ab eis qui perpetui sunt.
perire bellum aduersus eius oblectamenta. finit duo q̄
domini et periclitatur constā. *De somno moderando.*

Deinde sicut de cibo. sic de somno dñm est. Tunc inquit xxv
potes seruire dei. ne totus aliqui dormias. ne sit somnus
tuus. nō requies lassus. sed sepultura suffocati. nō repa-
ratio. sed extinctio spūs tui. Suspecta res est sompnus.
et ex magna parte ebrietati similis. Excepis enim vicijs
quibus in dormiente cum corpore dormi tante variet.
non est qui contradicat. Inquit ad debitū totū p̄fuit
nil temporis tam deperit de vita m̄a. q̄ qd somno
deputatur. *¶ Inuēt obdormire in sc̄a meditacōe.*

¶ Inquit ergo in somno semper aliquid defertur
in memoria. vel cogitacōe. in quo placeat obdormias.
qd' nō inq̄ etiam somnare inuēt. qd' etiam euigilan-
tem te concipiens in statim hesternū intentōis te
restituat. Sic tibi nox sicut dies illuminabitur. et nox
illuminatio tua erit in delictis tuis. Placeat obdormias.
in pace requiesces. facile euigilabis et surgens fa-
cile et agilis eris ad redendum in id. unde non
totus distressisti. Sobriū enim cibum. sobriūq̄ sensu.
sequitur sobrius somnus. Carnalis vero ille somnus
et brutus. et sicut dicitur lethargus. abhorandus est
seruo dei. De quo vero post congruam quietem. fa-
cile est sensus corporis et mentis euocare. et quasi
seruos domus p̄fissimilias ad opera m̄ia spū
suscitare et remittere. Huiusmodi somnus tempe-
rato. modo suo aspiandus nō est. *¶ Regimē sensum.*

19.
Sic enim prudens vir. et deo deditus hunc se debet in cella sua.
et in consuetudine sua. sicut prudens paterfamilias in domo sua.
Non habeat secum dicit Salomon in domo sua mulierem
litigiosam carnem suam. sed ad sobrietatem morige-
ratam. et assuefactam ad obedientiam. et ad laborem pa-
ratam. ubique instituta. et esurire. et saturari. et habere
dare et penuriam pati. Habeat sensus exteriores no-
duces. si seruiantes. interiores sobrios et effratos.
Habeat vino domum vel familiam cogitationum suarum
sic ordinatam et disciplinam. ut dicat hinc. Vnde
et vadat. et alio veni et veniat. et seruo suo corpori
fac hoc. et absque conditione faciat. Vni sit semetipsum
regit et ordinat in consuetudine sua optime sibi credendum
est et committendum in cella sua. sed hoc perfectum est.
vel perfectum iam proficiendum. quod ideo propostum
incipientibus et novitiis. ut sciunt quid desit sibi.
et quo extendere habeant intentionem studii sui.

De diversitate statuum. Dicendum vero est
quia in de carnali. vel de naturali sensu. vel de rationali
sua vel differimus. vel de spirituali sapientia et omni
describimus in quosdam diversos profectus. et pro-
fectum proventus. et intentionis affectus. hec omnia
diversis temporibus possibile est inveniri. et tria
horum quia singula secundum statum horum profectus
in professione religionis in cellis militum. Quia
vis celle dignitas et sancte solitudinis. et solitarie
professionis titulus. non nisi perfectis convenire
videretur. quorum sicut dicit apostolus est solibus nobis
et qui pro consuetudine habent exercitatos sensus
ad discretionem boni et mali. **Neminem**
prohibendum a bono. In quo et si rationalis quod proxima

sapienti vbiunq; videtur esse tollerandus. sed certe melius
qui nō perit ea que dei sunt. penitus putaret arceda.
Sed occurrit petrus aplūs de quibus dicens. Si spūs sctus
anteperit sicut et nōs. ego quis exim et prohibere
dūm. **De origine bone voluntatis.** Spūs enim sanctus
bona voluntas est. nec enī sine grandi suspulo mētē
a quacūq; professionis altitudine arcedens est.
cū testis inhabitantis et trahentis spūs sancti bona
voluntas est. **Si** quid ex duobus hominibus cellare
habuatio supplenda est. vel de simplicibus. qui et
sensu et voluntate ad assequendam religiosam
prudētia ferientes apparuerint. et habiles. vel
de prudētib; quos religiose et sancte simplicitatē
constituit esse emulatores. **De superba stulticia.**
Stulta vero superbia. vel superba stulticia a taberna.
culis instorm sit protul. Est autem omnis superbia
stulta. Quis non omnis stulticia sit superba. **Stulti-**
cia enim sine superbia nōm q̄ simplicitas inuenit.
que si ignorat. forsitan est docilis. si nequit doceri. for-
sitam est tractabilis. Est propria refugii ciuitas
simplicitati cohabitatio religionis. nisi sit talis. q̄
nolit humiliari. vel tam bruta. ut nō possit regi.
vel tractari. **Bona** tamen voluntas et si multū
sit bruta non est deferenda. sed salutari consilio
ad laboriosam et actuosam vitam transmittenda.
Superba autem quātuor prudens videatur.
dimittenda est sibi et abigenda. **Si** enī admittit
superbus. prima die qua ingreditur habitare.
incipit leges dare. **Imitū** vero stultus discre-
re nō p̄t. quas inuenit. **Sollicite** ergo et prudens
perpendendū est quis admittatur ad habitandū

secū. Cū enī habitat secū. nō nisi sc̄pm̄ qualis ip̄e
est h̄z secūm. **De peste mali hominis.** Malus
ergo homo nūq̄ into secū habitat. quia cū malo hoīe habitat.
et nemo molestior est ei q̄ ip̄e sibi. Nam et infam̄ et nimis
dolentes. et qui nō satis quācumq̄ de causa mentis sue cō-
potes sunt quācumq̄ custodiri solent. n̄ sibi relinqui vel
cōmitti ne solitudine sua male abutantur. Admittant
ergo n̄ales. huīles. pauperes sp̄it ad cōhabitacōz cellaz.
sed ut fiant ip̄i cōnales ac sp̄nales. Non ut propt̄ eos
ip̄i qui hoc iam esse meruerunt. gūtantur retro.
et efficiantur n̄ales. **Sustipiantur in oī bñuolentia**
cūctitatis. portentur in oī patia benignitatis sed qui
cis compaciuntur. non eis conformentur nec sicqueant
corū profectum. ut propter eos cogantur intueri propo-
siti in religione rigoris defm̄. **De edificiorū supfluitate**

vij. Inde enim subintravit iam de ere alieno sumptuosa
et gītū pudor sunt ambitiosa cellarū edificatio. et ab-
iecta sancta rusticitate sicut Salomon dicit ab altissio
creata quasi religiosas quasdam nobis creamus ha-
bitationū honestates. in quibus tantū compassim
est n̄alibus. ut pene in hoc om̄s effecti sumus n̄ales.
Dimissim enī nobis a p̄ribus n̄re hereditario forma
paupertatis. et sancte simplicitatis sp̄m̄. verum
decorem domus dei alienantes a nobis. et a cellis n̄ris.
per manus artificum exquisitorum cellas nō tā
heremiticas q̄ avomatūas edificamus nobis. sm̄
gulas in titulo centū solidorum. concupiscentias
oculorum mōrum de elemosinis pauperum.
Amputa dñe obprobriū centum solidorum a cellis
pauperum tuorū. Cū non potius centū dena-
riorum. Cū nō potius nullorum. Cū nō potius

gratis filii grē ipsi sibi edificant. **¶** Quid responsum
est moysi cū cōsumaret tabernaculū. **¶** Vide inquit
omīa facta scđm exemplarē qđ ostendi tibi in monte.
¶ Non a scti hōibz dect fieri tabernaculū dei hō
minibz. **¶** *Et qui non ardet non accendit.*

¶ Ipsi ipsi quibus in altitudine mentis ostenditur exem
plar veri decoris domus dei. ipsi edificent sibi.

¶ *Et per exteriora noscuntur interiora.*

¶ Ipsi ipsi quibus sollicitudo maiorū suorū contextu
et negligentiam inditit omī exteriorū. ipsi sibi
edificent formā paupertatis. et se simplicitatē
spem. et p̄ne singulatis limamenta. nulla
enī sic aptabit artificum industria sicut eorum
negligentia. **¶** Ergo obsecro. in peregrinacōe hā sibi.
in militia hac super terram edificemus vobis nō
domos ad habitandū. sed tabernacula ad deserendū.
ut pote cito inde euocandi. et migraturi in patera.
et in civitatem novā. et in domum eternitatis
nrē. In castris quippe sumus. in alieno militamus.
in alieno laboramus facile est quid quid nāle est.

¶ Numquid nō facile solitatio. et sufficiens natura
et congrua consuetudine. ipsi sibi tellam de vā
contexere de luto plasmare. vnde cumq; operire.
et decentissime inhabitare. **¶** Et quid amplius
requirendum. **¶** *Ex pulchritudine et exsultate nocet.*

¶ Credite michi frēs. et vtmam expari vobis nō
contingat. quia pulchritudines iste. et forenses
iste honestates. cito virile propositum enervant.
et masculinū aīm effeminant. Nam et si ipō
vsu sepe sopiuntur earum delatōnes. et si sint
qui dicantur huiusmodi quasi nō videntes. tamē

contemptu melius. q̄ usu excentur. et dominum
huiusmodi affectus. Conferunt etiam nō modum
interioribus nris exteriora nra ad similitudinem
mentis aptata et composita. et bono proposito
modo respondentia. **Abiecta valent.**

Pauperior enim vultus in alijs frenat concupiam.
in alijs circa amorem paupertatis affiat consiam.
Sed et intentū interioribus animi magis decet mul-
ta oīa. et neglecta extēra. quibus incola domus sepius
alibi commisi diuinitat. se q̄ alibi magis occupata
intencio functa demittat. et efficaciter bone conscie
conculcat intēra. cui oīa exteriora vultisse veniat.

Obsecro ergo ut maneant colle delectatōres sicut fr̄ zelantes
sunt. si non crescat numerus eorum. sintq̄ in vale-
tudinaria fr̄ibus malibus et infirmioribus. donec
cōualecant. Hoc est incipiant desiderare non vale-
tudinaria infirmorum. s̄ tabernacula militancū
in castris dñi. Maneant etiam in exemplum postis
vris. quia tales habuistis et spreuistis. Vos aut̄ qui
spirituales estis sicut hebrei. id est transientes. non
habentes hic manentem civitatem. sed futuram
inquirentes. edificate vobis sicut cepistis casulas
in quibus habitetis. In casulis enim habitauerunt
p̄res nri. habitantes in terra promissionis. quasi
in aliena a roheredibus repromissionis. expecta-
tes habentem fundamenta civitatem. cuius
artifex et conditor est deus. non acceptis repromissi-
onibus. sed a longe eas aspicientes. et salutantes. et
confitentos quia hospites sunt et peregrini super
terram. Qui enim hoc dicunt. significant se pa-
triam meliorem inquirere. hoc est celestem.

De consideranda peregrinatione. **Q**uanto prius in
in egypto et thebayde sancte huius vite ardentissimi emi-
latores in solitudinibus degentes. angustati. afflicti. q̄q̄
dignus nō erat mundus. xp̄i sibi cellas edificabant. in
quibus tecti tñ. et tñm̄ septi a turbine. et a pluvia
tutabantur. **De paup̄nomia laudabili.**

In quibus heremitice frugalitatis delicijs affluentes.
completabant multos xp̄i egentes. Ip̄i quo nōie appelle-
digni nescio. hoīes celestes. in angelos terrestres dege-
tes in terris. si com̄sationem habentes in celis. labora-
bant manibus suis. et de labore suo paup̄es pascebant.
esurientes xp̄i. et de vastitate heremi vrb̄m carceres
alebant. et infirmos. et in quibuscumq̄ nōitatibus po-
sitos sustentabant. vniētes de labore manū suarū.

Quoru sit p̄uere de demofimis. **Q**uod ad her c. xxi
dicimus nō m̄ales s̄ m̄alia terrena. adherentes terre.
et sensibus carnis n̄re in sensu carnis n̄re ambulantes.
et ex alienis manibus pendentes. Quāis consolat̄
nos in hoc xp̄m aliquētem ille qui tñ diues est. pauper
pro nobis fuit. et qui voluntarie paup̄ertatis dedit
p̄ceptum. ip̄e eiusdem paup̄ertatis in semetip̄o forma
dignatus est demonstrare. **U**t enim sciunt euāgelii
paup̄es. quid eis faciendū sit. ip̄e etiam a fidelibus
p̄sti voluit. nō m̄q̄ et ab infidelibus. sed ut fidelis fa-
ceret. vite n̄rā nō recusavit. Sed et in p̄mitina eccl̄ia
paup̄es illos factos qui pro xp̄o vap̄m bonorū
suorū perpeffi fuerant. vel s̄dm̄ p̄fessionis p̄ceptū.
om̄ia reliquerunt. vel vendiderunt. et fr̄ibus fidelibz
cōia fecerunt. quāta sollicitudine. quāta pietate. s̄n
ap̄l̄i alendos a fidelibus procurabant. et liber actum
ap̄l̄orū. et paulus in ep̄l̄is suis manifeste demonstrat.

Ad si conceditur liberius h'p'm d'no p'p'iente et or-
dinante euangelii am'icantibus. ex auctoritate t'n
ap'olorum nō negatur etiam euangelice vniuersig.
sicut et sanctis illis pauperibus qui tūc erāt in
iherl'm. **Con' pompaticos de lacrimis pauperū.**

Qui etiam ob hoc pauperes vocantur quia in pro-
fessione sanctitatis et totius vite nomē dederunt. et
semetipsos in hoc x'p'm sponte pauperes effecerūt.

Ad cum ap'lus scissima aucte quibusd' denūciat ut
qui non vult operari nō manducet. cōtinuo ostendēs
de quibus diceret subiūxit dicens. Audimus q'dam
ambulantes int' vos inquiete nihil operantes sed
curiose agentes. Hys autem qui cuiusmodi sunt de-
mūciamus et observamus in d'no ihu x'p'o. ut cū silen-
tio operantes sūm panē manducent. Hoc est cum suo
labore partim et acquisitum. **Ex oībus sit subuiciend'.**

Et tamen ne illos q'ntūis inquietos nil operantes
curiose agentes. nomē tamē d'ni super se innocatiō
habentes. quasi opposuisse videretur et abieciisse.
statim intulit dicens. Vos autem frēs nolite defic-
b'nficentes in x'po ihu d'no m'o. Ac si diceret. Et si
illi p'p'seuerant in negligentia sua vos tamen
in sustentandis eis nolite deficere a b'nficentia v'ra.

Contra fictos. Ann ergo severissime superius
denūciauerit nō manducandum nō volentibus
operari. postmodum vō non valentibus operari.
si nil operantibus aliquando se p'ebuerit clemen-
torem. possemus dicere sedm textum verborum
eius n' oīno aberraret a vero. non volentibus q'uis
valentibus intentatam esse illam senectatem.
volentibus vō si nō valentibus indulgentia istam.

¶ Sed cum etiam istis demittet et obsecret in dño ihu xpo.
ut cum silentio panem suū manducet. videntur
nō suū panē manducare. nisi suū enī efficiant qñtū
operari possunt sub testimōio dei et consue sue.

no **Contra pretenidentes impotentia.** Ignosce dñe ig-
nosce. excusamus te. iustificamus. sed nō est qui se ab-
scondat a lumine veritatis tue. qđ sicut illuminat
comidos. sic etiam ferit et auersos. Non est enim
occultatum a te os nōm qđ fecisti in occulto homi-
nis. aut nobismet ipsis facimus illud occultum. qđ
dix est aliquis qui in eis que a te sunt expectari velut
quid possit. et quod promptissime potest. quāvis
secundū caritatem vel scdm. sine timore impulerit.
sine cupiditas traxerit. sed si et fallimus homines
infimos. non nos permittas ut quasi fallere vo-
lentes te. fallamus nosmet ipsos. Non laboramus.
quia vel non possumus. vel non posse nobis videmus.
vel consuetudine oñi. et delinamur nram nos nō
posse efficiamus. Adoremus ergo semper. et profundius.
et ploremus coram te qui fecisti nos. et qui hoc ipm
pcto nro manifesto. iudicio tuo occulto formasti nos.
ut forsitan quia nō multū hoc volumus nō possumus.
vel quia volumus nō possumus. nō volumus nō
possumus. **De pane doloris manducando.**
¶ Iestamus saltem scdm penam ade pane nro. si non
possumus in sudore vultus nri. in sudore cordis
nri. In lacrimis doloris. si nō possumus in sudore
laboris. Magnam hanc iacturam professionis
nre suppleat pietas ac deuotio humilis consue.
¶ Sint nobis lacrimę nre panes die ac nocte. qđm
datur aie nre. ubi est deus tuus. qđ est qđm pe.

regnamur ad dñm deo nro. et a liue vultus eius. Vm
quidem erat mtrm. Sed qui nec vno figuram, n
multis exercebunt. in quo ordine computabim.

De dilectione iustificante. ¶ Utinam in illo
de quo apłus dicit. ei qui nō operatur. credenti aut
in eum qui iustificat impiū reputatur fides ad
iusticiā scđm propositum grē dei. Utinam cum
peccatrice illa cui multum dimissum est. quoniam
multum dilexit. Et bñ mīa que hoc iudicio apud
deū meruit iustificari. iudicio diligenti nōmē
dñi. ut omīssa oī iusticia operū. et fiducia meritorū.
in hoc solo iustificetur. qm dilexit multum. Nā
et in diligendo te deus retribuit magna diligēti.
consequēte ipā dilectio tua. dēinde vero vita etna.

Sic frēs obsecro non excusemus nos. sed accusemus
nos et confiteamur. et qui magni nobis vmbra.
et psonale figmentum quoddam perfectionis
apud homines induimus. apud deum consue
mē cognoscentes paupertatem. non desiqua
recedamus a veritate. et veritas liberabit nos.

De viuificatione hominis. ¶ Dēinde do
cendus animalis impleus. et opī tyrannus
deo appropinquare. Ut et deus appropinquet ei.
Sic enim ai nonet propheta. Appropinquate deo
et ipse appropinquabit vobis. Non enim solum
formandus est homo et faciendus. sed et vltimūda.
primo enim formauit deus hominem. dēinde inspi
rauit in faciem eius spūaculum vite. et factus
est homo in animam vmente. **¶ Qui non
amat. non viuūt.** Formatio hōis instructio
est moralis. vita eius amor dei. Nunc fides corripit.

Species parturit. caritas formatur et vivificatur. **A**mor enim dei
vel amor deus. spiritus est. amoris hominem infundens afficit
cuiuslibet. et amans semetipsum. de homine deus unus semini
efficit. et spiritum eius. et amorem eius. **P**utatur enim non
habet corpus unde vivat. nisi de spiritu suo. sic afficitur homini
qui amor dicitur non vivit. hoc est non amat deum nisi
de spiritu sancto. **A**morem ergo dei in homine ex gratia gentium
lectio lactat. meditatio pascat. oratio confortat et illuminat.

Quid legendum sit novitio. et quid non.

Animali et novitio in christo hominem ad excitanda eius inte-
riora. melius et tutius proponuntur legenda et me-
ditanda redemptoris nostri exempla. et ostendendum in
eis humilitatis exemplum. pronuntiatio caritatis.
et affectus pietatis. et de scripturis sanctis et sanctorum
tractibus patrum moralia quaeque et plana ora.

Proponenda sunt eis gesta. vel passionis sanctorum.
ubi nec laborandum sit in planicie historiali. et si
aliquid occurrat quod hominum animi excuset ad amorem
dei et contemptum sui. Porro alie historie delectant quid
cum leguntur. sed non edificant. quia potius mentem
inficiunt. et tempore orationis vel spiritualis meditationis inania
quaeque vel noxia faciunt fructucae memoria. **L**ectoris
quippe modum similis meditatio sequi solet. **D**iffi-
cilius etiam scripturam lectio fatigat. non reficit
tenuiorem animi. frangit intentionem. ebetat sensum.
vel ingerit. **P**otendus etiam est morose sua sensu
cor lenare. spiritualiter orare. a corporalibus. vel corporum
imaginibus cum deum cogitat. quod longe potest
recedere. **A**mmoneendus est quantum per puritatem cordis
intendere in eum. cui sacrificium orationis sue offert. seipsum
attendere qui offert. intelligere quid offert. **Q**uantum

enim videt

intelligit eū cui offert. tantum

ei in affectu est. et ei amor ipse intelligens est. quantumque ipse
ei est in affectu. tantum sapit ei hoc ipsum. si dignum deo
est quod offert. et in eo bene sibi est. **N**umquidmodi hōi
oranti vel meditati melius ac tutius sicut iam dīcū
est. proponitur ymago dīcīe nativitatis et hūma-
nitatis eius. passionis et resurrectionis. ut infirmus
animus. qui nondum novit cogitare nisi corpora.
vel corporalia. habeat aliquid cui se afficiat. cui im-
modum suū pietatis inhercat intuitu. **E**st quippe
in forma mediatoris in quo sicut legitur in iob. visi-
tans homo speciem suam nō peccet. hoc est cum intē-
tionis sue intuitu in eum dirigit. hūmana in deo
spem cogitando. ad deū nō vsq; quaq; recedat. et dū
per fidem deū ab homine non dimittit. deum aliqn
apprehendere in homine addiscat. **I**n quo pauperibus
spiritu. et simplicioribus filiis dei. tanto proximū
affectus solet esse dulciior. quanto hūmane naturē
propinquior. **P**ostmodum dō fidem migrante in
affectum. amplexantes in medio cordis sui dulci
amoris amplexu xpm ihm totum hōiem propt
assumptum hōiem. totū deum propt assumēte
deum incipiunt eum iam nō scdm carnem cognoscere.
p̄nis eum necdum scdm deum plene possint cogi-
tare et sanctificando eum in cordibus suis offerre
ei amant vota sua que distemperunt labia sua.
obsecrationes. orationes. postulaciones. grārum
actiones. pro tempore. pro causa congruentes.

De quatuor modis orationum.

Sunt em
orōes alie breues. alie simplices sicut eas format
voluntas seu nūtas orantis pro causa incidenti.

alio prolixiore et rationabiles sicut in inquisitione veritatis.
querentes petentes pulsantes. donec accipiant. Inveni-
unt. apernatiue eis. *Alie* alacres spirituales. et facundie in
affectu fluentis. et gaudio gratie illuminantis. Et tunc
sunt quas apostolus alio ordine dimittit. observationes.
orationes. postulationes. gratiarum actiones. **D' postulationibus.**

Nam postulatio est quam primam posuimus. circa ob-
tenda temporalia et in omnia aliqua vite huius. in qua
deus postulantis quid approbans voluntate bonam
facit tamen quod ipse melius iudicat. et dat libenter sequi
boni postulantis. *Spa* est de qua psalmista dicit. *Quoniam*
adhuc et oratio mea in benedictionis eorum. Hoc est etiam
omni impiorum. quod omni recter est. si maxime filiorum.
huius seculi. desiderare tranquillitatem pacis. sa-
nitatem corporis. temperiem aeris. et alia que ad
huius vite spectant. *Desum* et unitatem. et abutentium
voluntatem. pro quibus qui fideliter postulant. quibus
non ea postulent nisi ad unitatem. tamen in bono po-
sultati dei suam semper subiungunt voluntatem.

De observationibus. Observatio vero est in exterioribus
spiritualibus impia ad deum instantia. in quibus an-
gram succurrente. qui apponit suam non apponit
nisi dolorem.

De orationibus. Oratio vero est horum deo
adherens affectio. et familiaris quedam et pia
allocutio et stans illuminata mentis ad fruendum
per diu licet. **De gratiarum actionibus.** Porro gratiarum actio
in intellectu et cognitione gratie dei bone voluntatis
indeficiens. et ad deum in reflexa intentione etiam
si aliquando vel non sit. delinquitur sive actio exterior.
sive interior affectio. *Hoc* est enim de quo dicit apostolus.

Velle adiacet inungi. perficere aut bonum non iniurio.

257

Ac si dicat Semper quid adest. si aliqui iacet. hoc est ineffi-
cax est. quia opus boni perficere quero. sed non inuenio.
Hec est caritas quoniam deficit. ipsa est enim sine commissioe
oro seu gratiarum actio. de qua apostolus dicit. **E**me inter
missione orate gratias agentes semper. **Q**uid sit **sp** orac.
Est enim ingris quedam bonitas mentis et compositio. in-
et ad deum. et in filius dei bonitatis quedam similitudo.
orans pro omnibus semper et gratias agens in omnibus.
tot modis in deum vel gratiarum actione in deum
se ingritur vel videns. quot in suis imitantibus vel
consolationibus. in proximis etiam vel compassi-
onibus vel congratulationibus causaliter in his materiis
inuenit prius affectus. **H**anc enim tota ingritur in
gratiarum actionibus est. **U**bi sic est semper in gaudio
spiritus est. **I**n postulationibus ergo pie ac fideliter est
orandum. sed non est illis permatiter inherendum.
quod non nos facimus. sed per in qui est in celis. quid in
temporalibus istis necesse est nobis. **O**bservationibus
insistendum est. sed in omni humilitate et pacia.
quia non afferunt fructum nisi in pacia. **N**on enim
tamen celerius gratia non subuenit sit observanti celum
enem. et terra sua ferrea. et cum relictis sibi humani
cordis diuitia ad votum expandi non meretur.
inventas desideramus negari sibi existimat quiddam
differtur. **C**umque sicut chanaanica illa preterisse se.
ut despecti ingemiscit. quasi in inuidiam tamis
pterita sibi peccata imputari vel in prosperari yma-
ginatur. **N**on enim vero sine labore petens accipit.
querens inuenit. et pulsanti aperitur et consola-
tioes ac suauitates orationis inuenire tandem aliqui
meretur labor observationis. **N**on enim etiam pure

oratoris affectus. et bona illa affectionis suauitas non inueni
si quasi inueniuntur. cum non petente. non querente. non
pulsante. et quasi nesciente. gratia suauiter. et tamquam
germen seniorum suscipitur in mensa filiorum. cum iudis
adhuc et incipiens animus in eum orandi assumit
affectionem. qui pro proprio sanctitatis reddi solet meritis per
factorum. **Q**uod cum fit agitur. ut vel in iudicium suum
non liceat nescire negligentem quid negligat. vel ut
promotio caritatis. amorem in eo ultro se offeren
tis attendat. In quo propter dolor plurimum fallimur.
quia cum pascentur pane filiorum. iam se filios esse
arbitrantur. et deficientes unde proficere debebant
ex visitante gratia enanesunt a constantia sua. se esse aliquid
arbitrantes cum nihil sint. et de bonis domini non eme
duntur. sed induuntur. et firmi de quibus propter dicit.
Inimici domini meriti sunt ei et erit. tunc in secula. **E**t cibabit
illos ex adipe feni. et de pe. m. sa. eos. **P**ascentur
enim a patre deo aliquando de pretiosiore gratia suba serui.
ut affectent esse filii. ipsi vero gratia dei abutentes.
efficiuntur inimici. Ut enim abutantur etiam scriptu
ris sanctis in peccatis vel concupiscentijs suis. ve
dentes ad eas post orationem dicunt sibi illud voxis
marie. **S**i dominus voluisset nos occidere. non suscepiss
sacrificium de manibus nostris. **I**ncipit **G**libellus

Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum. **e. p. m.**
in quibus passer inuenit sibi domum.
et tuetur in domum ubi reponit pullos suos. **P**asser
inquam natura hoc animal viciosum. mobile.
leue. importunum. garrulum. ac prouisus ad libidines.
et tuetur luctus amicis. ex pace solitudinis fami
liaris incolae forma simplicitatis. ex castitatis.

Tunc sibi inuenit in eis domum quietis et seruitutis. illa
 in diuini ubi reponat pullos suos. Quid sunt hi nisi
 inuerm naturalis talidus sanguinis. et ferendus ing.
 etas labilis. curiositas inquieti et diuersis naturas.
 ferius ing. castus. sobrius. pectus exteriorum. et
 int. semetipsum quannu pt recondens semetipsum.
 Quorum alterum in tabernaculis dñi virtutem in
 disciplina cellaru inuenit sibi ab omnibus diuini
 quietem firmamentu stabilitatis. et mansionem se.
 tutatis. Alterum vero inuenit secretum colle. se
 cretiorē recessum consue. ubi reponat et inueniat
 suum affectionem suam futuris. et spiritualis sensu
 contemplationis. Passer solitarius in tecto. qd est i
 altitudine contemplationis talare amat habita.
 tionē carnalis consanationis. Inuenit inferioribus
 ferundatur. et gaudet in fructibus humilitatis.
De cognicione perfectorum. Perfecti em quique et
 spuales cum ad firmamentu et robur virtutis sue
 per virtutem obedientie et subiectionis perueniunt.
 preueniunt se semper ac deiciunt in id qd incipientiam est.
 et unde infra se descendunt. inde ascendunt sup se
 et humiliando se proficiunt propter futuris solitari.
 dñis. nō arbitantes esse negligendam consuetudinem
 voluntarie subiectionis. vsum socialis vite. et dul.
 cedmem fone caritatis. Ideo spualis etiam corpore
 suo spualit. utens seruitutem eius quam habet
 animalis per diuin coactam. vñalis per consue
 tudinem subactam accipere meretur. quasi na.
 turalit. affectam. ubi illi est obia nuntiat. xpc cum
 hz caritatis. ubi illi virtutis. xpc hz cum vsum sibi i
 mores. **Animales proficientes.** Illi vñ supsum

nitentes ad ea que perfectiorum sunt. non elatois pre-
sumptioe. sed amoris pietate in paupertate spūs sūi.
nō repellunt ut elati. s; suscipiunt ut deuoti. et aliqui
hoc merentur expectari. quo spūales firi. **Et semp**
affectant eorū actiua vitam ad quorū ambunt con-
solacem contemplatiua. **Sicq;** vno spū licet nō vno
gressu gredientes. eque proficiunt. et spūales in qmli.
et incipientes in sublimi. **Et hec** sunt cellarum bñ
ordinatarū sancta qmertia. studia veneranda.
vna negotiosa. quies operosa. caritas ordinata. mui-
tuo in silentio sibi colloqui. in absentia inuicem
se ad inuicē magis firm. proficere de inuicē. **Et**
cum se nō vident ad inuicem in alio vident qd
imitandū est in seipō non nisi qd flendum est.
Ego vero sicut prophēta dicit. vñ vident pauper-
tatem meā. meā. cū alienas diuitias computo.
i memetipō erubescō et suspiro. quia qd tracto in
alieno. malle in proprio. **De** omnibus quippe
malis tollerabilius est quod amas non videre.
q; videre et nō hē. **Quāvis** non sic de bonis dñi.
Bona enim dñi videre amare est. amare vero ha-
bere est. **Ideo** vitamur qñtū possimus. vt videamus.
videndo intelligamus. intelligendo amemus.
ut amando habeamus. **Dñe** super hoc ante te
omne desiderium meum. et gemitus meus nō
est absconditus. **De transitu aīalis in racionale. c. ij.**
De animali g; statu transieritis ad rōnalem. vt
de racionali transieritis ad spūalem tractando
et vtramq; proficiendo. **Primo** scire debemus.
quia sapia sicut in libro noīs eius legit. **Potui**
pat eos qm se concupiscunt. et occurrat eis. et

ostendit se in vñs hilariter sicut in p̄ficiendo sic
in meditando et in tractando attingens vbiq;
p̄p̄t sui inuidiam. Adiuuat em̄ deus vultu
suo se intuentem monet ac p̄romonet et attra-
hit sp̄e suū boni se cōtemplantem. **Ex qui
adheret dō vnus spiritus est.** Cumq; rō p̄ficiēdi
in amorem sursum ascendit et amanti et desideranti
gratia cōdescendit. vñs sepe fuit. que duos illos status
efficit que sunt rō et amor et que vñs efficitur. scz
sua et sapia nec iam possunt altius se tractari vel
cogitari. que iam vñs et vñs operantis ac vñs sūt.
et in sensu intelligentis et in gaudio fuentis. **Vñs**
ergo alter distinguendus sit ab alio. tamē n̄ sic se res
obtulit et cogitandus et tractandus erit alter ab alio.

De compōe animi animalis. Quia ergo sicut
iam sup̄dictum est. quemadmodū in p̄ficiū religionis
status. vigilat cura corporis et hōiem exteriorem com-
ponendum. et aptandum studio virtutis. sic rōnalis
cura animi agere debet. vel faciendū si nō est. vel op-
colendum et ordinandū si est. **De quolibet trium.**

quid sit aīa. ratio. animus. Primo vi-
dendū quis vel quid sit aīa ip̄e. quem rō rōnalem facit.
quid ip̄a rō que animal mortale faciendo hōiem p̄ficiat.
Sed primū dicendum est de aīa. **Quid sit anima.**

Anima res est incorporea. vñs capax. vñs frando
corpori accommodata. hec animalis constituit hōies
que carnis sunt sapientes. sensibus corporis inge-
rentes. que vel p̄fecte vñs incipit esse nō tñ capax
sz et particeps. continuo abdicat a se notam femi-
nim gñis et efficitur animus particeps vñs. re-
gendo corpori accommodatus. vel se ip̄m hñs sp̄s.

Quādm **De transitu aīe in animū et de ope utriusq.**
aīa est cito in id qđ carnale est effeminatur. Animus
vero uel spūs nō nisi qđ virile est et spiritale meditat.
Spūs enim hoīs in appetitu boni subtilis et efficans cō
ditus naturae et in arte creaturis sup̄e si corpore me
lior om̄i etiam luce corporea lucidior et dignior ob
ymaginē conditoris et capacitatē rōis.

**De capti
uacione spiritus** vicio tamen carnalis originis im
pluitus p̄tī seruis effectus est. et captiuus in lege p̄tī
que est in membris. Hoc tamen omnino amisit arbitriū
id est iudiciū rōis in iudicando. nō discernedo.
qđqđ libertatem eius amisit in volendo et agendo.

De arbitrio captiuo vel libero. Nam in
penam p̄tī et testimonium amisse dignitatis nātis.
possumus est ei in signū arbitriū captiuū. Qđ etia
ante conuersionem et liberatōem voluntatis nōq̄
perdere p̄t vlla inuersione ipsius voluntatis. In q̄
etiam tūc abutitur eo in eligendo malum pro
bono sicut dictū est. melior est et dignior omni cor
porea creatura non in se sed in arte creaturis de
ratis. **De liberacione voluntatis.** Liberatur
vero voluntas qñ efficitur caritas cum caritas dei
diffunditur in cordibus nōis per spm̄ scm̄ qui
datur nobis. **Quid sit Xaao.** Et tunc vere vō est.
qđ est qñtus mentis per omnia cōueniens veritati.
Cum enim liberata voluntate per liberantem
grām spūs agi incipit. libera vōe tunc suus. qđ
est serpo libere vtens efficitur. et fit animus. et
bonus animus. **Quid sit animus. et rōnalis. et
bon⁹ et vnū.** Animus nq̄ntū animas bñ. et per
ficiens animal suū supplemēto liberatōis. Bon⁹

aut inquit iam amans bonum suum quod bonus fit. et
 sine quo bonus nec animus esse potuit. **Nō alit̄ sit bon?**
 Sit autem bonus animus et rationalis diligens deum deum suum.
 in toto corde suo. et in tota anima sua. et in omni
 mente sua. et in omnibus viribus suis. et nō nisi in
 ipso seipm. et proximum suum sicut seipm. **Sit autem** bonus
 animus deum timens. et mandata eius observans.

hoc est enim omnis homo. **Item quid sit ratio.**

Ratio vero sicut diffinitur a diffiniētibz. vel de-
 scribitur a describētibz. aspectus autem est. quo per se
 ipm non per corpus verum intuetur. aut ipsa
 veri contemplatio. aut ipm verum qd contemplat.
 aut vita rationalis. vel rationale obsequium. in quo con-
 template veritati conformatur. **De rationis acie.**

Rationis acie vero est rationis inquisitio. qd est as-
 pectus eius motio per ea que aspicienda sunt.

Rationis acie querit. ratio invenit. Aspectus hic
 in rem aliquam directus. cum eam videt. scia. cum
 non videt ignorantia hōis est. Hic igitur et instrumentum
 per quod operatur. et opus quod operatur. hoc semper
 exerceri amat in eo quod utile et honestum est. exer-
 citio perficiens desidia vero in semetipsa marcescens.

Ex exercitio honesto crescit.

Nullum vero
 dignius et utilius exercitium est hōi eam habenti. qm
 in eo quod melius est. et in eo quod ceteris animis.
 et ceteris partibus suis preminet. que est ipsa mens
 vel animus. **De exercitio mentis et animi.**

Menti vero vel animi cetera pars hōis regenda
 sit subdita nec dignius est aliquid ad querendum.
 nec dulcius ad inveniendum. nec utilius ad habendum.
 qd solam ipsam mentem supereminet. id est solus deus.

Nec longe est ab unoq; nostrum qui in xpo vivimus. movemur.
et summus. et sicut in aere isto. sic in dno deo vivo. s; in
xpo vivimus per fidem. movemur et promovemur
per spem. fugimus per amore. Ad xpo enim ad xpm
conditus est rationalis animus. ut ad xpm sit condi-
tio eius. ut sit xpi bonum eius. hic aut ex illo bonum.

Contra inhiantes terrenis. Ad ymaginem et
similitudinem eius conditus est. hoc est qd in hic vivit
ppropius vt accedat ad eum similitudine. a quo sola
disceditur dissimilitudine. ut sit hic sicut sicut ille factus e.
in futuro futurus bonus. sicut ille bonus. **Itemq; hoc t. c. m.**
solum magnam bonum. magnus et bonus animus
suscipit. et miratur et affectat. qd sicut eum est.
adherere festinat similitudini sue sua deuota ymago.

Ipe enim ymago dei est. et per hoc qd ymago dei est
intelligibile ei fit. et posse se. et debere inherere ei magis
ymago est. Ideoq; et si in terris regit corpus sibi co-
missum. meliore tamen parte sui. memoria s; et
intelligentia. et amore sibi semper commissari amat.
unde quicquid est. quicquid q; se no mit accepisse.
et ubi in perpetuum mansurum se. et cum plena
dei visione plenam similitudinem adepturum. qntu
in ho ho sperandum est sperare ei licet. si bone spei
viam suam no negligat conformare. **Bonos nolle
manere hic nisi ut profint.** Illuc ergo spectat
unde pendet. plus cum hoibus comorans ut di-
uiset eos vita dei ad querenda et capienda divina.
ut ammet vita ista mortali et humana. Sicut
enim corpus quod animat naturali statu suo
erigit in celum. quod natura et loco. et dignitate.
et loca oia et corpora supereminet. sic spiritalis xpi

natura ad ea que in spūalibus p̄minent. hoc est ad
deum et diuina erigere semper amat semetip̄m.
nō superbe sapiendo. s; pie amando. sobrie et iuste et
pie viuendo. **¶** Qui quanto altius est. quo mitius. ta
to fortioribus exercitiorum studijs exerceendus est.
et que cū nō perfundant sed intingant. siq; **¶**
afficiant ut perficiant.

Con litteratos superbos.

¶ Studia vero hec et si lris aliqñ adimant et viti
non tñ litteratorum sunt. nō cauellantia. nō dis
putantia. nō garrula. s; spūalia sunt. pacifica
humilis. humilibus consensientia. que et si for
exerceantur. intus potius aguntur in spū mentis
ubi vñonatur homo induens nouū hominem. qui
secundum deum creatus est. in sanctitate et iusti
tia veritatis

De paciencia.

¶ Ubi em̄ animus
fit. ibi fit intellectus bonus omnibus facientibus eū.
cum scdm regulam ab ap̄lo datam. in omnibus
exhibeamus nos sicut dei ministros. in multa
paciencia. in tribulationibus. in necessitatibus.
in angustiis. in laboribus. in vigiliis. in ieiuniis.
in carere re. in castitate in verbo veritatis.
in virtute dei. per arma iusticie a dextris. et a
sinistris. per gloriam. et ignobilitatem. per infā
miam et bonam famam. ut seductores et decarios.
sicut qui ignoti et cogniti. quasi morientes et
ecce diuimus. ut castigati et non mortificati.
quasi tristes. semper autem gaudentes. sicut ege
tos multos autem locupletantes. tamq; nihil
habentes et omnia possidentes. in labore et erupna
in fame et siti. in frigore et nuditate. hec et h̄g
sunt studia sancta. exercitia ap̄lica in quibus dis

cult se animus et inuenit et emendat. munda se ab
omni iniquitate carnis et spūs. perficiens sanctificandus
in timore dei. **Contra tumultuosos et verbosos.**

Studia hec silentiū amant. quietem desiderant cordis.
in labore operis paupertatem spūs. et pacem in exteri-
oribus pressuris. bonam consuetudinem in omni puritate
cordis et corporis. Et faciunt animi quia sunt. **Uma**
vero illa muggerula. verbosa. contentiosa. riuosa.
ambitiosa. etiam si in animi vel uim perfectum dissipat.
vel coramputat. hec studia scrutantur. **Studia** non tam
flores quam radices. non ut luceant sed ut sint. non ut fruantur
sed ut gubentur. **Victori** plus in semetipso metuit
appetitur. quam ab alijs impetitur. plus contagium quam
malicia. **Et** **virtus difficile acquiritur. uiciū facile radicit.**

Picut enim magno aliquando labore et studio perse-
uerante. virtutes trahuntur in affectum et mentem
bonam. sic uicia leuissima remissionis licentie opor-
tunitate transierunt in conspersionem. et quasi na-
turalia efficiuntur. sed nullum uicium naturale est.

Vnde homini virtus vel uiciū Omnis uero virtus. **c. vi.**

hōi naturalis est. consuetudo tamen vel uoluntatis
corrupte. vel molire negligentie. plurima sepe uicia
quasi naturalia in neglecta consuetudine efficere solet. Consuetudo
quippe sicut phisici dicere solent secunda natura est. **Desperā-**
dum est de malo postquam inducitur. Omnis tamen

malus animus postquam inducatur malicia eius mol-
lior potest sed postquam inducitur desperandus est. **Hec** enim
est maledictio **Ad.** et in terra laboris mei. et in agro cordis mei
non. ut noua vel immutabilia gratuito passim obici perue-
niant. **Uicia** uero vel uicia cum labore. **Quid sit virtus.**

Virtus tamen quam nature est cum uenit in animi aliquo

non venit sine labore. sed venit in locum suum. et sedet fidelis.
et bene cum ea nature conuenit. in illam potius

puta sit ei q̄ in deo conscribitur. Quid sit vitium.

Vitium vero cum nihil aliud esse credatur q̄ priuatio
boni vel virtutis. tamen vastitas eius et enigmatis tanta
nōm̄ q̄ quasi sentitur ut obuiat et opprimat. feditas
tanta ut inquinat et inficiat. adhesio tam pestifera
consuetudinis. ut vis eam a se extorciat natura.

Quid ex remissa voluntate proueniat. Omnis
enī vitij frustratio fitatur rursus. si fons nō fuerit ob-
turatus. vbi gra. Remissa voluntas facit mentis
leuitatem. ex qua procedit instabilitas metus. Inco-
stantia morum. vana leticia sepe vsq̄ ad lacrima
carnis. vana tristitia nōn q̄ ad exortudinem corporis.
et multa alia in negligentia vel transgressione pro-
positi. ex leuitatis vicio venientia.

Quid ex superba voluntate. Sic etiam superba ex usu voluntas
in magna sepe cordis inopia timente efficit am-
bunde procedunt. vana gloria. fiducia sui. negligē-
tia dei. iactantia. inobediencia. contemptus. pre-
sumptio et ceteri animi pestes. que proficere solent.
ex timore et usu superbie. **Ex prius usu vix deducit.**

Et in hunc modum omnia vitia ex aliquo
male voluntatis affectu. vel male consuetudinis
usu suam singula ducunt matricem originem
que quanto dulcius menti inoluta est. tanto for-
tius heret. et fortioribus remedijs indiget. et
cuius inquit diligentior. Humis modi
enī pestes vitiorum vsq̄ in vltima solitudinem
solitariū persequuntur. et sicut bene conuicta vitia
et fidelis animo infidens. possessorem suum in illa

deserit multitudine. sic viciū consuetudinis. possessu
sui liberum esse nō patitur in qualibet solitudine.

Contra malā consuetudinē elaborandū. Nam nisi
perituri studio et prudenti opera expugnata fuerit
consuetudo. leniri pōt. viciū vix pōt. et quōcumq; se
componat aūg. heret. et in quavis solitudine. serue-
tūm vel silentiū cordis esse non patitur. Cū quo
maiores contingit melle vsūm consuetudinis. et
voluntatis. eo nequior et rebellior inuenitur nō
tam multitudine spalius q̄ quasi manibus expellenda
multiplex quedam collectio. et dura corpulentia
necessitatis.

Item Quid sit virtus. ¶ Sed vede. **c. viij.**
amnis ad laudem virtutis. Quid est virtus. Virtus rōis est
si magis grē. vix enim quedam est ex natura. ut
autem virtus sit. q̄ ex gratia. Virtus est ex iudicio
approbantis rōis. virtus aut ex appetitu illūate
voluntatis.

Diffinitio virtutis. Virtus
enim est voluntarius in bonū assensus. Virtus
est equalitas quedam vite per omnia congruens rōi.

Virtus est ad iudiciū rōis vsus libere voluntatis.

Virtus est quedam humilitas. virtus patientia.

Virtutes sunt obia. prudē. temperā. fortitudo. iustia.

et alie q̄ plures in quibus singulis nō est aliud virtus.

q̄ sicut dictum est ad iudiciū rōis vsus libere voluntatis.

De bono voluntatis. de custodia anime. Bona em. **c. viij.**

voluntas in aīo. est origo om̄ bonorum. et om̄ malorum.

Virtutū sicut e contrario mala voluntas est origo

om̄ viciorum et malorum. Ideo custos anime sue

valde sollicitus esse debet circa custodiam voluntatis

sue. ut prudenter intelligat et discernat. quid i

totum velit. vel volendum sibi sit. sicut est amor dei

quid propter illud. sicut est amor proximi. Et cum in illo
tua sit omnis discretio. in h^o semper secundum obedientie reglas
cauta semper et prudens esse debet et discreta dilectio.

De dilectione dei.

In dilectione quippe dei.
non alia ratio. non alia discretio est. nisi ut sicut ille cum
dilexisset suos in finem dilexit eos. sic si fieri potest.
in infinitum diligamus eum nos. sicut beatus vir qui in
mandatis eius cupit mimis. **Et in amore non sit modus**

si in actione. Sed cum nullum finem vel terminum habe
debeat deuotio amantis. tamen terminos suos et
fines et regulas habere debet actio operantis. **U**bi
ne erret aliqui nimia voluntas. nec est semper assit
mediate obia custodiens veritas. **N**ihil enim in bonum
homo in deum proficientis tam sibi conuenit. **q**uam
voluntas et veritas **De conuenientia voluntatis et ueritatis.**

Hec duo sunt. que sicut dominus dicit. si consenserint i
dominum. quicquidque petierint fieri eis a patre deo.
In duo hec perfecte in domino consenserint. omnes in se
continent virtutem plenitudinem sine vicio intus recte.
Omnia possunt in homine etiam languente. omnia
habeant et possident et in homine nichil habente dant.
mutuant. conferunt. prosunt. in homine secum quod
essente. **G**loria et diuicie et consilia beati viri illius.
ex fructibus bone voluntatis eius. **F**ors vero non
ex uno latere. sicut scitum huius mundi si videret eum
circumdant fructum veritatis dei. **A**ylavem enim et
torridum intus semper efficit bona voluntas.
in exteriori vero actione seruum et grauem tutum
at seruum reddit veritas. **I**deo supergressus humana
homo ille semper in sereno est. sicut de aere illo ho
mines ferunt qui super globum lime est.

De naturali voluntate et eius assensu. ¶ Voluntas. c. ij.

nālis quidam in appetitus est alius in deū et circa interiora sua alius circa corpus et circa exteriora et corporalia. Hec cum sursum tendit sicut ignis ad locum suū hoc est in veritati assonatur et mouetur ad altiora amor est. Cum vō promouetur et lactatur agrā dilectio est.

Cum apprehendit. tū tenet. cum fruatur caritas est. Vntas spūs est. deus est. Deus enim caritas est. In hīs cū consumauerit homo tunc incipit. quia nullum hominē in hac vita plēna perfectio est. Cum vero delectatur in ea que carnis sunt. concupiscentia carnis est. Cū in curiositatem sibi concupiscentia oculorū est. Cum in ambitione glorie vel honoris. superbia vult est.

Adm tamen in huiusmodi nūitati vel utilitati nature seruit. nā est vel appetitus eius. Cum vero in superflua se exponit. vel noxia vitium est nā. vel iniurius. Quorū pmo appetitū vel accessū de temetipso tibi hoc capere licet argumentū.

Quousq; voluntas bona. Cum in eis que ad corpus spectant in rebus necessarijs voluntas pmo appetitū finem facit. naturalis animi appetitus est.

Cum vero in appetendo semper ad vltiora progreditur. ipm se prodat. quia id nō tam voluntas q̄ dicitur voluntatis est auaritia vel cupiditas. vel aliquid huiusmodi. **Quō regenda sit voluntas.**

Voluntati enim in eiusmodi cito sat est. vtijs vō eius nil vniq̄ satis est. Hec in spūalibus. et in eis que ad deum sunt cum vult qd̄ p̄ laudanda est. cum vult qd̄ non p̄. et plus q̄ p̄ regenda est. Cum nō vult qd̄ p̄. exortanda et prouocanda est. Sepe enim si nō frenatur impetū facit. et agitur in p̄p̄s.

Peperi si non excitatur dormit et tardat et obliuiscitur quo
 tardebat et facile declinat quasi a latere in obligatides
 oblato delectationis. **De aliquando fallit consilia.**
 Ideo sicut in corpore etiam fieri solet melius enim corpus
 hominis ab aliquo perimdetur. quam in se videat. in huius
 modi melius nos sepe videt alienis oculis quam noster.
 et alius qui non est pariter in feruore eiusdem voluntatis.
 rectior sepe iudex est actionis. quia sepe vel negligentia.
 vel privato amore in errorem in nobis. **Sed** ergo
 custos humilitatis est obia siue imperij illa sit siue con-
 filij siue subiectionis. siue solius caritatis. **Primum** enim
 ad dulcius sepe secundum apostolum petrum ad paucos seu etiam
 ad minores suos filij obedientie castigant corda sua.
 in obedientia caritatis. quam ad maiores subigant per
 obedientiam caritatis. **In** illa enim sola vel precepit.
 vel consulit. **vel** et obedit caritas. **Hic** autem pena
 vel timet. vel minatur imperiosa caritas. et in illa
 obedienti sepe debetur maior gloria. in ista vero inobe-
 dienti maior semper interitatus pena. **Ergo** in ho-
 mine suum cor habente. propter exteriora sua
 regenda. moderanda. componenda. palam omnibus est.
 quam in sua voluntati custodia sua. amplius aut
 propter interiora sua. **Animo** namque sepe semper vel
 deum cogitant. voluntas in omni cogitatione prin-
 cipis est et ratio principij voluntatis sequitur omnis
 tenor cogitationis. **De origine cogitationis.**
Tria enim sunt que cogitatione faciunt. voluntas ipse
 memoria et intellectus. **Voluntas** cogit memoria.
 ut proferat materiam. cogit intellectus ad formandum
 quod proferatur. adhibens intellectum memorie.
 ut inde formetur. **Intellectus** vero ariem cogitant

ut inde cogitetur. Et quia in omni cogit voluntas. et
facili quodam modum perculat a cogendo cogitatio nomine
acceptisse videtur. Hinc sunt cogitationes omnes alie bone
et sancte digne deo. **Et quedam cogitationes separantur a deo.**
Alie male ac peruersae que separantur a deo. Alie otiose et
vane a quibus auferit se deus. Hinc etiam dicitur quia
peruersae cogitationes separantur a deo. et quod spiritus auferit
se a cogitationibus que sunt sine intellectu. In quibus vis
aditendum est. quia sine omni intellectu nullatenus cogi
tari potest. et nulla cogitatio omnino sine intellectu est. Sed
alius est intellectus ex vi naturalis rationis. alius ex virtute
mentis rationalis. **De duplici intellectu.** Intellectus
quod ipse est. qui quocumque seu in bonum seu in malum
implicitus fuerit. naturaliter viget. sed alius in
uenitur sibi relictus. alius a gratia illuminatus. Ille
secundum verbum et sensum et iudicium se non negat. hic
autem non nisi dignis se verbis et similibus sibi seipsum
accommodat. Ille sepe operatur sicut sibi relictus et
vitio infectus ex vi rationis. et vitio corrupte voluntatis
tenens peruersas cogitationes quibus semetipsum
qui cogitat separat sponte a deo. Hic autem semper
sicut illuminatus et virtuti affinis operatur pietate
que cogitantem coniungit deo. **De origine et dampno
ociosarum cogitationum.** Et vero secundo loco po
nitur cogitationes sine intellectu. ipse sunt vane. ille
et otiose. neutro intellectu per cogitantis intentionem
se applicantes. non repente perimentes. sed seu
sim et paulatim corrumpentes. occupantes
tempus nostra impediunt. et animum inficiunt.
non tam cogitationes. quam ex veris. vel ymaginariis
recordationibus similes. quodam cogitationum.

sen ipe cogitantes vel recordantes ultro et multiplicat de
memoria fructificantes. **De passioe voluntatis no exasate**
In quibus passio quedam voluntatis potius esse videtur.
q̄ actio. rñ nulla sit in eis cogitantis intentio. cumq; sp̄s
ebullit de memoria formandū se offert intellectui non
tutanti et quicquid agitur. videtur potius agi in sopno
dormientis. q̄ in acie cogitantis. **De negligencie malo.**

¶ Ibi tamē et si repellere a se sp̄m suū nō est in voto co-
gitantis. fit tamen ex culpa negligentis ut sp̄s dis-
cipuli merito se auferat a cogitationibus indisciplinatis.
¶ Que quis finit per dñm quanda occultam rōis. nō
tamen finit ex dōe. et trahitur in eas intellūs. cum
nullus in eis sit intelligentis assensus. **Quādo volū-**

tas seruit libeo arbitrio. ¶ Ibi vero serio de rebus serijs.
bene cogitatur. voluntas libero arbitrio de memo-
ria euocat quodcumq; opus h̄t. et intellectui formate
memorie adhibet. formatūq; quicquid illud est. in-
telligens adhibet acri cogitantis. et sic peragitur ne-
gorij cogitationis. **De profectu voluntatis i amore.**

¶ **Infusioe sp̄s suū.** Cum vero de eis que de deo sunt vel ad
deum sunt cogitatur. et voluntas eo proficit ut a-
mor fiat. cōtinuo per viam amoris infundit se sp̄s
sanctus. sp̄s vite. et omnia vinficit adinuās sen i
orōe sen in meditacōe sen in tractatu infirmitate
cogitantis. **De transitu mēorie in sapiām** Et con-
tinuo memō afficitur sapiā. rñ suauit ei sapiunt
bona dñi. et quod ex eis cogitandum est. et formandū
in affectum. adhibet intellectui. **De intellū et**
contemplacōe amantis. Intellūs vero cogitante
efficitur contemplacō amantis. et formans illud
in quasdam spiritualis vel diuine suauitatis expe.

uentias afficit ex eis autem cogitantis. illa vero efficiunt
gaudium fruens. **De inspiratione spūs.** Et tunc
de deo bñ cogitatur scđm humanū modū. sitamē cogi-
tatio dicenda est. vbi nīl cogit nīl cogitur. si tñ^o habu-
dantia suauitatis dei exultatur. inbalatur. et vere se-
titur. de dño in bonitate ab eo qui in simplicitate cordis
quesiuit illū. **Sed** modus hic cogitandi de deo. nō est
in arbitrio cogitantis. sed in gratia donantis. scilicet
cum spūs sūs qui vbi vult spirat. qñ vult et quomodo
vult. et quibus vult in hoc aspirat. **De pparatōe cordis.**

Sed hōis est ingitor cor preparare voluntate expe-
diendo ab affectionibus alienis. rōnem vel intellectum
a sollicitudinibus. memoriam ab otiosis vel nego-
ciosis. nōm q̄ et a necessarijs occupationibus. ut in
die bona dñi et in hora bñ placiti eius. cū audierit
vocem spūs spirantis. ea que cogitationē faciūt cō-
tinuo concurrant sibi. et cooperentur in bonum.
et quasi symbolum faciant in gaudium cogitantis.
voluntas exhibendo in gaudium dñi affectionē.
memoria materiam fidem. intellectus experi-
entiae suauitatem. **De quadruplici voluntate et
singulari effectu.** Sic ergo voluntas neglecta facit
cogitationes otiosas et indignas deo. corrupta pū-
sas que separant a deo. recta nōiās ad vsum vū-
gum. pia efficaces ad fructum spūs. et ad fruendū
deō. fructus autē spūs sicut dicit aplūs sunt caritas.
gaudium. pax. patientia. longanimitas. bonitas.
benignitas. mansuetudo. fides. modestia. conti-
nentia. castitas. **Diuisiōe iusti. et sordidatōe sordidi.**
Et in omni gñe cogitatiois omnia quecumq; cogitā-
ocurrunt conformantur. et intentioni voluntatē.

agente in eis misericordia et iudicio dñi ut iustus iusti-
ficetur adhuc. et qui in sordibus est sordescat adhuc.

De consulendo spūo. et exāuando con. Ideo hōi deum suam.

volenti vel amanti suis semper consulendus est ang-
examinanda consilia quid sit quod totum vult.
et propter quod vult. quicquid aliud vult. vel quod
spūs odit contra illud qd caro concupiscit. **De nō**

imputandū voluntatibus. Incidentes enim
quasi extrinsecus et decedentes cogitationes et pter-
volantes cogitationes. quibus modo vult modo
non vult nequaquam inter volantes sed pene in-
otiosas deputande sunt cogitationes. Nam si
aliqui sunt vsq; ad delectationem animi. tūc tamē
se inde exerunt animus compos sui. **De multiplici**

animi desidio. et eius profectu. Quid autē
in totum vult pmo considerandum est. quid illud
sit quod sic velit. deinde quantum velit. et quō
velit. Si quod in totum vult dī est. discurrere nō est
ei deum quantum et quō velit. et vtrūq; usq; in
contemptū suū ipsius. omniaque que sunt. velle pmi-
et nō hoc tm p iudicio rationis. sed etiam p affm-
mentis. ut iam voluntas plus qm voluntas sit.
ut amor sit. ut dilectio sit. ut caritas sit. ut sit vni-
tas spūs. Sic enim diligendus est deus.

De profectu voluntatis. Magna enim
voluntas ad deum amor est. dilectio est. adhesio sui
commotio est caritas fouitio. Vntas vero spūs
cum deo hominis sursum cor habentis proficere
tis in deum. voluntatis est profectio. cum in nō
solum mō vult qd deus vult. sed sic est nō tm affm-
sed etiam in affm pferens. vt nō possit velle n qd deus vult.

De perfectione voluntatis. Velle aut quod vult deus.
hoc est iam deo similem esse. vel nō posse velle nisi qd.
deus vult. hoc est iam esse qd deus est. nū velle et esse
idipm est. **V**nde bñ dicitur. q tūc plene videbimus eu.
sicuti est cū similes erimus ei. hoc est erimus qd ille est.
Quibus em ptas dā est filios dei fieri. data est ptas nō
quid ut sint deus. s; sint tamq; qd deus est. sint sancti.
futuri plene bñ quod deus est. nec aliunde hic sancti.
nec ibi futuri bñ q; ex deo. qui eorum sanctitas et
bñtudo est. **E**t hoc hominis est perfectio similitudo di.

¶ Peccatorū su nolle perfectum esse. Perfectum
aut nolle esse delinquere est. Et ideo hinc perfectioni
nutrienda est semp voluntas. amor pparandus.
voluntas cohibenda ne in aliena dissipetur. amor
servandus ne inqnet. **P**ropt hoc em solam et creati
sumus et dimimus. ut deo similes simus. ad yma-
gine em dei creati sumus. **De quadā similitudine**
hominis ad deum. Est aut similitudo quedā di. **¶**
quā nemo amittit vivens nisi cū nām exuit vita
quā omni hōi in testiorū amisse melioris et dignioris
similitudinis creator omni hominū reliquit. quā
q; et nolens et volens. et qui cogitare eam pē. et qui
tam ebes est ut eam cogitare nō possit. s; q; sicut
ubiq; est deus. et ubiq; totus est in creatura sua. sic i
corpore suo oīs vivens amittit. **E**t sicut sibi semper
indissimilis deus indissimiliter dissimilia in cre-
atura operatur. sic aīa oīs q; totum corpus di
infectans indissimili vita. in sensibns tamen cor-
poris et cogitationibus cordis indissimili opatur
assidue dissimilia. **N**ec similitudo dei in hōie q; nū
ad meritū q; nulli est apud deū momenti. cū nō volm.

tatis eius sit vel laboris. **De dygmoſi ſimilitudinē.**

Sed eſt alia magis deo propinqua magnitudinis voluntaria. q̄ in virtutibus conſiſtit in qua minimus virtutis ymagi- nem ſūmi boni q̄ imitari eſtut magnitudinē etiam perſeverantiē in bona conſtantiā et eternitatis eius ī- cōmutabilitatē. **De ſupereminenciā ſimilitudinē.**

Duper hanc aut alia adhuc eſt ſimilitudo dī. hec de qua iā aliquantū dicta ſunt itantū prope propia ut nō iam ſimilitudo. ſed veritas ſpūs dicatur. nō tñ veritate volendi idem ſi expreſſione quadā veritate virtutis. ſicut unū dñm eſt aliud velle nō valenti. Dicitur atq̄ heri veritas ſpūs non tñ quia effiat eam. vel affiat ei ſpiritu hōis ſpūſſus. ſi quia ipſa ipſe eſt ſpūſſus. deus caritas. cum qui eſt amor p̄is et filij. et om- tas et ſuavitatis. et bonū et oſculum et amplexus. et quicquid cōe p̄t eſſe amborum ī ſūma illa om- tate veritatis. et veritate veritatis. hoc hōi ſuo mō ſit ad deum qđ conſubāli veritate filio eſt ad p̄em. vel p̄i ad filij. cum ī amplexu et oſculo p̄is et filij medij quodā ſe inveniē b̄rā conſua. tñ mō ineffabili incoſtitabiliq̄ fieri meretur homo dei non deus. ſi tñ qđ deus eſt. qđ deus ex natura. hō ex genera. Vnde in cat̄halogo ſpiritualium exor- tationum aplūs prudenter inferuit ſp̄m ſan̄ dictō. **De operatione ſpūſſancti** In caſtitate in ſcīa in longanimitate in ſuavitare in ſpūſſo in ca- ritate non ficta in verbo veritatis in virtute dei. Vide em̄ tamq̄ om̄ia facientem ordinantem. diſpoſicantem in medio bonarū virtutū ſicut cor ī medio corporis conſtituit ſp̄m ſan̄. Ipſe em̄ eſt om̄p̄ artifex creans hōis ad deū bona volūte.

dei ad hominem faciens propinacem. formas affecim.
amo virtutem. prosperans operatione. agens oia
fortiter. et disponens omnia suavit. **De doctrina homi-
angelorum. et spiritus sancti.** Ipse unificat spiritus hominum.
et continet in omni. sicut ille unificat et in omni ro-
tinet corpus suum. homines doceant deum querere. angelos
adorare. solus ipse est qui docet in uenire et habere et
fieri. Ipse tamen est sollicitudo bene querentis. et pietas in
spiritu et veritate adorantis. et sapientia inuenientis. et
amor habentis et gaudium fruientis. **¶** Unumquod tamen
de visione et cognitione dei hic fidelibus impartitur spe-
culum est. et enigma. tantum distans a futura
visione et cognitione quantum a veritate distat fides. vel
tempus ab eternitate. nisi cum aliquando fit. quod de eo in
libro beati Iob legitur. **¶** Cum abscondit lucem in manibus.
et sapit ei ut vultum orietur. et annuntiat de ea
dilecto suo quod possessio eius sit. et ad eam possit venire.
¶ Electo enim et dilecto dei clarissimum lumen vultus
dei ostenditur sicut lumen clarissimum in manibus
et patet et latet ad arbitrium tenentis. ut per hoc quod
quod in transfusu vel in punctu videri permittitur in-
videtur autem ad plenam possessionem lumen eterni.
et hereditatem plene visionis dei. **¶** Cui ut incitaret
aliquem id quod ei deest. hominem quasi pertransies
gratia perstringit sensum amantis et eripit eum sibi.
et rapit in diem. qui ei a timore velu ad gratiam
dia celestia et pro modulo suo ad momentum ad
punctum. id ipsum ostendens ei videndum sicut
est inter etiam et ipsum efficit in idipsum. ut sit
suo modo sicut illud est. **De mundatione cordis.**
¶ Ibi cum didicerit quid inter sit mundum et mundum

De mundatione

reddunt sibi et remittitur ad mudandū cor ad visioz.
 ad aptandū anm ad similitudinē. ut si aliqui vultu
 admittitur sit purior ad huc ad videndū. et stabilior
 ad fruendū. Nunq̃ em̃ melius se desphendit modū
 humane imperfectiōis. q̃ t̃ hūc vultus dei in
 speculo diuine visionis. **Et dissimilitudo atceat a visioe di-**
similitudo adiuuat. Vbi in die qui est plus et
 plus videns quid sibi deest emendat in dies similitu-
 dine. quicquid deliquit dissimilitudine. simili-
 tudine ei appropinquans a quo longe factus ē
 per dissimilitudinem. et sic expressiorem visioz
 expressior semper similitudo comitatur. Impos-
 sibile quippe est videri summū bonū et nō amari.
Coñ intelligentes et non fructes Nec non tantū
 amari quantū datū fuerit videri. qusq̃ amor
 proficiat in aliquā similitudinem amoris illi.
 qui deum ferit similem hōi per humiliationē
 humane conditionis. ut hominem similem dō
 constituat per glorificationem diuine participa-
 tiōis. Et tunc dulce est hōi cognūmari suā
 maiestati comparari filio dei. diuine sapiē-
 tię conformari. hoc sentiēti in semetipso qd et in x̃o
 ih̃u dño nro. **De cogitad̃ diuine bñficij et de eā amabili.**
 Hinc em̃ est sapientia. amor cū timore. exultatio
 cum tremore. cum cogitatur et intelligitur d̃s.
 humiliatus vsq̃ ad mortem mortem aut crucis.
 et hominē exaltet usq̃ ad similitudinē diuinitatē.
 Hinc emanans fluminis impetus letificat
 civitatem dei. memoria habundantię suauitatis
 eius. in intelligendis et cogitandis circa nos bonis
 dei eius. In quocūq̃ ad deū amandū facile hōiem

adducant. potentia eius. virtus eius. gl'ia maiestas.
bonitas. beatitudo ad pensanda vel contemplanda
eius amabilia per se ipsa in affectum contemplanti
elucencia. h' possim' amantē rapit in amabile.
qd' ipse in semetipso est. **Quicquid in eo est amabile ē.**
qui est totum qd' est. si tñ totum qd' est ubi pars nō ē.
in bono amore ipsius boni sic se intendit pius affis.
ut non se inde renoret donec omni uel omnis in eo
spūs effus' fuerit. **In quo differat p'f' ab anglis i via.**
Quod cum in eo fuit p'f' iam solo mortalita-
tis q'm' deo diuiditur ac differtur a suis s'or'um.
et sūma illa b'itudinē illa supercelestin'. **Qua tñ**
cum iā in fide et spe eius quem amat fuit in cō-
suetudine iam quod superest tollerabilius p'f'ito.
latius patientia. **Et h' est destinatum solitarij**
certaminis. hic finis. h' p'miū. h' regnes labore.
consolatio dolorum. et ipsa p'fectio. et dea h'us
sapientia. omnes impletens in se. et continens
virtutes non aliunde collocatas. sed naturā
infitas sibi ad similitudinem illam dei qua est
ipse quicquid est. Cum sicut deus est id quod est
extra bonum virtutis. habitus bonę voluntatē
i bonā mentē. sic consolidatus et affis est. ut p'
aruentissima boni incommutabilis adhesionē mī-
litemus iam videatur posse imitari ab eo qd' est.
De assumptione hoīs ad deum. Cum enim
sit extra hoīem dei assumptione illa dñi et sancti sol-
regis in sapiens et pius animus. per illumi-
nantem et adimantem grām in contempla-
tione sūmi boni speculatur etiam regulas.
incommutabilis veritatis inq'mm ad eas p'inge

37
metur intellectu amoris. et exinde format sibi modum co-
uersationis cuiusdam celestis et formam sanctitatis. *Item*,
latet eius summam veritatem. et que ex ea vera sunt summi
boni. et que ex ea bona sunt. summam essentiam. et que ex
ea sunt. illi veritati. illi caritati. illi eternitati se con-

formans. *De ordinanda vita humana*. In istis se
ordmans illis non superdolumus indurando. sed sus-
picans desiderando. vel inherens amando. Ita sus-
picans in eis se coaptans et conformans. non sine dis-
cretionis iudicio. non sine quamvis rationis. et iudi-

ciis. *D' perfectio actus et contemplationis vite*. Ex quo
conspicitur et ornatur virtutes sancte. ymago dei re-
formatur in homine et vita illa dei ordinatur a qua
homines quosdam alienatos esse conueruntur a pluri.
et colligitur robur virtutis. et duo illa in quibus
contemplationis vite perfectio constat et actus. de
quibus noster antiquos interpretes legitur in Job.

De sapientia. Ecce pietas est sapientia. abstinere
vero a malis scientia est. Sapientia enim pietas est. quod
est cultus dei. amor quo enim videtur desideramus. et
videntes in speculo et enigmate credimus et spe-
ramus. Et in quo proficimus ut eum videamus in
manifestatione. *De scientia et eius proprietatibus et partibus*.

Abstinere vero a malis scientia temporalium est in quibus
sumus. in quibus tantum abstinemus a malis. igitur
ad bona studemus. Ad hanc scientiam. ad hanc abstinere.
nam spectare inueniuntur primo omnium virtutum
exercitia. deinde etiam omnis actus vite huius in qua
versamur disciplina. Quorum alterum id est studium
virtutum respicere potius videtur ad superiora
quasi superioris superie preferentia virtutem. et redo-

lencia suauitatem. Alterū q̄ circa temporalia fit co-
ritia. et nisi fidei religioe deligetur. defluit in infideliū
vanitatem. In quibus cū scia sit. res sine vōe sine sensi.
bus corporis comprehensa et memorie cōmendata. si res
hūc perpenditur id proprie qd̄ apprehendimus sensibz
consue deputandū est. Qd̄ vō per se metipam id in
huiusmodi comprehend. hoc iam est in quo se sibi scia
atq; supia cōtinentant. Cūq; ei aliunde distat sit p
sensu corporis quasi alienū et aduenticiū menti
ingeritur. **De cōtinuacōe scie et sapientie** Qd̄ vero
sponte venit i mentē. sū ex ipā vi rōis. sū ex i cōmū
tabiliū legū i cōmutabilis veritatis naturalis i
tellegen ex qua etiā impōssibili hoies nōnq̄ vōe
indicare inueniunt. hoc sic ipi inest rōi. ut h̄ ipō
vel ipm rō sit. Nectamē cōmendatur ei p doctrinā
aliquā ut scia sit. quam vel alio cōmonente vel
ipā cōmemorante h̄ ipm sibi inōe nālit̄ intellē
fit ei. In qua potissimū est cū qd̄ notissimū est dei
eo naturaliter reuelante manifestum sit. hoc etiā
impio deinde affcū v̄tutū naturalis de quo licuit
et q̄ritū p̄ctam dicē. quā **U**derunt peccare boni
v̄tutis amore. deinde per inq̄sitiōē rōm rōma.
ciōm quolibz discreto rōnabiliū. **D' inferiori scie parte.**
Infirma vero pars ē scie et deorsum vergens sensi.
bilū aiālis experientia que fit per quinq; sensus
corporis. per concupiam et experientia carnis.
sine oculorū. sine superbie h̄q̄ mte.
De formacōe consue et intellcū spirituali Cū q̄
vō sapie conformata format sibi consue et ordiat
viam i inferioribus scie aptat sibi seruitutē et
sufficiētiā nature in rōmacionibus et rōnabilibz

ordinē vite i obtentu virtutū formā consue. Itaque ab in-
 ferioribus promotā a superioribus ad unita perges
 in id qd vñ est. et iudicio rōis. et assensu voluntatis.
 et mentis affcū et effcū operis eximpe festinat i
 libertatē sps et unitatē. et sicut iam sexedam est
 fidelis homo vnus spūs efficitur cum dō. Et ipa ē
 de qua paulo an dymnus vita di. q nō tam rōis
 est proficiū. q iam in sapiā perfectōis affectus. Nec
 est emi quā sapiūt sapientes. quā sapiens est qui
 factus est vnus spūs cum deo et spiritalis est. et
 q in hac vita hominis perfectio est. Jam enim
 q hactenus fuit solitarius vel solus efficitur vñg.
 et solitudo ei corporis vertitur in unitatē mentis.
 et impletur in eis qd dñs pro discipulis in clausula
 ois perfectōis orauit dicens. Pater volo ut sicut ego
 et tu vñ sumus. et ita et ipi in nobis vñ sint.
 Nec enim unitas hoīs cum dō vel solitudo ad deū.
 mīntū appropinquant dō. intantū intantū infia
 sui conformat sibi infimū illi. ut spūs et quā. et
 corpus suo mō ordinā. suis locis disposita suis mētis
 estimata. suis etiā proprietatibus cogitentur ut inpiat
 homo perficē nosse seipm et per cognitiōem sui profi-
 ciendo ascendere ad cognoscendū deū. **Nullū cognosce**
deū qui non nouit seipsum. Vno cū pmi ex mge
 et aspūare incipit proficiētis affcū in cogitaciōe
 huius similitudinis. plurimū canendū est error dis-
 similitudis. scz ut vb. spūalibus spūalia. et diuina
 diuina comparando. non aliter de eis cogitemus
 q qd res habet. **De modo cogitandi seipm vel deum.**
 Cogitamus ergo in similitudinem sui et dei. pmo i go
 formet et aptet cogitaciōem suā. ut oīno fugiat scdm

subsistens excedens omnem locum virtute naturae illocalis. et immutabile
non omni tempore. quod vel ratione vel opinione apprehendi potest. quod longe verius
est et excellentius quam quolibet sentiendi quod sentiat.

Certum tamen sensum humilis et illuminati amoris quam quilibet
cogitatu rationis attingitur. Et semper melius est quam cogitat.
melius tamen cogitat quam dicit. Ipsa est summa essentia. a qua
de esse proficiscitur. Ipsa est summa substantia. non subiecta potestati.

tametsi vocem si verum omnem subsistens consule proprium.
In quo esse verum non moritur. intellectus non errat. a.
mor non offendit. quod semper queritur ut diligens incipiat.

Pulcherrime incitatur ut diligenter quod querat. **Ex solium**

cor mundum videat deum. Hoc est ineffabile cum non

in ineffabilem videat quod vult videre. cor mundum det. quod nulla
corpore similitudine dormienti. nulla corporis specie vigilanti.
nulla rationis indagante in mundo corde humilis amantis videtur
potest vel apprehendi. hoc est enim facies dei quam non potest videre
et vult in mundo. **De dilectione dei et proximi.**

Hec est species cui contemplande suspirat omnis quod affectat
diligere deum deum suum. in toto corde suo. et in tota anima

sua. et in omni mente sua. et in omnibus viribus suis. Ad
quod etiam non desinit exultare proximum suum si diligit
cum sicut seipsum. Ad quod cum aliqui admittit in ipso luce

veritatis. indubitanter videt sueminentem gratiam. Cum
inde repellitur in ipsa cecitate sua intelligit pueri

tati cuius non convenire immundicia sua. et si amat.
 flere dulce habet. et non sine multo gemitu cogitur ve-

dire in conspectum suum. Ad quod cogitandum omnino imparis
simus. si agnoscat quod amamus. et de quo digne

nos non posse vel dicere. vel cogitare confitemur.
Et tamen ut dicamus vel cogitemus amore eius

vel amoris eius pronotamus et trahimur.

Cogitantis ergo deū qđ in omnibus humiliare semetipm.
et glorificare in seipso dñm deū suū. in contemplacoe
dei vilesceat sibi. in amore creatoris subiectū esse omni
humane creature. exhibere corpus suū hostiam sam.
vimentē deo placentem. rōnabile obsequiū suū.

Defugienda vana gloria ¶ Pre omnibus aut
nō plus sapere qđ oportet sapere. s; sapere ad sobrie-
tatem. et secundum datam a deo mensuram fidei
bona sua nō ponere in ore hom. sed celare i cella
sua. et recondere in conscia. ut hñs quasi titulu
et in fronte conscie. et in fronte cellesemp habeat.
**SECRETVM MEVM MICHI SECRETVM ME-
VM MICHI.** *Explicit epla. b. bernardi abbatis ad
fratres de monte.*

**Incipit tractatio dñi Reuerentissimi Bernardi Abbis
de Clauualle. De gradibus humilitatis.**

In hoc opusculo cum de euāgelio illud qđ dñs ait diem
vltimū mōrij se nescire. aliqua singm confirmanda
atq; roboranda pferre in medm. improinde quidda
apposui qđ in euā. scriptum nō esse dephendi. Nam cu
textus habeat tñs. neq; filius sit. ego deceptus mag
qđ fallere volens. littere quippe i memor s; nō sensus.
nec ipe inquiring filius hoīs sit. Pnde etia totam or-
diens sequentem questione disputat; ex eo qđ
nō veraciter posueram conatus sim approbare
asserionem. Sed quia talem errorem meum
multo post qđ a me isdem libellus editus. et a plurib;
iam transscriptus fuit dephendi. cum nō posui p
tot iam libellos sparsim persequi mendacm. immo
credidi consingere ad confessionis remediū. Alio
qđ in locis. quandam de secapm opioem posui. qua

40

in q̄ audui. in q̄ legi. **V**bi sane lector meus atte-
dat qd̄ provide temperantia dixerim volens vi-
delicet nō aliud q̄ putari quod certum reddere
nō valui. **T**itulus quoq; ip̄e qui de gradibus hu-
militatis inscribitur. pro eo forsitan qd̄ nō hūi-
litas sed superbie potius. hic distingui & scribiq;
videntur gradus. calumpnia patietur. **S**ed hō
animis vel intelligentibus vel attendentibus
eiusd̄ tituli ratione. Quia tū in fine opusculi ip̄e
breuiter intrinsece curam.

In capite Capla de gradibus humilitatis. **Q**uodens.
Orde et corpore semp humilitate ostendere de-
fixis in terram aspectibus. **V**ndecimus.

2 Et monachus pauca et rationabilia verba loquatur
non in clamorosa voce. **D**ecimus.

3 Et non sit facilis aut promptus in risu. **N**onus.

4 Taciturnitas vsq; ad interrogationem. **O**ctauus.

5 Tenere quod cōs habet monasterij Regula. **S**eptimus.

6 Credere et pronuciare se omnibus viliorem. **S**extus.

7 Ad omnia indignum et inutilem se credere et cōfitei. **E**xtus.

8 Confessio peccatorum. **E**nuatus.

9 Pro obedientia in duris et asperis patiā amplecti. **T**ertius.

10 Omni obedientia subdi omnibus. **S**ecundus.

11 Propriam non amare voluntatem. **P**rimus gōis.

12 Timore di se custodire omni hora ab omni peccato. **H**umilitatis aspi-
Quo isti primi humilitatis gradus extra claustrum
ascendendi sunt. et tunc deum in terra subdat
maiori qui ascendit.

- Primus Superbie gradus descendendo.**
1 **Proposititas.** cui oculis ceterisque sensibus vagatur
in ea que ad se non attinent. **Secundus.**
2 **Leuitas mentis.** que per verba indiscreta leta vel
tristia notatur. **Tercius.**
3 **Inepta leticia.** que per facilitatem risus notatur. **Quarta.**
4 **Factantia.** que in multiloquio diffunditur. **Quintus.**
5 **Singularitas.** priuata affectare cum gloria. **Sextus.**
6 **Arogancia.** credere se omnibus sanctiorem. **Septimus.**
7 **Presumptio.** ad omnia in se. **Octauus.**
8 **Simulata confessio.** **Nonus.**
9 **Defensio peccatorum.** **Decimus.**
10 **Rebellio in magis et fides.** **Undecimus.**
11 **Libertas peccandi.** **Duodecimus.**
12 **Consuetudo peccandi.**
Pro istis ultimis gradibus in claustro descendi non possunt.
In sex superioribus gradibus notatur contemptus
fratrum. In quatuor sequentibus contemptus magis.
In duobus qui restant contemptus dei.

Prologus.

41.

God

Rogasti me fr. Bonifredus. quoniam ea que
de gradibus humilitatis coram locutus
fueram pleniori tractatu differerem.
Cui tue peticio digne ut dignum erat.
et volens satisfacere. et timens non posse euangelici
consilii memor. non prius fateor incipere ausus su.
sed sedens compitum. si sufficerent symptus ad per
ficiendum. Cum aut caritas foras misisset hunc
timore quo michi timebam illudi de corpore non
consummando. subintravit alius timor de contrario.
quo cepi timere grauius periculum de gloriis perferisse.
quod de ignominia si defecissem. Vnde inter hunc timore
et caritatem velut in quodam binio positus. diu
hesitavi cui illarum tuto me credere in. inctus
aut loquendo vultu de humilitate. per humilis
non inueniri. aut tacendo humiliter inuitis fieri.
Cumque neutram diuinam alterutram tamen tene
dam esse conspicerem. elegi potius tibi si quem
possem conicere fructum sermonis. quam tutari me
solum portu silentii. Simul fiduciam habens si quod
forte quod approbes dixerim. tuis precibus posse non
superbire. sin aut quod magis pure nil tuo studio
dignum effecerim. de nichilo superbire non posse.

Luturus ergo de gradibus humilitatis
quos beatus benedictus non numerandos
sed ascendendos proponit. prius osten
di si possim quod per illos perueniendum sit. ut
audito frui peruenitionis. minus grauer labor
ascensionis. Proponat itaque dominus nobis vie labore.
laboris incedam. Ego sum inquit. et ver
tas et vita. Viam dicit humilitate. quod ducit ad veritate.

Altera labor. altera fructus laboris est. Unde sciam inquis
pibi de humilitate locutus sit. nūc indeterminante dixit
Ego sum via. Audi aperit. Discrete a me. quia
immo sum et humilis corde. **De** ergo proponit humi-
litas exempli. mansuetudinis forma. Si imitaris
eum. nō ambulas in tenebris. s; habebis lumen
vite. Quid est lumen vite nisi veritas. que illumi-
nans oēm hominem venientē in hunc mundū. ostendit
ubi sit vera vita. **I**deo cum dixisset. ego sum ~~veritas~~.
via et veritas. subdit et vita. **A**t si diceret. **Ego sū**
via. qui ad veritatem ducō. **Ego sum veritas.** q
vitam promitto. **Ego sum vita.** quam do. **H**ec est
enī aut vita eterna. ut cognoscant te verū deū.
et quem misisti ihsū xpm. **V**el sic quasi tu dicas.
Viam considero. id est humilitatem. fructum desidero
veritatem. **S**ed quid. si tantus est labor. ut ad op-
tatum huius non possim pervenire. **R**espondet.
Ego sum via. id est viaticum. quo sustentatus in via.
Clamat igitur errantibus. et viam ignorantibus.
Ego sum via. dubitantibus et nō credentibus. **Ego**
sum veritas. iam ascendentibus. s; lassescuntibus.
Ego sum vita. Satis ut veor ostensum est ex propo-
sito caplo euangelij. cognitionem veritatis. fructu
esse humilitatis. **T**empe et aliud. **C**onfiteor tibi
pōteli et terre. quia abscondisti hoc. hanc dubiū.
quoniam veritatis secreta. a sapientibus et prudentibus.
id est a superbis. et reuelastica parvulis. hoc est
humilibus. **E**t in hoc apparet. q veritas que
superbis absconditur. humilibus reuelatur.
Humilitatis vero talis pōt esse diffinitio. **H**umi-
litas est vītus. qua hō verissimū sibi cognoscit vile
fibi.

Nec autem convenit hijs qui ascensionibus in corde suo
 dispositis. de virtute in virtutem. id est de gradu in gradum
 proficiunt. donec ad culmen humilitatis pervenerint. inq
 vult in syon. id est in speculatione positi veritatem pro
 spectant. **E**tenim inquit et benedictionem dabit legislator quia
 qui dedit legem dabit et benedictionem. **N**on est. qui inquit
 humilitatem. perducet ad veritatem. **Q**uius vero est hic
 legislator nisi dulcis et virtus domini. qui delinquentibus
 in viam dedit legem. **I**n via quippe delinquent. qui ve
 ritatem derelinquunt. **S**ed nunquid vel sit a dulci domino
 derelinquuntur. **I**psis ergo dulcis et virtus domini lege
 dat viam humilitatis. per quam redeant ad cognoscere
 veritatis. **D**at occasionem recuperande salutis. quia
 dulcis est. non tamen absque disciplina legis. quia virtus est.
Dulcis quia perire non patitur. virtus quia punire non
 oblitescitur. **N**amque itaque legem quam reditum ad ver
 tatem virtus benedicens per duodecim gradus disposuit.
 ut sit per decem legis precepta. ac geminam circumfessionem
 in quo duodenarius numerus impletur. ad christum veniat.
 ita hys duodecim gradibus ascensus veritas appo
 hendatur. **I**llud quoque quod in scala illa. que in typo
 humilitatis iacob monstrata est. dominus desuper im
 apparuit. quod nobis aliud innuit. nisi quod in culmine
 humilitatis. cognitio constituitur veritatis. **D**ominus
 quippe de summitate scale prospiciebat super filios
 hominum tamquam veritas. cuius oculi sunt fallere non
 possunt. ita falli non norunt. ut videret si sit intelli
 gens aut requirens deum. **A**n non tibi. de alto vo
 catur clamare ac dicere requirentibus se. novit enim
 qui sunt eorum. **T**ransite ad me omnes qui contempnit
 me et a generationibus meis impleri. **E**t illud.

Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. ego vos
reficiam. Venite inquit. Quia. Ad me veritatem.
Quia. per humilitatem. Quo fit. Ego vos reficiam.
Sed que est refectio quam veritas ascendentibus pro
mittit. peruenientibus reddit. An forte ipsa est caritas.
Ad hanc quippe ut ait beatus Bernardus ascensis omnibus
humilitatis gradibus mox monachus perueniet.
Vere dulcis et suavis ribus caritas. que fessos alleviat.
debiles roborat. mestos letificat. Iugum denique verita-
tis facit suave. et omnis lene. Bonis ribus caritas
in media infertulo salomoni consistens diuisam
odore virtutum velut diuisi gratias fraglantia pignorum
esurientes reficit. iocundat reficientes. Ibi siquidem
apponitur. pax. patientia. benignitas. longanimitas.
gaudium in spiritu sancto. et si que sunt alie veritatis.
Ite sapientie generationes apparantur in illa. Habet
et humilitas in eodem fertulo suas epulas. panem
scilicet doloris. et domum compunctoris. quas primo ve-
ritas inopientibus offert. quibus denique dicitur.
Ergate postquam sederitis qui manducatis panem
doloris. Habet ibidem contemplatio. ex adipe fru-
menti sapor solidum sapientie cibum. cum vino quo letificat
cor hominis ad quem veritas perfectos mittat
dicens. Comedite amici mei. et bibite. et inebria-
mini carissimi. Media inquit caritate construit.
propter filios iherusalem. propter imperfectas videlicet
animas. que dum adhuc solidum cibum cibum
minime capere possunt. lacte interim caritatis
pro pane. oleo pro vino mitterende sunt. Que
recte media distribitur. quia eius suauitas. nec
inopientibus preest. est propter bonum timorem. nec

23

perfectis saties est. pro habundantior contemplationis
dulcedine. **N**on adhuc a noxijs carnalium delecta-
tionum humoribus. timoris amarissima potius
purgandi nondum lactis dulcedine experimuntur.
illi iam amulsi a lacte. epulari ab introitu gl'e
gl'osius delectantur. solis medijs idest proficiētibz
ita iā molles quasdam sorbitulas caritatis
expertis. ut illi interim pro sui tenetudine
contenti sint. **P**rimus ergo cibus est humilitatis
purgatorius in amaritudine. sedus caritatis co-
solatorius cum dulcedine. tertius contemplationis
solidus cum fortitudine. **N**on michi dñe deus vltimū
quousq; miseris super orationem sermō tuus. **L**iba-
bis me pame lacrimarum. et potum dabis michi
in lacrimis. **D**ñs me imitabit ad illud vel me-
dium. ac dulce caritatis convivium. ubi iusti epu-
lantur in conspectu dñi. et delectantur in leticia. ut
iam non loquens in amaritudine anime mee.
dicam deo. noli me condemnare. sed epulando i-
azimis sinceritatis et veritatis. letus contem i-
vis domini. qm magna est gloria dñi. **S**ona-
tū via humilitatis. qua veritas inquiritur. cari-
tas acquiritur. generatioes sapientie participa-
tur. **D**eniq; sicut finis legis xpus. sic perfectio
humilitatis. cognitio veritatis. **X**p̄us cum deus
attulit grām. **V**eritas quibus innotuerit docet
caritatem. **I**nnotescit aut humilibus. humilibus
q̄ dat grām. **D**ixi ut potui quo fuit humilitat
gradus ascendi debeant. dicam ut potero quo
ordine ad propositū beatitudinis perducant veritate.
Red quia ip̄a quoq; veritatis agnitio in tribus

gradibus consistit. ipsos si possim breuiter distingo.
quibus ex hoc clarius innotescat. ad quæ tamen veritate
duodectimus humilitatis pertingit.

Item in nobis in propriis in sui natura. In nobis nosmetipsos di-
dicando. In proximis. coram malis comparando.
In sui natura. in mundo corde contemplan-
do. Obser-
ua sunt in in. ita et ordine. Primo te doceat ve-
ritas ipsa quod prius in proximis. quod in sui natura
debet inquiri. Postquam amplexus. cur prius in te. quod
in proximis inquirere debeas. In mundo siquidem
benignitatem quas suo sermone distinxit. prius
misericordis. quam inuidiosus posuit. Nisi deus
quippe cito in proximis veritatem deprehendit.
dum suos effatus in illos extendunt. dum sic per
caritatem se illis conformant. ut illorum vel
bona vel mala tamquam propria sentiant. Cum
infirmis infirmant. cum scandalizatis orunt.
gaudent in gaudentibus flere cum flentibus co-
sueverunt. Hæc veritate fratrum cordis ane-
munda. veritatem delectantur in sui conte-
plare natura. pro cuius amore mala tolerant
aliena. Qui vero se ita fratribus non consonant. sed
etiam aut fratribus flentibus insultant. aut
gaudentibus derogant. dum quod in illis est. in se
non consensunt. quod similis affecti non sunt. veri-
tatem in proximis. qualiter deprehendere
possunt. Bene namque conuenit illis illud vul-
gare proverbium. Nescit sanus quid sentiat exer-
aut plenus. quid patiatur ieiunus. Exer ego.
ieiunus ieiuno. Iusto propinquius. tanto familiarius
compatuntur.

Sicut enim pura veritas non nisi puro corde videtur.
 sic miseria fr̃is nō nisi misero corde sentitur. Sed ut
 ob alienam miseriam cor miserum habeas. oportet
 ut prius tuam cognoscas. ut proximi mentem i
 tua inuenias. et extenueris. qualis illi subueias.
 In templo sc̃i saluatoris nr̃i. qui pati voluit ut com
 pati suet. miser fieri. ut misereri disceret. ut quo
 de ipso scriptum est. didicit ab h̃is que passus est
 obedientiam. ita disceret et misericordiam. Non q̃
 ante misereri nesciret. cum nūc ab eterno. et
 usq̃ in eternum. sed quod natura faciat ab et̃no.
 temporalia didicit experimeto. Sed forte tibi dnm̃
 videtur. q̃ dixi dei sapientiam xp̃m didicisse
 misericordiam. quasi hic per quem omnia facta
 sunt aliquando ignoraret q̃ h̃is que
 sunt. maxime tūc illud quod ex epistola ad
 hebreos ad id comprobandū memorari alio sensu.
 qui nō ita videtur absurdus quin possit intelligi.
 Et hoc qd̃ dictum est. discit. non ad ipm̃ caput re
 feratur in sui persona s̃ ad corpus eius qd̃ est
 eccl̃ia. et sit ita sensus. Et didicit ex h̃is que passa
 est obedientiam. hoc est obedientiam didicit in suo
 corpore q̃ h̃is que passus est in capite. Nam illa
 mors illa cruc. obprobria. spūta. flagella. que
 omnia caput nr̃m xp̃us pertransiit. quid aliud
 corpori eius id est nobis. q̃ p̃lata obedientie do
 cumenta fuerunt. Xp̃us factus est aut obediens
 patri usq̃ ad mortem. Una unitate. Respon
 dat petrus ap̃l̃s. Xp̃us passus est pro nobis
 vobis relinquent exemplum. ut sequamini
 vestigia eius. id est. ut imitemur obedientiam eius.

Ex his ergo que passus est disimilis q̄nta nos qui
puri hoīes sumus oporteat pro obia perperī. pro qua
is qui et deus erat non dubitavit mori. Et h̄o modo
inquis ignemēns nō erit si dicitur opus vel obiam.
vel misericordiam. seu aliquid aliud in suo corpore didisse.
dū tñ sibi in sua persona nil qd̄ se ante latuerit ne
datur ex tempore potuisse accedere. Sicq; ip̄e sit
qui miseriari aut obedire docet. ip̄e qui distat. quia
caput et corpus vñus est xp̄us. Non ego h̄m̄
intell̄m̄ puto quin rectus sit. Sed ex alio loco ip̄o
epl̄e superior̄ interpretatio videtur approbari ob
dicitur. Numq̄i enim angelos apprehendit. si semē
abrahe apprehendit. unde debuit fr̄ibus per om̄a
similari. ut misericors fieret. Puto q; h̄c verba
sic ad caput referenda sunt. ut corpori penitus
aptari non possint. De verbo itaq; dei dñm̄ est. qd̄
non angelos apprehendit. hoc est non in dñam
sibi personam assumpsit. si semē abrahe. Nam
enī legitur verbum angelus fr̄m̄ est. sed raro de
carne abrahe. inō promissionem que illi p̄m̄m
facta est. Unde. i. ex qua seminis assump̄tōe debuit
per om̄a fr̄ibus similari. id est oportuit. ac nō
fuit. ut similis nobis passibilis. m̄ārm̄ om̄a.
excepto p̄tō. genera m̄f̄arum pertuere vet.
Si queris. qua n̄tate. ut misericors inquit
fieret. Et hoc aūc tñ nō recte ad corpus referat̄.
Sed audi quod paulo post sequitur. In eo enim
in quo passus est. ip̄e et temptatus. potens est et
eis qui temptantur auxiliari. In quibus v̄is
quid melius intelligi possit nō video. nisi q; ideo
pati ac temptari omnibus absq; p̄tō humanis

45.
voluit conuincere miseris. qd est per oia fribus salu.
ut similit passis ac temptatis miseri ac copati.
ipso disceret experimento. **¶** Quo qm experimento
non dico ut sapientior efficeretur. sed propmior
videtur. qm infirmi filij adam quos filios suos
et appellari fies no dedignatus est. suas illi infir-
mitates committere no dubitarent. qui sanare illas
et posset ut de. et vellet ut propmior. et cognosceret
et eadem passus. **¶** Unde ysuas dnm eum appellat
doloru. et scientem infirmitatem. **¶** Et aplos. Non
em inquit habemus pontificem. qui no possit
compati infirmitatibus nris. **¶** Unde aut possit
indicans adiungit. **¶** Temptatum aut per oia
pro similitudine absq pecc. **¶** Tunc quippe deus bn-
di filius in ea forma qua no rapinam arbitratu
est esse se equalem deo patri. proculdubio impassibilis.
priusq se exinanisset formam serui amplexus.
sicut miseriam vel subiectionem expectus no
erat. sic misericordiam vel obiam experimento no no-
uerat. **¶** Sciebat qm per naturam. no aut sciebat
per experientiam. **¶** At ubi minoratus est no plu-
a serpo. s; etiam paulominus ab angelis. qui et
ipm impassibiles sunt per gram non per nam.
usq ad illam formam in qua pati et subiri possit.
quod utiq sicut dnm est. in sua no possi. et in pas-
sione expectus est misericordiam. et in subiectoe obiam.
¶ Per quam tamē experientia non illi ut dixi
scientia. sed nobis fiducia creuit. dum q misero
genere cognationis is a quo longe erraueramus
factus est propior nobis. **¶** Vinando em illi appro-
piare audemus in sui impassibilitate manenti.

Nunc aplo suadente monemur in fiducia adire thronum
gle ipsius. que nimis in situ alibi scripta est. languores
nros tulisse. et dolores portasse cognoscimus. et in eo quod
passus est xpe. nobis compati posse no dubitamus. **N**o
g debet absurdum videri. si dicitur xpm. no quidem
aliud scire cepisse. qd aliqui nescierit. scire tamen alio
mam ab eterne per diminitate. et alit in tempore
didicisse per carnem. **V**ide ne simili mo locutione
illud dictum sit. qd dñs vniuersalibus de die ultimo
discipulis se nescire respondit. **N**am quo die illum
ille nesciebat. in q omnes thesauri sapie et scientie
erant absconditi. **C**uius g se nescire negabat. quod
certu est. q nescire non poterat. **N**unquid forte
eis voluit mendacit celare. qd vltis no valuit ino-
testere. **A**bsit. **S**icut nichil ignorare poterat cum
sapia sit. sic nec mentiri cum veritas sit. **S**ed vo-
lens discipulos ab inutilis questionis curiositate
compestere. qd inquirere aut se scire negant no
omino quid. s; tali quodam quo negare verum potuit.
Nam et si sue diminitatis intente epie oia pterita s; p-
ntia atq; futura pustrando. diem q; illum pala-
habebat. no tn vllis carnis sue sensibus experire
agnouerat. **A**liquin iam spu ois sui in xpm int-
fererat. iam miribus sui corporis archangelum
vociferante et turbam sonante in quo strepitu
mortui suscitandi sunt audierat. ta oculis sue carnis.
ones hedosq; qui ab inimicem segregandi sunt p-
erat. **D**eniq; ut intelligas q illa tm cognitio que p
carnis fit. se illum diem nescire perhibuerit. **V**igi-
lanter respondens no ait. nec ego scio. sed nec xpe mgt
filius hois fuit. **Q**uid filius hois. nisi nome assupte

carnis. Quos si quid noīe intelligi datur. quia dicens
 se aliquid nescire. nō mō qđ deus est. s; scđm homīem loq̃t̃.
Alias quippe loquens de se scđm suam deitātē. nō filius
 vel filiū hoīs. s; ego vel me sepius ponere consuevit.
 ut ibi. amen dico vobis. anteq̃ abrahā fieret. ego
 sum. Ego sum aut. nō filius hoīs est. **N**ec dubm. qm̃
 de illa essentia diceret. qua ante abrahā. et sine
 initio est. non qua post abrahā. et p̃ abrahā
 fuit est. **T**ibi quoq; hōm de se op̃oem a discipulis
 inquirens. quem dunt inquit hoīs esse. nō me.
 s; filiū hoīs. **P**rofus eodē. quid de se. ip̃i q; sentiret.
 interrogans. vos aut. nō quem filiū hoīs. s; quem
 me aut esse dicitis. **C**arnalis videlicet populi sen-
 tentiam de carne inquirens. nomen carnis qđ
 proprie est filius hominis posuit. **S**pūalis vero
 discipulos de suadentate interrogans. nō filium
 hoīs. s; significanter me dixit. **Q**uod demiq; petrus
 intelligens quid per hoc quod dixerat me. req̃-
 sita fuissent. sua responsione aperuit. tu es in-
 quiens nō ih̃s filius hoīs. sed pp̃s filius di.
Quod vñq; si respondisset. nichilominus veritate
 dixisset. **S**ed in verbis interrogationis. sensum
 interrogantis p̃uidenter aduertens. compe-
 tenter proprieq; ad interrogata respondit dicens.
Tu es pp̃s filius dei. **C**um igitur videas pp̃m.
 in vna quidem persona duos habere naturas.
 vñā que semper fuit. alteram que esse cepit.
 et scđm quidem sempiternū esse suū esse semper
 omnia nosse. scđm temporale vero multa tem-
 poraliter ap̃ertum fuisse. cur fateri dubitas
 tot esse eo tempore cepi in carne. sic carnis quoq;

infernas scire cepisse. illo dicitur modo cognovimus
que docet desertio carnis. **¶** Sed utique genus scientie
protoplasti sapientius felicisq; nescient. qm id
attingere nisi stulte misereq; non poterant. Sed
plasmator eorum de requirens qd perierat. opus sim
miseratus proserutus est. Descendens et ipe miseri
cordit. quo illi ceciderant miserabili. voluit ex
periri in se. qd illi faciendo contra se merito paterent.
no simili quid curiositate. sed mirabili caritate.
¶ Non ut miser cu miseris remaneret. sed ut miseri
coris factus miseris liberaret. Factus inquam mise
ricors no illa miseria qua felix manes habuit ab
eterno. si quam mediante miseria nra repperit
in habitu nro. Porro pietatis opus quod per illam
cepit. in ista perfecit. Non qd sola illa no posset per
ficere si quia nobis no potuit absq; ista sufficere.
¶ Veraq; si quid nra. sed nobis hoc magis congrua
fuit. Ineffabilis pietatis excoctatio. **¶** Quando
nos illam miseri misericordiam cogitaremus.
qua pcedens miseria non informat. **¶** Quando
illam aditeremus incognita nobis compassio.
que no passione puenta cu impassibilitate per
durat. **¶** Attu si illa que miseriam nescit miseria
no pcessisset. ad hanc nra miseria nro est no accessisset.
¶ Si no accessisset. non attraxisset. si no attraxisset
non extraxisset. Unde autem extraxit. nisi de
luto miserie. et de luto fens. **¶** Nec illam tamen
misericordiam deseruit. sed hanc inseruit. No
mutavit. sed multiplicavit. sicut scriptum est.
¶ Ne minus et in menta saluabis domine. **¶** pado
multiplicasti misericordiam tuam deus. **¶** Sed ia

97
ad propositum redeamus. Si ergo se miserum fecit qui miser
nō erat ut experiretur qd' et ante sciebat. quanto magis
tu nō dico ut te facias qd' non es. sed attendas quod es.
quia vere miser es. et sic discas miseri. qui hoc aliter
scire non potes. **N**e forte si proximi malum conside-
res et tui nō attendas. moueris nō ad misericordias.
sed ad indignationem. nō ad iuuandū sed ad indi-
candū. deniq; non ad instruendū in spū lenitatis.
sed ad destruendū in spū furoris. Vos qui spirituales
estis ut apłs huiusmodi instante in spū lenitate.
Apostoli consiliū sine etiam preceptum est. ut in asueto
idē eo spū sū exortanti subuenias. quotib; vis
subueniri cum exortas. Et ut scias qualiter exor-
ta delinquentem mansuescere debeas. considerans
inquit tempus. ne et tu tempteris. Considerare
libet qd' bene discipulus veritatis ordinem seqt'
magistri. In bñtudinibus quas sūp memorauim
sunt prius misēdes q' inuidioses. sic prius mitis
q' misēdes promittantur. Et apłus cum spūa-
les hortaretur ad instruendū carnales. admittit
in spū lenitatis. Instruunt quippe fratrum per-
tinet ad misēdes. spūs lenitatis admittes. At si di-
ceret. Inter misericordes deputari non p't qui in
semetipso mitis non est. Ecce apłus aperte ostendit
qd' superius me ostensurum promisi. prius vide-
licet veritatē inquirendam esse in nobis. q' in
proximis. considerans inquit tempus. qd' est
q' facilius ad temptandum. et q' prout ad pet-
candum. quatinus ex tui consideratione mitis-
cis. siq; ad succurrendū alijs in spū lenitatis
actas. Alioquin si monētem nō audis discipulum

arguente time ingruam. **I**potat. eice pmi tralem de
oculo tuo. et sic videbis eicere festura de oculo fns tui. **T**u
bes in oculo tuo grandis et grossa superbia i mente est.
que quada corpulencia sui vma no sana tumida no
solida oculu mentis obscurat. ita ut si tua omnipotenti
mente. ia tu te vide. ia te talem qualis es. vel qualis
esse potes no possis sentire. s. qualem te amas. tale
te putas esse. vel speras fore. **Q**uid em est aliud super
bia. q. ut quidam suis diffinit. **A**mor prope excellencie.
Vnde et nos dic pessimus per conu. **H**umilitate
prope excellencie esse contemptum. **A**mor vero sicut
nec odium veritatis nescit indium. **V**is indium ve
ritatis audire. **S**icut audio. sic indio. **N**on sicut
odio. no sicut amo. no sicut timeo. **E**st indium odi.
ut illud. **N**os legem habemus. et scdm legem nram
debet mori. **E**st ena timoris. ut illud. **S**i dimittimus
eum sic. venient rom et tollent locum nrm et ge
tem. **I**ndium vo amoris. ut dauid de filio parvula.
Partem inquit pueo **A**bsalon. **D**e legibus **H**umilis
statutu. et in causis tam ecclesiasticis q. secularibus
seruatu suo. spenales amicos causantem. no debe
admitti in indium. ne vel fallantur amore suoru.
Quod si culpam amici tui iudicio amor illius aut
minuit aut prozsus abscondit. q. tomagis amor
tui tui contra te indium fallit. **Q**ui ergo plene
veritatem in se cognoscere curat. necesse est. ut
remota turba superbie que oculum arctet a luce.
usensiones in corde suo disponat. per quas in seipo.
scdm inquirat. et sic post duodecimu **H**umilitate
ad pmi veritatis pertingat gradum. **C**um at
veritate inneta in se. ymo se inneto in veritate dic.

potuerit. **C**redidi propt̄ qđ locutus sum. ego autem
 humiliatus sum nimis. ascendit homo ad cor altu.
 ut exaltetur veritas. et ad gradum scđm peruenies
 dicat in excessu suo. omnis homo mendax. **P**utas
 hunc ordinem dauid nō tenuit. **P**utas hoc proph̄a
 non sensit. qđ dñs. qđ apl̄s. qđ et nos post ipsos per
 ipsos sentimus. **C**redidi inquit veritati dicenti.
 qui sequitur me nō ambulat in tenebris. **C**redidi
 ergo sequendo. propter qđ locutus sum confitendo.
Quid confitendo. Veritatem. quam cognovi reco-
 dando. Postq̄ aut̄ et ad insitiam credidi. et locutus
 sum ad salutem. humiliatus sū nimis. idest per se.
Tamq̄ diceret. **C**uia veritatem cognovim i me.
 confiteri contra me nō erubui. ad perfectionem
 humilitatis proferi. **N**imis enim pro per se p̄
 intelligi ut ibi. **I**n mandatis eius dolet nimis.
Et si quis contendat nimis hic pro valde posuim ē.
 non pro per se. quia et expositores idipm videntur astue-
 neq̄ hoc discordat a sensu proph̄e. ut sic sentiamus eū.
 dixisse. **E**go quid nū ad huc veritatem nō nossem. ali.
 quid me putabam cū int̄gil essem. **E**t postq̄ in xpm
 credendo. idest eius humilitatem ymitando veritatem
 agnovi. x̄a quid exaltata est in me. ex mea confes-
 sione. **S**ego humiliatus sum nimis. idest. viliū magi
 p̄ mea consideratōe. **H**umiliatus sum ergo inquit
 proph̄a in hoc p̄mo gradu veritatis. ut aut̄ in alio psalmo.
 et in veritate tua humiliasti me. **S**emetipm attedat.
 et ex propria miseria generalem perpendat. sicq̄
 ad scđm transiens dicat in excessu suo. **O**mnis homo
 mendax. **I**n quo excessu suo. **I**n illo proculdubio q̄
 sese credens ad veritatem ad herens. seipm diiudicat.

In illo ergo excessu suo dicit nō indignando aut in
sultando. s; miserando. s; et compariendo. homo oīs
mendax. Omnis homo infirmus. omnis miser et im-
potens. qui nec se nec alī saluare possit. sic dicitur.
fallax equus ad salutem. Nonq; equus aliquē fallat.
s; quia is seipm fallit qui in fortitudinē eius confidit.
Dicimus homo dicitur mendax. id est fragilis. imita-
bilis. a quo salus non possit sua vel aliena sperari.
qui potius maledictionem inuocat. qui spem
suam in hōe ponit. Proficiens itaq; humilis pphā.
per ducatum veritatis. quodq; in seungebat. di-
dens in alijs. dū apponit sciām. apponit et dolore.
ac gnātur sed veraciter dicit. Omnis homo mendax.
Vide q; longe aliud senserit de se phariseus ille su-
perbus. Quid deproxit in excessu suo. Deus
gracias ago tibi. quia non sum sicut ceteri hominū.
Dum in se singulariter conlucet. alijs arroganter
insultat. David aliter. Tu enī. Omnis homo mendax.
Neminem exprobat. nequem detrahit. sciens quia
omnes peccaverunt. et egent grā dī. Phariseus
se solum detrahit. quem solum exprobat. dum ceteros
damnatur. Propterea se non exprobat a tōi miseria.
ne exprobiatur a iustitia. Phariseus exsufflat mi-
sericordiam. dū dissimulat miseriam. Propterea
tam de omnibus q; de se. oīs homo mendax. Phari-
seus confirmat de omnibus. pter se. non sum
iniquus sicut ceteri hominū. et grās agit. non qz
bonus. s; quia solus. non tam de bonis que habet.
q; de malis que in alio videt. Nondū de suo orto
trabem eiecerat. et festucas in oculis sēm emittit.
Nam subdit. Inisti raptores. Non frustra ut

arbitror excessum a proposito feri. si utriusq; deum excessu
intellexisti. Tum ad propositum redeamus. Quos
itaq; veritas iam innotescere sibi. ac per hoc vilescere
fecit. necesse est ut amicta que amare solebant. et ipsi
sibi amarescant. Statuentes nimirum se ante se. ta-
les se videre cogunt. quales a se videri exuberant.

Dimiq; sibi displicet qd sunt. et ad id suspirant qd
non sunt. qd utriq; per se fore diffidunt. vehementer
per se lugentes id solum consolationis inveniunt. ut se
veri iudices sui. qstz amore veri esuriant et suat
injustitiam. usq; ad contemptum sui districtissima
exagitant satisfactionem et de cetero emendatione.

sed cum se ad id sufficere non posse conspiciunt.
cum enim fecerint omnia que mandata fuerint sibi se-
rios inimiles se dicunt. de iustitia ad iniam conspi-
cunt.

Ve autem illam consequantur. consilium
veritatis sequuntur. Beati misericordes. qm iniam
consequentur. Et hic est secundus gradus veritate.
quo cum in proximis inquirunt. dum de suis alioz
necitates inquirunt dum ex his que patiuntur
patientibus comparantur.

In his ergo tribus
que dicta sunt. idest in luctu penitentie. in desiderio
iusticie. in operibus misericordie. si perseveraverint.
a tribus impedimetus. que aut ignorantia. aut
infirmis. aut studio contraxerunt. cordis ane-
mudant. quo per contemplatione. ad tertium
veritatis gradum pertranscunt. Nec sunt die
que videntur bone illis dumtaxat. qm letantur
cum malefecerint. et contrant in rebus pessimis.
ac de infirmitate se vel ignorantia blandiuntur. 11 pbi
qm ut liberius peccent. libent ignorat. vel infirmat.

Putas pmo hoi profuit licet npe non libenter petant. q
se per uxorem tamq per ravis infirmitatem defendit.
Aut pmi mris lapidatores qm aures suas commoverit.
per ignorantia conusabiles erunt. **T**um ergo studio
et amore petendi a veritate se sentit alienos. infir
mitate et ignorantia pressos. nte est ut studiu in
gemitum. amore in merore convertant. infirm
tatem ravis ferore insitit vident. ignorantia
libertate repellant. nesi nte egente mda infir
ma veritatem ignorant. cu ptate mag et virtute
veniente. terrente. arguentem. sero cu timore cog
nosant. frustra cum tremore respondant. qnd
tedidimus egere et no mstravimus tibi. **C**og
nosctur dno iudicia faciens. qm nte ignoratur
mam querens. **P**enqz vident in quem trans
fugerunt. **S**imili et avari que contempserunt.
ab omi ergo labe. infirmitate. ignorantia. stoi dione
conturbata. fendo. instiam esuriendo. operibus
inisdie insistendo. mundatur oculus cordis. cu se
in sui puritate videnda veritas promittit. **B**cati
mundo corde qm nte deum vident. **C**um sint
itaqz tres gradus seu status veritatis. ad pmi asce
dimus per laborem humilitatis. ad scdm per af
fectum ~~compassionis~~ compassionis. ad tertiu
per excessum contemplationis. **I**n primo dicitur
reperitur sciera. in secundo pia. in tertio pura.
Ad pmi ratio dicit. qua nos discutimus. **A**d 2m
affectus perdunt. qua alijs misertur. **A**d tertiu
puritas rapit. qua ad invisibilia subleamur.
Ater huc et mchi quedam hic mira ac divisa
individue trinitatis opatio. si quomodo tante

ab hōie sedente in tenebris ineffabilis illa possit capi.
cooperantur sibi personarum dimissio. In primo
siquid gradū filius. in secūdo spūssus. in tertio pater
operari videtur. **V**is audire filii operatorem? **S**i
ego inquit laui vros pedes dñs et m̃gr. q̃ntorūq;
et vos debetis alter alterius lavare pedes. **T**uade.
hac discipulis humilitatis formam veritatis m̃gr.
qua in primo gradū primū veritas innotesceret eis.
Atende et opus spūssū. **C**aritas quippe domū sps
sancti est. qua fit. ut qui sub disciplina filii per hū
militatem ad primū vsq; gradū veritatis iā
profecerint. ad scdm per compassionem proximī
sub magisterio spūssū perveniant. **A**udi et de patrē.
Tu es s̃mōn bariona. quia caro et sanguis nō
revelavit tibi. s; p̃r meus qui in celis est. **E**t illud.
Pater filiis notam facies veritatem tuam. **E**t
confiteor tibi p̃r quia abscondisti her a sapientibus
et p̃udentibus. et revelasti ea parvulis. **V**ides
quia quod verbo et exemplo prius filius humilitat.
super quos deinde caritatem infudit. hos tandem
in gloria p̃ris recipit. **F**ilius facit discipulos. pa.
rachus consolatur amicos. pater exultat in
filios. **Q**uia vero nō solum filius. sed et p̃r. et sps
sūs ~~veritas~~ veraciter veritas appellantur.
constat qd una eademq; veritas servata prop̃
estate personarum trahit in tribus gradibus
operatur. **P**rimo sc̃z instruit ut m̃gr. secūdo
consolatur ut amicus. vel fr̃. tertio astringit
ut filius p̃r. **D**ei quippe filius verbum sc̃z ac
sapiā p̃ris p̃mū quidem illam aīe mee p̃nt
potentiā. que vario dicitur. cū repperit carne

depressim. p̄cto captiua. ignorantia ceca. extoribus dedita.
clementi assuans. potenti erigens. prudenti m̄strans.
intorsim trahens. ammirabilis utens. xp̄am sibi iudice
statuit. ita ut pro reuerentia verbi cui coniungitur. xp̄a
sui accusator. testis. et iudex cō se veritatis fungat
officio. **E**t quia p̄ma cōiunctione verbi et rōis hūilitas
nascitur. **A**liam deinde partem que ē voluntas
veneno quid carnis infectam. si iam rōe discussam.
spūssus dignanter disrans. suavit purgans. ar.
dentio afficiens. misericorde facit. ita ut more pellis
que vincta optenditur. xp̄a quoq; vinctioe perclusa
celesti. vsq; ad inimicos per affectum dilatetur. Et
sic q̄ hac cōiunctione spūs dei secunda. et voluntatis
hūmane caritas efficitur. **A**liamq; vero partem
roem s̄z ac voluntatem alteram vero verbo verita
tis instructā. alteram spū veritatis afflatam. illa
vso hūilitatis aspectam. hanc igne caritatis
suscensam. tendere iam perfectam anima propt
hūilitate sine macula. propt caritate sine ruga.
cū nec voluntas rōi repugnat. nec rō veritate dissi
mulat. gloriosam sibi sponsam p̄r conglutinat.
ita nec rō de se. nec voluntas de proximo cogitare
dignatur. sed hoc solum b̄ta illa anima dicere
delectatur. **I**ntroduxit me ergo in cubiliū suū.
Digna certe que de scala hūilitatis in qua p̄m
sub m̄ro filio ad sc̄pam intrare didicit inq; cōm
nādem ad se fr̄m. **S**i ignoras te. egredere. et pasc
ge dos tuos. **D**igna ergo que de scala illa hūilitatis.
ducit spū s̄ro in cellaria caritatis. que nimirū pro
imorum pectora intelligenda sunt. per affectionem
introducitur. unde suffulta floribus. ac stupata

51
malis bonorum sꝛ moribus et virtutibus sanctis. ad regis
demi cubiculum quia amore languet ammittens.
Ibi modicum hora videlicet quasi dimidia silentio fit
in celo. mꝛ desiderator amplius suauiter quiescens.
ip̃a quid dormit. sed cor eius uigilat. quo utiqꝫ iterū
veritatis archana rimatur. quorum postmodum
memoria. statim ad se reditura pascitur. **I**bi uidet
inuisibilia. audit ineffabilia. que non licet hoꝝ loqꝫ.
Excedit quippe omnem illam. quam nox nocti
inducat scientia. **D**ies diei exultat uerbū. et mꝛ
sapientes sapientem loqui. et spūalibus spālia licet
conferri. **P**utas hos gradus. paulus nō transgredit.
qm̃ usqꝫ ad tertium celum se raptum fuisse dicebat.
Sed quare raptum et non potius ductum.
Ut uidelicet si tantus aplūs raptum dicit se fuisse.
quo nec doctus fuit. nec ductus potuit ire. me
qui proculdubio minor sum paulo. ad tertium celū
nulla mea uirtute. nullo meo labore peruenire
posse p̃sumam. ne uel de uirtute confidam.
uel pro labore diffidam. **Q**uoniam em̃ docetur aut
ducitur. ex hoc ipso. qd̃ docentem uel ducentem
sequitur. laborare conuincitur et aliquid qd̃ se
agit. ut ad destinatum uel locum uel sensum
pertrahatur. ita ut dicere possit. **N**on aut
ego sed gr̃a dei mecum. **Q**uoniam uero raptus.
non suis uiribus. sꝫ alienis impus tamqꝫ nescis
quorūqꝫ portatur. nec toto in se. nec de parte glo
riatur. quia nec per se. nec cum aliis gloratur.
operatur. **A**d primū itaqꝫ siue ad medium
ductus celum uel ad intus ascendere aplūs
potuit. ad tertium aut ut p̃ueniret rapti oportuit.

Nam et filius ad q^o legitur descendisse ut vocaret et
iuvaret ascensuros ad p^{at}rem. et sp^us s^{an}c^{tu}s missus
fuisse ut perduceret ad p^{at}rem. **P**ater v^o licet filio et
sp^us s^{an}c^{tu}s semper cooperetur. n^{on}q^{ue} tamē aut de
Celo descendisse. aut ad terras legitur missus fuisse.
Lego certe q^{uod} m^{un}da d^{omi}nⁱ plena est terra. et pleni sunt
celi et terra gl^{ori}a tua et multa g^{en}erodi. **L**ego et defi-
lio. **P**ostq^{uam} venit plenitudo temporis misit deus
filium suū. **E**t ipse filius loquens de se. **S**p^us d^{omi}nⁱ
misit me. **E**t per eund^{em} p^{ro}ph^{et}am. **E**t nunc inquit
d^{omi}n^us misit me. et sp^us meus. **L**ego et de sp^us s^{an}c^{tu}o.
Paracletus aut^{em} sp^us s^{an}c^{tu}s quem mittet p^{ro} iⁿ
no^{me} meo. **E**t cum assumptus fuero mittam vo-
bis eum. **H**aut dubium quin sp^us s^{an}c^{tu}s sanctu.
Patrem in sua p^{er}sona licet misit n^{on} sit. n^{on}q^{ue}
tamen incensio nisi in celis. ut in euangelio. **E**t
p^{er} meus qui in celis est. **E**t in orōe. **P**ater m^{eu}s
qui es in celis. **V**nde mirum colligo q^{uod} quia
p^{ro} non descendit ap^{osto}l^{us} ut cum videret ad ter-
ra celum ascendere n^{on} potuit. quo tamē se
raptum memoravit. **D**emq^{ue} nemo ascendit
in celum. nisi qui de celo descendit. **E**t ne p^{ro}tos
de vno dictum vel duobus. dicit tibi d^{omi}n^us.
A sūmo celo egressio eius. **A**d quod iterum n^{on}
subito raptus. non furtim sublatus. sed vide-
tibus inquit illis id est ap^{osto}l^{us} eleuatus est. **N**o
sicut hebreus. qui vni. non sicut paulus. qui
millib^{us}. **V**ix enim aut seorsum testem. aut
arbitrem habere potuit. x^po p^{er}hibente nescio
dens sit. sed ut omⁿip^{ot}ens. qui quando voluit desce-
dit. q^{uando} voluit ascendit. p^{ro} suo arbitrio arbitros

et spectatores. locū. tempus. diē. et horam expectans.
 videntibus illis. quos tunc tanta visione dignabat
 eleuatus est. **R**aptus est paulus. raptus est helias.
 translatus est enoch. redemptor nō legitur eleuatus.
 hoc est ex seipso leuatus. nō aliunde aditus. Deniq;
 nō curuus vehiculo. nō angeli amiculo. sed propria
 virtute submersus suscepit eum imbes ab oculis eorum.
Cui hoc? **A**n fessum inuit. **A**n pugnā impulsit?
An ridentem sustinuit. **A**bsit. **S**ed suscepit eū
 ab oculis carnalibus discipulorū. qui et si xpm
 nouerant secundū carnem. sed ultra iam nō
 noscerent. **Q**uos ergo ad p̄m celum per hūm
 tatem filius docuit. hos in secundo per caritate
 spūs aggregat. ad tertium per contemplacōz
 pater exaltat. **P**rimo humiliantur ī veritate
 et dicunt. et in veritate tua humiliasti me.
Secundo congaudent veritati et psallunt.
Ecce q̄ hominū et q̄ iocundum habitare fr̄s
 in d̄m. **D**e caritate quippe scriptum est. con
 gaudet aut veritat. **T**ertio ad archana veri
 tatis rapiuntur. et aui. **S**ecretum meū michi.
 secretum meū michi. **S**ed quid ego miser magi
 superflua loquacitate q̄ spūs vinitate duos
 celos superiores pertinuo. qui manibus pedi
 busq; repens adhuc sub inferore laboro. **A**d
 quod tamen iam ip̄o iuuante. quo et vocante
 michi scalam aperi. **I**llis siquidem iter est.
 quod ostendit michi salutare dei. **I**am d̄m
 super imp̄i suspicio. iam ad vocem veritatis
 exulto. **V**ocauit me. et ego respondebo illi. **O**pe
 ri manū tuam porriges dexteram. **T**u quid

gressus meos dimittas. sed ego lentus ascensor. fessus
viator. diuitiula quero. **V**e michi si tenebre me comp
hendant. aut si fuga mea fiat in infidelitatis hyeme.
vel in torpore mentis in sabbatis. dñ mñc ad lucē
cū tempus acceptabile et dies salutaris sunt proficisci
dissimulo. Quid moror. **Q**uia pro me fili. fr. soror.
et particeps profectus mei si quis est in dño. **Q**uia o
impotentem. quatinus sit pigrum liberet pedem.
ut tamē non veniat michi pes superbie. **E**t si enim
pes piger ut ad veritate ascendat. pñcens nō est.
tolerabilior tamē est isto. qui in ea stare non potest.
ut habes ibi expulsi sunt nec potuerunt stare.
Et hoc quid de superbis. Sed quid de eorum capite.
quid de illo qui dicitur rex super omnes filios
superbie. **E**t ipse inquit in veritate non stetit.
et alibi. **V**idebam sathanam pñssimū de celo.
Quare hoc nisi per superbiam. **V**e michi si et
me videt. qui alit a longe cognoscit superbite.
et illam tñe terribilem intonat vocem. **T**u quid
filius expulsi eras. sed sicut homo morieris. et sicut
vñs de principibus cades. Quid nō ab huius
tomitu voce formidet. **Q**uā salubrius ad
tactum angeli neruis feroris iacob emaruit.
q̄ angeli superbientis intumuit. examuit. zuit.
Unam et meū neruū angelus tangat. ut
marcescat. si forte ex hac infirmitate maxiam
proficere. qui ex mea firmitate nō possum inf
desistere. **I**ego profecto qd infirmū est dei fortius
est hominibus. **I**ur quoq; aplūs de suo neruo
conquestus. quem angelus nō dñ sed sathanē
colaphizabat. responsū audiuit. **S**ufficit tibi

grā mea nam virtus in infirmitate perficitur.
Quia virtus. **I**pe aplūs respondeat. **Libenter** glo-
 riabor in infirmitatibus meis. ut in habuerit i me
 virtus xpi. **Sed** nondū forsitan intelligis de qua
 specialiter dixerit. quia xpus omīs vītes habuit.
Sed cū omīs habuerit. p̄e omībūs tamen donam.
 idest humilitatem nobis in se cōmendavit. cū ait.

no

Visite a me quia mitis sum et humilis corde.
Libenter igitur et ego dñe ihū gloriabor si potero
 in infirmitate mea. i mei nevni contractione.
 ut tua virtus idest humilitas perficiatur i me.

Nam sufficit michi grā tua. cum descenderet vīta
 mea. **P**edem profecto grē fortiter figens. et meum
 qui infirmus est leniter transiens. secutus asan-
 dam per scalam humilitatis. donec veritati ad-
 herens ad latitudinem transcam caritatis. **Tūc**
 psallam cū grām in actione et dicam. **Statuit** in
 loco spaciofo pedes meos. **Sic** ardua via cāuimus.
 strictim incedimus. **Sic** ardua scala tuus. pede-
 tentim ascenditur. **Sed** heri michi quia incolatus
 meus prolongatus est. **Quis** dabit michi penas
 sicut columbe. quibus celerius voleui ad veritate.
 ut iam requiescam in caritate. **Quia** qm̄ desunt.
 deduc me dñe in via tua. et ingrediar in veritate
 tua et veritas liberabit me. **Veni** michi q̄ de illa
 descendi. **Visi** enim prius leniter in amplex des-
 cendissim. in ascendendo tandem graviter nō
 laborassem. **Sed** quid dixi ascendi. **Nam** fortasse
 cecidi rectius dixerim. quia nisi forte sicut nō
 repente sit sumus. s; gradatim quisq; ascendit.
 sic nemo repente sit pessimus. sed paulatim descendit.

Alioquin quō stabit illud impius cunctis diebus vite sue superbit.
Denique sunt vie que videntur hominibus bone. et tamen
ad malum deducunt. **N**isi ergo via descensionis sicut et as-
censionis. et via est ad bonum et via est ad malum. **C**ave ma-
lam et elige bonam. **S**i per te nō potes. oracū prop̄h̄a et dic-
tam iniquitatis amoue a me. **Q**uomodo? **E**t in lege
tua miserere mei. **I**n illa scilicet lege quam dedisti delin-
quentibus in via. idest de delinquentibus veritatem.
Regibus ego vniuersi sum. qui vera a veritate cendi.
Sed iniquus qui cecidit non adiacet ut resurgat.
Propter hoc viam veritatis elogi. qua ascendam exi-
miliatus. **V**nde superbiendo descendi. ascendam inquit
et p̄fallam. **T**ommi iniqui op̄ humiliasti me. **T**omi
iniqui lex oris tui super eximia auri et argenti.
Duas tibi vias videtur dauid proposuisse. sed vnam
noueris esse. ipsam tamen a se diuersam. et diuersis
nominibus appellatam. aut iniquitatis propter
descendentes. aut veritatis propter ascendentes.
quia et idem gradus sunt ascendenti in solium.
et descendenti. et eadē via accedenti ad ciuitatē et
recedenti. et quum ostium est ingrediēti domū
et egrediēti. **P**er vnam deniq; scalam ascendentes
angeli et descendentes apparuerunt. **Q**uo spectat hoc.
videlicet si ad veritatē redire cupis. nō nūc sit querere
nouam quam nō nosti. s; notam quam descendisti.
quū reprobis gressibus tua ip̄a vestigia sequens. p̄
cosdē gradus humiliatus ascendas. per quos super-
biendo descenderas. ita ut qui duodecimus superbie
fuit descendenti. primus humilitatis sit ascendenti.
duodecimus inueniatur s̄dus. decimus tertius. nonus
quartus. octauus quintus. septimus sextus. sextus

sextimus. quintus octavus. quartus nonus. tertius
decimus. secundus undecimus. primus duodecim.

*Cum*bus superbie gradibus in te inuenitis. *Imo*
revertis. iam non laboras inq[ui]rendo dia[mon]i h[um]ilitat[is].

Primus itaq[ue] superbie gradus *prima g[ra]dus superbie.*
Curiositas. Hanc autem talibus *Curiositate.*
indignis deprehendes. Si videras monachum
de quo prius bene confidebas. ubi nunq[ue] stat am-
bulat. sedet. oculis incipiente vagari. caput erectu.
aures portare suspensas. e motibus exterioris ho[m]i-
n[is] interiori timoratum agnoscas. *P*er quippe per-
uersus. inuit oculo. terit pede. digito loquitur.
et ex insolenti corporis motu verens anime motu
deprehenditur. *Qua* d[um] a sui circumspectione
torpesat. in iuria sui curiosam in alios facit.
Quia enim seipam ignorat. foras mittitur
ut hedos pascat. Hedos quippe qui p[er] p[er]m[an]ent[em] su[per]bi-
tatem. recte oculos auresq[ue] appellanebim[us]. q[ui]a
sunt mors per p[er]m[an]ent[em] in orbem. sic per has fenestras
intrat ad mentem. *In* his ergo pascendis
se occupat curiosus. diu scire non curat. qua-
lem se reliquerit intus. *Et* vere si te vigilanti *no*
homo attendas. mirum est si ad aliquid vni[us]
intendas. *Audi* curioso *Salomone.* audi stulte
sapientem. *Omni* custodia serua cor tuum
inquit. ut om[n]is sc[ilicet] sensus tu[us] vigilent ad iusto-
diendum unde vita procedit. *Et* no[n] enim a te
curioso recedis. *Cui* te interim committis.
Ut quid andes oculos lenare ad celum. qui p[er]
casti in celum. *Terram* intruere ut cognoscas
terrisim[um]. *Ipsa* te tibi v[er]o presentabit. quia terraco-

et in terram ibis. **D**uabus tñ causis inculpabilis oculos
lenas: ut vel petas auxilium vel impendas. **L**euauit o-
culos dauid in montes ut peteret. leuauit et dñs sup
turbas ut impenderet. **A**lt' mirabilis. alt' misericordis.
ambo inculpabilis. **T**u qñ si locum. tempus. et causam
considerans. tua vel fr̃s necessitate oculos lenas. non
solum nō culpo. sed plurimum laudo. hoc em̃ conflat
misericordia. illud commendat misericordia. **I**n alias. non
prophe nō dñi. sed dñe aut eue ymo ipsius satthae
imitatorem te dixerim. **P**ina namq; dñm ad
pascendos hedos egreditur. ipā pñ et sua sibi ore.
gemitas rapitur. **Q**uina. quid nre est. ut videas
mulieres alienigenas. **Q**uia nritate. **Q**uia vñli-
tate. **I**n sola curiositate. **E**t si tu otiose vides. sed
non otiose videris. **I**n curiose spectas. si curiosus
spectaris. **T**uus crederet illam tuam curiosam on-
osuitatem. vel otiosam curiositatem fore posse onosa.
sed tibi tñs hospitibusq; tam permiosam. **T**u qñ
ocia in paradiso posita es. ut cū viro tuo opereris
et custodias illud si inuictum perfeceris quandoq;
transitura i melius. ubi nec opus sit te in aliquo
opere occupari nec de custodia sollicitari. **O**mnē
hōm paradisi. ad vscendum tibi conceditur. pñ
illud quod dicitur scientie boni et mali. **N**ec enim
cetera bona sunt. et sapimnt bonū. quid opus est
edere de ligno quod fuxit etiam malum. **N**o
plūs sapere q̃ oportet sapere. **S**apere cū malum
sapere nō est. sed desipere. **R**erū ergo commissum.
expecta promissum. cane prohibitum ne perdas
concessum. **Q**uid tuā mortem tam interne in-
tueris. **Q**uid illo tam crebro vagantia hūa

55
iuris. Quid inspectae libet. qđ manducare nō licet.
Oculos inquit tendo nō manū. Non est interdictū
ne videam sine comedam. An nō licet oculos quo
dolo lenare. quos dñs posuit i mea ptate. ad quod No
apliis. Omnia michi licent. sed non omnia expe-
dunt. It si culpa non est. culpe tamen indicū est.
Nisi enim mens se minus curiose seruaret. tua
curiositas tempus vacuū non haberet. It si culpa
nō est culpe tamen occasio est. It indicū comisse
et causa est committende. Te enim intentū ad aliud.
latenter interim in tortū serpens illabitur.
blande alloquitur. Blanditijs roem mendacijs
timorem compestat. nequaquā inquiring moriens.
auget curam. dum intatā gulam. Acuit cu-
rositatem. dū suggerit cupiditatē. Offert tandē
prohibitum. et aufert concessum. Porrigit po-
mū. et surripit paradysum. Nauris vultus
peritura. et perituros paritura. Perit salus.
non desinit partus. Nascentur. morimur. idēq;
nascentur morituri qz prius morimur nascituri.
Propterea grane ingim sup filios tuos. usq; in
hodie vnum diem.

Sed et tū signaculū similitudis. nō in para-
diso si indelicis paradysi dei positus es. Quid
amplius querere debes. Plenus ergo sapia.
et decore perfectus. alioz te ne quesieris. et
fortiora te ne scrutatus fueris. Ita in te. ne
cadat a te. si ambulas in magnis et mirabili-
bus super te. Sed quid interim ex obliquo tendis
ad aquilonē. Iam te video. iam te perspicio.
nescio que sup te curiosius alia rimantem.

Ponā inquis sedē meā ad aquilonē. **C**eteris astantibus
celicolis. dū tu sedē solus affectas. sēn concordia totius ce-
lestis patrie pacem ipsius q̄ntum in te est quietem
trinitatis infestas. **Q**uo tua te miser curiositas ducit.
Ut p̄scriptōe singulari nō dubites amibz scandalum.
iniuriam facere regi. **M**ilia milia instrant ei. et
decies milies centena milia assistunt ei. ubi sedere
nemo perhibetur. nisi solus is. qui sedet sup̄ cherubim.
cui a retis instruitur. **E**t tū nescio que p̄re ceteris dis-
ferentius percipiendo. curiosus inquirendo. vere re-
verentius persuadendo. sedē tibi collocas in celo ut sis
similis altissimo. **Q**uo fine. **Q**ua fiducia. **N**etive
insipiens dōcs. p̄ensa finem exogita modum. **S**ūe
te hoc altissimo p̄sumis an nesciente. **V**olente an
nolente. **S**ed quō malum q̄damq; machinatio.
aut velle. aut ignorare p̄t. cui optima voluntas est.
cui p̄fata sūa est. **N**unquid aut et scire nō dubitas.
sed non posse resistere putas. **E**t vero nisi te rōdi-
tum esse dubitaveris. dubitare te nō crediderim.
de omnipotencia. sū de om̄moda sūa ac bonitate con-
ditoris. quīte de nichilo potuit. talem finit. tamē
condere voluit. **U**nō ergo deum consentire estimas.
qđ fieri nolit. ac refellere possit. **I**n forte in te video
compleri. imo a te iniciari. quod post te. et p̄ te.
atq; similibus in terris frequentatim solat. **V**ni-
versiter dñi p̄māns dñs temerarios imitat. **I**n
oculis tuis neq; est. quia ille bonus est. **D**e tū
bonitate cum fiduciam nephariam sumis. frus-
es et cō sūam impudens. et cō potentia audax.
Not em̄ o impij. hoc est qđ cogitas. **H**ec est iniquitas.
quā meditaris in cubiculo tuo et dñs. **P**utas recator

opus suū destinat. **I**ta quid. quia nō latet deū quā-
 lissimūq; cogitatio mea. **P**ens enim est. nō placet ei talis
 cogitatio mea quia bonus est. **B**ed ne si velim ego effu-
 gram manus eius. quia potens est. **N**unquid tamē
 magis timendū est. **S**i enī cum bonus sit nō potest
 illi placere malum meū. quanto minus suū. **N**ec
 enim quippe dixim. contra eius voluntatem
 aliquid velle. suū autē si vindicet se se. **T**am ergo
 quāvis scelus nō valet velle obliuisci. qm nec vult
 nec valet sua bonitate primari. fallis te miser. fallis
 te non dnm. **T**e inquam fallis et mentitur iniqui-
 tas sibi. nō deo. **D**olose quid agis. sed in conspectu eius.
Te ergo fallis non deum. **E**t quia de magno eius bono
 inte. tu magis in eum excogitas malum. me-
 rito iniquitas tua inuenitur ad odium. **Q**ue naq;
 maior iniquitas. q̄ ut inde creator & te contem-
 natur. unde plus merebatur amari. **Q**ue ma-
 ior iniquitas q̄ cum de ponē dei non dubites. quin
 te sc̄i destruere possit. qm condere potuit. confusus
 tamen de milita eius dulcedine qua speras eum.
 nolle vindicare cum possit. mala pro bonis. odii
 retribuas pro dilectione. **N**ec inquam iniquitas
 nō ira momentanea. sed odio digna est sempiterno.
 qua tuo dulcissimo et altissimo dno licet iniūto. de-
 sideras tamen ac speras equari. quatinus semper
 videat quod doleat. dnm te solum habeat nō nolit.
 nec deiciat cum possit. quipocius eligat ip̄i dolere.
 q̄ te patiatur perire. **P**ossit quid deicere si velit.
 sed pro dulcedine ut estimas velle non possit. **C**erte
 si talis est qualem putas. tanto nequius agis. si nō
 amas. **E**t si ille aliquid fieri patitur cō se. **P**rope

potius q̄ ip̄e aliquid fiat contrate. quanta malicia ē.
ut vel tu nō parcas illi. qui sibi nō parcat pariendo tibi.
Abstine tamen ab eius perfectione. ut quia dulcis est iustus
non sit. quasi simul dulcis et iustus esse non possit.
cū melior iusta sit dulcedo. q̄ remissa. ymmo vītus
nō sit dulcedo sine iustitia. **U**nica igitur gratitudo
di bonitati qua gratias factus es. ingratus existis.
iustitia vero quam expectas es nō metuis. ideoq̄
audacter cōmittis culpā de qua tibi falso promittis
impunitatem. **T**am ette iustum senties quem boni
nostri. rader in foveam quam parvas auctor. ut dū sit
talem in eam machinarius penā qua tamē valeat
cavere si velit. sed ut putas nō valet velle. et nec curere.
ea utq̄ bonitate qua neminē expectas es. illum
p̄misse. talem iustus d̄s iustissime in te retorque.
at penam qui nec valet. nec debet pati suam impie
bonitati offendi. **S**ic utq̄ temperans in vindicta
sententiā. ut si velis respicere non neget veniam.
Secundū tñ duriciā tuam et cor impenites nō possis.
velle. et ideo nec penā curere. **S**ed iā audi calumpnia.
Celum inquit michi sedes est. terra autem scabellū
pedum meorū. **N**on dixit oriens aut occidens. aut
aliqua dñā reli. plaga. sed totum michi relū sedes ē.
Non potes ergo in parte sedere reli. cum ille totum
elegit sibi. **I**n terra non potes. quia pedum eū
scabellum est. **T**erra etenim locus solidus est. ubi sedet
caliā fundata sup̄ firmā petram. **U**nde facies.
ē celo pulsus in terris remanē non potes. **E**uge
ergo tibi in aere locum nō ad sedendum. sed ad vo
landum. **U**t qui temptasti concutere statim
eternitatis. penam sentias prope fluctuans.

57

Te ergo fluctuate inter celum et terram. sedet dñs sup
 solm excellm et eleuatm. et plena est ois terra ma-
 iestate eius. ut nūq̃ nisi in æra inuenias locum.
 Seraphim namq; alij qm̃d alij sue contēplacōis
 de throno ad scabellum. de scabello ad thronum.
 Volantes. alij caput dñi pedesq; volantes. ad hoc
 ibi. positos puto. ut petenti hōi paradisi. per rē-
 rubim prohibetur ingressus. ita et per seraphim
 tue curiositati modus imponatur. q̃tis nec cel-
 iā magis impudentē q̃ prudentē archana rimens.
 nec etiā misteria cognoscas in terris. sed sis solū
 contentus cordibus superborum. qui nec in tē-
 esse dignantur sicut ceteri hōm. nec sicut angeli
 volans ad celum. **I**acet vero et caput in celo. et
 pedes in terra a te abscondantur. quiddam tibi
 tibi medm̃ videndum ad invidendum dñi caput
 permittitur. dñi suspensus in ære. descendentes
 quidem per te et ascendentes angelos miteris.
 sed qm̃d vel audiant in celis. vel intuent in tēis.
 penitus nefas. **U**ltimū qui mane oriebaris.
 hmo iam non lucifer. sed noctifer. aut etiam
 mortifer. rectus cursus cuius erat ab oriente ad
 meridiem. et tu preposterō ordine tendis ad
 aquilonem. **N**ec aquilonem hinc temporale.
 nec sedem hanc. cum sis spūs. intelligo mālēm.
 Puto autē per aquilonem reprobandos homines
 fuisse designatos. per sedem p̃teritā in illos.
Venos utiq; in presentia dei quanto diuini-
 or tanto ceteris perspiratior spūdens. ~~nullo~~ nullo
 qm̃d sapie radio thornfantes. nullo spūs amē-
 feruentes. velut vacuū repereris locum. affectasti

super illos dominum. quos quadam tue astucie claritate perfunderes. tue malicie estibus inflammaret. ut quomodo altissimus sua sapia ac bonitate oibus obedire filius periret. ita et tu super omnes filios superbie rex es. stitutus tua eos astuta malicia. ac malitiosa astutia regeres. per quod altissimo similis esses. **Sed** miror tu in pñcia dei. tunc previderas pñcipatum. tuo nō et in eadē pñdidisti pñcipiū. Nam et si pñdidisti. que insania fuit. ut tū tantam miseria cuperes pñcipari. ut malles misere pñcesse. q̄ feliciter subesse. An nō expediebat participem esse plagarum illarum. hūminosarum. q̄ pñcipem esse tenebrarū harum. **Sed** credibilis est q̄ non pñdidisti. aut propter illam causam quā superius dixi. quia dei bonitatem attendens. dixisti in corde tuo. nō requireret hoc. propter tercia impie deum irritasti. aut quia viso pñcipatu. in oculo statim superbie torques excrevit. quā interposita causam videre non potuit. Sic iosephs cum suam pñdidisset exaltationem. nō tñ pñdit sui venditiōem. q̄m̄s propior esset venditiō q̄ exaltatiō. Numquid tantum patriarcham in superbiā crediderim incidisse. **Sed** ut eius exemplo pateat. q̄ hī qui futura prevident. per spm̄ propheticū. et si non omnia. nō ideo tamen putandi sunt nulla didisse. **¶** Si quis contēdat in eo q̄ sua sompnia adhuc adolescentulus narrabat. quorū tunc mysteriū ignorabat. divinitatem posse notari. ego tamen mysterio magis suae simplicitati pñeritiae deputandum arbitror q̄ divinitati. **¶** Vne tamē si quā fuit. per ea que passus legitur potuit copiari. **Nō** nullis em̄ aliq̄ aliqui

dese per reuelacionē iocunda monstrant. que et si
 humanis minus absq; vanitate nō p̄. nō m̄
 ideo euenit qđ monstratum est. sitamen ut illa
 vanitas imprimita non sit. que de magnitudine
 aut reuelacionis aut promissionis in se vel leuē
 querant. **Hic** enim medicus non solum vnguento.
 sed et igne vitru et ferro. quo omne qđ i vulnere
 sanando superfluum extraxerit secat et drat.
 ne sanitatem que ex vnguento procedit impediāt.
Hic medicus aiām deus huiusmodi procurat
 temptacōes. immittit temptacōes. quibus afflata
 et humiliata gaudū vertit in luctum. reuelacō
 putet illusionem. vnde fit. ut et vanitate carcat.
 et veritas reuelacōis non pereat. **Hic** pauli
 tollentia per stimulos carnis rep̄mitur. et ipse
 reuelacionibus crebris attollitur. **Hic** Zaccarie
 infidelitas lingue obligacione mulcatur. et an
 geh veritas suo in tempore manifestanda non
 imitatur. **Hic** sic per glām et ignobilitatem
 sancti proficiunt. dum int̄ singula dona que p̄
 cipunt cōi homi vanitate pulsari se sentiunt.
 ut dum per gloriam suā se aliquid arriunt. nō
 obliuiscantur quod sint. **Hic** qđ de reuela
 tionibus ad curiositatem. **De** quibus ut per
 q̄rissimū intermisserem. vnde occasio sumpta
 est. cum ostendere vellem. reprobum anglū
 ante casum suū sic potuisse preuēdere illam
 quam post accepit in reprobos homines dñā
 tionem. ut tamē suam nō p̄staret damp
 nationem. **De** quo etiam nōnullis questionibus
 motus magis q̄ solutus totus disputatimūle

hec summa sit. q. per curiositatem a veritate recedat. quia
prius spectant curiose. quod affectant illate. superant
psumptuose. Tunc igitur in gradibus superbie pmi
curiositas vendicat sibi. que etiam inuenta est inicu
omnis esse pti. Sed nisi hec rursus cohibeatur. in
leuitatem animi presertim dñs gñs est cito dilabit.

Monachus enim. Secundus gradus. De leuitate ai.

qui sui negligens alios curiose circumspicit.
dñ quosdam suspicit superiores. quosdam
despuit inferiores. et in alijs qm videt quod uidet.
in alijs quod uidet. inde fit. ut pro mobilitate
oculorum leuigatus animus nulla vtiq. sui cura
grauatus. modo per superbiam ad alta se erogat.
modo per inuidiam ad yma demergat. Nunc
per inuidiam nequiter tabescit. nunc pro gaud.
letitia pueriliter hylarescit. In altero nequam.
in altero damis. in vtroq. superbis existit. quia
et q. superari se dolet. et q. superare se gaudet.
amor prope exallentia facit. Nas aut. animi di
rissitudines nunc parca et mordacia. nunc multa
et inania. nunc rifu nunc luctu plena. semper
vero irrationabilia indignant verba. Compara
si vis hos duos pmos superbie gradus supimis
duobus similitudinis. et vide si non in ultimo cu
rositas. in penultimo leuitas cohibetur. Idem
in ceteris reperies. si alterutrum comparentur.

Secundam ad tertium docendo nō descendendo veniamus.

Exoritur super. Tertius. Dinepta letitia.

horum est. letitia semper appetere. et tristitia
deuitare. nō illud. Cor stultorum ob.
letitia. Vnde et monachus qui duos iam superbie

29.
Gradus descendit. dū per curiositatem ad in lemitate
peruenit. tū gaudm qd semper appetit frequentē vi
det temperari tristitia. quam de bonis alterius co
trahit. impatiens siue humiliatōis. fugit ad consi
liū false consolationis. Ex illa deniq; parte qua sua
sibi. vilitas et aliena excellētia monstratur. re
stringit curiositatem. ut totum se transferat in
contrariam partem. qtu in quo ipse videtur p
cellere curiosus notet. in quo alter pcellat semp
dissimilet. ut dū demittat qd triste putatur. leti
tia cōtinnetur. Sicq; fit ut quem sibi vendicabat
tristissim gaudm et tristitia. sola possidere incipiat
inepta letitia. In hac autem tertiu tibi gradu
constituo accipere. quibus cum signis vel in te
depreghendas. vel in altero. Illum qui eiusmodi
est. aut raso aut mīp gementem audies. lacri
mantem videbis. Putes si attendas. aut sui oblitū.
aut ablutū aculpis. Insignis similitas. in fronte
hilaritas. vanitas apparet in incessu. Promis
ad iocūm. facilis ac promptus in risu. Punitio
quippe que in se cōtemptibilia et ideo tristia no
uerit a memoria rasis. bonisq; si qua sentit. se
annuatis vel simulatis ante oculos mentis. dū
nil cogitat nisi quod libet. nec attendit. si licet.
iam in risum tenere. iam ineptam leticiam
dissimulare non valet. Ut em vesica collecto
turgida vento. punitoq; forata pinguo. si stim
gulus recipiat cum detumescit. ac ventus egre
diens non passim effusus. s; stratum emissus.
crebros quosdam somitus reddit. sic monachus
ubi vanis simulaculisq; cor suū cogitatoribus.

impleretur propt' disciplina silencij nō inuenies ventus
vanitatis quā plenius egrediatur. int' angustias factus
per cathinnos exutitur. *Sepē dulum pudibundus ab-*
sondit. claudet labia. et dentes stringit. videt tamen
nolens. cathinnat iustus. Cūq; os pugnis obstru-
serit suis. per nares adhuc flet iutare auditus. *Cetus.*

A postq̃m vanitas exsurgit. et vesica grossescere
cepit. nate est vt amphiori foramine. *Dimitalo.*
lapato sum ventositas oritur. alioquin
rumpitur. Sic monachus inepta vedundante letitia.
dū vñ vel signis eam aperire nō sufficit. in elū vō-
ba proūxit. Indent mens quasi mustum absq; spi-
ritu. quod nouas lagimulas dūmipit. Int'
loquatur ergo. aut rumpitur. Plenus est sermōibz.
et coartat eum sp̃s ventis sui. *Esurit et sitit au-*
ditores quibus suās iactat vanitates. quibus omne
qđ sentit effundat. quibus et qualis et quantus sit
inotestiat. Inuenta autem occasione loquendi. si de
hīs sermo exoritur. vetera proferuntur et noua.
volant sententiae. verba resonant ampullosa. Pre-
uenit interrogantem. non querenti respondet. Ipe
querit. ipse soluit. et verba collocutoris imperforata
presudat. Cū autem pulsato signo necesse est in-
teruimpi colloquium. horam longam. breue q̃
ritur interuallum. querit licentiam. ut ad fabulas
revertatur post horam. nō ut quempiam edifcet. s̃
ut suentiam iactet. *Edificare p̃t. sed non edificare*
intendit. Non curat te docere. vel a te doceri. ipse qđ
nescit. sed ut scire sciat quod sit. *Et si de religioe*
agitur. statim visiones et sompnia proferuntur.
Deinde laudat ieiunia. commendat vigiliās. Inp̃na

orationes exaltat. De paria de humilitate aut de singulis virtutibus plenissime sed vanissime disputat. ut tu si si audieris dicat. qd ex habundantia cordis os loquitur. et quia bonus homo de bono thesaurio suo profert bona. **I**n ad lubrica sermo conuertitur. in his quanto assuetior. tanto loquacior inuenitur. **P**ras si audias viam vanitatis. fluminem esse sciri. litatus os eius ita ut scieros quosq. et graues aior in leuitatem conuertet et visum. **E**t ut totum i breni colligam. in multiloquio nota iactantiam.

In hoc habes quartum gradum et descriptum et nominatum. **I**ngere et tene nomen. **H**ac eadem rautela accedo iam ad quintum. quem nomino singularitatem. **Culcus. De singularitate.**

Aripe est ei qui se supra ceteros iactat. si non plus ceteris aliquid agat. ut ultra ceteros appareat. **P**roinde no sufficit ei quod totis regulis monasterii. vel maiorum ro. hortantur exempla. **N**ec tamen melior esse studet. sed videri. **N**on melius vivere. sed videri vincere gessit. quatinus dicere possit. non sum sicut ceteri hominum. **P**lus sibi blanditur de uno ieiunio qd ceteris pranderibus facit. qd si nim ceteris septe dies ieiunauerit. **C**ommodior sibi videtur una orationcula peculiaris. qd tota psalmodia domus noctis. **I**nter pranderendum crebro solet oculos iactare per mensam. ut si quem minus comede viderit. dictum se doceat. et inapiat idipsum sibi comedere subtrahere qd necessariam virtutem indulgendum prouiderit. **P**lus glorie metuens detrimentum. qd famis cunctat. **S**i que maiore

si quem pallidiorē perspexerit. vilem se estimat. in q̄
requiescit. Et qm̄ vultum ip̄e sibi vidē nō p̄t. qualem
sq̄ se intuentibus offert. manus quas p̄t et brachia
spectans. palpat costas. humeros attrectat. et lumbos.
Et secundū q̄ corporis sui membra vel miris vel
fatis curia probat. pallorem ac colorem oris distex-
nit. Ad omnia deniq̄ sua strēmū. ad totā p̄p̄.
vigilat in lecto. dormit in thoro. Cumq̄ alijs p̄sū-
lentibus ad vigilas tota nocte dormitet. post vigi-
lias alijs in claustro quiescentibus. solus morato-
re remanet. Excreat et tussit. gemitibus ac sus-
pirijs aures foris sedentū de angulo implet. Cū
autem ex hīs que singulariter sed in animo agit.
apud simplices eius opinio potuerit. qui pro-
fecto opera probant que terminant. sed unde pro-
deant non distexnunt. dū miserū in bificant.
in errorem inducunt. **Secutus. De arrogancia.**

Quid quod audit laudat quod agit.
et quid intendat nō attendit. Obliui-
atur intentionē dū amplectit̄ op̄ioem.
quiq̄ de oī alia re plus sibi credit q̄ alijs. de se solo
plus alijs q̄ sibi. ut iam nō verbotenus. aut sola
operum ostentatōe suam referat religionē. sed
intimo cordis credat affrū se omnibus sanctiore.

Et quidquid de se laudatum agnoscit. nō igno-
rantie. aut benignolentie laudatoris. sed sine me-
ritis ascribit. Unde post singularitatem. septimū
sibi gradum in re arrogancia vendicant. Post

Quam p̄sumptio inuenitur in qua sep-
timus gradus constituitur. **Septimus. de p̄sump.**
Vnemin se precellere putat

61.
alios. quomodo plus de se q̄ de alijs non presumat.
Primus i cōuētibus residet. in consilijs p̄mus res-
pondet. non vocatus arcedit. non iussus se intromittit.
reordnat ordinata reficit facta. Quicq̄ ind ip̄e nō
fecerit aut ordinauerit. nec recte factum. nec p̄lege
estimat ordinatum. Indicat indicantes. P̄iudicat
indicaturos. Si cum tempus aduenerit. non pro-
moneatur ad prioratum. sūm abbeim aut iudicē
indicat aut deceptum. Et si mediocris ei aliqua
obiā iuncta fuerit. indignatur. Aspernatur. arbi-
trando se nō minoribus exoripandum esse. qui se
ad maiora sentit idoneum. Sed qui sic p̄ptulit
ad omnia magis temere q̄ libere se consuevit in-
gerere. impossibile est cum aliqui non errare. Ad
p̄latum aut p̄tinet errantem arguere. Sed
quomodo culpam suam confitebitur. qui nec
esse putat. nec culpabilis esse patitur. Propt̄ea
cum culpa imputatur. crescit non imputat̄.
Si ergo cum argutus fuerit. declinare cor eius
videris in verba malicie in ortum gradū. qui
duntaxat defensio p̄torum noneris corruisse.

Multis vero modis **Octauus. De defensione p̄torū.**
excusationes fiunt in p̄t̄is. Aut enim
dicit qui se excusat. non feri. aut feri
quid sed bñ feri. aut si male. nō multum male.
aut si multum male nō mala intentione. Si at
et de illa sicut adam et eua conuincuntur. aliena se
nituntur excusare suasionē. Sed qui p̄toratiter ena
apertus defendit. quando occultas et malas cogi-
tationes cordi suo aduenientes. suo humiliter ve-
nelaret Abbati. **Nonius. De simula confessione.**

Lacet vero genera hec excusatoris catenis male
inducuntur quibus ore propicio verba malicie
appelluntur. multa tñ periculosior est fallax
et superba confessio. q̄ peritior et obstinata defensio.
Nōmōdū em̄ cum de apertioribus arguitur. scē
tes si se defendere qd nō crederetur. subtilius in
ueniunt argumētum defensionis verba respondentis
doloſe confessionis. Est quippe ut scriptum est qui
negit ex humiliat se. et interiora eius plena sunt
dolo. Vultus demittitur. prostermit corpus. aliq̄s
sibi lacrimulas extorquent si possunt. docem
suspensio. verba gemitibus intercumprimunt. Nec
solum qui eiusmodi est. obiecta nō excusat. si ip̄e q̄
culpam exaggerat. ut dum impossibile aliquid
aut incredibile culpe sue ore ipsius additum audis.
etiam illud quod vanum putabas discredere possis.
et ex eo quod falsum esse nō dubitas dum cōfiteri.
in dubium veniat qd quasi certum tenebatur.
Quinq; affirmant quod credi nolunt. confitendo
culpam defendunt. et aperiendo tegunt. quādo
et confessio laudabiliter sonat in ore. et adhuc in
quitas occultat in corde. quō magis ex humilitate
q̄ ex veritate confiteri putet qui audit aptans eis
illud scripture. Iustus in principio accusator est sui.
Maluit enim apud homines veritate periclitari
q̄ humilitate. cum apud deum periclitentur
utrimq;. Aut si adeo culpa manifesta sit. q̄ nulla
tegi verisimilia possit. nichilominus tamen docem
non cor penitentis assimulant. quā notam non
culpam deleant. dū ignorantia manifeste trans
gressiois. de ore recompensant publice confessio

Gloriosa res humilitas. quæ ipa quoq; superbia
palliare se appetit. ne vilescat. Sed hec cito re-
versatio a prelato deprehenditur. si ad hanc
superbiam humilitatē non leuiter flectitur.
quo magis dissimulet culpam q̄ uel differat
penam. Vasa figuli probat fornax. et turbula
vere penitentes discernit. Cui enim deorant
penitet. laborem penitentie non abhorret. sed
quicquid sibi pro culpa quam odit iungitur.
tacita conscientia patienter amplexatur.

In ipa quoq; obedientia duris ac contrariis rebus ob-
ortis quibuslibet irrogatis iniurijs sustinens non
nō lassescit. ut in quarto gradu stare se inducet humi-
litas. Cuius uero simulata confessio est. Vnde vel
leui cōtumelia. aut exigua pena interrogatus
iam humilitatē simulare. iā simulacrum dissilare
nō p̄t. Minus uat. frendet irascitur. nec in q̄to
gradu stare humilitatis. sed in nonnū superbie commisse
monstratur. probatur. Cui scdm q̄ descriptus est
recte simulata confessio appellari p̄t. Quanta
putas tunc confusio sit in corde superbi. cū foras
despicitur. pax amittitur. laus minuitur. nec
culpa abluuntur. Tandem notatur ab omnibus.
eoq; uehementius om̄s indignantur. quo falsū
conspiciunt. quicquid de eo prius op̄mabatur.

Tunc opus est prelato. ut eo minimis ei parcendū
putet. quo magis omnes offendit. si dñi paruit.

Hic insi enim. *Deamus. De rebellionē.*
superna misericordia respiciat. ut quod
valde talibus difficile est. vniuersorum
indignis tunc adquiescat. frontosus mox. et in

pudens fuit: tanto deterius quanto desperatus in de-
 ni gradū per rebellionē corruit. quique prius latent
 arrogans frēs contempserat. iam patentes inobedies
 etiam ingrem contempnat. **Sciendū** namque quod omnis
 gradus. quos in duodecim partitus sum. in tribus
 tunc colligi possunt. ut in sex superioribus contemptus
 sum. in quatuor sequentibus contemptus ingrem. in
 duobus qui restant contemptus dei. **Notandum** quod
 per hunc duodecim superbie gradus. qui et humilitatis
 ascendendo primi inveniuntur. sicut ex congregatorum
 ascendendi sunt. in congregatione descendendi non possunt.
Quia autem ante ascendendi debeant ex hoc aperte intelligi
 datur. quod de tertio gradu in regula legitur. **Ter-**
tius inquit gradus est. ut quis pro dei amore omni
 obedientia se subdat maiori. **Sic** ergo in tertio gradum
 subiectio collocatur. que proculdubio fit. quando
 primi nominis conventum sociatur. consequens est.
 ut iam duo anteriores transcendendi intelligantur.
 Denique ubi fratrum concordiam ac ingrem sententia
 monachus spernit. quid ultra in monasterium
 nisi scandalum facit. **Vndecimus. De libertate peccandi.**
Post decimum itaque gradum qui rebellio dicitur
 est. expulsus vel egressus de monasterio.
 statim expulsum ab undecimo. et tunc
 ingreditur vias. que videntur hominibus bone.
 quarum finis. nisi forte deus eas sibi sepeverit. demer-
 git eum in profundum inferni. id est contemptum
 dei. **Impius** siquidem cum venerit in profundum
 malorum contempnit. Potest autem undecimus gradus
 appellari libertas peccandi. per quam monachus
 cum iam nec ingrem videt. que timent. nec frēs quos

incretatur. tanto seruius quanto liberius. sua
desidia implere delectatur. a quibus i. in istis tam
pudore q. timore prohibebatur. **¶** Sed et si iam vel
frix vel abbatem no. timet. nondum tñ dei penitus for
midine caret. **N**am ratio teniter submurmuras
adhuc voluntati proponit no. sine aliqua dubitatione
queq. primum illicita perficit. sed sicut is qui vadit
temptat. pedetemptum no. cuius in viciis gurgite
intrat. **¶ Duodecimus. De consuetudine p. randi.**

A postq. terribili dei iudicio p. ma flagitia
impunitas sequitur. experta voluptas
libent. repetitur. repetita blanditur. **¶** Con
cupia veni in secente sopitur ratio. ligat consuetudo.
¶ Trahitur miser in profundum malorum. traditur
captivus tyranni viciis. ita ut carnalium
voragine desidiu absorbitur. sue rationis. diu mag
timoris oblitus. dicat insipiens in corde suo no. est
deus. **T**am indifferentem libitis pro licitis datur.
iam ab illicitis cogitandis. parandis. i. uestigandis.
animus. manus. vel pedes. no. prohibentur sed
quicquid in cor. in buccam. ad manum venerit.
machinat. garrat. et operatur. malivolus. va
niloquus. facinorosus. **¶** Quicquidmodum deniq. a se
his omnibus gradibus cordi iam alieni atq. pro
bona consuetudine iustus currit ad vitam. sic
descensus impius eisdem. pro malo usu. no. se ratione
gubernans. no. timoris freno retentans intrep
idus festinat ad mortem. **¶** Medi sunt qui fangat
qui angustiantur. qui minime metu cruciati ge
genne. inter pristina retardati consuetudine.
descendendo. vel ascendendo laborant. **¶** Supremus

tamen et infirmus currit absque impedimento. et absque labore.
ad mortem huius. ad vitam ille festinant. alter alacrior. al-
ter proclivior. **I**llum alacrum caritas. huius proclivem cupi-
ditas facit. **I**n altero minor in altero stupor laborem
non sentit. **I**n illo denique perfrat caritas in isto consi-
mata iniquitas foras mittit timorem. **I**lli veritas.
hinc feritas dat securitatem. **P**otest ergo duodens
gradus appellari consuetudo peccandi. quadeime-
tus amittitur. et contemptus inturritur. **P**rotah
inquit roges apostolus non dico ut quis oret. Sed inquit
dico o apostolus. ut quis desperet. **I**nmo gemat qui
illud amat. **N**on presumat orare. nec desistat plorare.
Quid est quod dico. **A**n forte vllum vmanet spei reme-
dium. ubi oratio non inuenit locum. **A**udi tunc
dentem sperantem nec tamen orantem. **D**ne inquit
si fuisses hic. se meus non fuisset mortuus. **M**agna
fides qua credidit sua pntia dnm mortem progredi
potuisse. si affuisset. **M**odo autem quid. **A**bsit ut
quem credidit vnum potuisse seruare. mortuum du-
bitet posse resuscitare. **S**ed et nunc inquit suo. quod
quicunque poposcens a deo. dabit tibi deus. **D**enique
querenti cum. respondet. **V**eni et vide. **Q**uia obrem.
Quia martha magna nobis tue fidei insignia tribuis.
Sed quo cum magna fide diffidis. **V**eni inquit et
vide. **C**ur si non desperas. non sequeris et dux. et
resuscitator. **S**i autem desperas. cur ingrem sine ra-
tione fatigaris. **A**n forte fides aliquam recipit. quod oro non pre-
sumit. **D**enique appropinquatem cadaveri progre-
des et ducis. dne iam fetet. quatuordecim enim est enim.
Pesperando ducis hoc. an dissimulando. **S**ic quippe
dne post resurrectionem invenit se longius ire. cum mallet

ai discipulis vivane. **O**ste mulieris Christi familiares si
 frēm vīm amatis cuius inſidiam nō ſlagitans.
 de cuius pōn dubitare diffidere pietate non poteſtis.
Reſpondent. **I**t melius tamq̃ nō orantes oramus.
 ſic efficacius quaſi diffidentes conſidimus. **E**xhibe
 mus fidem: petimus affectum. ſat ip̃e cū nō
 opus eſt ut aliquid dicatur. quid deſideremus. **D**im
 quid q̃ omnia p̃i. ſed hoc tam grande miraculum.
 tam novū. tam iauditū. et ſi eius ſubeſt potentie.
 multū tamē excedit vniūſa merita humilitatis nr̃e.
Sufficit nobis potentie locum pietati deſiſſe occa
 ſionem malentes expectare patienter quid velit.
 q̃ impudent quorere quod forſitan nolit. **D**eniq;
 quod nr̃is meritis deeſt. verecundia forſaſſe ſup
 plebit. **P**etri quoq; poſt grauem lapſum laen
 nam quidem vides. ſed preterem non audio. nec
 tū de indulgentia dubito. **D**iſce et in nr̃e dñi mag
 nam i mirabilibus fidem habere in magna fide
 verecundiam retinere. **D**iſce verecundia decorac
 fidem. reprimere preſumptionē. **V**im inquit
 non habent. **Q**uā breuiter q̃ reuerenter ſug
 geſſit. vnde p̃e ſollicita fuit. **E**t ut diſcas in h̃g^o
 magis pie gemere. q̃ petere p̃ſumptuoſe. pietatis
 eſtim pudoris temperans vmbra conceptam
 preter fiduciam verecundie ſuppreſſit. **N**ō ſrōte
 acceſſit. nō palam locuta eſt. ut audacter coram
 omnibus diceret. **O**bſecro fili. deſeat vim. con
 tristantur conuine. conſunditur ſponſus. oſte
 de quid poſſis. **S**ed licet hec aut multa plura
 pectus eſtuans fervens loqueretur affectus. p̃
 natum tamē potentem pia. filium matrem audire.

nō potentia temptans. si voluntate explorans. **V**im
inquit nō habent. Quid modestius. quid felicius.
Non defuit pietati fides. voti suntus. efficaciam voto.
Si ergo illa cum mē sit. mē se oblita petere non
audet miraculū vni. ego vile municipi cui per
magis est filij simul ac mris esse vernaculum.
qua fronte presumo prodita petere quatuordecim.
Duo etiā in euangelio ceteri. vnum alter accepisse.
alter recepit leguntur. alter quem amiserat.
alter quem non habuerat. vnum scilicet excretus.
alter vero cecus natus. **S**ed qui excretus. miserabi-
litas mirisq; clamoribus miram inā inuenit.
qui vō cecus natus. tanto misericordius. quanto
mirabilius nullis suis precibus preuentum sui
illuminatoris beneficium inchoatissimum sensit.
Illi deniq; dictum est. fides tua te saluum fecit. hinc
autem non. **D**uos quoq; recentem mortuos. ter-
tiū iam quatuordecim lego resuscitados. solam tū
in domo ad huc positam precibus prius. duos at
ex insperata magnitudine pietatis. **S**imili etiā
forma si contigerit qd deus auertat. aliquē de
tuis fortibus non in corpore. sed in aīa mori.
pōm adhuc mē nos erit pulsabo et ego meis.
qualisumq; petor. pulsabo et fratrum pñbus
saluatorem. **S**i vero nō meremur exaudiri.
vbi iam vel tolerare viuos. vel tolerari a viuis
nō poterit. sed incipietur efferrī. semper quid
fideliter gemo. sed iam non ita fiducialiter oro.
Non aperte audeo dicere. veni dñe suscita mor-
tū nrm. corde tū suspensio tremulus intus cla-
mare nō cesso. **S**i forte si forte si forte. desiderū

compila
orue

paupeꝝ exaudiet dñs. pꝛepaꝛatioẽ cordis cor
audiet auꝛis eius. **E**t illud. Numquid mortuis
facies mirabilia. aut medici suscitabunt. et coꝛpꝛe.
bunt tibi. **E**t de quatrduano. Numquid narraꝛ
aliquis in sepulchꝛo m̃am tuam. et veritate tñā
in perditione. **P**otest interim saluator. s. vult
imꝛouise et inꝛeꝛate occurrere nobis. lacrimisq;
portantem motus. nō ꝓꝛecibus mortui. vitam
reddere viuis. aut recte iam sepultum venocare
a mortuis. Mortui dicam illum. qui sua ꝓꝓta de.
fendens in ortum iam coꝛruit gradum. **A** mortuo ei
tamꝓꝫ qui nō est perit confessio. **P**ost deimꝛo vero qui
tutus est ab ortu iam effectus in libertatem ꝓꝛe.
candi. quando expellitur a consorcio monasterij.
Et ꝓꝛstꝓm quatuor transierit. iam q̃tuorauis
dicitur. dñ in quintu deꝛdens ꝓꝛe consuetudine
sepelitur. **A**bst autem a nobis ut etiam ꝓꝛo talibꝫ
et si palam non ꝓꝛsumimus. vel in cordibus nris
orare cessamus. cum paulus eos lūgeret. quos
sine ꝓenitentia mortuos sciret. **E**t si em̃ a coribus
oroꝛibus ipsi se excludunt. sed ab affectu omibꝫ oꝛo
non possunt. **V**iderint tamẽ in quanto ꝓericulo
sunt. ꝓꝛo quibꝫ ecclia palam orare nō audeat. q̃
fidenter etiam ꝓꝛo iudeis. ꝓꝛo hereticis. ꝓꝛo gen.
tibus orat. **C**um enim in parastene noꝛatm
oꝛetur ꝓꝛo qualibꝫlibet malis. nulla tamen
mentio fit de coꝛoꝛatis.

Duas forsitan sũ. **G**otafrede me aliud q̃ tu
quesisti. q̃ ipse ꝓꝛomisi tandem exoꝛ.
buisse. cum ꝓꝛo gradibus humilitatis
supbie gradus videar destruxisse. **A**d quod ego.

No potui dicē nisi qd dixi. Non putavi congruū me
describē ascensiones. qui plus descendere q̄ ascendere
noī. Proponat tibi bñs bñdñs gradus humilitatē.
quos ipse prius in corde suo disposuit. Ego quod pro
ponam non habeo. nisi ordinem mee descensionis.
In quo tamē si diligenter inspiciatur. via forsitan
ascensionis reperitur. Si enim tibi roma tendē
homo inde veniens obuiaret. quesitus viam qd
melius q̄ illam qua venit ostenderet. Dim
castella. villas. et urbes. flumēs. ac montes. per
quos transierit nominat. sūm denūciāns iter.
tū tibi p̄mūciat. ita ut eadem hora loca retrog.
nostras cūdo. que ille pertransiit veniendo. In
hac similis nra descensione gradus ascensionis
fortasse reperies. quos ascendendo melius tu
corde tuo q̄ in mō codice leges. *Explicit liber dñi
Reuerentissimi Bernardi abbatis de Clauualle.
de gradibus et humilitatib.*

Apologeticus bñ Bernardi Abbatis.

Venerabili p[ro]p[ri]o Wilhelmo Bernardus
 f[aci]m qui in Clavaualle sunt i[n]t[er] se
 nus Salutem in d[omi]no. Vsq[ue] modo si quid
 me scripturæ inuassit aut i[n]t[er]it[us] aut
 nullatenus acquiem nō ut negligere q[uo]d inebor
 si ne p[re]sumere q[uo]d nesciam. Nunc v[er]o noua urgete
 causa fugatur p[re]stina reuerendia et vel perire vel
 imperire dolori meo cogor satisfacere dante fiducia
 ip[s]a n[ost]ra. Q[uo]d namq[ue] silenter audire possum
 v[est]r[um] huiusmodi de vobis querimoniam. quāsq[ue]
 miserrimi homi[ni] in p[ar]tis et seminat[i]o[n]is de carnis
 ut ille ait. dicimur indicare m[un]d[u]m. q[uo]d q[ue] m[un]d[u]m cetera
 tollerabilis est. etiā gl[ori]o[s]issimo ordi[n]i v[est]ro derogat.
 sanctis qui in eo laudabiliter viu[n]t impudentes
 detrahere et de umbra n[ost]re ignobilitatis m[un]di
 luminarib[us] insultare. Itane sub vestimētis om[ni]u[m]
 nō quid lupi rapaces s[ed] pulces mordaces. sen ti
 nec demolientes bonorum vitam q[ue] palam non
 audemus in occulto corrodimus. nec saltem cla
 more iniectionis. s[ed] susurru[m] detractionis emittit.
 Ita est. ut quid mortificamur tota die. estimati
 sumus sicut oues occisionis. Ita in qua p[ro]p[ri]a
 sapia uitantia ceteros ho[m]i[n]es despiciunt. et quod ē
 superbius nobis despiciunt. quid nobis prodest tam
 ta in victu n[ost]ro paritas et asperitas in vestitu.
 notabilis illa diuersitas et vilitas in opere manū
 cotidiana desudatio. ieiunijs et vigilijs ingris per
 citatio tocius deniq[ue] vite n[ost]re singularis quedam
 atq[ue] austerior conuersatio nisi forte omnia opera
 n[ost]ra facimus ut videantur ab ho[m]i[n]ibus. ~~Aut nō in~~
~~hac vita t[ame]n in op[er]e speramus si de op[er]e seruicio~~

Sed dicit xpius Amen dico vobis receperunt mercedem suam.
Nunquid non si in hac vita tunc in xpo sperantes sing
misericiliores sumus omnibus hominibus. Aut non in hac
vita tunc in xpo speramus si de xpi servicio temporale
tunc gloria querimus. Misere ego hominibus qui tanto
labore et industria studui non esse vel potius non videri.
sicut ceteri hominum minus tunc accepturus immo
gravius cruciandus quam quilibet hominum. Summe
et ergo non inueniebatur nobis ut ita dicam via
vtriusque tollerabilior ad infernum. Si ita nunc erat
ut illo descenderemus tunc saltem illam quam
multi incedunt viam scilicet latam que ducit ad
mortem non eligimus. quous de gaudio et non de luctu
ad luctum transiremus. Quod si felix est illis quorum
non est respectus morti eorum et firmamentum in plaga
eorum quous in labore hominum non sunt et cum hominibus
non flagellabimur. Quia et si peiores et pro gaudiis
temporalibus perpetuis cruciatibus addicti saltem
habitantes in seculo obtinuerunt dominas. De por
tibus crucem non sicut saluator suam sed
sicut cyrenensis ille alienam. De ritharedis non
ut illi de apocalypsi in cytharis sint sed vere ut
ppocrite in cytharis alienis. Vnde semel in qua et de
iterum portantibus crucem xpi et non sequentibus
xpm qui minime cuius passionibus participatur.
humilitatem sectari negligunt. Duplici quoque con
tentione contendentur qui huiusmodi sunt. qui
et hic pro temporali gloria temporali se affligunt.
et in futuro pro interna supbia ad eterna suppli
cia rapiuntur laborant cum xpo si cum xpo non
regnant. Sequuntur xpm in paupertate sua sed

67.
in gl'a nō sequitur. De torrente in via bibūt. si nō ex al-
titudine caput in patria. **L**ugent nūc. si tunc nō conso-
labuntur. **E**t merito. Quid em facit superbia sub
pannis humilitatis ihū. Numquid nō h' quo se palliet
humana malicia. nisi vnde inoluta est infantia
saluatoris. **E**t quē intra p'sepimū dñi simulatōe
arrogantia se coartat. ac pro vagitibus innocēte
malū mīssi detractōis innummrat. **A**n nō illi
superbissimi de psalmo. quorum prodijt ex adipe
iniquitas eorum multo tutius operti sunt iniqui-
tate et impietate sua. q̄ nos latentē sub sanitate
aliena. **Q**uīs emm impius. an profitens impietate.
an mentiens sanitate. **N**ome is. qui etiam men-
tiam addens gēminat impietatem. **E**t quid dicā.
Vereor. ne et ego suspectus habeax. nō quidem vobis
p'r. non vobis. quibus vñq; notum me nom. quātū
in hac caligine homo homini inotescere p't. et spe-
cialit' de hac re. scio vos non ignorare. quid sentia.
Bed propter illos. qui nec me ita ut vos cognouerūt.
nec sicut vobis hinc loqui soleo. loquentem audie-
runt. **S**cribo vobis quod frequenter audistis. et
q̄m ego per singulos ire. et singulis nō queo satis
facere. ex me habetis. vnde quod de me certissime
scitis. eis pro me verissime persuadeatis. **N**eq; ei
timeo oīm oculis scabere. quidquid de hac re. vo-
bis in aure locutus sum. **Q**uīs vñq; me contra
ordmē illū. vel coram audientē disputantem.
vel clam susurrantem. **Q**uem vñq; de ordine
illo nisi cum gaudio vidi. non cum honore suscipi.
nō cum reverentia locutus sum. nō cū humilitate
exhortatus sum. **D**ixi et dico. modus quidē est suus

honestus castitate decorus discretionē papimus. a pāba
instituta. a spūscō pōrdinatus. aīabus saluandis nō
mediocriter pōnens. Ergone dampno et despicio quē
sic pōdico. Memini me aliquē in aliquibus eiusdem
ord' mōsterijs hospitio me susceptum fuisse. Reddat
dñs seruis suis humanitatem. q̄ infirmanti magi
ultra etiā q̄ nōc fuit exhibuerunt. et honorem quo
me plus quoq; q̄ dignus fui exhibere dignati sunt.
Ipsorum me cōmendā orōibz. interfui collacōibz.
sepe de scripturis et salute animarū habui sermonē.
et publicam in capitulo. et priuatam in cameris.
Quem dñq; vel clam vel palam ab illo ordine dissua-
dere. aut ad nrm ut veniret persuadere temptari.
An potius nō multos cupientes venire. repressi veni-
entes. aut pulsantes repulsi. **A**n non frēm nicolau
ad sām nicolaum et vobis duos de vris vobis teste vñsi.
Sed et duobus quibusd' abbatibus. quorū nec nōia pro-
dam. ip̄e eū eos optime nostis. et nichilominz q̄ amita-
magi familiaritate ingantur. scitis. nōmāq; tamē
ad aliu ordinē. qd' et vos nō latuit. migrare desiderun-
tibus. iamiamq; deliberantibus. nrm eis dissuasum
obuiant. atq; ne suas deferrent chatedras effeat cō-
silium. **C**ui igitur ordine dampnare putor. vel dicor.
cui amicos meos deseruire suadeo. cui suos ad nos
venientes monachos reddo. de quo et magi orātes
tam sollicitate requiro. tam deuote suscipio. **A**n forte
q̄ mō aliu ordinē conuersari videor. propterea
suspectus huius habeor. **S**ed ead' ratione. et vos mō
derogatis. quānamq; aliter vñitis. **E**rgo et conti-
nentes et cōiuges initem se dampnare putent
q̄ suis quibz legibus in ecclesia conuersentur. **M**agis

q̄ ac regulares clerici sibi iuncte derogare dicant. q̄ proprijs
 ab iunctem obseruantijs sep̄uantur. Sed et noe. et da-
 niel et iob in vno se regno pati nō posse suspicemus.
 ad qd̄ utq; nō vno eos iusticie tramite peruenisse cog-
 nouimus. **Mariam** deniq; et **martham** notē sit. aut
 vtramq; aut alteram saluatori displicere. cui mi-
 nimū dissimili studio deuotionis contendunt placē.
Et de hac ratione in tota ecclia que utq; tam pluribz
 tamq; dissimilibz variatur ordinibz. ut pote
 regina que in psalmo legitur circumincta darre-
 tatibz. nulla pax. nulla prorsus concordia esse
 putabitur. **Quē** etenim securo quies. quis tutus
 in cōstatu inuenietur si vnus quilibz homo vnu
 quēlibz ordinē eligens. alios aliter videntes. aut
 ip̄e asp̄netur. aut se ab ip̄is sperni suspicetur.
 prefertim cum tenere impossibile sit. vel vnu or-
 dinē om̄s homines. vel vnu hominem om̄s ord̄es.

Non sum tam eber. ut nō cognoscam tunica
Ioseph. nō illius qui liberavit egiptum. sed qui sal-
 uauit mundū. et hoc nō a fume corporis s; a morte
 anime simul et corporis. **Notissima** quippe est. q̄
 polimita idest pulcherrima varietate contepta.
 sed et sanguine apparet intincta. nō quid̄ hedi qui
 p̄tin significat. s; agni qui significat innocentia.
 hoc est suo ip̄ius non alieno. **Ipe** profecto est agnus
 mansuetissimus. qui coram non quidem tondere
 s; accidente se obmutuit. qui p̄tin non fecit. hoc
 inuentus est dolus in ore eius. s; abstulit p̄tin mudi.
Miserunt inquit qui diceret **Iacob**. **Nunc** incens
 vide vtrum tunica filij tui sit an non. **Vide** dñe
 et tu. **Vtrum** hec sit tunica filij tui dilecti. **Recognosce**

Omnes p[ro] eam quā fecisti filio tuo polimitā quosda
quid dādo p[ro]p[ri]os. quosdam ap[osto]los. alios vero eua[n]g[elista]
alios pastores et doctores it[er] que in eius ornatu m[un]do
decentes apposuisti ad g[ra]memoracoem utiq[ue] sanctorū.
occurrentiā in v[er]u[m] p[er]fectu[m] in m[en]suram etatis
plenitudinis xpi. Dignare etiam deus p[re]ciosissimi
purpurā sanguinis quo aspersa est recognoscere. et
in purpura p[re]clarum in signe ac victoriosissimū
indian ob[itu]m. **Q**uare ergo inquit rubrum est in
dumietu tui. et vesti tu si cal i tor. Torcular calca
so. et de gen[er]e non est vir meum. Itaq[ue] quāquidē
fuit est obediens usq[ue] ad torcular crucis. q[uo]d usq[ue] solū
calcauit. solū quippe brachiu[m] suū amplexatu[m] est ei.
m[un]d[us] illud in altero loco. singulariter sum ego dona
transcam. Tamen ergo exaltavit eum deus. et dabat
ei nomen quod est super omne nomen. ut i[n] no[m]i[n]e ihu
omne genu flectatur celestiu[m] terrestriu[m] et infernu[m].
Ascendat in altum. captivam ducat captivitatem.
donet dona ho[m]inib[us]. **Q**ue dona relinquat videlicet
sponse sue eccl[esi]e pignus hereditatis n[ost]rā tunicam
suam tunicam sc[ilicet] polimitam eandemq[ue] inconsutile
et desuper conceptam per totū. **S**ed polimitam ob
multoru[m] ordinu[m] qui in ea sunt multimoda distinctor[um].
inconsutilem vero propter indissolubilis caritatis
individuā unitatem. **Q**uic me inquit separabit
a caritate xpi. **A**udi quomodo polimitam. **D**ivisores
ait g[ra]vium sunt. idem aut[em] sp[iritu]s. **E**t divisiones op[er]u[m].
c[on]suetudinū sunt. idem aut[em] d[omi]n[us]. **D**em[um] de diversis em[an]atis
charismatib[us] tamq[ue] varijs tunicis colorib[us] quib[us]
constat eam esse polimitam. ut ostendat etiam in
consutilem et etiam cont[ra]ctam p[er] totum adingit.

Nec autē oīa operat̃r unus atq; idē spūs dividens
singulis prout vult. **C**aritas quippe dī. ē. i. c. nōs
p̃ s̃. q. d. ē. nobis. **N**on ergo dividatur. sed totam
et integram hereditario iure sortiat̃r ecclesia.
quia et de illa scriptū ē. **A**stitit regina ad dext̃as tuis.
in vestitu decemato circumdata varietate. **I**taq;
diversi diversi accipientes dona. alius quid sic. alio
vero sic. sicut climiacenses sicut cistercienses. sicut
clerici regulares. sicut etiam layi regulares. om̃s
deniq; ordo om̃s sexus. om̃s lingua. oīs condicio.
in om̃i loco. per om̃e tempus. a p̃mo homīe
vsq; ad novissimū. **N**am et propter hoc talarius
dicta est. p̃ ad finem vsq; pertingat. dicente proph̃a
dāvid. **N**ec est qui se abscondat a calore eius. nimis
congruens ei cui facta est. qui perhibente videlicet
alia scriptura. et ip̃e attingit a fine vsq; ad finem
fortiter. et disponit om̃ia suaviter. **O**m̃es ergo
pariter concurramus in vnam tūnicā. et ex om̃ib;
constet vna. **N**am si q. pluribus et diversis. vna
tamē est columba mea. formosa mea. perfecta mea.
Aliquin nec ego solus. nec tu sine me. nec ille absq;
utroq; sed simul om̃s sumus illa vna. si tñ solliciti
sumus servare vnitatem spūs in vinculo pacis.
Non inquam tñ ordo nr. aut solus ṽr ad illam
p̃tinet vnam. sed n̄ simul et ṽr. nisi forte quod
absit. iūcem invidentes. iūcem provocantes.
iūcem mœdeamus. et ab iūce consumamur.
et sic nō possit ap̃lūs vni ille ṽro cui respondit
vnguem castorei exhibere xpo. **V**eruntamen
illa vna dicit in canticis. **O**rdinavit in me ca.
ritatem. Et et si vna in caritate. dimisa tñ sit in

ordinae. **C**undus. **C**isterciensis sum dampno **C**limia.
cen. **A**bsit. **S**ed diligo. **S**ed predico. **S**ed magnifico. **C**ur
ergo inquis ordinem illū nō tenes. si sic laudas. **P**ropt
hoc qd' ap'us ait. **V**niūsq; in ea vocatione qua vo-
catus est. in ea p'ecmaneat. **E**t si queris **C**ur nō et a
p'ncipio elegerim si talem esse sciebam. **R**espondeo p'p'
id qd' rursus id ap'us ait. **O**mnia magis licent si non
omnia exp'ediant. **N**on p'ordo s'c'z. sanctus et iustus nō sit.
sed q' ego carnalis eram venundatus sub p'cto. et tale
anime mee languore sciebam. cui fortior esset portio
m'ia. et diuersis morbis diuersa conueniunt medicina.
et fortioribus fortiora. **I**ac duos hoies febribus anxiosi.
quartanis vnu. alteru tertianis. **C**omendat autem
qui quartanis laborat tertiano. **A**quam p'ua et fu-
rida quicq; sumēda cū tamē ip'e ab h'is abstineat.
vniūq; et cetera talida. ut pote sibi congrua sumat.
quis ideo hinc vnu recte reprehendit. **S**i diceret
ille. **C**ur tu aqua nō bibis. quam ita laudas. an nō
recte responderet. et tibi eam fideliter tribuo. non
magis salubriter. **D**eniq; requiratur etiam a me.
Cur cum omīs ordines laudem omnes non teneo.
Laudo em' omīs et diligo. vbiūq; iuste et pie vniūt.
in eccl'ia. **V**nu opere teneo. ceteros caritate. **F**aciet
caritas. fidenter loquar. vt ne illorum quidem fran-
der. quorum instituta nō sequor. **P**lus aliquid dicā.
Tu tibi caute age. **P**otest namq; fieri. ut tu frustra
laboraueris. ut autem ego frustra diligam bonū
qd' operari fieri omnino non p't. **Q**uanta fiducia
caritatis. alius operatur nō amans. et alius amat
nihil operans. **I**lle quid opus suū perdidit. **I**llus vō
caritas immūq; p'cedet. **E**t quid mirū si in hoc p'lio

peregrinante adhuc ecclesia queda huiusmodi sit pluralis
et ita dicam unitas unaqueque pluralitas. cum in
illa quoque patria. quoniam unum ipsa regnabit nichilominus
forte talis aliqua dispar quodammodo equalitas fu-
tura est. **I**nde etenim scriptum est. **I**n domo patris
mei mansiones multe sunt. **S**unt itaque illic multe
mansiones in una domo. ita hic multi ordines in
ecclesia. **E**t quod hic divisiones gratiarum sunt. idem
autem deus. ita ibi distinctiones gloriarum sunt. sed una
domus. Porro unitas tam hic quam ibi una consistit
in una caritate. diversitas autem hic quid in ordine
vel operationum multiplicitate divisione. illic vero
in quadam mentium notissima sed ordinatissima dis-
tinctione. **I**ntelligens denique ecclesia hanc suam quo-
dammodo discordiam concordiam. et concordiam discordiam.
Deduxit me inquit. super semitas iusticie propter
nomen suum. **P**onens quippe semitas pluraliter.
et iusticie singulariter. nec diversitatem preceperat
operationum. nec unanimitatem operantium.
Previdentis quoque et illam in celestibus discretam
unitatem futuram deuotissime leta decantat.
Platee tue iherusalem sternetur auro mundo. et per
omnes viros tuos festum. **A**lla cantabitur. **A**udiens
plateas et viros. coronas et glorias intellige. **I**n anno
quo uno metallo illa civitas ornatu decorabitur.
in uno alla quod cantandum perhibetur dissimili
speciem similem pulchritudine. et multam metum
deuotionem attende. **N**on igitur una tantum semita
inceditur quia nec una est mansio quo tenditur.
Viderit quisque quantum incedat. ne pro diversitate se-
mitarum ab una iusticia recedat. quoniam ad quamlibet

mansionem suam quisque semita peruenierit. ab una domo
pater exors non erit. Verumtamen stella a stella differt
in claritate. sic erit ait resurrectio iustorum. Nam et si
iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum alij tamen
amplius pro diuersitate meritorum. Quae sane merita
sciendum non sic in hoc saeculo. ut in illo. facile ab homine
posse discerni. quippe cum hic tantum opera videantur.
illuc etiam corda magis impediatur intueri. Siquidem
radiente sole iusticie. tunc manifesta erunt abscon-
dita a calore eius cordum. et sicut non est qui se abscon-
dat a calore eius. ita non tunc erit. qui se occultet a
splendore eius. Et de operibus quid sepe merita. et
ob hoc periculosa sententia fertur. cum multum
minus iusticie habeant. qui minus operantur.
Vnde nunc magis commendandi sunt quidam de ordine
nostro. qui contra illam sententiam. Nolite ante tempus
iudicare. quoadusque veniat dominus. qui et illuminabit ab-
scondita tenebrarum. alijs ordinibus derogare di-
cuntur. et suam iusticiam solum volentes constituere.
iusticie dei non sunt subiecti. Unos profecto. qui si in
quomodolibet sunt. nec veri. nec alicuius ordinis dixerim.
Quippe et si ordinate viuentes. superbe tamen lo-
quentes cunctos se faciunt babilonis. id est confusionis.
Vno filios tenebrarum ipsiusque gehenne. ubi nullus
ordo. sed sempiternus horror inhabitat. Vos
inquam conuenio fratres. qui post auditam illam domini
de phariseo et publicano parabolam. de vtra iusticia
desimmentes ceteros aspiciunt. Dicitis ut dicatur
solos vos esse homines. solos vos esse sanctos. aut omnes
sanctiores. solos vos monachorum regulam vivere.
ceteros vero regule potius transgressores. Primo

Quid ad vos de alienis servis. Quod nō stant aut
cadunt. Quis vos constituit indices sup̄ eos. Dehinc
si ita ut dicit de ordine vō p̄sumitis. qualis ordo est.
et anteq̄ de suo quisq; trabem eiciat. infratru oculis
tam curiose festucā inquiritis. Cur tñ euangelii
ante tempus. et contra aplm̄ alienos servos indicatis.
An et regula non concordat euangelio. et apostolo.
Alioquin regula non est regula. quoniam non vta.
Audite et discite ordinem. qui contra ordinem alijs
devogatis. **P**ropterea inquit. eijce primum trabem
de oculo tuo. et sic videbis eijcere festucam de oculo
fr̄is tui. **Q**ueris quam trabem. **A**n non grandis
et grossa trabes est superbia. qua te putans aliqd
esse cum inquit sis. insanissime tibi quasi sanus
existas. et alijs vanissime trabem portans. de festu
ca insultas. **G**ratias inquit ago tibi deus. quia
non sum sicut ceteri hom̄. iniisti raptores. et ad
ulteri. **S**equere ergo et dic etiam detractores. **N**eq̄
enim minima est hec festuca inter ceteras. **Q**uare
cum tam diligenter alia enumeras. istam tarcas.
Si pro nulla vel minima habes. audi **A**postoli.
Neq̄ maledici regni dei possidebunt. **A**udi et deū
in psalmo cōminantē. **A**rguam te et statuam
contra faciem tuam. **Q**uod quia detractori loq̄t.
certum est ex p̄cedentibus. **E**t q̄ a se retorquenda
et se compellendus est videre. quia auertens fa
ciem suam a se. aliena potius malā q̄ sua solā
curiosius perscrutari. **A**t inquit. **Q**uid regulam
tenent. qui pellunt induntur. san̄i carminibus. seu
carminū pinguetudine deficiunt. tria vel quatuor
pulmentaria una die qd̄ regula p̄hibet. admittit.

opus manuum qd' iubet nō faciunt. multa deniq; pro li-
bitu suo vel imitari. vel augere. vel imminui. **Fate**
nō pnt ista negari. **Sed** attendite in regula dei. cui nō
dissonat institutio sancti **Benedicti**. **Regum** dei inquit
intra vos est. **Nec** est. nō exterius in vestimentis. aut ali-
mentis corporis. s; in virtutibus interioris hōis. **Vnde**
apłus. **Regum** dei nō est esca et potus. s; iustitia et pax.
et misericordia. **Et** rursus. **Regum** dei nō est in sermone.
sed in virtute. **De** corporalibus itaq; observantiis fratrib;
calumpnia stultitias. et que maiora sunt regule spūalia
videlicet instituta relinquunt. carnaliumq; glutientes.
melle liquatis. **Magna** abiectio. **Maxima** cura est ut
corpus regulariter induat. et cō regulam aīa munda
suis vestibus deserviat. **Cum** tanto studio tunicas et
cinctilla corpori procurantur. qtuā cui decuit mōdū
nō putetur. **Cui** similis spūitui. pietas et hūilitas
que sunt spūalia indumenta non providentur.
Tunicas et clati abhorreimus pelliccas. tamq; melius
non sit pellicbus inuoluta hūilitas. q; tunicata superbia.
pfortim cum et deus pnis hōibus tunicas pelliccas
fecerit. et **Iohannes** in heremo zona pellicca lumbos
actus erit. et ipse tunicarū institutor in solitudine nō
timet s; pellicbus se se induere. **Replet** deinde fame
ventrem. mentem superbia. cibos dampnarios
saginato. quasi nō sit pugno sagimine melius ad
osum vesti. q; ventoso legumine usq; ad virtutem q;
saturari. **Pax** uē. cum et esca nō de carne. s; de leute
sit respiciendus. et de ligno adam. nō de carne dāpnatus.
et **Ionathas** p gustu mellis nō carnis morti adiudi-
catus. **Contra** vero hēphas inopie carnem comedit.
Abraham gūssime angelos carnibus parauit. et de

92.
 ipso sua deus sacrificia fieri precepit. **D**ed et satius est
 modico vino vni propter infirmitatem q̄ multa
 aqua ingurgitari per auiditatem. quia et paulus
 t̄m moths eo modico vino utendum consulit. et dñs
 ip̄e bibit. ita ut vini potator appellatus sit. **A**pl̄s
 quoq; ad bibendum dedit. **I**nsuper et ex eo sarrame
 ta sui sanguinis condidit. cum e contrario ad inip
 rias aquam bibi non passus sit. et ad aquas contra
 dictionis populi mirum. terribilit̄ castigauerit.
Dauid quoq; aquam quia desideravit potare timui
 erit. **V**niq; illi godeonis qui pre auiditate toto cor
 pore prostrato de flumine biberunt. digni ire ad
 preliū non fuerunt. **T**am vero de labore manuum
 quid gloriamini. cum et maria laborans interpa.
 et maria quiescens laudata sit. et paulus aperte di
 cat. labor corporis ad modicum valet. pietas aut ad
 omnia. **O**ptimus labor de quo prop̄a dicebat
Laborami in gemitu meo. **E**t de quo alibi. **M**emor
 fui dei. et delectatus sum. et exercitatus sum. **A**t ne
 corporale intelligas exortum. et defecit inquit
 spiritus meus. **V**nde non corpus s; spiritus defecasse
 dicitur. **S**pūalis labor intelligitur. **Q**uid ḡ inquis.
Sicne illa spūalia persuades. ut hec que ex regula
 habemus dampnes corporalia. **N**equaqm. **S**ed
 illa oportet agere. et ista nō omittere. alioquin nō
 aut ista omitti nēce est. aut illa. ista potius omit
 tenda sunt q̄ illa. **Q**uanto enim spūs corpore
 melior. tanto spūalis q̄ corporalis exercitatio
 fructuosior. **E**n ergo cum de horum observancia
 clatus. alijs eadem non observantibus derogas.
 nūquid te magis transgressorem **R**egule iudicas.

cuius vnusq; facit nimis quedam teneas. meliora deuitas.
De quibus paulus. **H**umilium inquit carissimata meliora.
Detrahendo quippe fortioribus in quo temetipsum proolis.
perdis humilitatem in quo alios deprimis caritatem. q
sunt proculdubio carissima meliora. **T**u tunc corpus
multis et minimis laboribus attens. et regularibus
asperitatibus mortificas membra tua. que sunt sine
terram. benefactoris. **S**ed quid si ille quem similes non
laborante diuiditas modicum quid habeat de hac
que ad modicum utilis est corporali videbitur exultatione.
amplius aut q tu de illa que ad omnia utilis est scz pietate.
Cuius queso vnum melius regulam tenet. **I**n no melius
qui melior. **C**uius vero melior. humilior an fatigatior.
In no is qui a dno didicit mitis esse et humilis corde. qui
et tu maria optima partem elegit. que no inferetur
ab ea. **Q**ui si regulam ab omnibus qui eam professi sunt.
ita ad hanc tenendam censes. ut nullam omnino
dispensacionem admitti patiaris. audacter dico. nec tu
illam. nec ille tenetis. **N**am et si ille qntu quod pntet
ad obseruantias corporales in pluribus offendit. **I**mp^{le}
tamen est te quoq; vel in vno no transgredi. **S**is autem
quia qui in vno offendit. factus est omnis reus. **S**in vero
concedis aliqua posse imitari dispensatorie. proculdubio
sic et tu illam tenes. et ille quaq; dissimulat. **N**am tu
quid districte. at ille forte districte. **N**eq; ideo dico
quia hec cotra negligenda sunt. aut qui se in illis
non exerceat. mox ideo spiritualis efficitur. cu
potius spiritualia qm meliora nisi per ista aut vix
aut nullatenus. vel acquirantur vel obtineantur.
sicut scriptum est qz no prius quod spuale si quod
male. deinde qd spuale. **S**icut nec iacob nisi prius

43.
cognita hys desideratos implemus. **I**n angelis maritis
obtinere. unde rursus in psalmo. **S**umite psalmum
et date tympanum. **E**t est dicere. **S**umite spiritualia
sed prius date corporalia. **O**ptimus ille est. qui dis-
crete et congrue hec operatur et illa. **I**tem vero
epistola ut epistola remaneat finienda erat.

Quandoquid et meos de quibus pro congestis
estis pro ordine vobis detraherent satis quantum
falso corripui. et me quoque ab huiusmodi
falsa suspitione purgavi ut debui. **S**ed quoniam cum nostris
minime pariter. nonnullis de vestris inimicis in quibus
non deest. video assentire. paucique et vobis despicere
cognovimus et omnibus vitanda non dubio necessariam
reor subungere. que quid et si videntur fieri in
ordine. absit tamen ut sint de ordine. **N**ullus
quippe ordo recipit inordinatum. **E**t vero inor-
dinatum est non est ordo. **V**nde non adversus ordinem
sed pro ordine disputare putandus ero. si non ordinem
in hominibus. sed hominum vitam respicendo. **E**t quidem
diligentibus ordinem non tamen in hac re molestum
me fore non timeo. quin immo gratum proculdubio
accepturi sunt. si persequatur quod et ipsi oderunt.
Si quibus vero displicuerit. ipsi se manifestant
quia ordinem non diligunt. cumque horum corruptorum
id est vitia dampnari nolunt. **I**psis itaque illud **G**reg-
orianum respondeo acilius est ut standi alimur
quam veritas relinquatur. **D**icitur et veritates credit
sanctos propter illam vitam instruisse. atque ut in ea
plures salvarentur usque ad infirmos. regule vi-
gorum temperasse. non regulam destruxisse. **A**pu-
am ut credam tantas eos quantas video in

plenisq; monasterijs vanitates ac superfluitates pre-
cepisse vel consensisse. az uox etenim unde me' mōdōs
tanta inuēperantia i' gressatōibz et potatōibz. in
vestimētis et lectisternijs et equitaturis et construēdis
edificijs inolestere reperit. quō ubi hec studiosius ac
voluptuosius fuit. ibi ordo melius teneri dicitur. ibi
maior putetur religio. Ecce enim parcitas putatur
auaritia. sobrietas austeritas creditur. silentiū tristitia
reputatur. **C**on remissio discretio dicitur. effusio li-
beralitas. loquacitas affabilitas. caccinatio iō-
cunditas. mollicies vestimētōrū et equorū fastus ho-
nestas. lectorū superfluis cultus munditia. amq;
hec alterutrum impendunt. caritas uoratur. **I**sta
caritas destruit caritatē. hec discretio confundit dis-
cretionem. talis invidia crudelitate plena est. qua
videlicet ita corpori seruitur. ut aīa inguletur. **Q**uē-
enim caritas est carnem diligere et spm negligere.
Tam tamen ubiq; fere sic pro ordine tenetur. iam
fere ita ab omnibz sine querela et irreprensibili
observantur qd dissimilit. **N**onnulli namq; hīs
omnibz tamq; non utentes utuntur. et ideo aut
cū uīlla offensa. aut cū mīna. Aliquantī quippe
hec agunt ex simplicitate. aliquanti ex caritate.
aliquanti ex nōitate. **Q**uidam namq; simplici
isti tenent qm sic eis prōpitur. parati aliter agere.
si alit' prōperetur. **Q**uidam aut ne discorditer ab
eis uiuant. cū quibz habitant. sectantes in hīs
non suam libidinem. sed aliorum pacem. **A**lij uero
quia resistere nō valent multitudini cōducenem.
qui hec utiq; tamq; pro ordine libera uoce defendunt.
et quociens isti aliqua. pro ut eis ratio ducat mutae

inapuit. illa mox tota eis ante videntur. **Q**uod in principio cum ordo incepit monachus ad tanta coe-
deret monachos in certam deuenire. **Q**uoniam dista-
mus ab illis monachis. qui in diebus **Antiochii** ex-
titerunt. **S**iquid illi cum se iuncem per tempus
ex caritate miserent. tanta ab iuncem auaritate
panem auium percipiebant. ut corporis cibum
penitus obliui diem plerumque totum ieiunio de-
tribus. sed non mentibus transigerent. Et hic erat
rectus ordo. quando digniori parti prius inferui-
ebatur. **N**ec summa discreto. cum amplius sinebat
qui maior erat. **N**ec denique vera caritas. ubi ante
quarum caritate proprius mortuus est tanta sollici-
tudine refoellabantur. **N**obis autem conuenientibus
in domum. ut verbis apostoli utar. iam non est diuitiam
tenam manducare. **P**anem quippe celestem nemo
qui requirit. nemo qui turbat. **N**ihil de salute
agitur animarum. sed imago et usus et verba profe-
runtur in ventrem. **I**nter prandendum quantum pan-
ibus datur. tantum aures pascentur immoribus.
quibus totus intentus modum nequas in edendo.
Interim autem fertula fertulis opponitur. et pro sol-
tibus. quibus abstinetur grandem corpora pis-
cium duplicantur. **C**umque prioribus fueris satietus.
si secundos attigeris videbis tibi uerum gustasse
piscis. **T**anta quippe attunatione et arte totorum
cuncta apparantur. quod quod vel quique fertulis
denotatio. prima non impediunt nouissima. nec sa-
tietas minuit appetitum. **P**alatum quippe du-
nouellus seductus condimentis paulatim diffusit
ad cognita et ad concos veluti ad huc remittit

auide renouatur in desideria. ventex dñi nescit oneratur.
sed varietas tollit fastidium. Quid em̃ putas ut eas
natura creauit fastidimus. dñi alia alijs multiforme
permiscetur. et sp̃etis naturalibus quos dedus in di-
uersis rebus quibus adulterinis gula prouocatur saporibus
transitur nimirũ metæ uarietatis. si nec dñi delectatio
superatur. Unis igitur dicere sufficit. quot modis
et cetera taceam. sola om̃ia versantur et deperantur.
quanto studio creantur. subutuntur. liquantur.
durant. diminuntur. et nũc quid super. nũc assa-
minis fasfa nũc singillatim apponuntur. Ut quid
nũc hec om̃ia nisi ut soli fastidio consulatur. Ipa
denique qualitas rerum talis de se ipsis apparere to-
natur. ut nō minus aspectus q̃ gustus delectetur.
et cum iam stomachus crebris uictibus repletum
se induret. nec dñi tamẽ curiositas satietur. Sed dñi
oculi coloribus. palatum saporibus illicantur. in se ipso
stomachus. cui nec colores lucent. nec saporis de-
mũcent. dñi om̃ia suscipere cogitur. oppressus magis
obruitur q̃ reficitur. Tandem de aque potu quid
dicam. quando ne vello quid pacto vniũ aquatim
admittatur. Quid nimirũ ex quo monachi sumus. ¶
infirmos stomachos habemus. et tam nũc apli
consilium de utendo vino merito nō negligimus.
modico tamẽ qd̃ ille p̃misit. nescio quare p̃termissio.
et utinam vel solo etiam cum puzum est contenti
essimus. Pudet dicere quod nisi ego probassem. re-
ferenti vno crederem. et si pudet dicere. magis tibi
pudeat acutari. et si pudet audiri. non pudeat
emendare. Videtis vino in prandio tex vel quat
calicem semipletum reportari. quos diuisa vina

magis odorata q̄ potata nec tam haūsta q̄ attincta
 sagaci probatione et crebra cognitiōe. dum potando
 probantur. ac probando potantur. tandem de multis
 qd̄ melius est eligatur. **U**nale aut̄ est illud quod
 nōnulla monasteria observare dicuntur. in magnis
 videlicet festis vina delibuta melle pigmentorum
 respersa pulvere in cornetu bibere. **N**unquid
 non et hoc facere dicimus propter infirmitatem
 stomachi. **E**go aut̄ id ad magis aliud valere video.
 nisi ut vel amplius labatur aut delectabilius.
Sed cū bene vino fuerint ingurgitate. toto in capite
 palpitantes sicut surgenti a mensa quid aliud in
 libet nisi dormire. **I**n aut̄ ad vigilias indigestum
 surgere cogis. non tantum. sed placentum potius
 extorquebis. **C**um vero ad lectum devenies. requi-
 situs it̄modum plango. nō crapule petis. sed q̄
 manducare nō queas. **S**ic machaburus dixit. sic
 basilus docuit. sic antiochus instituit. sic patres
 de egypto convalescenti sunt. **S**ic deniq̄ sancti **P**ro-
 p̄ter. **O**diho. **D**ugo. quos se vtiq̄ sui ordinis
 principes et preceptores habere gloriantur. aut te-
 nuerunt. aut teneri statuerunt. **S**ed hī omnes
 si sancti fuerint. ab apl̄o nō dissenserunt. qm̄ vtiq̄
 dixit. **H**abentes vtrum et vestrum hīs contem-
 pting. **N**obis autem pro vultu et satietas. nec vesti-
 mentum appetimus sed ornatum. **Q**ueritur
 ad induendum. nō quod utilius sed quod subtilius
 meretur. nō quod repellat frigus. sed quod super-
 bie compellat. non deniq̄ inpta **R**egulam. quod
 vilis comparari. sed quod varius ostentari p̄t.
Nec memferi qualemq̄ monachū cur ad huc

uno inde ad id venisse ordine vrm. Ordo scz qui p̄ius
fuit in ecclia. ymo vnde cepit ecclia. Quo nullus in
terra similior angelicis ordinibus. nullus diuiniorei
que in celis est iherusalem m̄r m̄a. siue ob decorem
castitatis. siue propter ardorem caritatis. Cuiq; apli
institutores. cuiq; h̄i quos paulus tam sepe sanctos
appellat inchoatores exiterunt. Et quidem inter
illos cum magis quod suū esset quispiam retinissz.
diuidebatur. Et scriptum est. pro ut cuiq; opus erat.
nō igitur quod quisq; puerilis gestire poterat.
Vane vbi tm̄ quod opus erat accipiebatur. ibi procul
dubio magis ocosum admittebatur. Quanto magis
magis curiosum. quanto magis vel superfluum.
Quod opus inquit erat. Hoc est. quantum ad
indumentum. quod et nuditatem tegeret. et frigus
arceat. putas ne ibi cuiq; gūa labrum. vel p̄se
brum quererebatur ad induendum. vel ad inducendum
cuiq; mīla ducentorum solidorum parabatur ad
equitandum. Putasne in qua cuiuspiam lectulum
operto iū cattinum. et discolor barritum operiebat.
vbi singulis diuidebatur tantū pro ut cuiq; opus erat.
Quis ibi putet valde curatū de precio. de colore. de
cultu vestimentorum. vbi tanta cura inerat in con
cordia animarū. et profectu virtutum. aulatum.
dmis inquit credentū erat cor vnu et anima vna.
vbi nūc illud vnanimitatis exercitū. fusi optenā
et relictis veris bonis de regno dei quod intra nos est.
foris querimus vanā gloriā. et mundanā consolator
de vanitatibus et insanijs falsis. ac iam religionis
m̄trique. nō solum virtutem amissimus. sed nec
speciem retinemus. Ecce enim habitus nō quod

76.
et dolens dico qui humiliatus esse solebat in signo
a monachis in temporis in signum gestatur
superbie. **P**rimam in vris promissis inuenimus
quo vestri dignemur. monachus et miles ex
eod' panno partuitur sibi. cucullam et clamidem.
Cirius de seculo in tumulis honoratus. etiam si
rex. etiam si imperator ille fuerit. non tamen nostra
horrebit indumenta. si suo sibi modo preparata fu-
erint et aptata. **C**eterum in habitu inquis. non
est religio. sed in corde. **B**ene. **A**t tu quoniam cucullam
tibi empturus es. lustras vrbes. fora civitatis. pec-
curis in diuinas. domus persecutoris negotiatorum.
cunctam subitis singulorum suppellectilem.
ingentes explicas cumulos pannorum. attrectas
digitis. admones oculos. solis exponis radio. quidquid
grossum quidquid pallidum occurrerit. respicis.
si quid autem sine puritate aut nitore placuerit.
illud mox quanto libet pretio satagis retinere.
Rogo te. ex corde facis hoc. an ex aliqua simplicitate.
Cum denique non regulam non quod vilius occurrerit.
sed studiosissime queris quod quia rarius inuenit.
preciosius emitur. ignorans facis hoc. an ex aliqua
industria. **E**x cordis thesauro sine dubio procedit.
quicquid foris apparet viciorum. **P**annum cor
damnitatis notam ingerit corpori. et exterioris su-
perfluitas interioris damnitatis indicium est. **M**ollia
indumenta. animi molliam indicant. **N**on
tanto emaretur corporis cultus. nisi prius ne-
cessaria fuisset mens inculta virtutibus. **A**mauer
tamen cum **R**egula dicit ad ingem respicere quid
quid a discipulis delinquitur. et dicit per prophetam

sanguine in pecto morientur de manu pastorum
cominetur esse requirendum. quomodo **Abbas** in
talibus fieri patiantur. nisi forte si audeo dicere. nemo
fidenter reprehenderit in quo se esse reprehensibilem
confidit. **S**i quidem humanitas est omnium in quo
sibi quisque indulget alijs non vehemente nasti.
Dicam dicam presumptuosus dicar. sed verum dicam
quomodo huius mundi obtenebrata est. quo sol terre
infatuatus est. **N**on nobis vita via vite debuit esse
dum exemplum in suis actibus ostendunt superbie.
ceteri facti sunt duces ceterum. **Q**uid enim ut cetera tacea
specimen humilitatis est cum tanta copia et equitatem
incedere. tantis hominum cunctis stupari obsequijs.
quibus duobus episcopus sufficeret unus **Abbas** comitatus.
mentior si non vidi **Abbatem** sexaginta equos et
eo amplius in suo ducere comitatu. **D**icis si videras
transcurrentes non presbiter monachorum. sed duces castalorum.
non vectores animarum. sed principes provinciarum.
Tu deinde gestari inbentur mapule. randelabra.
cypri. batini et mantice subsarinate non stramentum
lectorum sed ornamentis. **V**ix denique quatuor
leugis a sua quisquam domo recedit. nisi cum tota
suppellectili sua. tamquam si iturus ad exortum.
vel transiturus per desertum. ubi non valent
veniri necessaria. **A**n non posset eodem vasculo
aqua et manibus vergi et vinum bibi. **A**n non
posset ardens herere lucerna. nisi tuo quod por
tas randelabro. et hoc aureo vel argenteo. **A**n no
posset dormiri nisi super dorum stratum. aut sub
filicet cooperitorio. **A**n non unus aliquis mi
nistros posset et fumenta ligare. et ad messem ferre.

et lectulum apparere. **N**unc igitur tante militum
dum gationum ac inmentorum cur nobiscum vel
ad solacium mali necessaria non fecimus ne hospitum
gratiamus. **S**ed hec parua sunt. veniam ad ma-
iora. sed ideo visa minora quia vstratiora. **P**onito
oratorum imensas altitudines. Immoderatas lon-
gitudines. supernacuas latitudines. sumptuosas
depositiones. curiosas depictiones. que orationem
in se retorquent asperum impediunt et affectum. et
magis quodam repugnant antiquum ritum iudeorum.

Sed esto. fiant hec ad honorem dei. **I**llud autem
interrogo monachos. quid in gentibus gentilibus au-
gubatur. **D**icite aut ille pontifex in freno quid
facit aurum. **E**go autem dico. **D**icite pauperes.
non enim attendo verum sed sensum. **D**icite
inquam pauperes. sitam pauperes in sancto templo
freno quid facit aurum. **E**t quidem alia causa
est eorum alia monachorum. **S**cimus namque
quod illi sapientibus et insipientibus debitores tunc
sunt. carnalis populi deuotionem. quia spiritualibus
non possunt. corporalibus exantant ornamentis.
Nos vero qui iam de populo minimus. qui mi-
di quoque pretiosa ac spensosa pro christo reliquimus.
qui omnia pulchre lucencia amore multentia.
suauicolenia. dulcesapientia. tactu patientia.
cuncta denique oblectamenta corpora. arbitrati
sumus tamquam stercora. et christum lucrificamus.
quorum quicquid deuotionem in his perit in-
tendimus. **V**eniam iam ex his fructum reg-
num stultorum admirationem. an simplicem
oblatos. **A**n quoniam summi in gentes forte

didicimus opera eorum. et seruinis sculptilibus eorum.
Et ut aperte loquar. in hoc totum facit **Ananias**.
que est ydolorum seruitus. et nō requirimus fructu
sed datum. **Queris quomodo**. **Viro** in quā modo. **Tali**
quadam arte spargitur es. ut multiplicetur. **expe**
ditur ut augeatur. et effusio copiam parit. **Ips**
quippe **disu** sumptuosam. sed mirandam **vamitat**.
accenduntur homines magis ad offerendum q̄ ad
adorandum. **Sic** opes opibus hauriuntur. sic pecunia
pecuniam trahit. quia nescio quo pacto. **ubi** amplius
dimittantur. **ibi** libentius offertur. **Tunc**
tecto **Reliquis** signantur oculi et loculi aperuntur.
Ostenditur pulcherrima forma sancti aut sancte
aliquis. et eo creditur sanctior. quo coloratio. **Currunt**
hōes ad osculandum. iurantur ad dandum. et
magis mirantur pulchra q̄ venerantur sacra.
Veniunt de hinc in ecclia gemmate non corone
sed rote circūsepte lampadibus. si nō minus fulge
tes in septis lampadibus. **Venerimus** et pro tan
delabris arbores quasdam erectas. multo eis pondere.
mizo artificis opere fabricatas. nec magis **egors**.
tantes superpositis lucernis q̄ sub gemmis. **Quid**
putas in hīs omnibus queritur. penitentia com
punctio. inintuentium admiratio. **Q**uamitas va
nitatum. sed non **vamior** q̄ **insamior**. fulget ecclia
in parietibus. et in pauperibus eget. **Suos** lapides
induit auro. et suos filios mīdos deserit. **De** sumptibus
egenorū. **seruitur** oculis dimitum. **Fuicimus**
curiosi quo delectentur. et nō inueniunt miseri unde
sustententur. **Et** quid saltem **scōrum** **maginos**
non veneremus. quibus **dn̄s** ipm qd pedibus gubnat

38.
scatet panimentum. Sepe spiritus in ore angelis. sepe
formam alienius facies talibus timide transcutit.
Et si non sacris ymaginibus. tunc saltem non parat
pulchris coloribus. Cur decoras quod mox fedand
est. Quid de pinguis. quod nunc est conculcari. Quid
ibi valent demiste forme. ubi pulvis conculcantur
assiduo. Periq; quid hec ad p. imperes monachos.
ad spirituales viros. Nisi forte et hic contra me
moratum iam poete desicilum propheticus ser
mo ille respondeat. Domine dilexi decorem domus
tue et locum habitaculis glorie tue. Assentio. pati
amur et hec fieri in ecclesia. quia et si noxia sunt
vanis et avaris. non tamen simplicibus et deuote.
Et ceterum in claustris coram legentibus fratribus.
quid facit illa ridicula monstruositas mira quodam
deformis formositas. ac formosa deformitas. Quid
ibi imminde symee. quid feri leones. quid monstruosi
centauri. quid semihominis. quid maculose ty
grides. quid milites pugnantes. quid venatores
tubicinantes. Videas sub vno capite multa corpora.
et vnus in vno corpore multa capita. Cernitur
hic in quadripode. cauda serpentis. illic in pisce
caput quadripedis. Ibi bestia prefert equum. capram
retrahens dimidiam. Hinc cornutum animalis equum
gestat posterius. Tam multa deniq; tamq; mira di
uersarum formarum apparet obiq; varietas. ut magis
legere libeat in mar moribus qm in rodibus. totiq;
dicam occupare singula ista mirando. qm in lege dei
meditando. Proculdolor. Si non piget inperarum.
tunc no piget expensarum. Multa quid et alia sug
gerbat addenda lita materia. sed auellit me propriu

sans angria occupatio et tua si **R**ogari minis festina
discessio. qui videlicet nec morari diutius acquiescit.
nec abire tamen sine recenti opusculo facit itaq; qd
vix et te dimittit et sermonem psetim breuio. quia
vtiliora sunt pauca in pace. q; multa cum scandalo.
Enimvero vitia carpens scio me offendere vitiosos.
pt tamen fieri volente deo aliquibus quos me timco
exasperare potius placitum esse. sed si desinant
esse vitiosi. **S**i videlicet districtiores desinant esse de
tractores et remissiores amputentur superfluitates.
Sed si quisq; bonu teneat quod tenet. ut aliu aliud
tenentem no inducet. **S**i quis incepit iam esse bonus
no inuideat melioribus. et qui sibi videtur agere
melius. bonu no spernat alterius. **S**i qui districtius
vivere possunt. eos qui non possunt nec aspernatiur
nec emulentur. et qui no possunt. eos qui possunt
sic imitentur. ut non temere imitentur. **S**ic eni
non licet eis qui maius aliquid forte voverunt.
ad id qd minus est descendere. ne apostatent. sic no
omnibus expedit de bonis minoribus ad maiora
transire ne precipitentur. **I**tao nonnullos de alijs
congregationibus et institutionibus ad mun ordi
nem pervenisse. pulsasse. intrasse. **U**ni hoc quid
agendo. et suis scandala reliquerunt. et magnitudo
nobis attulerunt. diu quantum illos sua temeraria
discessione. tantu nos turbauerunt sua misera con
versacione. **E**t qm superbe speruerunt qd tenebat.
et temere psumpserunt quod no valabant. digno
deus eorum coram tandem patefecit ignominiam.
quia impudente deseruerunt. qd impudente arri
puerant. et turpiter redierunt ad id qd leuiter deseruerant.

29.
Cum enim ordinem nostrum impatiā sui ordinis peti-
tū desiderio nostrum expectatū ostendit quod sunt. dñi a vobis
ad nos. et a nobis ad vos instabili levitate peruo-
lantes. et nobis et vobis et omnibus bonis scandala
faciunt. Quamquā ergo nōnullos eorum novēdū
qui et fortiter inceperunt. et fortius perseverant.
seruimus estiamē ut perseveremus in bono quod
cepimus. q̄ q̄ incipiamus vbi non perseverare.
Et hoc omnes pariter studemus quo scdm apli
sententiam consilium omnia nra in caritate fiant.
Nec est enim nra de vō. et vra de nro ordine finia
Nec nris et vris. Hoc non de vobis sed vobis solere
me dicere nullus melius testis erit q̄ vos. ut si
quis me novit sicut et vos. Tunc in vestris lau-
dabilia sunt laudo et predico. Sed que vobis re-
sistibilia sunt emendentur vobis et alijs annis
meis suadere soleo. Hoc non est detractio. sed attractio.
Quod vta nobis et vobis semper fiat omnino
precor et supplico. Amen. *Explicit Appologeticus.*

Speculum Beati Bernardi Abbatis.

Si quis emendationis vite desidio tactus.
cogitationum locutionum operum suorum sollicitus
explorator omnium suorum excessus corrigere nititur.
in pñtis pagine frequenti lectione et assidua
meditatione tamq̃ in speculo interioris hominis sui
faciem contempletur. In pñtis ergo ex quo surgitur
ad vigilans vite sue tempus per momenta singula
debet mōtū compitare et videre. vt semper bonum
faciat et malū conuertat. In oī tempore suo hęc semper
dixit sibi ipi. Si modo mortuus esset faceres illud.
Ad psalmodia semp cor habeat. nisi illud ad aliqd
sublimius rapiatur. sed et oīm que ibi dicunt̃ vsq̃ ad
vnam hūm se pro certo nouerit debitorem. vel dicēdi
in choro suo. vel audiendi in choro alio. **A**d miralla
debet sedere ad orōem. vel nūtant corporis prouide. ita
tamen vt vadens sibi diti semper nouerit. Inusu corda.
Non est aut spiritalis propositi detrimentū. si cogat
infirmitas rigoris pristini aliquitū relaxare.
Tempore lectionis orare potit. et si ad legendū
accedat. nō querat snam sed saporem. **E**st enim sacra
scriptura putens iacob. ex quo hauriuntur aque q̃
in orōe funduntur. Neq̃ semper oraturo. adorato
nū est cūdo. sed in ipā lōe contemplari poterit et
orare. **I**n altariis si sacerdos est. tamq̃ vñg
ex sumis angelis in spū totus assistat. Si ministrus
tamq̃ dñs angelus administrat. **C**ū alijs
eat ad laborem. vbi non consideret quid agat. sed
propter quid venerit. **C**essante manū spūs labore.
vel meditando q̃uis in ipō labore idipm facie teneat.
Ad mensam nō solum fauces sumant cibum

sed etiam aures ~~esumant~~ esumant verbum dei. Non
enim totus debet manducare. sed sic cor occupetur ad
verbum dei. ut sole fauces sumant cibum tantum.
De hoc autem plurimum gaudeat. si ei viliora quam alijs
apponentur. Nam vetera feliciores sunt. qui in
paupertate sustinenda animo fuerint fortiores. **I**n
gratjs exolueudis pro duobus sibi nouerit suppli-
candum. pro peccatis eorum videlicet quorum elemosis
sustentatur. et forsitan ne corpori suo super necessitate
indulserit. **S**i vocatus ad colloquium secundum reglam
lemitei et sine visu. pauca uerba et rationabiliter loquatur.
et antequam ea proferat bis ad limam veniant. quam semel ad
linguam. **S**i cum seculari loquendum est. tunc maxime
adhibeat custodiam ori suo. ut nichil omnino proferat.
quod non edificet audientem. **S**ic ergo in amaris se ha-
beat. ut nemo dubitet qui eum viderit. quin vere sit
monachus. **P**ost completorium singulis diebus
Capitulum sibi teneat. et conuocatis cogitationibus. ponat
an eis rotem. diligenter cogitans. quid ipso die cogitationes
locutione vel opere deliquerint publice vel priuim. et
per singulas noctes lectum suum lauans. hoc est singulis
peccatis lacrimis et dolore purificatis. Diligenter de sin-
gulis computet in coenaculo publice de apertis. De oc-
cultis vero secretum facturum confessionem. **Q**uod ut
perfecta sit. terra debet habere segetem. ut sit voluntaria.
mundicia et munda. **V**oluntaria. id est propria delibetione
et proposito. **M**unda ut munda prout gessit confiteatur
pauca suum. **M**unda ne peccatum suum prodicat sicut sodomia
et gomorra. sed pura et simplici intentione se accuset.
In Capitulo que publice offendit manifeste reuelet.
et tamen assistens iudici in omnibus se ibi habeat.

Loquatur vel respondeat. **N**on vel proclamet.
Clamor eius interius et exterius oleo caritatis sit
perunctus. **N**am nemo qualemcumque inuicem
parat. nemo habere faciliorem. **I**n omnibus
fugiat singularitatem vel admiracionis notam. loquens
nichil dicat. unde multum eruditus. multum re reli-
giosus possit putari. **A**d interrogata paucis responde-
at verbis. **S**i de scriptura si de moribus agatur. ante
ad loquum parat non lingua. **C**um loquuntur non studeat
colloquie eloquie. sed sermo eius sit potius iustitiam
que verbum. **I**n omnibus agendis non studeat curialis
videri. **S**alua honestate fugiat omnes homines
in parte constitutos vel positos. maxime seculares.
Betteretur tota. ceteros labores. lectiones. et ceteras
obseruancias. in quibus non sit vitula effugum. docta
diligere trutinum. id est. ad humisimodi non consuetu-
dine sed deuotione trahatur. **P**recationes que impe-
rantur primo loco habeat. ne sibi blandiatur de pulat
oracionibus suis que in secundo loco ei habende sunt. ne
preceptis oracionibus desidiosus et negligens fuerit. **S**i
autem familiaritas interdicitur hominum. multum
miserum. **S**it facies tota cum ceteris. mens
vero dissimilis. hoc est non nimis grauitate contracta.
non locutione dissoluta. sed quadam mediocritate
bona vegetatur. ut de sancto martino legitur. faciem
eius non fuscavit meror. nec lenigauit risus. **E**
Erit prudens. in ceteris sollicitate conseruans. more
moysi comitatus. de clare faciem. et quodam risu. qui
tamen sit modestus. in horem gloriam. et meritis
uitate abscondens. **C**omparanda est diei parte.
dies instans. ut ex eorum collatione sum deprehendat

possit in dñis profectum vel defectum. **I**n omni
actu vel cogitatu suo sibi deū adesse memoretur.
et omne tempus in quo de deo non cogitat perdi-
disse se computet. **S**it monachus quasi melior
sedet sine p̄re sine m̄re sine genealogia neq̄ p̄rem
sibi vocet super terram. ymo vero se existimet quasi
ip̄e et deus solus sit. **E**t edo affectus compot
se meditando supra petram in qua lauantur
mortui et cogitet apud se. quo tractentur vsu se
peliendi. **N**unc in tergum n̄re in faciem versum.
Quomodo mitet caput cadunt brachia. erigant
cervicē tibie utcant. quo induant et consueant.
quo deferantur humandi. quo componantur i
tumbulo. quomodo pulvere contegantur.

Morte morientes perdunt **Bernardus.**
suauitate. nō tamē subum vel meritū vel
p̄m̄. nisi eis consensus adhibeatur. ymo etiā eiusd̄
meriti est missosa orō. ut ita dicā. et a missis libera-
ti ex cad' caritate procedunt. **P**eritane loco suau-
tatis et deuotōis habet ista missosa orō nobilem orto-
riam. quā ab hūm̄s nodi missarum importunitate
eiūctur et eripitur strenuitate mirabili. **N**ulla
ei sunt artiora certamina. nulli nobiliores temp̄gi. q̄
illam missarū debellatio. qd̄ euidenter apparet in
cogitationibus blasphemie. de quibus certum est nob̄
q̄ h̄j qui eas patiuntur. vellent eam certamine commi-
tasse in discrimen martirij vel in quascūq̄ febri
passiones. **I**tem vultu agentibus missarū imp-
bitas occasione victorie parat parat et corone. morien-
tes ante deū. vel quia in seip̄is morientes sunt. **O**bi
nos q̄ cas m̄a negligē ant morositate nō intrinmus

vel quia a stervinis cito oradunt et statim ut nascuntur
moriuntur. **Bernardus.**

In illa dampnatio est huius qui sunt in xpo igni. cum
cupit sensus absque consensu. que tamen recte et
periculosa est. sic corrupte et infirme affectionis
lucta. sed qui crediderint super egros manus im-
ponent. et bene habebunt. id est egros affectiones
operibus bonis operient. et hoc remedio curabunt.

O Bonaventura in tractatu parvi boni.
omnis meditatio sapientis. aut est circa opera
humana. meditando vel cogitando. scilicet
quid homo fecerit. et quid debeat facere. et que sit
ratio mouens. Aut est circa opera divina. cogitando
quanta deus homini commiserit. quod omnia fecerit propter
hominem. quanta ei dimiserit. et quanta ei pro-
miserit. Et in hoc clauduntur opera creationis.
reparationis et glorificationis. Aut est circa utroque
principia scilicet que sunt deus et anima. qualiter
in unum sunt copulandi. Et hic stare debet omnis
meditatio nostra. quia hic finis omnis operationis et
meditationis est.

Notandum quod hec que sequuntur a quolibet fidei
xpiano scienda sunt et seruanda sine quibus
nulli omnino est salus. primo oratio divina
septem continet petitiones. in quibus omnia
salutis nostra sufficientissime continentur.

Paterna Captatio Benivolentie.
qui es in celis p̄ma pete. Sanctificetur
nomen tuum. *Secunda* adueniat
regni tui. *Tertia*. fiat voluntas tua sicut i
celo et in terra. *Quarta*. Panem nostrum cotidi
um da nobis hodie. *Quinta*. Et dimitte nos
debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. *Sexta*. Et ne nos inducas in tempta
tionem. *Ido*. *Septima*. Sed libera nos a malo. a.

Hic materia gratia plena dñs saluta an
teum benedicta tui parvulis glia.
et benedictus fructus ventus tui ih̄s x̄pus.
amen. De duodecim articulis catholice fidei scdm
duodecim aplos. Nos enim articulos fidei non
solum sacerdotes et clerici sed etiam layci dñs scie.
quia ista est suba fidei ppiane. ex si quis in vno
periret non credendo. et ceteros crederet infidelis
esset. Primi articulum posuit Petrus dicens.

Quedo in deum. p̄rem omnipotentē creatō
rem celi et terre. *Andreas*. Et in
ih̄m xpm filium eius v̄mari dñm m̄m.
Iacobus maior. Cui conceptus est de sp̄s̄o. natus
ex maria virgine. *Iohannes*. Passus sub
poncio pilato. crucifixus. mortuus. et sepultus.
Thomas. Descendit ad inferna tertia die resur.
Iacobus minor. Tertia die resurrexit a mortuis.
Philippus. Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei
p̄is omnipotentis. Inde venturus est iudicare
vivos et mortuos. *Sargolomis*. Credo in sp̄m scm̄.
Matheus. Sanctam eccliam catholicam. scdm
cōm̄ iudas sadeg. Remissio p̄. *Dymio*. Carnis resurrecto
marcius. Et vitam eternam. Amen.

Nec sunt decem precepta antiquę legis.
secundū tertium biblie. Exodi pp^o 34°.
On habebis deos alienos. *Primum.*
coram me. Non facies tibi sculptile. neq; omne
similitudinē. que est in celo desuper. et que in tra
deorūm. nec corum que sunt in aquis sub terra.
Non adorabis ea neq; coles. Ego sum dñs dñs tuus.
fortis zelotes visitans iniquitatem patrum filijs.
in tertiam et quartam generatione corum q̄
oderunt me et faciens misericordiam in milia.
his qm diligunt me et custodiunt precepta mea.

Non assumes nomen dñi dei tui. *Secundū.*
in vanū. Nec enim habebit infans dñs
eum qm assumpsit nomen dñi dei sui frust.

Memento. ut diem sabbati sanctifices. *Tertium.*
Sex diebus operaberis. et facies omnia opa tua
septimo autē die sabbatū dñi dei tui est. Non facies
omne opus tu et filius tuus et filia tua et servus
tuus et ancilla tua iumentum tuū et advena
qm est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit
deus celum et terram. mare et omnia que in eis sunt.
et requieuit die septimo. Idcirco benedixit dñs diei
sabbati et sanctificavit eum. *Quartum.*

Non ora preui tui et uxorem tuam. ut sis
longeuus super terram. quam dñs deus
tuus dabit tibi. *Quintum.* **N**on occides.
glosa. manu vel mente vel consensu nec dio
lentia manu inferas infanti. nec subtrahas
aripulum vite. cui potes et debes dare. Indignum
non occidit quemq; sed lex. *Sextum.*

Non inuocabis glō. id est nō miscearis alicui
cepto sedē mīa morij.

83
Non furum facies. *glosa.* ubi sacrilegium et ra *Septim.*
prima omnis prohibetur. *Octavum.*

Non loquaris con proximum tuum falsu testimonio
Glosa. ubi crimen mendacii et periculi prohibet
licet quidam male senserint. deum tacite consensisse
mendacium quod prodest si nulla obsit. *Nonum.*

Non concupisces domum proximi tui. *glosa.*
Secundum Augustinum. hic prohibet concupiscentiam
rei aliene imobis. *Decimum.*

Non desiderabis uxorem eius. non servum. non ancilla.
non bonem. non asinum. nec omnia que illius sunt.
Secundum Origenem. hic prohibet concupiam rei imobis.

Explanatio quedam decem preceptorum.
Hec decem precepta strictissime mandavit dñs
observari non sub obtentu oculorum vel pedis.
vel manuum. sed corporis et anime. que duo sunt corpus
et anima. si mandata servamus in eternu glori-
fiantur. si vero non in eternu dampnantur.
Currende dño *mathei pps.* *¶* Vis ad vitam ingredi
serva mandata. **P**rimu preceptu transgre-
duntur omnes. qui quatenus creaturam plus
diligunt q̄ creatorem. plus volentes illam rem
colere. quam sunt se non posse cum dei amicitia
possidere. *¶* Sunt tamen tria genera homi. que ve-
niunt contra hoc primum mandatum. et efficiuntur
idolatre. heretici scz in corde. indei et pagani more.
mali christiani in opere. qui omis habent. et colunt
deos alienos. **C**ontra secundum mandatu
venit turpiter. scz perjurando mendaciter.
inimice. et consuetudinalit. **T**ertiu ante
mandatu pollunt turpiter. scilicet servilia opa faciendo.

otiose vagando. nequit peccando. **Primo** **Nūc** **xx** leg
de quodam qui ligna collegit in **Sabbō**. quem dñs iussit
lapidari. **De 2o dicit Augt.** **Arclius** est utiliter laborare.
q̄ otiose vacare. **Non** enī ad hoc datum est **Sabbm**. ut
otio vacemus. sed ut deñ super hñs. que per totam sep
timanā inique gessimus. placeamus. **De 3o Augustus.**
iterum. In infinitū magis expedit. die **Sabbati** arare.
q̄ horizare. mēbrui. vel quelibet crimina perpetrare.
Quartū mandatū tripliciter obseruatur. **Primo** ut
parentes in corde diligantur. **Secundo** ut cotēus
vauereantur. **Tertio** ut nulla eis beneficia subtra
hantur. **In** quinto prohibemur ne proximi nūm
in corpore offendamus. cui mandato omnia offen
dicia corporis includuntur. **Sextum** est de aia
et eius lesione cum d̄. **Non** mechaberis. In quo pctō.
faciens non solum suam occidit animam. sed et
eius cum quo peccat. In hoc mandato. oīs lubricitas
tam cōiugatorum q̄ solutorū strictissime prohibet.
dicente dño. **Leuitici xx.** Si mechatus quis fuerit
cum uxore proximi sui. morte moriatur. et mech
et adultera. **Apocalyp̄ xx.** Qui mechant̄ in tribu
lacione maxima erunt. **Septimū** est de rerū
lesione cum dicitur. **Non** furtim facies. In quo
om̄a gnā dampnorum. que in rebñs fieri poterut.
includuntur. **Sed** mandatū transgredimur
cum proximi nem. quocumq̄ modo in rebñs
dampnificamus. quod p̄t fieri tripliciter. primo.
cum res iuste acquiruntur. vel iuste acquisite
iuste expenduntur. vel cū proximo in uirtute
subtrahuntur. **In** octauo prohibemur ledere
proximi in fama et honore. In quo tripliciter p̄at̄.

sq; si proximo detrahitur. vel si iniudicatur. vel si de tractio libenter audiatur.

Contra non peccatur tripliciter cum ista ita capiuntur. et vellent si possent rapere dolenter. vel curare. vix proximum fraudulenter. vel surripere latenter.

In decimo prohibemur a concupia corum que proximo adherere. Et sciendum q; est triplex concupiscentia. prima que fit sine deliberatione ex nature corruptione. et illa non cadit sub precepto.

Secunda fit cum deliberatione ita ut concupiscens vellet habere rem cupita. si alia obstructa non obstarer.

et hec cadit sub precepto. Tercia est pessima. per quam homo sedesiderat concupisci. ut viri seu mulieres que propter hoc se ornant. ut concupiscantur.

Cum vero viri hominum preceptorum transgressus fuerint. factus est omnium transgressor. dicente beato iacobo aplo.

Cum totam legem sermaverit offendet autem. uno factus est omnium reus.

Notabile.

Notandum aut q; hec cad' precepta deuteronomij v' quasi sub eis verbis repetuntur. Sed h' que sequuntur deuteronomij vi' ponuntur. **A**udi israel. dñs deus n'r. deus vnus est. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo. et ex to anima tua et ex to fortitudine tua. **E**rumq; verba hec. que ego precipio tibi hodie. in corde tuo. et narrabis ea filiis tuis. et meditaberis. sedens in domo tua. et ambulans in itinere. dormiens atq; consurgens. **E**t ligabis ea quasi signum in manui tua. erumq; et monebunt inter oculos tuos. scribesq; ea in limine. et ostijs domus tue. **Ite Lamentij xxxij.** ait dñs. **I**n preceptis meis ambula. ueritis. et mandata mea custodieritis. da vobis plu:

uias temporibus suis. et terra gignet germen suum. et
 pomis arbores replebunt. Et comedetis panem vrum
 in saturitate et absque pauore habitabitis in terra vra.
Dabo pacem in finibus vris. Dormietis et non erit qui
 exterreat. Auferam malas bestias et gladius non tra-
 sicut terminos vros. Persequemini inimicos vros.
 et corruant coram vobis. Persequentur quique de vris
 centum alienos. et centum ex vobis decem milia. Cade-
 runt inimici vri in conspectu vro gladio. Respiciam vos.
 et crescere faciam. multiplicaribim et firmabo pactu
 meum vobiscum. Comedens vetustissima detexi. et vetera
 novis superuenientibus proieci. Et si non audieris
 me. nec feceritis omnia mandata mea. visitabo vos de-
 lictis in egestate et ardore. qui consumat oculos vros
 et consummat annas vras. Frustra seretis semine
 que ab hostibus deuorabitur. Ponam faciem mea
 contra vos. et torquetis coram hostibus vris. et subijce-
 mini hijs qui oderunt vos. Fugietis nemi ne per-
 sequente. addam correptiones vras septuplum.
 propter peccata vra. et conteram superbiam duricie vre.
Daboque celum vobis desuper sicut fecimus. et terra enea.
Sextem sunt Sacramenta noue legis.
Baptismus. Intrantium
Confirmatio. Pugnantium
Eucharistia. Viue resurgentium
Penitentia. Resurgentium. quis scilicet pater suus pater
Extrima unctio. Exercentium. p. morte
Ordo. ministrantium vi sunt ordines. hostias. lector. exorcista.
Matrimonium. agunt. subdiaconus. diaconus. p. per.
 nonos milites introducentium.
Septe sunt opera nostre corporalia. q. patet in h. v. su.

continuo
 confesio
 satisfactio

...

dolet alium sibi equari. vel preferri. et cupit ei malis.

et de bonis eius dolet. et de malis gaudet. *Filie iudie*

scdm greg sunt quinque. Odium. Insuperatio. Detractio.

Exultatio in aduersis proximi. et afflictio in prosperis eius.

Ira est indignantis animi turbulenta commotio.

qua quodammodo furit et effluit. quando ei

aliquid occurrit. quod est contrarium voluntati.

velut ait Augustinus. Ira est vltiscendi libido.

Filie ire sunt Sex. Lira. Turmor mentis.

Contumelia. Clamor. Indignatio. Blasphemia.

Accidia. Est tedium boni ex animi torpore.

dum aut irrationabiliter tristitia mente

aggrauat. aut dum dissolutio cordis ad vana alij

magis inclinatur. *Filie accidie scdm gregorium sunt sex.*

Malicia id est voluntas machinandi mala. Pusillitas.

Rancor id est odium inueteratum. Corporis

cura precepta dei. Euagatio mentis circa illud.

Auauicia. Est immoderatus amor habendi.

Sine est cupiditas habendi corporalia plura.

Et sit notandum. Filie auaricie scdm greg sunt septem.

Obduratio cordis contra misericordiam. Inolentia. Inqui-

etudo. Periclitum. Frangit. Fallacia. Proditio.

Gula scdm Augustinum. Est immoderata cibi

aviditas. *Cumque modus praeiuxta gulam scdm*

primo. Cum quis horam comedendi preuenit. greg.

secundo. Cum quis sit abaria preiosa et delictata.

tercio. Cum quis mensura excedit nimis comedendo.

quarto. Cum quis ardentius et festinus comedit.

quinto. Cum quis nimis studiosus cibaria sua parat.

Filie gule scdm gregorium sunt decem. Inuoluntas. Rore

in uoluntate. Detractio. Vituperium et alia vana inania.

Inepta leticia. Lascivia mentis. Et eundem sensus cura
intelligentia. Subuersio rois. Immundicia carnis.
que solet provenire ex gula. scilicet vomitus. Excitatio
fenda. Luperia et alie multe infirmitates.

L**uxuria** Est illicitus ardor libidinis. vel
illicita expleto libidinis delectationis. i. actu.
sive in morosa cogitatione. **Differentie luxurie sunt**
otto scilicet **Fornicatio** que est soluti cum soluta.
Hereticium quod fit dupliciter in vagam libidine
in diversis sectando. vel cum publice venali com-
bendo. **Adulterium** quo conjugalis torus violat.
Stuprum quo virginalis integritas corrumpit.
Sacrilegium quo continentia deo dicata leditur. ut
in religiosis et clericis in sacris ordinibus. et in his
qui venerunt continentiam. **Incestus**. Quo
vinctum consanguinitatis. vel affinitatis. vel com-
pinitatis corrumpitur. **Pecatum contra naturam sive**
Sodomia quo naturalis usus coeundi pervertitur.
Libidinosus contra conjugalem qui multipliciter accipitur.
quia alius est licitus. alius fragilis. alius impe-
tuosus. **Licitus**. Tripliciter. **primo**. Quando
fit causa prolis ad cultum dei. **Secundo** quando fit causa
reddendi debitum. **Tercio**. Quando fit causa forni-
cationis vitande. non in se sed in coniuge. **primus**
est pietatis. **Secundus** iusticie. **Tertius**. caritatis. Et in
his non dicitur esse peccatum. **Fragilis**. Quando fit
causa delectationis. Et tunc distinguitur. quia si amor
illius delectationis preponitur deo. est mortale peccatum.
Si vero postponitur veniale. **Impetuosus** est. qui
ex sola libidine proveniens metas honestatis et rois
excedit. Et fit quinque modis. **primo** causa faciendo

libidinis. per metuitas blandinas. **Secundo** cum fit
con naturalē modū. **tercio** cum fit tpe prohibito.

quarto. cum fit loco prohibito. **quinto**. cum accedit
ad pregnantem. vicinam partui. vel que est in fluxu
menstruo. **Silue luxurie secundū gregoriū sunt octo.** octo

1 **A**ccidit mentis. quia secundū Augustinum in ope luxurie tota ratio abscipitur.

2 **I**nconsideratio mortis et inferni.

3 **I**nconstancia scilicet ad cogitandum et desiderandum. ut nunc aliud nunc istud.

4 **A**mor sui. scilicet cum quis desiderat longa intra ut expleat voluptatem.

5 **P**recipitatio quia quis precipitanti rursus ad peccandum exponens se periculo.

6 **V**iduum dei quod fit quod de abstinentia et punit eos qui delectantur. **propter luxuriam**

7 **A**ffectus pntis scli appetitus honoris. **namque sequitur ad quod delectatur luxuria**

8 **D**eperatio futuri scli. tunc est diffidentia venie et glorie consequende.

Quatuor malos quatuor videtur ad ultimum. et eos sequitur.

Aut hic fit pauper aut morte mala morietur.

Aut cadit infamiam qua debet carere viri.

Aut aliquod membrum casu vel vulnere perdit.

Sequitur hic quatuor nouissima sub cōpendio
excitatur timoris compunctionis et amoris.

Generalis modus ad formandum meditacōes
de morte.

Emozue nonissima tua et metum non
præbis. **Eccliaſtici viij** Meditare igitur hoc
et ab oculis tuis nunquam recedat. quod post mo-
dum sis ex hac vita in aliam ignotam regionem
transiturus et omnes res mundi gloriam et honorem et que-
cumque alia in quibus in hoc mundo delectaris. sis hic
relicturus. **O**mnem enim hoc omnem die finem et volumine hore
tuo appropinquas. Scire igitur et quantum potes
in te interdum affectum transformas hore morietur
et forma in te et in meditatione tua quasi statim mori-
turus esses et iam sit prius quod sine dubitatione adque-
ritur prius erit. **V**ide igitur sic affectatus. quantum tibi
dolor inerat. quantum consueveris et in terminis
clamor de malis delectationibus tuis. quantum dolebis
quod te non emondasti et a delectationibus te non amissisti.
Adduc an oculos singulas delectationes et quod dei preceptum
transgressus sis. **N**am in illa hora videbis quid
meruisti. quid commisti. **V**ide singula vitia et passiones
in quibus modo dulciter delectaris. **C**ogita quod amari
erit tibi tunc a delectationibus separari et quantum
dolebis. quod viuens non fuisti concupiscens mori-
turus. **P**erinde cogita et forma in te talem affectum
ut si anima tua statim deberet exire. quod libenter omnem
delectationem relinqueres. quod gratant omnem la-
bozem et penam acciperes. si vitam posses obtinere.
Cogita deinde in illa hora. quod breue tibi videbitur ome-
tempus vite tue et delectationum tuarum. **T**unc
videbis totum tempus tui sicut sompnum vel
sicut umbram. maxime cum perpenderit instare
eternitatem que nunquam finitur. **P**erinde cogita
quantus tibi erit dolor. quod pro tam minima delectatione

brevissimi temporis amisisti delicias leticia et gloria
 sempiterna. **C**ogita etiam quod omnis iste delicias inquit tibi
 tunc amplius conferent. quod quod amara in morte facient
 amariora. **T**anto enim difficilius hinc separaberis. quanto
 pluribus rebus inordinatis corruptis sentis fueris alligatus.
Unde sapiens. **M**ors quod amara est memoria
 tua huius sumo. et pacem hinc in suba sua. **C**um aut
 talem affectum in te formatum. et cordi tuo impressum
 senseris tunc procede olivarius cogitans. quod illa hora
 certissime veniet. et est tibi inevitabilis. **O**mnes enim
 homines moriuntur. et nulle generationes a principio seculi pe-
 rierunt. ita et tu sequeris. **D**emum cogita quod illam horam
 deviate prestare non poteris. sed improvise veniet.
 forte huius anno. forte huius mense. forte hac septimana
 quia sicut fur in nocte ita veniet. quando inquit de hoc
 cogitabis. sed multa te acturum putabis. **N**on inquit
 etiam. ut copius timor corruptas tuas exaruit. et ex-
 purget. venioque ordine quo ad morte devenies. **S**iquidem
 mortem ut ceteris. predestinavit infirmitas gravissima.
Cogita quanta erat hec infirmitas. quod gravis. quando cor
 tuum per nimio dolore rumpitur. **C**ogita quomodo
 tunc erat cor tuum depressum. ac sit tu in medio super se
 continebat. tu propter infirmitatis magnitudinem.
 tu propter naturalis inclinationis esse sum appetere.
 mirabilem horrorem. tu propter timorem de peccatis.
 et de iudicio futuro. et sic tandem sequitur mors. **I**tem
 interdum propone oculis tuis. ymaginem alicuius horis
 morientis. et diligenter respice formam modum et
 ordinem. quibus ad mortem devenit. **I**ngressus
 totum corpus. omnia membra rursus sunt. **O**culi sunt.
 et sic de singulis. **D**einde cogita qualis demones

abuenient. expectantes. sicut leones irruentes parati
ad escam. siquid in aia de suo potuerint muerare.
et qualis inmundi spūs aīe egredienti obuiabūt. que
ventos in ea opera sua ut secū cam trahant ad inferna
profunda. Demde cogita. qualis aīa de corpore egressa.
statim ante tribunal iudicis statuetur. iam tūc
sententia receptura. que ex hoc tūc vsq; in secula
nō imitabitur. Demde sequere finis ad sepulchrū.
et vide quō cito infera. propter quam aīa tanto
tempore quesunt delectationes. terre traditur. et
verumbus escaparatur. et traditur perpetue ob
litioni. Existis et similibus. bene considerabis. qd
gaudium et delectatio mundi sit instar pūcti. tran
sit sicut umbra. et qd homo sit hic. velut hospes noct
urnus. Ergo nō nūq; debes tibi affectum finis.
insti vixi morietis. et ad mortem bene dispositi. co
gitando qd letus talis erit. qui prius penituit. et se
a delectationibus pūctauit. et nichil hic diuise
dilexit.

Auctoritates de morte. Ecclesiastici xli.

O Mors. qd amara est memoria tua. Gori
pacem habenti in substantijs suis. diu
quiescit. et tūc vie directe sunt in omnibus. et adque
valenti accipere cibum. Hoc em iudiciū mortis a
dño nō cūm. Vnde baruch 3. Vbi sunt principes
gentium. et qd nantur sup bestias. que sunt sup tra.
Em in ambus celi ludunt. qui argenti tēgan.
vixant et auri. in quo confidunt gōes. et nō est
fims acquisitionis eorum. Em argenti fabricat.
et solliciti sunt. nec est inuencio operum illorum.
Exterminati et qammati sunt. et ad inferos des
cenderunt. et alij in locū eorum succederunt.

Unde et **Enaudus**. Dic mihi. ubi sunt amatores mudi.
 qui ante pauca tempora nobis fuerant. nichil ex
 eis remansit. nisi cineres et vides. Attende diligenter
 quid sunt. qui fuerunt hoies. sicut tu. comederunt.
 biberunt. vixerunt. duxerunt in bonis duos suos
 et in puncto. ad inferna descendunt. **Nic** tunc
 coram vimbis. illic autem ignibus deputatur. don-
 dum infelici collegio. sempiternis involuatur
 incendijs. qui sani fuerunt in vitijs et in peccatis.
Una namque pena implicat. quos vnus amor in
 crimine ligat. Quid profuit illis inanis gloria.
 brevis leticia. mudi potentia. carnis voluptas.
 false diuicie. magna familia. et mala corruptia.
Vbi visus. vbi iocundus. vbi iactantia. vbi arrogancia.
De tanta leticia. quanta tristitia. post tantam
 voluptatem. tam grauis miseria. De illa exul-
 tatione ceciderunt in magnam miseriam. gra-
 uem viuinam. et magna tormentum. quicquid
 illis accidit. tibi accidere potest. quia homo es. **In obitu**

De te quo **beatus Hieronimus de horribili visione de**
morituro erat venerabilis monachi in morte.
Eusebius beatus Hieronimi discipulus. cepit
 tam horribiles actus peragere. prout sanctos
 monachi nimio pauore perterriti. velut amictos
 in terra iacebant. Nam quicquid transuersis oculis
 manibus simul iactis. facie terribili. voce dura.
 quasi cedens clamauit. Non faciam. non faciam.
 meritis. meritis. Post hoc ad terram rediens.
 faciem firmabat in terram. quantum poterat
 clamans. Adiuuate me fratres ne peream. Et mo-
 nachii tremetores eum interrogabant. Ad quos ille.

Nonne videtis demonū agmina. qui me debellare
cupiunt. Conantur em ut diuini nōis blasphemias
inueniatur. ideo clamari nō faciam. Et ne eorum
aspectū cernebam qui tam turpis et horribilis ē.
q̄ om̄s pene que ī mūdo sunt. resp̄cū eius inq̄rit
sunt. ideo faciem meā ī terram firmam. ne eos
viderem. Sed adueniente b̄to Iheronimo. om̄s
illa demonū turba infinita. vclut fumus ab eo
evanuit. *Quedam reuelatio de penis inferni.*

Unus ex tribus mortuis qui per eundem
Eusebium suscitati sunt. inquisitus ē
tyrallo. cui sic totum fletet et tristis esset.
Respondit. Si expectus esses que ego. semper tibi
in esset fletus causa. Nam si om̄s pene tormenta.
et afflictiones. que ī mūdo cogitari possunt.
minime que illuc est pene compararentur. sola
cia viderentur. Vallet enim quilibet videntem.
si illas penas nosceret. vsq̄ ad finem mūdi.
omnibus hīs simul sine remedio cruciari penis.
quas omnes homines ab adam hucusq̄ singul.
latim portulerunt. ī vno die ī inferno. siue ī
purgatorio. minori que illuc habetur pena tor.
queri. Et hęc causa fletus mei. timor penarū ē
que p̄toribus dantur. Et ideo nemini vris si plaga.
cum potius mirari deberes. si non plangerem.
Et vehementer mirandum quia homines q̄
se mori nō dubitant. tanta hęc securitate viuunt.
nec tantas cogitant euadere penas.

De penitentia aulicū imperatoris.

Sed prudēs imperator aulicus hęc
considerans. potius petiuit hęc p̄ p̄rio

punire q̄ ibi. Nam licet ~~in~~ minimis rapax et auarus.
et crudelis esset. et infestus b̄to gregorio pape cu ac-
tienti. tamen cū quidam vir monachico habitu
indutus euaginato gladio. per ciuitate curueret.
et tuuendo clamaret. mauerit eod' anno mori-
turi. et gladio perimendi. cessant a tyrannide.
cō Gregorimur eunq; et om̄s p̄sbr̄s. et religi-
osos transmissis lris. pecunijs et minervibz.
rogabat. ut pro pctis suis intercederent. ut hic
et nō in futurū que meruit reuocet. Quid etiam
ip̄e multo tempore cū lacrimis postulauit. Cū
apparuit quidam in nocte dicens. Vis hic. aut
in futuro tibi parcamus. Imperator dixit.
Amator miserorū. hic michi reddem malū. ut in
futurū parcas. In crastinum venit magistrus ang.
portans responsum a Religiosis. Deus recepta
penitencia tua. saluabit anima tuā. et cum to-
domo tua. in numero sanctorū te constituet.
Ab imperio vero tūc ignominia. et discrimine
discedet. Nis audito glorificauit deū magnifice.
Postea vero milites prouocati. foram super se cō-
mauerunt. Cesarem creauerunt. Cuius audito. man-
ricus in insulam q̄nda. cum uxore. et quinq;
filijs fugit. ibiq; per foram decollatur. Cui pa-
cienter infelicitatem hanc sustinuit. deū in o-
mbus inorans. et crebro dicens. Iustus es dñe. et
rectū iudicū tuū. Et eo occiso. lac cum sanguine
fluxerat. ita ut inspirantes flectent.

Quod exemplum de quodam duce Burgundie.
Vn quidam dux Burgundie. corpus
p̄s sui uellet transserrere. ap̄to sepulchro.

vidit grossum bufone super faciem patris comedere
tem linguam eius. Et dixit prudenter in se rediens.
exclamavit coram militibus. **U** falsa mundi gla-
sublinsisti pater non sublindes filio. **U**bi sunt pater
diuitie et delicie quas habuisti. **U**bi sunt grossi
morselli preciosorum ciborum. **M**odo a bufone
turpiter comederis. et vermes te deuorant. sicut
deuorasti pauperes. Et relictis omnibus intravit re-
gionem. **E**x quibus verbis predicti dicitur
Burgundie secundum Cesarium patet. quod pauperes
principes et nobiles sunt hodie. qui impleant dies
suos. et ad senilem etatem perueniant. quia pau-
peres depauperantur per se. et per suos. et idcirco cornu
lacrimarum suffocantur. **U**nde psalmista. **D**uri
sanguinem et dolosi non dimidiabunt dies suos. **U**nde
infra terminum constituti deficiunt.

D **Generales meditationes de extremo**
iudicio. quibus homo sibi per meditationem
Emde oculum mentalem verte ad eum
iudicium. ut ex eius memoria amara
tibi amarescant omnia dulcia. **C**ogita inquit quintus
timor. quintus clamor. quintaque fiet animatio. cum turba
archangelica somnietur. cum fulgura terribilia splen-
descent. tonitrua mugient. **C**um ad terrendum peccatores.
sol obscurabitur. et luna non dabit lumen suum. **C**ogita
quid cordis tui habebit pector. **C**ogita qualiter tunc
dimissi meriti resurgent. tractantes unusquisque
secum quid boni egerit vel mali. **E**t boni quidem cum
ineffabili leticia expectabunt iudicium. **I**nnisi indubie
terrore timebunt de aduentu. et facie iudicis dicentis.
Montes cadite super nos. et colles operite nos a facie iudicis.

Tempus em abijt et recessit. nō est quocant. et emat
 oleū meritorū. **I**gredere demde et sperulando occire.
 et vide inducē veniente cum ptate mag. cū sermōibz
 populi. comituntibus vniuersis angelis et sanctis.
Demde venolue amarū illud diuorū. cum sepa-
 rabunt oues ab hedīs. **E**t nūc quid sunt duo in do-
 mo vna. duo in mola vna. sed tunc vnus assue-
 tur. et alter relinquetur. nūq. amodo coniugendi.
Transforma in te affectum eorum. qm a sinis-
 tris sunt. quō lamentantur. dicentes. **E**cce hī
 sunt quos aliqui habuimus in dextris. qntus
 dolor. quantus luctus. **D**emde assume affectu eoru.
 qui a dextris sunt. qnto repleti sunt gaudio q. pro
 tam modicis laboribus. eterna p̄mia meruerunt.
Cogita q. distracte fiet. ibi examinatio operū. locuti-
 onū. meditationū. seu cogitationū. et malariū affecti-
 onū. **V**niū ibi mīda erunt et aperta. etiam que
 fuerunt hic palliata. **N**am iherlm̄ scrutabitur. ibi
 in lucernis et in uenientur nōnulli babilonij. q.
 auies putabantur fore iherlm̄. **T**estis erit ibi dyabls.
 qui ostendet nobis p̄m̄ quod gmisimū. tempus.
 et locū qm̄ et vbi p̄cauiz. et dicit. **E**quissime index
 iudica hunc esse meū ob culpam. qui tuus esse
 noluit propter superbiam. **A**ccusabit propria
 confsa. sed et sancti angeli accusabunt. **I**bi xpus
 insignia passionis sue ostendet. et malis beneficia
 incarnationis improperebit. eo q. ea cōtempserunt.
 et ingrati fuerunt. **D**emde proferet index senten-
 tiam diffinitiuam. a qua nullus appellare.
 nullus cōdicere. nullus subterfugere. nullus
 se defendere valebit. **C**ogita quid amaritudinis.

quid doloris quid hororis. cōtineat sententia illa. *Ite*
maledicti in igne eternū. qui pparatus est diabolo et
angelis eius. Cogita quid dulcedinis. quid admirati-
onis et gaudiū habere vop illa. Venite benedicti p̄ris mei.
Interdum etiā cogitat de particulari tuo iudicio. et
forma meditationes ex premissis suo modo.

B *De quidem autē diem iudicii.*
Eritus *hōmīnis* in analibus hebreorū.
inuenit p̄ signa dierum autē diem iudicii.
Sed utri cōmū futuri sunt dies illi. an interpolati.
non expressit. *prima die* eriget se mare q̄draginta
cubitis. super altitudinē montū. stans in loco suo
quasi iuuens. *Secunda die* mare tantū decrescet
et descendet q̄d vix videri possit. *Tercia die.* belue ma-
rine apparentes. sup̄ mare dabunt rugitus usq̄
ad celum. *quarta die* ardebunt mare et aque.
quinta die arbores et herbe dabunt rore. *sexta die.*
vient edificia. *Septimū die.* petre ad-
incent collidentur. *Octava die* fiet gnālis tremor
nona die equabitur terra. *Decima die* exibunt
homines de ciuitatibz. et ibunt velut amentes.
et nō poterūt mutuo loqui. *Undecim.* surgent ossa
mortuorū et stabunt super sepulcra. *Duodenā die*
cadent stelle de celo. *terciadenā.* morientur hoies
vinctos. et cū mortuis resurgent. *quadradenā.* ardebit
celum et terra. s̄z superficies terre et aeris. *quintadenā.*
fiet celum nouū et terra noua. et resurgent omēs.
Et nō ex tunc iudiciū ex oī sui pte erit terribile. et q̄le iud

H *De nāq̄ iudiciū erit horribile ex hōmīnū q̄*
omī parte. *Sup̄ erit iudex iratus. subitū p̄sū*
patens i fēns. m̄z conscia remordens.

ex mundus ardens a dextera p[ro]p[ri]a accusantia a sinistris
 infirmita demora terrentia curabom angeli in in-
 fernu pelientes et mali ad ipm trahentes. **I**bi ena
 cum om[ne]s sancti sententiam inditis approbamus.
 et om[ne]s mali cum bonis p[ro]p[ri]a dampnatoru cog-
 noscentes. **I**bi namq[ue] tunc scdm b[ea]t[u]m Iacobum fiet
 iudiciu su[m]ma illis qui non faciunt miam. **I**bi
 etiam fiet iudiciu durissimu hys qui p[re]sunt.
 Q[uo]d spiritus s[an]ctus reges et principes docet timere et
 attende dicens sap[ientie] xi. Audite reges et intelligite.
 disite iudiciu finiu terre. **P**rebete aures vos qui
 contmetis multitudines et placetis vobis in turbis
 nationu. **E**ni data est adno p[ro]p[ri]a vobis et stus ab
 altissimo qui interrogabit opera v[ost]ra et cogita-
 tiones scrutabitur. **E**um tuum essetis ministri reg-
 ni illius non recte indicastis neq[ue] custodistis le-
 gem iusticie neq[ue] scdm dei voluntatem ambulastis.
Horrende et cito apparebit vobis qm iudiciu
 durissimu in hys qui p[re]sunt fiet. **E**xiguu em
 conceditur m[er]ita potentes aut potenter tormenta
 patientur. **N**on enim subtrahet personam cuiusq[ue]
 d[omi]n[u]s nec verebitur magnitudine cuiusq[ue] qm pu-
 sillum et magnu ipe fecit et equaliter cura est illi
 de omnibus. **F**ortioribus aut fortior instat cruciatio.
Ad vos ergo reges sunt h[uius] sermones mei ut discatis
 sapientiam et no excedatis. **U**ni em custodierint
 iusticia iuste indicabuntur et qui didicerint iusta
 invenient quid respondeant. **C**oncupisite ergo
 sermones meos diligite illos et habebitis disciplinam.
Si ergo delectamini sedibus et sceptris reges populi
 diligite sapientiam ut in p[ro]p[ri]um regnetis.

Concupiū itaq; sapie deducet ad regnū perpetuū
Diligite ergo hūmē sapie omēs qui p̄estis populo
Quales esse debeant officiales et iudices principū.

Quales autē iudices et officiales principū esse
debeant qui populo p̄sunt. v̄etro sacerdos ma^{do}
dum moysen exodi p̄m̄ dicens. Iste tu populo in
hīs que ad deū p̄tinet ut referas que dūm
ad eū ostendasq; populo ceremonias et ritū colendi.
namq; per quam ingredi debeant. et opus quod
facere. p̄uide autē de omī plebe viros prudentes
et potentes ac timētes deū in quibus sit veritas et
qm̄ oderint auaritiā. et constitue ex eis tribunos
et centuriones. et teneat q̄ inducent populū oī tpe.
Quidquid autē magis fuerit referent ad te et r̄pi
minora tūc inducent. leuiusq; sit tibi partitio in
alios onere. *Exhortatio dñi iħū ad timēdū hūmā in dñi*

Propter que omnia cauenda dñs dicit. *Inter p̄p̄*
attendite autē vobis. ne forte ḡruentur
corda v̄ra in crapula et ebrietate. et turis
hing vite. et superueniat in vos repentina dies
illa. Tāq; loquens enim superueniet in omēs
qm̄ sedent super faciem omīs terre. Vigilate itaq;
omni tempore orantes. ut digni habeamini fugere
ista omnia que futura sunt. et stare añ filii hōis.

Vnde Hieronim. Quociens diem illūm asideo.
toto corde cōtremit. siue comedo siue bibo. seu aliqd
aliud facio. semper videtur illa horribilis tuba so
nare in auribus meis. Fugite mortui et veni
te ad iudiciū.

*Qualiter homo per memoriā penatū in
fēnalium timorem acquirit et compūctōem*

Demum de oclm miorē ad regione
 dāpnatorū et carere miserorū. dila-
 genter scrutans. que ibi agunt. qual'
 sit illa mansio. ~~et qualis~~ locus quus.
 Cū aut mens nrā ceca. melius per visibilia et
 sensibilia ducatur. ad noticiā inuisibilium. Ideo ut
 illas penas melius sentias. potes tibi assumere
 similitudines a sanctis super hoc in scripturis po-
 sitas. aspice igitur infernum. calidus horribilis
 sumus. locum sub terra nrām et profundissimū.
 et totalit' ignitum totūq; tenebrosū. puteū pro-
 fundissimū et totalit' ignitū. fornacem totam
 intensam et ardentem et terribiliter flāmatam.
 civitate magnā. tenebrosam. obscuram totam
 intensam. et ardentem. plenā infirmi populi mul-
 titudine. clamantibus omnis. et miserabiles so-
 ritus. dāpnatorū. et eiulantibus. p're dolore. et
 ardore. et ex invidia se mutuo mordentibus. t'p-
 sicantes validi simul essent coacti. Cogita
 deinde penarū atrocitatem. ibi est calor nimis
 cui nō hic calor. in nullo est comparabilis. Ibi
 frigus intollerabile. cui nullum frigus mudi
 in aliqua comparatione p't coequari. Et ita co-
 gita de singularium penarū intensiōibus
 et variatibus. Cogita de penarū multiplicitate.
 Ibi ignis inextinguibilis. habundans ardore.
 carens tamen luce. Ibi intollerabile frigus.
 ibi fetor pessimus. tenebre palpabiles. per mōs
 mortales. Ibi est pena in omni sensu. in omni
 membro. Visus videbit lūnatos facies dēorū.
 mirabiliter suo terribili aspectu affligentes.

Auditus in aliud audiet. q̄ fletus planctus et ululatus
et vocem illam. Gen. Gen. de. de. ut quid fuit nati.
ut quid a deo creati. ut quid nō perierimus. **Maledictus**
dē. et maledicta trinitas que nos ad hanc creavit pe
nalitate. **Eccē hoc est taxmen qd̄ ibi cantat. continēs**
larmē truces et ve. Cogita de miseria illa societate de
mōm. et crudelitate tortorū. qm̄ sunt sine misericordia.
In torquendo nō fatigant. ad mām nō amonētur.
sed penam omnibz modis quibz poterunt. ad
augēbunt. Ibi insultabunt dicentes. Vbi mūt glā.
vbi voluptas. vbi honor. vbi altus status. Quid mūt
prosit oīa q̄ fuerūt tam brevia tam cito transcutia.
Cogita q̄ quivis ibi plus in illis membris pūnit.
per que amplius deliquit. sine in lingua. sine in
corde. Et q̄ntū se quis plus extulit. et in delicijs fuit.
tanto plectetur ibi pena graviori. Cogita etiā de
penis interioribus. et maxime de privatione visionis
divine. que excedit omnem penā aliam. Cogita
q̄ sunt eternaliter anathematizati. et eieci. ab illa
superna et glōsa civitate iherlm̄. nūq̄ illuc redituri.
Cogita de verme consue. qui nūq̄ moriet. qui nō
cessans clamat et affligit. q̄ propter tam modicu
gundiu ad instar pūniti. ad illas penas descendit.
Item cogita de passionibus anime. ut. invidie. qbz
affligunt. Nam iracundia invidia et maxime i
ipis regnant. Item diligēt vīmina penarū et
mitatem. q̄ omnibz penis gravius affligit. peccati
nullus est firmis. nulla ibi redemptio. post mille milia
annorum non appropinquat firmis. q̄ nullus est firmis.
Nis et filius meditationibus timore dñi corpore ac
apūtoz salutare aspicies. ut afficer tuas. a vobz ifirmis et
invidiis anellas.

Secundū De penis Inferni Auctes.

Secundū theodimū tanta erit ī inferno vis doloris q̄ mens ad aliud dirigi nō p̄t. nisi ad qd̄ vis doloris impellit. Et si singulis diebus quibus erūt dāpnati ī inferno vna lacrima mortālem ermitterent. plus exiret aque per processū t̄pis ab vno dāpnato. q̄ oīa vasa huius mōdi caperent. vno plus q̄ oīa maria aque contineant. **¶** Quia corda illud īterminabile et crudele eternū supplicium respicite lugete et flete. **N**on hēc. cur nō hēc mapia futūa nobis mala p̄uenimus. cū vobis adest. et tempus oportūm. **¶** Vnā et de tempore toto īutilit̄ exp̄so. sup̄esset tunc nobis. vel vna hornula tante pene ī remediū concessa. **¶** Nos miseri et miserabiles. tātū tunc affligimur et dolemus. de illo ve eterno. ut qualiscūq̄ t̄minis excogitatur dūm finitus esset nobis solaciofus. **¶** Vnde posito per imp̄y. q̄ esset aliq̄ lapis molaris adeo magnus. q̄ vbiq̄ circumferentia celi contingeret. et q̄ aliqua uncula minime f̄ntatur. post centū milia ānos veniens. de lapide p̄dicto solūm tantū per rostrum suū auelleret. q̄ntū est denā pars milij. et iterū p̄ centū milia ānorū curricula sicut p̄us. s̄z vna partacula de decē. et per singulas partes. ita q̄ ī decies centenis milibus annis. nō plus diminueretur f̄ntas lapidis nisi q̄ntū h̄z ī magnitudine f̄ntū vnius milij. **¶** **E**n p̄ dolor nos miseri multū grati effemur. q̄ post talem longam. et plenam consumptōz totius lapidis finem haberet sententiā n̄c̄ eternē dampnacōis. **S**ed hēc. hēc consolatio miseris. a diuina iustitia est penitus negata. **¶ Exemplum terribile**

M de pena cuiusdā comitis Iuliacen. Cesaris.
Ille quidā nocte Malternis in villa entegemig.
in vñ bñā habitans infirmabatur. Cui
dyabolus visibiliter apparuit. cuius facies ad instar symce
disposita erat. corona hñs capina. In cuius aspectu tñ
pñm tñeretur. postea tñ confortatus ait. Quid vel
quid es. unde venis. vel quid queris. Rñdit. Diabolus
simi anīm tuā tollere veni. Ait miles. Recede leccator.
anīm meam nō tolles. xpo me comendo. Et cū mī alia
miles iam scñi loqui delatūretur. ait. Dic mihi. Vbi
est aīa dñi mei wilhelmi comitis Iuliacen imper
defuncti. Rñi inquit. Et ille. Per fidem meā dico tibi
si ferrea essent tam castri qñ eozū mōtana. et in illo
mitteretur loco. Vbi aīa wilhelmi est. anqñ suprlm
superius inferiori nūqñ possi liqueficerent. Quid dñ.
inop cactimundo subinixit. Ardor iste balneū lacteu
est. in futuro aut. qñ corpus simi aīa resurget. tñ
primo penam debitam recipiet. Simi vero dicti co
mitis talis erat. Infirmatus in castro suo Wyetede.
pro quādā cōtumelia sibi illata. Coloniā venit.
Et cum rediret in viā defectū cordis incurrit. et ait.
Vbi nūqñ decretū videbo Coloniā. Cūqñ interuim.
in simi cuiusdā mōne. quam viro propo tulerat.
poneretur. illa ait ei. Dñe quid faciam post mortē
vrām. Respondit. Iuueni debes nubere militi.
Hec ei verba vltima fuerunt. Eadem nocte
Scinomialis quēdam sancti maurici in Colonia.
in loco penarum transposita est. in quibus puteū
magm horrois. igneo tertim opertulo inter
flammas vidit subpurgare. De quo cū simi ductore
interrogass. respondit. Due tñ anime in illo sunt.

Anima marenz imperatoris. et **An** wilhelmi
Comitis Juliaci. Mane visum veritatis. et verū
esse intellexit. quia rumor colome de morte comitis
ead' die insonuit. Causa aut' cōsimilis pene cū mag' ^{tot}
entio licet multis annis interpositis. et multis tyrā
nis interim defunctis. hoc fuit. q' consilio fuerit
in culpa. ideo iustū erat. ut conformes fierent i' p'ca.
Vterq; enim tyrannus erat. et uterq; sup' modū
luxuriosus.

Revelacio de eodem Comite.

Idem Comes post mortem apparuit cuidam in
cluse. cui benefecerat. vultu luído. ac marlesento.
dicens. Ego sum ille miser wilhelmus. q' totq; audeo.
lenansq; vestem vilissimam. quā indutus videbat.
mox flamma exurit. et cū emlatu magno dissipat.

**Generalis modus formandi meditationes de regno
celoru ad habenda computioem ex amore. et desideriu ad**

Dicens aut' de celesti illa patria. silitudines ^{ipm obtm}
sensibiles assumere. a sanctis. pro m'ia ra.
paritate admirantis. Est igitur civitas
illa gl'iosissima. amplitudo et capacitate
permaxima. et auro nū dissimio. gēn'isq; p'iosissio
mirabiliter constructa. singule eius porte sunt ex
singulis margaritis. Est item campus speciosissio
om' floru pulchritudine decoratus. Ibi semper est etas
amemissima. ibi odorū suavitatis fragrantissima.
et om' delectabilis copia. Cogita. et totis visceribus.
temp' totum ad cogitandū verollige. ut videat q'm
su gaudiū. deum semper per essentiam intueri.
suā et individua unitate. mūdo cordis oculo.
inspicere. in qua relucet om'is pulchritudinis. or
dulcedinis. om'isq; bonitatis exemplar essentialē.

In qua visioe omnia videbis. omnia que volueris. Ex
visione omni bonitate omni gaudio et leticia repleberis.
in qua beatus eris. et beatissima beatitudine. quodens est. p[er]ficus.
Cogita quantum sit gaudium. dno ihu xpo semper assistere.
et eius sanctissimam. et gloriosissimam humanitatem
semper aspicere. cum petrus eum videns transsi-
gnatum optabat sic semper permanere. *Et magis*
est gaudium. videre illum in regno suo sublimem.
et gloriosum. qui pro nobis in hoc exilio. quondam pauper
venerat. exul pariter et peregrinus. Cogita quantum
sit gaudium. interesse societati celestis curie. quantum letitia
regnum celestium. in rem dei cum ceteris virginibus intueri. quantum
letitia et exultatio. interesse agnominibus. angelorum.
letari cum patriarchis et prophetis. apostolis et martiribus. co-
fessoribus et virginibus. Cogita de donis corporis tui.
quibus ipse corpus beatificabitur. videlicet de eius imma-
turalitate. impassibilitate. summa agilitate. et gloriosissima
speciositate. Cogita de donis anime. quibus ipsa anima
implebitur iam beata. *Quae sunt plenitudo scientie.*
quantum ad vim rationalem. repletio iusticie quantum
ad vim concupiscibilem. superabundantia leticie quantum
ad vim irascibilem. Cogita ex his donis principalibus.
quod multa alia dona. magis et ineffabilia consequeris.
videlicet securitatem. ut iam non timeas eum. non timeas
a carne satana vel mundo vinci. Item libertatem
ad faciendum quodcumque volueris. Item volupta-
tem inuidissimam. et iocundissimam in corpore et anima.
Item amicitiam. amorem. honorem. concordiam.
et perfectissimam caritatem. Et breuiter omnia colla-
pendo. habebis quidquid volueris. et quidquid no-
lueris non habebis. *De gloria celesti. Auictes.*

Secundu[m] Be[n]edictu[m] Augustinu[m] et Gregoriu[m].
 tanta est in regno celorum pulchritudo
 iusticie. tanta iocunditas litoris eterne.
 ut etiam si non liceret. in ea amplius vivere. seu
 manere q[uam] vnius diei mora. propter hoc solum. i.
 numerabiles quius vite dies. pleni delicijs. et cuncta
 fluentia temporalium bonorum recte meritoq[ue] co-
 tempnere[n]tur. **T**anta quippe est preeminencia
 eterne glorie. ad temporales et transitorias passioes.
 ut diligens perspector. deberet potius eligere. multis
 annis. in fornace ignis ardentis velle torqueri. et
 multa mala pati. q[uam] mino[rum] p[er]m[in]o in futuru[m] sibi re-
 servato. velle p[er]imari. quia labor est cum fine. et
 merces sine fine. **U**nde Augustinu[s]. **V**na[m] mea.
 si cotidie oporteret nos pati tormenta. et perferre
 penas. si xpm gehennam longo tempore tolerare.
 ut xpm in sua gloria possemus videre. et sanctis co-
 assiduari. nonne esset dignu[m] pati. omne q[uo]d triste
 est. ut tanti boni. tanteq[ue] glorie participes haberem[us].
 Insidentur ergo demones. parent suas temptaciones.
 frangunt corpus ieiunia. premant vestimenta.
 labores gravant. vigilie exsistent. indamet me
 iste. inquietet me ille. frigus intus. aestus mix-
 tur. calor urat. caput doleat. pectus ardeat.
 infletur stomachus. pallescat vultus. infirmus
 totus. deficiat in dolore vita mea. et anni mei in
 gemitibus. ingred iatur putredo in ossibus meis.
 et subter me sciteat. ut requiescam in die tribula-
 tionis. et ascendam ad populu[m] acinutu[m] uru[m].
Unde et Augustinu[s]. **O**mnia agamus. ut no[n]
 ab illa gloria excedamus. **E**xemplum de demoe

Quid pati vellet ut ad celum veniri posset

ecclesia sancti petri in Colonia dū quedā obfessa miserabiliter a demōe tormētaretur. supervenit quedā alia obfessa. Quibus simul contendētibz. demon demōi dicebat. **U**t quid miser cōsentendo huius. sic de glā eterna vūimīs. **A**d qd̄ alter ait. **E**uare fecisti. **E**t tū ille ad hēc. quasi penitendūis verba proferebat. **A**lter subiūxit. **E**cce penitentia ista nimis est sera redire nō potes. **C**ūqz unus ex circūstantibz. demonem int̄rogaret dicens. **S**i posseo ad gloriā in qua fuisti redire. quid velles propter hoc laboris sustine. **R**espondit demon. **S**i esset columpna ferrea et igitā. vasoris et calamis acutissimis armata. a terra usqz ad celum erecta. vsqz ad diē iudicij. etiam si carnem haberem. in qua pati possem. me per illam trahere vellem. nūc ascendendo. nūc descendendo. ut ad glām in qua finē redire possem. **D**e dulcedine gaudiij celestis exemplū.

Quidam monachus rogavit deū ut daret sibi sentire aliquid de dulcedine patrie celestis. **C**ū aut quādam die finitis matutinis. diceret orōcē suā. audivit aīculā quādam sup̄ arborem dulcissime cantantē. et paulatim ad nūm tendentem. **C**ūqz secutus per posticū. audivit tandem. quousqz aīculā tantū suū finivē. et recessit. **C**ūqz audivit pīnā pulsari. et rediit ad claustrum et invenit posticū per quod exiit. miratū et clausū. **E**t venit circūcedendo. mirū ad pīnā portam sed nec ianitorē. nec aliquē rogavit. nec etiam ab aliquo est cognitus. **S**ed cū quēretur. quis esset. mirabatū dicens. se esse mōnāchū illius claustrī et post int̄tinas exisse. et

ad primam redisse et cum querebatur quis esset abbas
quando exiit notavit eum. Et stantantes crenitas.
invenierunt quod centum anni essent. quoniam ille exiit
*Item Equaliter homo ex memoria beneficiorum
dei inflammetur ad devotionem et accedat ad propius.*

Utrum ut maiorem habearis fiduciam spe-
randi et futuram gloriam obtinendi debes no-
nisi signa dilectionis. quod tibi dominus deus tuus
exhibuit studiose revolvere et eius be-
neficia diligentius considerare et tali consideratione acce-
dere. quasi quibusdam stimulis ad remmandum. Cogita
igitur primum. si sit magni signi dilectionis dei tui. pro te
qui totiens eum offendisti. totiens ad eum te vergas. dis-
tisti. totiens ab eo recessisti. gravissime peccasti. quo-
tiens reverteri volebas. ipse te suscepit. dolenti peccatum in-
dulsit. emendantem et corrigentem adiuvit. Divina
beneficia naturalia. que tibi contulit si potes. vive-
ant te et esse dedit tibi ex magistro. sed esse pulchrum.
et speciosum. sensibile et vivum. et quicquid sensibiles
decoratum. Dedit tibi preteris creaturis inferioribus.
intellectum. quo ceteris animantibus premineres.
et deum tunc cognoscere posses. et veritatem ipsam in-
telligere et hunc intellectui tuo. lumine virtutis sui
insudit. et magnam claritatem luminis natu-
ralis dedit. Dedit tibi memoriam. qua sensibilibus rem-
simulacra reponeres. donec aliquid tibi placeret
reminisce. Similiter dedit intellectum possibilem.
ubi intelligibilibus species verum iterum occurrere
occulares. fecit animam tuam tante dignitatis
tanteque nobilitatis. ut nichil eam replevere. nichil ve-
possit ipsi illabi. nisi sancta et gloriosissima trinitas. unde dicitur.

ad tuam ymaginem et similitudinem te creavit. **Q**uod
plura. Dedit solem ut tibi linceret per diem: lunam
ut tibi illuminaret per noctem: omnesq; inferiores
creaturas: ad tuum fecit obsequium: et ad tuum misterium
ordinavit. **D**emum cogita de donis que tibi collatis.
Dedit enim tibi contritionem et dolorem de peccatis
et ab iniusticia te reuocavit: et iniusticiam infudit: quod
est solus dei: quod tamen multis negavit. Dedit et
inspiravit voluntatem: quod te velles emendare: tempus
et locum ordinavit: ubi et quando emendare te
posses: et hec omnia multis te melioribus non dedit.
Cogita de donis superexcellencie que tibi contulit: vide hanc:
quod dedit tibi suum dilectissimum filium. **P**rimo in incarnatione.
Nam propter te natus est: propter te crucifixus est. **D**e
inde in altaris sacramento in cibum et potum. **M**isit
tibi spiritum sanctum: in signaculum acceptationis: in pri-
vilegium amoris: in anulum desponsationis. **V**t autem
amplius ad amorem devotionem et compunctam
pietatem te eleves: cogita quod multa propter salutem tuam
dominus ille magnus peregit. **S**iquidem locutus est cum
patribus: apparuit in figuris: loquebatur in prophetis:
eduxit de egipto: induxit in terram promissionis:
et infinita mirabilia et mirabilia fecit. **Q**uod
autem fecit hec omnia: nisi desiderio et amore tui:
ut tu celorum regnum et eternam beatitudinem promereri
possis: ut in cognoscere celestem intellectum tuum illuminaret:
et affectum ab infirmis purgaret. **N**ec omnia sperem
tuam et affectum suum debent erigere in amore
dei tui. **V**t autem hec et similes meditationes de beneficiis
dei amplius te moveant: debes tenere hunc modum:
et talem affectum formare in meditando: ut diligens

inquiras magnitudinem et potentiam benefactoris tui
 qui tibi hec omnia contulit. Nam est potentissimus
 ut potes videre in rerum creatione. Et sapientissimus
 ut apparet in earum gubernatione. et providentissima
 dispositio. Unde pro magno debes habere. siquid quoniam
 tuiusmodi modicum tibi tribueret. **¶** Secundo debes
 advertere et cogitare quantum sollicitudine et quanto
 desiderio hec tibi beneficia tribuit. Ab eterno hec
 tibi dare disposuit. ab eterno de te actualissime. In
 cessanter cogitavit. et tibi beneficere ab eterno
 ordinavit. **¶** In fine semper. et est circa te sollicitus.
 sicut erga integram urbem. vel totum orbem. sic
 intendit tibi. sollicitus pro te. ac si vacaret a ceteris.
¶ Tercio omnia beneficia divina. generaliter humano
 generi collata. ita debes assumere. et attrahere. ac si
 tibi soli forent collata. ut videlicet cogites. Ecce propter
 me totum mundum creavit. et omnia in eis. propter me
 crucifixus. et sic de alijs. Et istud non modicum ad a-
 morem caritatis. et gratitudinem te accendat. et tantos
 beneficijs amplius obnoxium te reddat. Sed et tepidum
 debes attendere. et mirari. quod tam vili. tam indigno.
 tam tepido. et tam ingrato tanta beneficia. tanto
 tribuit affectu et amore. **¶ Quid velit deus a nobis.**
¶ Auctus moyses pro beneficijs collatis.
Sematis multis beneficijs filijs israel.
 adeo prefatis. ait illis. Et nunc israel quid
 dominus deus tuus petit a te. nisi ut timeas dominum deum
 tuum. et ambules in vijs eius. et diligas eum. ac ser-
 vias domino deo tuo. in tota anima tua. custodiasque man-
 data domini. ut bene sit tibi. **¶** In domino dei tui celum est.
 et celum celi. et omnia que in ea sunt. **¶ Hinc beatus Augustinus.**

Uanima mea dilige illum qui tibi dedit celum cum
pedibus aerem cum volatilibus aqua cum piscibus.
terram cum gressibus totum mundum cum omnibus que in
eo sunt. **I**llum ergo elige per omnes annos tuos.
qui cum omnia subtrahita fuerint solus tibi fidem ser-
uabit. **I**n die sepulture tue cum omnes amici tui receder-
at te non derelinquet sed tenebitur a rugientibus pre-
paratus ad escam et ducet te ad celestem iherusalem.

De amore dei. **Augu** libro **I** confessionum suarum
Ne amote pertussisti cor meum verbo tuo. **g**
amami te. Sed et celum et terra et omnia que
in eis sunt ecce undique michi dicunt ut te amem. nec cessant
dicere omnibus ut sint inexhaustibiles. **M**inus
enim te amat qui tecum aliquid amat. quod non propter
te amat. **I**n eodem. **U**amor qui semper ardet. et
nunquam extingueris. **C**aritas deus meus accede me.
Cum michi dabit ut venias in cor meum. et in-
brues illud. et obliuiscar mala mea. et unum bonum
meum amplectar te. **A**ngusta est domus anime mee.
quo venies ad eam ut dilatetur absterge. **R**uinosa
est refice eam. **C**um ingesseris tibi domus mea. omnino
erit michi inique labor et dolor. sed vita est vita mea.
tota plena te. **N**unc autem quia tuus plenus non sum.
onere michi sum. **N**on possum metiri quantum
michi deficit amoris. ad id quod satis est donec curat
vita mea in amplexibus tuis. nec auertar donec
abscundat. abscondito vultus tui. **N**octurne sine.
quod male michi est propter te. et omnis copia que deus
meus non est egestas est. **A**more dei nil suauius. nil
sublimius. nil dignius. nil utilius. michi et iocundum.
Et quanto nunc amor fuerit feruentior. tanto eius visio

erat suauior: quanto magis desideramus attenuis. tato
 cum ituebimur clarius. *Quae* quanto quis arden-
 tius amat. tanto melior efficitur. Solus sine mo-
 lestia amatur. cum foriditate amplectitur. cum se-
 curitate desideratur. *Qui* amat non laborat. *Vis* non
 sentit laborem. cogita in eadem. *Quicquid* difficile
 est in precepto. leue est amanti. *Quae* pretiosa. attende
 quantum valeas. quid pro te datum sit cogita. noli
 teipsum tradere in perditionem. quia pro te
 sum effudit sanguinem. *Satis* te curam habuit.
 quia tam raro pretio te redemit.

Trio.

A diligentius in libro *Descriptio veri amoris*
 de gestis Romanorum dicit. quod Romani
 deperierunt amore sic. Fuit enim depicta
 eius ymago. admodum iuuenis pulcherrimi. Induta
 tunica viridi faciemque et caput habebat discoloratum.
 In fronte ymaginis erat scriptum. *Tempus etestas*.
 Latus ymaginis erat apertum. ut cor videretur
 in quo scriptum erat. *Longe et prope*. In sinibus
 ymaginis scriptum erat. *Mors et vita*. Et pedes
 ymaginis erant viridi et eleuati a terra. Et haec de
 scriptio veri amoris. quod continet in se octo. *primus*.
 quod verus amor magis amicos non debet senescere. et hoc
 significatur per iuuenem ymaginem. *Unde* eccle-
 siastici nono. Non derelinquas amicum antiquum.
 novus enim non erit similis priori. *Secundum* quod verus
 amor. debet in honesta commiseratione vivere. et
 hoc per vestitum viridem designatur. *Unde* tullius.
 Amicorum est idem velle et nolle in rebus licitis.
 et honestis. *Tertium* est quod debet in opere pandere
 Et hoc significatur per hoc quia habebat faciem et caput

discooperit. unde Gregorius. Exhibito operis est signum
dilectionis. Quartum enim nec in prosperis nec in adversis
desinit. Et hoc per hunc et estate designat. Vnde Sapientis
Omni tempore diligit qui amicus est. Quintum sicut
secreta cordis detegit. et hoc significatur per hoc. quia latius
erat apertum ut cor videretur. Seneca. Omnia tamen amico
delectabilia sed de amico prius. Nam verus amicus dicitur
cui quis revelare cor suum potest. Et ideo dicit Augustinus.
Nullum in amicitia receptum possumus dicere cui omnia
nostra consilia referre audeamus. Sextum quod amor
post absentiam non debet tepescere. Et hoc significatur per
longe et prope. Septimum quod in vita et in morte debet
persistere. Et hoc intelligitur per hoc quod in finibus carnis
scriptum. Mors et vita. Octavum. quod amor debet esse di-
vinus. et absque mala intentione. et hoc designatur per hoc.
quod pedes erant nudi. et elevati a terra ut scilicet cornu
sacrosancti relictis. ut semper ad deum inciperet. et ad deum finiret.
Sed Ecce si modo dominus quisque noster. ut dicit Gregorius
requiratur. an diligit deum tota fiducia. et servata
mente respondet. Diligo. Sed veritas dicit. Si quis di-
ligit me sermonem meum servabit. Probatio ergo dilectionis.
exhibito est operis. Hinc beatus Iohannes in canonicis
suis dicit. Qui dicit. quia diligo deum. et mandata eius
non custodit. mendax est. Vere ergo diligimus. si man-
data eius servamus. Vere diligimus. si a nobis nos vo-
luptatibus coartamus. Nam qui adhuc per illa
carnaliter desideria desinit. profecto deum non amat. quia
ei in sua voluntate contradicit. Ille ergo vere amat.
cuius mentem delectatio prava. ex consensu non impe-
rat. Nam tanto quisque a superbo amore disingitur.
quanto inferius delectatur. Ad vosmetipsos igitur

nitroque redite si deum vere amatis exquirite. Nec
tunc aliquis sibi sufficere credat. quidquid sibi aq sine opus
attestatio responderit. De dilectione itaq conditoris. mens. lin
gua et vita requirant. Numq est dei amor otiosus.
Operatur enim magis si est. si vero operari veniunt. amor
non est. Amor aut dei tribus rebus exprimitur. ut nihil
remaneat in homine. qd non divine dilectioni subdatur.
Nam deum proximus diligere. ex toto corde. videlicet ut
omnes cogitationes nostras referamus ad ipsum. Ex tota aia.
ut omnes affectiones anime dirigamus in ipsum. Ex
tota mente ut oem ratione qua intelligimus. et dis
cernimus habeamus in ipso. In dilectione proximi
duo servanda sunt ut quod tibi non vis fieri. alteri ne
ferens. et que vultis ut faciant vobis homines. et vos faci
te illis. In quibus duobus per unum mulieria copulatur.
per aliud benignitas prerogatur. ut qd non vult ma
lum pati quisq. non faciens. cesset a nocendi opere. et me
sum bonum quod sibi fieri appetit impendens erga vi
litatem proximi. se perdat ex benignitate.

Q Ex revelationibus beati methildis virginis.
Inq. ergo vult deum diligere. ad eum se tenet
passionem. iugiter cum rememorando. et colendo. qia
in ea sufficientem habet materiam diligendi.
Nihil enim est in h'mundo quod sic afficiat cor pctoris.
et ardere faciat mente hominis. sicut sedula recordatio.
et votiva memoria passionis christi. et beneficiorum eius

De gratuita dignatione dei ad hominem unius consolatoris

Quanta michi cura de te homo si cognosceres. tam
misere et inops inter nequaquam existeres. sed quia vemo;

tus a me. quid exul in fluctibus. o si tu hoc sciret.

In abyssu deitatis summi te demergilo. summe quoque
trinitatis signum signaculo. tuus liber per te creatus
comparatus angelo. tam nobilis es o homo.

In loco te voluptatis gloriosum posui. per me ipsum
falsitatis. decepto condolui. vestroque simplicitatis. mihi
danti te vestigi. sic homo prote fuit.

Te iuste quoniam fugavi. de loco leticie. nequaquam tamen
primam. spe misericordie. nam suo predestinavi sal
uare te tempore. hinc homo dilage me.

Sathanas semper dampnato. nasci pro te volui.
malo nullo perpetuato. pena pro te subi. me curavi.
cui oblati legem non pretervi. sis homo curid equi.

Quid faciendum non fore. homo cum hominibus. te domini
te peccati. verbis et operibus. corporis mei referi
misticis te dapibus. quid homo vis amplius.

Spretus eram et abiectus. deluti vas perditum
spiritus ac plagis affectus. mala ferens domini. ut reperbis

non electus in oculis hominum id homo pro te totum.

Pro te pedes pro te manus. percosse senissime. spiritus
aspexit ense latus. vulneratum in pie fellegit pro te
potatus. tantis fons undique. sic homo dilexit te.

Quia pro te pauper natus. tu dicitis meritis. q.
pro te cruciatus. tu quiritatis debitis. et quia glorifi-
catus coronatus premis. quid homo in te pro his.

Ocultas inaudita stupendaq. pietas. deitati q.
vita mea sit humanitas. hinc tibi sit infinita.
lans inuestas. claritas. o bna trinitas. Amen.

De precipuis beneficijs dei ymnus grati actionis.

Queatur omniu merita simul in vnu

si foret congesta laude neq. rent efferre te dig. tinitas fra.

Que bonitatis tue dimittas. quibunde satis i. gori
monstras. que p. creatis tibi consimilares. ac multu amas.

Quanta amasti que sup. meriti. hoc declarasti
tunc omniu q. donasti pro vita hominu tui filiu.

Qua impletendu q. lumen lumen. p. p. q. decen
natus sis virginis. ut p. te p. sem. suatus p. d. s. ade filijs.

Nam caritate tua pre nimia de p. rate liber tyranica.
iura dignitate furor deificat. diu perditur.

Mem zelas. tu quando carnis me in fabuissos
in offem p. p. n. tu triumphas. celestis aditu n. in iunio

Uece zelator tu fidelissimus. uel saluator tu costatissim.
tu piniator superclarescissimus. satis omnibus.

Nam te nascente confectus precium. te moriente soluit
debitum. te resurgente pandit meritum. datur pium.

Qua gaudiose tu michi genitus. q̄ fructuose tu in
mortuis. q̄ gloriose cecinitur. dacus. tuus tumultus.

Te honorare. prout mihi appeto. te redimare q̄m
mihi debeo. te q̄ laudare q̄m nequiuero. mihi quid tacebo.

A quo creatus. laus sit ingento. per quem saluatus
honor sit gentio. in quo uenatus. deus parauit
simplici deo. Amen

De beneficiis dei generalibus et specialibus p̄m̄s gubernatoris.

Angelorum si haberem linguas nō hom.

te laudare nō ualere. sūme pater luminum.

quantū merito deberem. a quo datum optimū

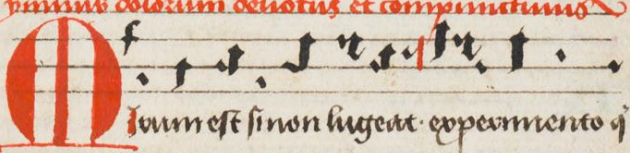
Ad te nāq̄ me creasti. potens ex nigilo. sūmte me
formasti. profundo consilio. angloq̄ coeisti. mētis p̄m̄legio.

Et uerbis aīatus sup̄mis et infimis. bratis erā tur
platus ut decet p̄m̄agnis. suis p̄uides. t̄p̄atq̄ inst̄ p̄passibil.

Sed parū michi donasti. s̄ formado tā mētū. t̄nḡssorem

Inferri ac perdu

si dampnasset. ingratum et timidi. deceptum in saluasset.

Entum supplatato nequit a demoe. pie sperem illo dap.
nato turbasti venie. tempore que nato locu dādo pasue.**M**e peccante in toleasti. satis longam me deitate vno.
cisti. ppūges salubrit. meq. culpate q. tasi de culpa tōle?**T**u me valde vulneratum. lanas smas undiq. lotu
vngio. smatu oleo leticie spep. vuh. sublenatu. mizo hūstia**Q**uē i bono me firmado. pūct. sub hīs mē mīgi. **hūne**
copando noua dona tōnis. q. tollēdo fēdonado. luerū mei**T**u m dās affluent. oportuā vntu. tuq. lāgūis clemē
congrua destitui. mei curā gēves semp. ut oculi proprii.**E**st ciuitu glari. ydignu sim hūis. que pte te tribulati.
muis et exterius. nā i hoc solet probari. p dūis filius.**O**is tua creatiā. mltū mīgi. p fuit. nātū vñ p fuctiā.
pūmū fontē vepetit. sic natura. sic scriptū. semp i te vfluit**S**ed tu m profūsti. p lū cūda p ientia. p me cūdenem
idūsti. dū mīra clemēcia. meq. totū ēdūsti. pūo sapia.**O**pūne bātatis. iēgausta pietas. i filio patet satis.
ad me tua cāitas. lūdis. lūas. māestatis. tibi hū et imtas.**De consideratione multimode inferre humāe
pūmū dolorum deuotus et compunctiuus****M**Ium est si non lugeat. experimento q
probat. q. vīnere in seculo. labor. dolor. afflictio
Et q. mīs infte vīverit. tamen hū vīnens

nemo sit. an electus an reprobus. a deo sit prognatus.
Hen quid aliud vivere in huius mundi carcere
q̃ a deo recedere. peccatisq; se subdere.

Nam carni satisfacere. curiosa appetere. et
dare cor ex tollere. sicut inuidius suos docere.

Sic cum virtus deseritur. iniquitas perficitur.
peniter pro deo colitur. ad votum mudo dimit.

Hen quid aliud vivere. in huius mundi carcere.
q̃ in membra cotidie belli stare in acie.

Nam instanter confingere. cu inimicus ac.
carne mudo ac demone. nunc totu insti vine.

Ac sponte carcerem tollere. menti carni subire
in deoq; quiescere. cultus suadet iusticie.

Hen quid aliud vivere. in huius mundi carcere.
q̃ in sacro et tenere. panem doloris edere.

Hen magi multu misero. ceto suedo. claudo.
cruco. cgeno. mudo. languido. dampno in exilio.

Hen magi quia defuit vita mea doloribus.
muni mei gemitibus. timoribus et fletibus.

Hen magi nam sum plurimis circumactus
miserijs. corporis. cordis. spūs. tam dictis q̃ notis.

Solus sum seu cu alijs. sanus tristis seu hilaris.
operans seu otiosus. cum pnis sum curdatus.

Hen hen hen q̃ innumeris cladibus ac miserijs.
omnis homo et singulus qui vivens est in solus.

Duc nos o summa trinitas. sup mundi angustias.
ut tibi demus gratias cum beatis perpetuas. Am.

De vera et salubri penitencia agenda. Crisostimu

Igitur ac meminis nos bonis operationibus.
 et si adveniret aliqd' delictū abhīam. ut
 digni efficiamur gratia dei. et postpositis
 omnibus. de morte anime nre hūgeamus. et lacrimis
 fundamus. ut mereamur ab ipsa morte aīe resus-
 citari. Abstineamus a risu et cachinno. cogitantes.
 quia de cunctis actibus nris. reddituri sumus ra-
 tionem in iudicio. **Unde Crisostomus.** Nihil ita co-
 gitemus deo. ut lacrimae ille. quas et petri dolor. et
 amor virtutis effundit. sine propria pēta quis.
 sine etiam lamentetur aliena. Unus etenim rei gra-
 in cachinni lapidis. ac desinus. qui tantum spote
 factus es causa meritorum. ante terribile illud xpi
 statuentis tribunal. et suina cū examinacoe. rator
 pūctis actibus redditurus. **¶ Nec Crisostomus.**
Ualde aut periculosum est. q̄p̄tor in sordibus
 peccatorum. et in morte anime iacet. nō curans se p̄
 penitentia purgare et resurgere. Sicut linguis
 hominum loquaris et angelorum. et si tot per tua
 doctrina conuertens hoīes. quot fuerint hoīes ab
 initio mundi. Vel quot sunt stelle celi. et temporum
 per penitentia nō mūdaveris. factus es velut es
 sonans. aut tymbalum tymnens. Campana em
 ad utilitatem homī seruicens. pulsando seipsum co-
 sumit. Et si habueris omne scientia. et si per tuam
 scientia. et tuis discentis consilijs. omē reges mudi
 vel principes. vno totus mūdus pacifice dirige-
 rentur. et temporum per penitentia nō correperis.
 magis proficis. Et si habueris omne fidem. ita q̄
 trahas ad fidem. omnes iudeos. hereticos. et paganos.
 et si in peccato mortali es. magis tibi proderit ad vite

eternae salutem. Item si mille claustra facies. et mille hos-
pitalia manu propria edificaueris. et in illis omni mundi
pauperes. bonis tuis pasceres. qđm in pctō mortali
perstis. in statu saluandorū non es. Item si corpus
tū ad cremandū dāres. ut lauretino ad extorquendū
ut bartholomeus. si crucifigereris ut xpus. et si
cū vnico pctō mortali morereris. nūq̃ saluaberis.
Item si mille milia missarū pro te dicerentur. si omnes
sancti in celo. cum omnibus angelis prostrati ante
deum sanguineas funderet lacrimas. vsq̃ in die
nomissimū. orantes pro te. non flecterent misericordiam
dei ad miserendū tui. si derederes in pctō mortali. Et
ideo pctori in morte iacenti. plus valeret vna con-
fessio bona. q̃ omnia beneficia p̃dicta. per eum facta.
vel sibi impensa. Nec in vna dñi ihu capto p̃m̃i.
de filio vidue. ¶ Idcirco secundū consiliū beati
Augustini. Age penitentia dñi sanus es. Num si sic
agis dico tibi. quia securus es. quia penitentiam
egisti quando peccare potuisti. Si vis agere penite-
ciam. quando iam peccare nō potes. pctā te dimi-
serunt. nō tu illa. Item dñe res sunt. aut ignoscit
tibi. aut nō ignoscitur. Quid horum tibi sit futurū.
nescio. ergo tene certum et dimitte incertum.
Est autē penitentia. Quid sit penitentia.
ut ait Ambrosius. mala preterita plangere.
et plangenda iterū nō gemitere. Gregorius penite-
st ante acta pctā de flere. et flenda nō cōmittere. Na
qui sic alia deplorat. ut alia tamē gemitat. adque
penitentiam agere. aut ignorat. aut dissimulat.
Quid enī prodest. si pctā luxurie quis defleat. et
adque estibus auaricie misceat. **Isidorus.**

Irrisor est. et non penitens. qui adhuc agit qd penitet.

Ambr. **Pius papa.** Vera penitentia est cessare a pto.

pino pp. **I**lich il prodest ieiunare. et orare. et alia ve-
ligionis opera agere. nisi mens ab iniquitate ve-
notetur. **Q**ui ergo a malis sic mentem venocat.
ut commissi plangat. et plangenda committere no-
velit. nec satisfacere negligat. vere penitet. **unde**

Augustinus. **C**auendum est. ne quis existimet.
infanda illa crimina. qualia qui agunt. regum
dei non possident. possident. cotidie perpetranda.
et elemosinis cotidie redimenda. **I**n melius est
enim vita mutanda. et per elemosinas de pto p-
teritis propitiandus est deus. **Consilium danielis**

prophete ad regē nabuchodonosor daniel e. de vna te. ele

Quia obrem rex consilium meum placeat tibi. et pta
tua elemosinis redime. et iniquitates tuas mise-
ricordijs pauperum. forsitan ignoscat deus de-
litos tuos. **Item de elemosina ecclesiastici xxx.**

Concede elemosinam infirmi pauperis. et hec
pro te exorabit ab omni malo. **S**uper futurum po-
teris. et super lanceam. aduersus inimicum
tuum pugnabit. **S**ed oportet scdm **Crisostomum.** q
elemosina huiusmodi non sit cum iniquitate ac-
quisita. nam talis abhominatio est coram deo.
sed iusta. quia illa est pretium vite perpetue.

Si oraueris et ieiunaueris. et elemosina iusta
facieris. redemisti pta tua. remissa sunt crimina.
reparata est vita tua. **S**ed cum multa sint
elemosinarum genera. que cum facimus. ad
inuicem. ut dimittantur nobis pta nostra.
sed nihil maius est ea. qm cum dimittimus

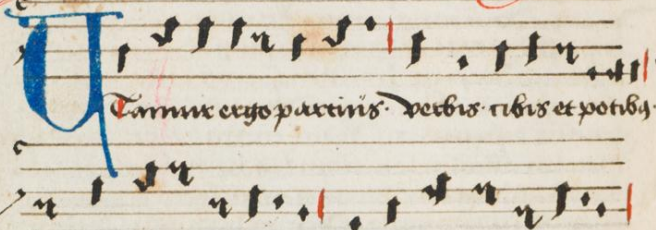
ex corde. quod in nos quisque praerit. quia illud est mag-
nificentiissime bonitatis. ut diligas inimicum tuum.
et ei qui tibi malum vult semper bonum velis. faciasque
quod possis. et audias iherosimum dicentem. Diligite
inimicos vestros. benefacite hijs qui oderunt vos.
et orate pro hijs qui persequuntur vos. **N**on ergo
tardos vel dissimiles in summate penitentia agere.
et cito peccata omnia deponere. quia ut ait **Augustinus**.
Stultum est in illo statu vivere. in quo quis non audeat
mori. et audacior est. qui cum uno peccato mortali
dormit. quam qui cum septem hostibus. **A**tten-
de etiam. quia plus valet hic in penitentia dies unus. quam
in purgatorio annus. **P**ena tamen purgatorii.
excedit omnem penam temporalem vite huius.
Unde **Bernardus**. Inducunt et sentiant alii ut vo-
lunt. ego certe adhuc nullum penitentem novum que
non est in igne. et flammis purgatorii indigere.
Meam felicissime actum credam. si usque ad diem
iudicii. ita me purgatorii. id est conflagrationis. om-
nis scoria perimendabit. ut audeam iudici purgatus oc-
currere. **N**unc quid sperare possunt multi miseri.
si ille vir tam sanctus de se sic timuit et exavit.
Praut ad agenda in penitentia congrua. magis
attendatis. confidatis si unum peccatum adeo. tam districte
punitum est. ut non gentis annis. et amplius. vite
huius miseriam lucret. et in augmentum miserie.
multis subsidij et solacij mechanicorum. quibus
immo utimur. careret. ac fere quatuor milibus annis
infernæ tenebras sustineret. qualiter pimentum
transgressionis nostræ. tam multe. tam magnæ.
Et ideo multis lacrimis et orationibus multum perficimus

opus est. ut petā mīr. quibus mors eterna debebat.
 satisfactione congrua delectamus. Et ut minus tedeat
 te laboris penitentie. recordare obsecro iacobi minoris.
 qui accepit spiritum sanctum in pignus et securitate
 de vita eterna. tamen in penitencia et vita diu. usq;
 in finem vite perseueravit. **N**ic de ottero mīr. sanctus
 vocatus fuit. vni et fiam in nō bibit. carne nulla
 comedit. nūq; attōsus est. naq; vntus est vngento.
 naq; vsus est balneo. die noctuq; flexis gēmbus ora-
 bat. intantū ut gēnia eius obduxisse callo. et ca-
 mē duriā duriciā traxisse dicerentur. **T**antūq;
 aut in eo fuisse carnis incuria. et ipm dure dote
 tantū intendere. p membra omnia mortificauerit.
 et adhuc vivens. omnia fere membra moreret.
 atq; assiduitate orationis. ingūq; ad paupmentū
 prostratus corporis. frontemq; eius callo similiter
 obductam. et obduratam. et nichil fere a cameli
 gēmbus distaret. **P**edue etiam diligenter ad me-
 moriam aliam et locustam. **J**ohannis baptiste. labo-
 res pauli. vigiliās. **D**avids. olomei. sacū et panem
Iheronimi. tunīcam et depress. **B**enedicti. **S**udaen
 et lacrimas. **A**rseni. mattulam. **I**ulabij. colupnas
 et vermes. **S**ymonis. inuiditatem et radices. **G**orbace
 penatris egiptiace. **D**avid etiam regem de solio
 descendisse. ac in cinere et alio. humiliter in terra
 sedendo. penitentiā egisse. donec audiret a dno.
 p multam prophetam. **T**ranstulit dñs petm hū ate.

**Sequuntur versus notabiles. quid sit vera peni-
 tentiam agere. In vita dñi. Caplo de penitencia.**

LANDES-
 UND STADT-
 BIBLIOTHEK
 DÜSSELDORF

Sit tibi potus aqua. tibus aridus. Aspera vestis.
 Dorso vitæ brevis sompnus. diuiniq; tubile.
 flecte genu. tunde pectus. munda caput orans.
 Nect os terre. mens celo. lingua loquatur.
 Cor dicat. sit lacrya manns. ieiunia crebra.
 Mens humilis simplex oculis. caro munda punitor.
 Recta fides firma spes. dilectio semper.
 Ferueat assiduis precibus in his tamen ora.
 Nec age pector. quem vere penitet a te
 Nunc potius penas. pectus exage dignas.
 Et te perpetuis adducat inditis ira.
ymnus deuotus ad penitentiam excitandus

sompno. totis. et artius perstemus in custodia.
Uitemus autē pessima. que subimus meto dagas.
 nullumq; demus callido hosti locum tyrannidis.
Dicamus omis cecini. clamemus atq; singuli.
 ploremus ante iudicem. flectamus iram vindice.
Nostros malis offendimus. tua deus clemencia.
 effundens nobis de super remissor indulgentiam.
Memento q; sumus tui licet caduci plasmati.
 ne des honorem nos tui precamur alteri.
Luxa malis qd' gessimus. Auge bonis qd' posimus.

placere quotandem tibi possim. Huic et perpetim.
Presta pater per filium. presta per alium spiritum.
 cum hys per eum triplici. vngdens cognore. Am.

Uti et me tota vita mea. **De eodem oratio.**
 nam diligenter discussa. apparet mihi.
 aut peccatum. aut sterilitas. et infructuosa. et si quis
 fructus in ea videtur. aut simulatus. aut imperitus.
 aut aliquomodo corruptus. Unde ergo vestat
 mihi peccatum. nisi ut in tota vita mea. plorem to-
 tam vitam meam. Certus sum dñe quia peccata
 mea. eternam merentur dampnationem. certior
 quia penitentia mea non sufficit ad satisfactor.
 certissimus. quia misericordia tua superat omnem
 offensionem. Fac ergo mecum misericordiam. et concede
 mihi peccatorum meorum indulgentiam. quia
 meritum meum. indulgentia tua est. dñe deus meus. Am.

merito

mihi

mei

LANDES-
 UND STADT-
 BIBLIOTHEK
 DÜSSELDORF

sempiternus do

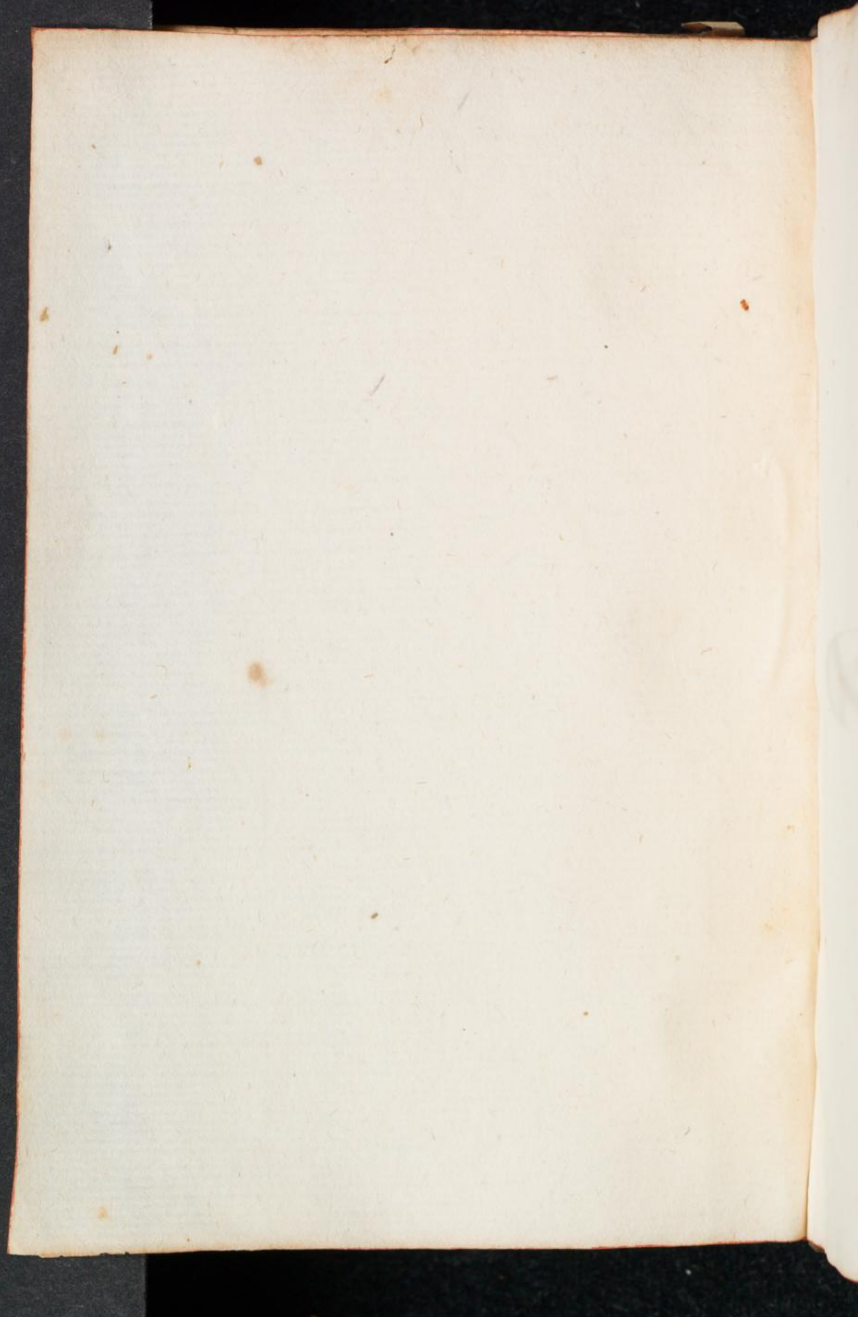

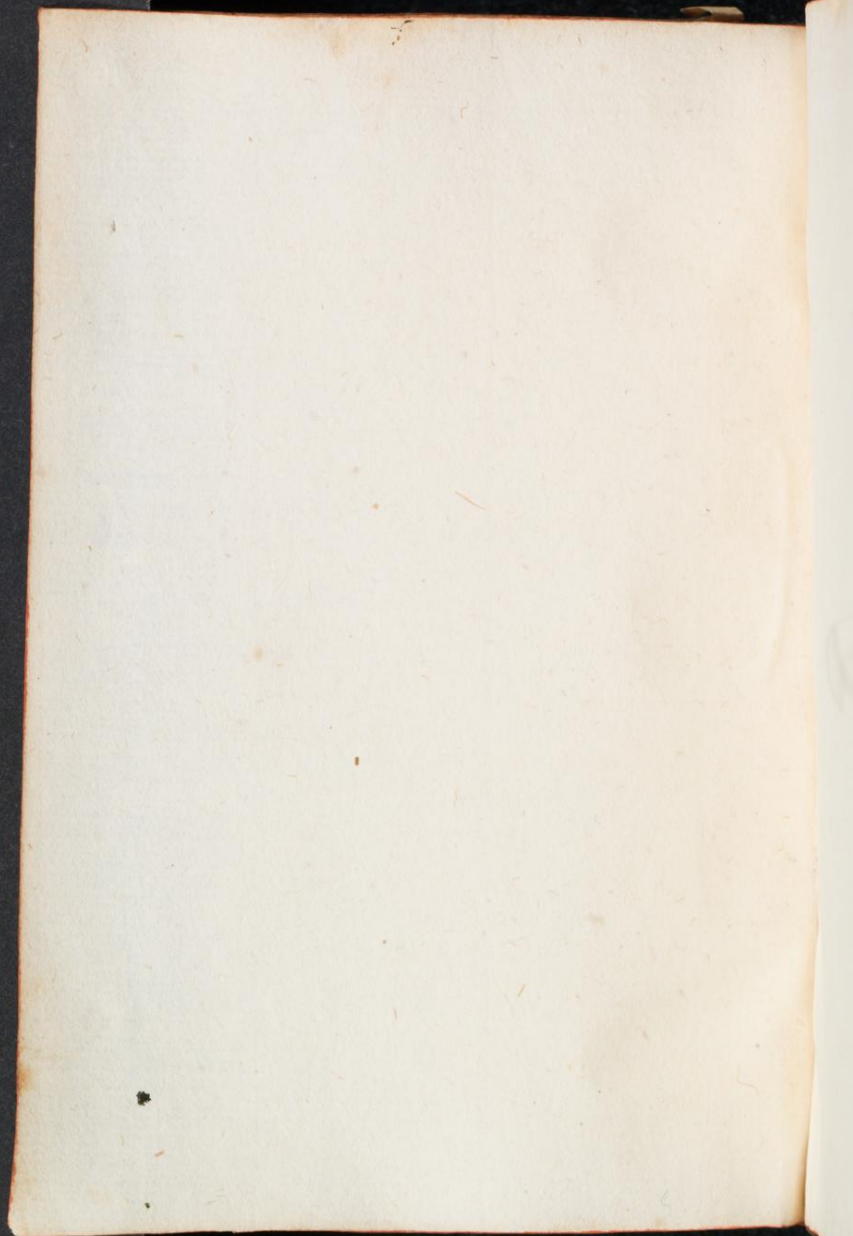
-fil
tuo no trā
tricy gūle
moy nō dā

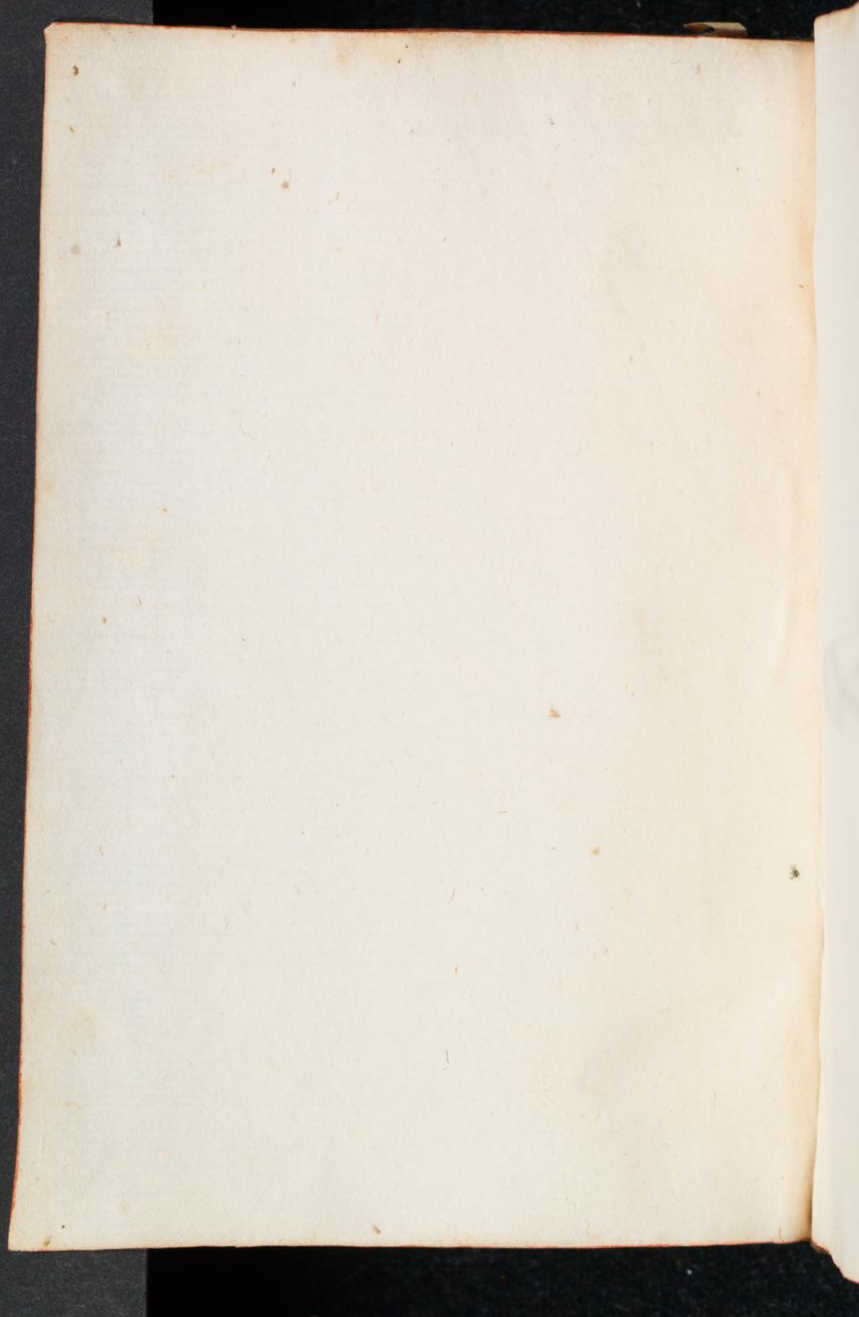

108

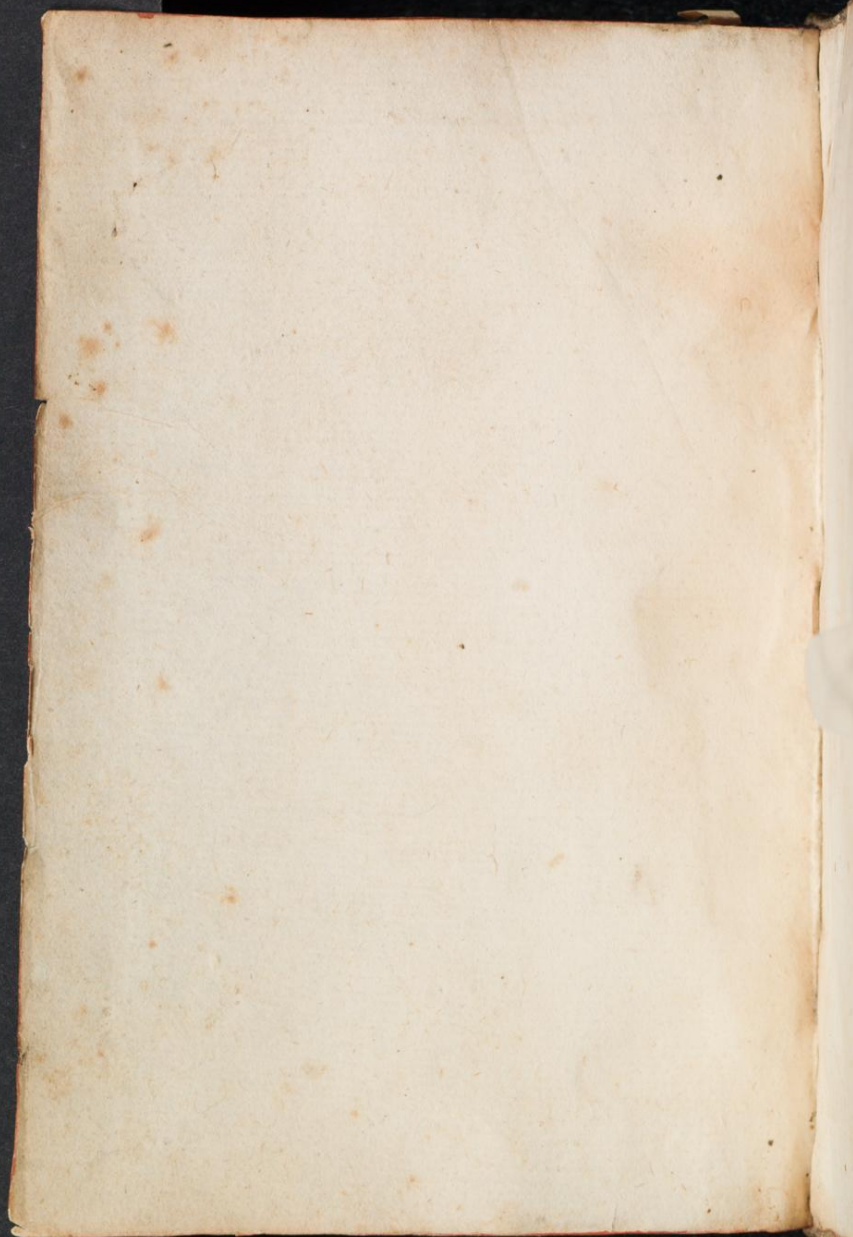

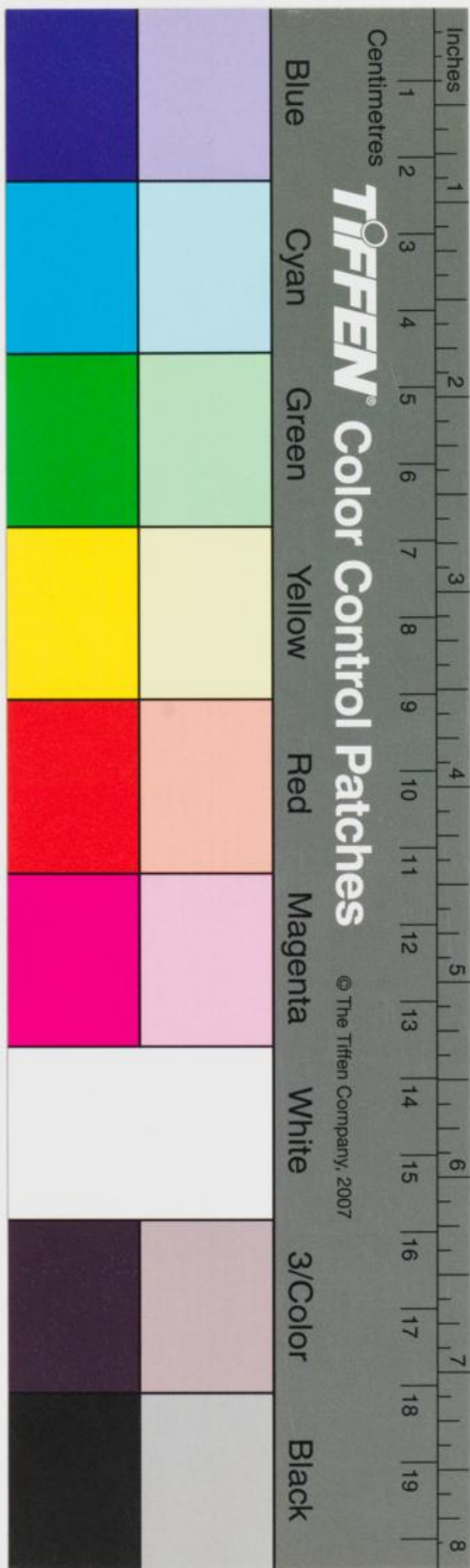
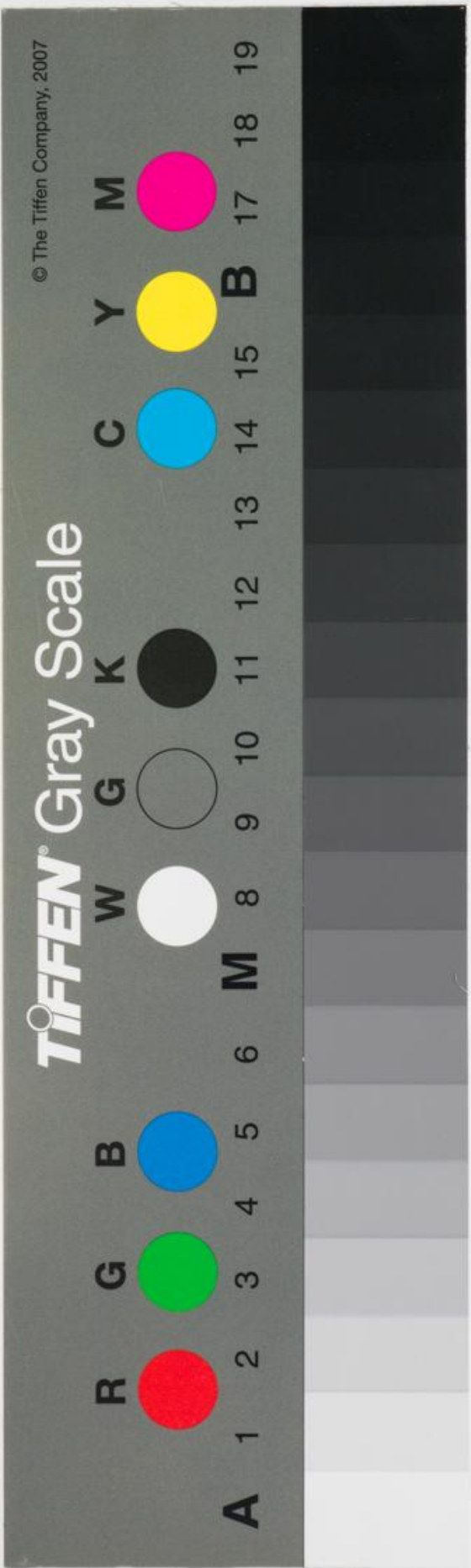

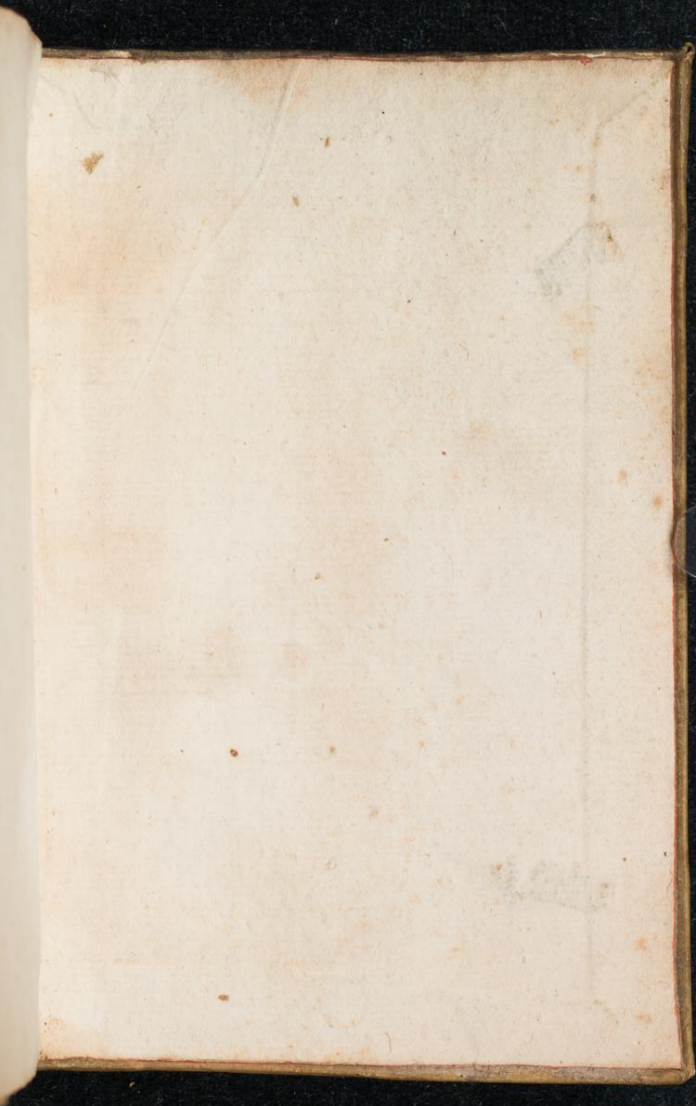

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10